

ЕТНОГРАФІЧНИЙ ЗБІРНИК.

ВИДАЄ

ЕТНОГРАФІЧНА КОМІСИЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

Т. IX.

ЕТНОГРАФІЧНІ МАТЕРІЯЛИ З УГОРСЬКОЇ РУСИ.

ЗІБРАВ

Володимир Гнатюк.

ТОМ III.

I. Західні угорсько-руські комітати. II. Бач-Бодрогський комітат.

У ЛЬВОВІ, 1900.

Накладом Товариства.

З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

Друкуючи отсеї том етнографічних матеріялів, мав я намір додати до нього на вступі статю, де розбирало ся питане пословачення Русинів тих комітатів, в яких пороблені записи до отсеього тому. Коли одначе обем книжки перейшов визначені їй первістною межі, постановив я сю статю відложити до 42 т. „Записок Наук. Тов. ім. Шевченка“, який вийде 1901 р., куди й відсилаю тих, що цікавлять ся отсеїм питанєм. Статя та викликана головно рецензіями проф. Пастрника (Прага), проф. Соболевського (Петербург) та проф. Броха (Христіянія) на мої „Руські оселі в Бачці“. В ній подам я між иньшим цікаві листи Бачванських Русинів, в яких вони поясняють докладно своє національне становище та відносини до иньших націй, посеред яких приходять ся їм жити. По прочитаню тих листів, здасть ся мені, не буде ніхто зачислювати Бачванських Русинів до Словаків, як то зроблено в останніх часах, бо найде в них рішучий і енергічний протест проти такого поступованя.

Що до способу угрупованя матеріялів сього тому, то вони мають двоякий характер. Перша часть угрупована по селам, так як була записана. Такий порядок уважав я конечним тому, що хотїв виразно представити читачам поступенний перехід словаченя руських диялектів відповідно до того, як вони посувають ся зі сходу на захід. Хто бажав би мати докладний образ угро-руських диялектів, повинен крім сього тому Етн. Збірника порівняти ще III і IV т., де зібрані матеріяли зі східних комітатів, що входять у склад теперішньої Мункачівської епархії. — Друга частина сього тому, що містить бачванські пісні, угрупована відповідно до вимогів теперішньої етнографії. При групуваню сеї части хіснував ся я в великій мірі вказівками і помічю дра Ів. Франка, за що й складаю йому на сьому місци щирю подяку.

Опублікованем бачванських пісень розпочав я друк матеріялів записаних мною в Бачці 1897 р. Усіх тих матеріялів стало б ще на три томи, кождий по 15 аркушів друку. Між ними є казки, легенди

новелі, анекдоти, байки, історичні спомини і докладний опис весіля. Гарну збірку будуть становити особливо казки, до яких я мав незвичайно добрих оповідачів; інтересні будуть легенди та історичні спомини, до котрих увійдуть такі мотиви, які не мають паралель у дотеперішних наших етнографічних збірках. На байках проявляє ся великий вплив сербського зв'язаного епоса; на них отже можна буде докладно пізнати, як народні оповідання переходять від одного народу до другого та як при тому змінюють ся. Весільний образ буде цікавий тим, що він уже тепер належить до пережитків і більше не уживаєть ся між Бачванськими Русинами в такому виді, в якому записаний. Оповіли його мені старші люде на підставі споминів із своїх молодих літ.

З уваги на те, що материяльні засоби Науков. Тов. ім. Шевченка, призначені на етнографічні видавця дуже скупі та що на разі є важніші етнографічні збірки для видання, будуть відложені дальші томи материялів із Бачки до відповіднійшої пори, в якій зможуть появити ся друком. Покажчик і словарець менше зрозумілих слів буде поданий при кінці останнього тому.

Що до графіки, то мушу замітити, що знак „ѣ“ належить читати так, як наше літературне „и“, (а не як е), н. пр. ѣй = ий, кѣд = кид, ѣден = иден, злѣдѣй = злѣдѣий, джѣті = джиті і т. д. Співзвуки ж, дж, ш, ч, належить усе читати мягко: дождж = дожджь, час = чъас, ша = шъа, качмар = качьмар і т. д. З практичних причин я уважав невідповідним давати по тих співзвуках значок змягчення ъ.

Тих, що бажали-б більше дізнати ся про Бачванських та сусідуючих із Словаками Русинів, відсилаю до своїх статей: „Руські оселі в Бачці“ (Записки, т. XXII) та „Русини Пряшівської епархії і їх говори“ (Записки, т. XXXV—XXXVI).

У Львові, дня 28 вересня 1900.

Володимир Гнатюк.

I.

ЗАХІДНІ УГОРСЬКО - РУСЬКІ КОМІТАТИ.

I. Материяли із села Чертежа, Земплинської стол.

1. Св. Петро і Павло при перевозі.

Кóли суйятий Пётро ізо своїім братам Паўлом хóдиў по нисекóсти, по-зёмли, прийшли ту йёдной вóды, не мóгли перейти. Ишоў йёден гáзда з вóзом зо штирма волáми. Они йёго просили, жеби их перевіз чéрез вóду. Він им так отповиў, же він не мат воли жебракиў возити. Але ишоў йёден худóбний члóвек із вóзом і з двóма мáлими бичатами. Так він их ўзяў і перевіз обидвох. На другий сторóни вóди брат Пáвел гóворит Пётрови: Штó ми тóму члóвеку за то дáме? — Пётро апóстол гóворит: Йак тот члóвек дóму прийде, та йóму обидва бичата здóхнут. — Пáвел йóму гóворит, же так недóбри. Дáйме йóму ишче за то два. — Пётро гóворит: Брате, нйт, бо тот наш, а тамтóму, што мат штири воли та ишче му дáме штири, бо тóт не наш!

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелі: Етногр. Збірник, III. Ст. 62 - 63. — Archiv f. sl. Phil. XXI, ст. 293. — Русини Пришів. епархії і їх говори. Ст. 51. — Národopisný Sborník, III. ст. 109. ч. 25.

2. Св. Петро з Павлом на весілю.

Пётро іс Паўлом, з братам, йак апóстоли Христóви хóдили по зёмли. Зашли до йёднóго сéла і там била свáдьба. І Пáвел гóворит Пётрови: Брате, там музика. Йа шче тóто не видиў нигда. Йа дáкус пиду посмотрити. Але брат Пётро йóму гóворит: Ти там не прошений. Не хóть ти там, бо будеш битий, бо там пйяни лóуди сут. Але Пáвел гварит: За што би мене дáхто биў, кед йа нікому нич не доўжен? — Але прийшоў Павел до хижы на свáдьбу. — Він биў молóдий і красний

члѳвек а йѳго хотѳли ўзѳати до танцьу, жѳби танцьуваў с тѳма, што бѳли на свѳдѳбѳ. Він не хотѳиў пѳти танцьуваѳти с пѳїанѳма. Они йѳго ўзѳали мѳжи сѳбе і почѳли йѳго бѳти. Але Петрѳвѳи за сѳвѳйѳго брѳта жѳаль бѳило, же йѳго бѳют там. Пішѳюў йѳго борѳвити. Паўла пуѳтили, а Петрѳа обѳили дѳбрѳи, аї накопѳли до вѳѳго. Вішли на дрѳгу обѳидва. Петрѳо гѳвѳрѳит Паўлѳвѳи: Відиш, брѳате, де тѳбе не прѳсѳят, та там нѳ ходѳ нѳгѳда. І ѳа обѳитѳий і ти обѳитѳий. — Штѳ ѳим за то дѳме? — Дѳме ѳим за то тѳкий розѳум, жѳби бѳли ўсе глѳни льѳде. І так одѳшли засѳ на дрѳгу стрѳану дрѳги.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелат: Етногр. Збѳр. III. ч. 28 і 29. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 293. Narodopisnų Sbornik, III. ст. 109—110. ч. 28—29.

3. Вірний слуга.

Бѳиў ѳѳден старѳий члѳвек, маў жѳну і трѳох сѳннѳиў. Орѳку нѳ маў, лем ѳѳдну хѳшкѳ малѳ. Старѳий сѳн гѳвѳрѳит: Ми трѳѳѳмѳ брѳѳѳа на кѳпѳи не гѳдни бѳти; ѳа пѳду слѳжитѳи, бо нам трѳѳа старѳого ѳтца а ѳ старѳу мѳткѳ годѳвати. Забрѳаў сѳа із дѳму. Пришѳюў до ѳѳдного сѳла і стрѳитѳиў сѳа з ним ѳѳден пан. Прѳсѳит сѳа йѳго, цѳби не пішѳюў до слѳжбѳи. Він гѳвѳрѳит же на слѳжбу їде. І тот пан йѳму гѳвѳрѳит, же не бѳде робѳити нич, лем ѳўци пѳсти. І так му гѳвѳрѳиў, же де тѳти ѳўци бѳдут їти, жѳби і він за нѳма там їшоў і што тѳти ѳўци бѳдут їсти, жѳби і він ѳиў, а і што бѳдут пѳти, жѳби і він пѳиў. А даў йѳму малѳенькѳ хѳустѳчку, жѳби він їс тѳго прѳнѳїс, што бѳдут ѳўци їсти і малѳу флѳашѳчку йѳму даў, жѳби с тѳго прѳнѳїс, што ѳўци бѳдут пѳти, а за то достѳанѳ три сто злѳти. Але він пішѳюў з ѳўцѳми, прѳшоў гѳ ѳѳдної вѳдѳи — бо то не бѳли ѳўци, ѳле бѳли дѳши, а тот пан бѳиў Бог небѳсний — ѳўци перешлѳи чѳрез вѳду, а він сѳа бѳїѳаў пѳти до вѳди, жѳ сѳа утѳпѳт. Вернѳюў сѳа нѳзад до пѳна. Даў му нѳзад хѳустѳчку і тѳту флѳашѳчку і гѳвѳрѳит йѳму, же він до тѳкої вѳди не пѳде, бо він плавѳти нѳ знат. Пан му повѳдат: Ти нѳ мѳї слѳга; на тѳбѳи трѳи сто злѳти, їть ти сѳбѳи, де хочѳш! — Тот пішѳюў до кѳрчѳи, грѳши мат, їїст і пѳїѳ. Але дрѳгий брѳат йѳго забрѳаў сѳа із дѳму і тѳкже їде на слѳжбу. Тѳкже сѳа с тим пѳном стрѳитѳиў у том сѳлѳи. І так зрѳобѳиў, ѳак йѳго старѳий брѳат і з ѳўцѳми і зо ўшѳткѳм. І засѳ дѳстаў три сто злѳтих ѳт пѳна. І пішѳюў до кѳрчѳи там, де йѳго брѳат; обѳидва ѳїдѳат і пѳют і бѳют сѳа. Трѳтѳий брѳат із дѳму тѳкже ўзѳаў сѳа до слѳжбѳи. Приїшоў дѳсѳ до тѳго сѳла і тот пан йѳго ўзѳаў на слѳжбу. Даў йѳму тѳту хѳустѳчку і тѳту флѳашѳчку і пішѳюў з ѳўцѳми. Перешѳиў на дрѳгу сторѳну

води. Відит на полі, жé там два гарвани кусаут йéден дрúгого, аж óчи собі повидзьобували. А то били йóго ўласни брáтья ў кóрчмі. Напили сьа і били сьа йéден з дрúгим. — Іде дáлей за оўдáми. Видит, же йéдна собáка із валóуа хлéпчет кроў. Ібо то тáка жéна, што дьіти не рóдит, та по смéрти сво́йу кроў хлeптáти мýсит. — Іде дáлей, видит йéдну крáсну загорóду. Так птáшки пискáют, оўци ідут на пéред ньóму, він сьа лівит, смóтрит, на ўшитко. І сéрет той загорóди била йéдна цéркоў і там биў йéден сьвaшчéник. Тóти оўци дóрас стáли сьа дúши і ішли до цéрки ку сьвaшчéнику сповідáти сьа. І він тáкже пішоў до цéрки з нима. Йак приймáли бóже тьáло тóти дúши, а йóму недостóйно бiло, лем до хустóчки ўзьаў собі проскúрки, а до фльашóчки вина, до той, што му нан даў. І пришоў до сво́його нáна, óддаў йóму тóто, што приніс. Барз йóго зá то нан похвалиў, же він вірний слúга. І даў йóму три сто злáти. І так йóму наказáў: Пóкльа прийде дóмиў гу сво́йму óтцу і матéри, жéби він на кáжду цéркоў даў на слúжбу. А йак дóмі прийде, та йóго óтец і йóго мáті і он нáраз пóмрут. І так Бох небéсний ўзьаў їх до слáви сво́йей, а йóго брáтья ў тáмтi кóрчмі померли пiльа палéнки.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

4. Злодiй Штефанко.

Биў йéден гáзда, маў трiох синиў. Нáйстарший биў до гáздьiўства, а середúший до ремéсла, а трéтий, наймолóтший не хóтиў робiти нич, áні не рóбиў, лем ўсе так хóдиў, а мéно му бiло Штефанко. Брáтья сьа гнiвáли на ньóго, же він не рóбит нич, а він повiдат: Кет сьа на мéне гнiвáте, дáйте ви ми мóйу чáстку, штó ми прихóдит, бо йа тóго вiца сини, што і ви. Не рóбиўйем нiгда нич, áні не бúду! — Они сьа го хотiли збiти, бо лем з ним мáли згризóту. Дáли йóму йóго чáстку, він собі ўзьаў йéден кий, іде за дрáгоў. Натрафiла го нiч, зашоў до йéдного лiса, там бiло дванацть збiйникiў. Зарiзали вола, мáли бóчку вина, наклáли собі там óгень, варили собі мнiáсо, iли, пiли. Він пришоў г ним, тог Штефанко, рiк йим шчестья, йак звiчай. Онi го привитали, дáли му iсти і пити і гвáрият му: Штефанку, бúдеш наш товáриш! Але той нóчи пiдеш до мiста, там бiват краль. Ў йéднi маштáльнi сут там три парáдни кóни, йéдного нам привéдеш ту. — Він повiдат: Дóбри, йа привéду. Вечáром зиў мнiáса, напиў сьа вина, пішоў до мiста там, де краль бiваў. Пришоў до мiста, пішоў там де сьа палiнка пáлит, до машини, кúпиў собі йéден кóршоў о шiсть гáў. Узьаў собі спiрiтуеу і іде до кральiўскóго двóра. Пришоў ку маштáльнi там,

де парадни ко́ньи біли. Трьо́ме войа́ци біли там на ва́рти при тих ко́ньох. Але він іде́ і закашля́ў. Ва́рта кричи́т: Га́льтверда! — Він повіда́т: Гут фрайнд. — Пришо́ў гу́ ним, о́ни сьа го звіду́ють: Што йде́т за йде́н? — Він повіда́т, же йо́му же́на х поло́зьи, пришо́ў до ме́ста, ўзя́ў со́бі кус палы́нки, ны́ч го зарва́ла, не го́деи́ піти до́міў, же́би го переночу́вали. — Але войа́ци йде́н з дру́гим побесы́довали́ со́бі по ма́дья́рски, же́би со́бі да́где там лы́г, а о́ни во́зьмут палы́нку, та ви́йіут. Але він со́бі лы́х там під жо́лоп і ха́рчит, же спит. Йде́н дру́гому повіда́т: Ідь ле' покы́штуй, ци до́бра! по ма́дья́рски. Повіда́т дру́гому: Ей, до́бра, подь і ти пий! Нани́ў сьа і дру́гий. Дру́гий клі́че тре́тього: Подь і ти! Повани́вали сьа до́бри, ко́трий де сто́яаў і там та́кој ўпаў. Штефа́нко йак виді́ў, же о́ни уж ле́жат, ўкру́тиў со́бі повере́сло зо соло́ми, висади́ў йе́дного войа́ка на ко́ньа, прыві́зааў му но́ги по́нід брѝх, ру́ки до дра́бини, йе́дного ко́ньа со́бі ўзя́ў із машта́льни, пішо́ў із ним і го да́ў збѝйнікім. На дру́гий ве́чур повіда́ў му: Штефа́нку, мат на́ша кра́льоўна на па́льцу барз до́рогий пе́рстынь. Ке́т ти йо́го ў той но́чі укра́деш і приве́сеш го ту, та бу́деш наш това́риш! — Штефа́нко зі́ў мыва́са, нани́ў сьа ви́на, іде́ до ме́ста, там де кра́ль бі́ват. Пришо́ў до ку́хні, да́што там помага́ў, але на час одишо́ў. Пішо́ў до пивова́рни, де сьа пиво ва́рит, ку́пиў со́бі йе́дну фла́шку дро́жджий. Пришо́ў зась на́зад до бу́рку, с ку́хні на йе́дни две́рі і на дру́ги і він сьа там заста́ў потѝхи, де кра́ль і с кра́льоўно́ю спит. Йак уж зна́ў, же о́ни спѝят, откри́ў па́план і польа́ў то́ти дрі́жджи по́межи ны́. І ста́ў со́бі ко́ло посте́льи. Ра́с сьа пробудѝт кра́льоўна ў но́чі, обабра́ла со́бі ру́ки, дрі́жджи сме́рдьят, почали́ сьа обидво́йе ва́діти. Але сьа здога́дала, же мат на па́льцу тот до́рогий пе́рстень і кри́чит на фрайци́мрку, же́би ўзя́ла од не́й пе́рстынь і же́би приве́сла чѝсту пла́хту і па́план. Але він сьа наго́лосиў то́нким голо́сом; да́ла му пе́рстень до ру́ки і пла́хту і забра́ў сьа і пішо́ў, одда́ў збѝйнікім. На ра́но кра́льоўна сьа звіду́йе о персте́нью, персте́нья ны́т, а́ні паради́ого ко́ньа ны́т. Але то сьа по́кус меркова́ло, хт́о то то́му ма́йстер. Так да́ў кра́ль закли́кати́ Штефа́нка і гва́рит му: Штефа́нку, йак ти той но́чі мо́йу ка́су не ўкра́деш, та йа те́бе без жа́дного пра́ва оби́сити дам! — Він повіда́т, же ўкра́де. — Але кра́ль дав ка́су винести́ на оста́тній шток, на са́мий ви́шній. І дво́ме гуса́ре зо шабля́ми сто́яли на ва́рти пи́льа ка́си. Але дра́бина бі́ла зо зе́млі аш там на верх, де ва́рта бі́ла. У́ но́чі йак бі́ли льу́де на покы́їи та за ме́стом би́ў йе́ден чо́ловек оби́шений на ши́бенѝ. І він пішо́ў, Штефа́нко, одрі́заў то́го чо́ловека, ўзя́ў на плече́ і привѝе до бу́рку і пха́ў упе́рет се́бе го́рі дра́бино́ў. Йак ва́рта видѝла, же уж іде́ по ка́су, так йе́ден дру́гому гва́рит: Уж йе́ ту, три́майме сьа до́бри, лем ке́бисме́ му голо́ву доста́ли! А Штефа́нко по́нха́ў

неживого перет себе, одрубали му голову, труп хпаў на зямлю, бо го пустіў, а голову воіаці ўзялі і зішли долоў гарадичамя. А Штефанко вішоў собі на пид, ўзяў собі касу, зішоў долоў драбіноў, пішоў до корчми, положиў касу на стіл, отвориў, раскаўіць собі іісти і піти, не боіт ся вич. На рано ў царскім дворі не скоро ся ўстаўат; воіаці принесли голову кральови — то голова обішеного чловека. Розбігли ся по варошу воіаці, нашли Штефанка ў корчмі: Ііст, пїць і співат. Привели го т кральови, о касу бесьіди уж нїт. Повідат му краль: Штефанку, ти пїдеш до пекла, жебне видїў, йака там моїа постїль і моїей панї. А на тобі тоту палиць, та йак там прїйдем, та жебне тоў палицьоў махнїў понад моїу постїль. — Найяснїший кральу, йа пїду до пекла, але треба мене до дванацеть баволовїх скор опїіти! — На кральўеский роекас опїіли його дора. Йак ішоў, ўзяў собі кропїло і сячєной водї. Іде за драгоў, стрїтїў ся з ним чорт. Звідїць ся го: Дє ти ідеш, Штефанку? — Повідат му: До пекла. — Та чоґо? — Кральўеску постїль видїти. — Во йа тьа, гварит, не пўшчу. — Та ти ми, гварит, до роказу? — Чорт ся погнїваў, од разу на нїм три баволови скори роздер. — Іде далеї, стрїгит ся з ним другїї, зась ся го звідїць, де іде. Повідат му: Іду до пекла нашої кральїїни постїль видїти. — Не хотїў го пустїти. — Але ўзяў кропїло, лем му ўказаў, зараз ўтїк од нього. Прїшоў до пекла, йак почаў іїх кропїти, ўшїтки до йедного кўта зогнаў. Пішоў там, де постїль, йак махнїў понат постїль, тїлько му зостало, што трїмаў ў рўцї, а друге згорїло. Не моголи онї му там даїти ради, ўшїтки го ся боїали. Обїцали му грїши, што хоче, лем жеби пішоў гет. Він не хотїў піти. Бїў там йеден покровец такїї старїї, жеби му даїли помачати тот покровец, до того котла, де дўши сят. Не хотїли даїти, але мусїли. Йак помачаў тот покровец, ўшїтки дўши ся похалали на кождїї волосок так, йак ся пчолї вироїат, йедна з другоў. Вішоў с пекла, іде на перед, вич не видит, лем самї вїўцї а баранки за ним ідут. Вішоў на йеден грўнок, лїх собі і оўни коло нього. І дўмат собі: Кому йа тоґо мам даїти? Йа тоґо дам пани Марїїї. Она стане перед ним і просїт. Він повідат: Йа бабі не дам, дам сьватоу Петровї. Пєтро стане перед ним і просїт од нього. Повідат: Кєд маш даїти, дай! — Штефанко повідат: Йа дам, але кєт сам пїду, де оўцї, бо вастїрь там мусит бїти, де стадо. — І ўзяў го. Прїшли до неба, дўши пішли до царства, Штефанко зостаў за дверїама. Йому там добрі бїло, а ўсе смотрїў з неба на тот сьвіт. Раз видїў на тїм свїтї, же двї жєни прали шмїати на йарку і почали ся бїти с пранїкама. Він ся розгнїваў і тот стобец, на котрїм сидїў, пўствїў на нї і обїдвї забїў. І так Пєтро зогнаў го з неба гет

та ту гмер; тѣло му остало на зѣллы, а дѹша пішла, де собі у Богá заелужила.

Зап. в листи, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелі: Етногр. Збірник. III. Ст. 195—214. ч. 30—32. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 294. — Národopisný Sborník, III. ст. 112—113. ч. 30—32.

5. Невірна жінка. — Свобода.

Биў йѣден худобний члѡвек тáкий йак йа і жѣну маў. Але йак прішло лѣто, не мали што їсти; а мали дѹже дѣти. Та він жѣны гвáрит: Жѣно, што будѣме робіти? Згинѣме з голоду! — Вѣчур так йѣй гвáриў. Але рано ўстаў так скóро, та не гвáриў áні жѣны, áні дѣтьом нич, ўзяў собі цаньістру, же піде на пóле на дайáки грѣби, пóкля жѣна і дѣти ўстанут, же принесе дайáки гѹби. Хóдит по лѣсы ўсáди, не нáшоў нигде нич. Дѹмат собі: Бóже мій! Тѣўко йá сѣа нахóдиў за дáрмо. Йак йа тѣнерь піду дóмїў? Дѣти бѹдут плакáти, жѣна бѹде плакáти, штó йа бѹду робіти? Іде дóлоў лѣсом, вѣдиў на бѹку гвѣздо. А там бѣли сѡви. І поімáў стáру сѡву. Не пішоў уж дóмїў, лем пішоў там, де не знáли йóго лѹде. Прішоў до йѣдного гáзди нá нѣч, áле гáзди не бѣло дóма, пішоў на фурмáнку, лем жѣна му бѣла сáма. А він сѣа припрошáў до тóїй жѣни нá нѣч, áле óна не хотѣла го прійáти, же сáма дóму. Але він так повѣлат, же він сѣа не ўстѹнит с хїжї. А тóту сѡву маў у цаньїстрі, та собі завѣсиў на клїнец. Але тóга жѣна лѹбила сусѣду, та рихтовáла про нѡго гостїну, жé го погóбит. Тот члѡвек лѣх собі за пец і так, йáкби спаў. Óна нарихтовáла там мѣáсо, пирóги, йѣдно дрѹге, принѣсла палы́нки флѣáшку, áле тот не прішоў сѹсѣд. Йѣден час іде йѣїй гáзда с фурмáнки до двóра. І óна за тот час поховáла, што мóгла, йѣдно до пѣца, дрѹге де мóгла. Гáзда випрїях кóнбї, а не биў штїри тїжнї дóма. Прішоў до хїжи, а на стóлы бѣло ішче дáшто. Жѣна му повѣдат: Повѣдали ми лѹде, же ідеш с фурманки, та йѣм ўпѣкла хлѣба, та йїдж! — Але він принѣс с фѹри солонїни, хлѣба і палы́нку. Та гвáрит свѡйѣй жѣны, жéби пішла закликáти кѹма, сусѣду. А óна бѣла тóму рáда. Пішла по сусѣду, сусѣда прішоў, а óнї бѣли кумóве і церкоўницї. Посѣдали собі обѣдва за стїл, тот сѣа тóго звѣдѹйѣ: Кѹме, штó ту дáшто чѹти? — Не йѣ такого нич новóго! — Бо йа не биў штїри тїжнї дóма, та собі побесѣдуйѣме. — І наливаўт собі палы́нку і наливаўт сѣа. Дáваўт і жѣны. Але тот члѡвек лѣжит за пѣцом голодний. Ўзяў собі тóту сѡву із цаньїстроў гѹ собі, та йѣй так ўсе стїснѣ, а сѡва грїаўчнт. А óни сѣа звѣдѹут: Штó то там за члѡвек? жѣни. — А жѣна гóвóрит: Подрáжний члѡвек, прішоў нá нѣч. — А дáла тї му дáшто їсти? Бо йа хóджу по свѣтї та йа знам, йáка бѣда,

кет чоловік голідний! Нó лем ті го ку стóлу заклич! — Дáли йóму палы́нки і хлѣба. І він зась пішоў сóбі за пец та сóбі там сьіў. І зась тóту сóву стіснуў. Сóва грѣаўчит зась. Тóти сьа звідуут тóго чловека, штó то тáке він мат? — Він повідат, жé то вѣшчок, што знат повісти ўшѣтко, штó де йѣст. Та нó лем нѣаь дáшто пóвѣст! — Стіснуў сóву, сóва зась грѣаўчит. — Гáзда гвáрит: Што повідат? — Він повідат, же йѣст ў пѣцу йѣдна мѣска мнѣаса печенóго. — Праўда, же йѣст. Гáздѣня дáла на стіл. — Стісне сóву, сóва грѣаўчит. Гáзда сьа прóсит: Што тѣперь повідат? — Повѣдат, же йѣдна мѣска пирóги намашчѣни на поліци. — Праўда. Дáла жѣна нá стіл. — Стісне сóву, сóва зась грѣаўчит: Та што тѣперь повідат? — Же йѣст у постѣли йѣдна флѣшка палы́нки в мѣдом. — Праўда, йѣст. — Гáзда повідат до кúма потѣхи: Кúме, кѣ́би нам продáў тот чловек тóто, тá бисме му дóбри запла́тили, бо нáм би сьа тáке придáло, ўсѣ би нам повѣло, дé што йѣст! За́клика́ли тóго чловека за стіл, дáли му ішче палы́нки, дáли му мнѣаса, дáли му пирóги, нáйў сьа дóбри і гóворѣят му, жéби йим тóто продáў. Тот чловек гóворит: Йа тóто не мóжу продáти, бó ми іс тим барз дóбри, бо йа за тим жѣйу. Але так йóго присилóвали, же він йим тóто продáў за трѣ сто злáти. І óни йóму грóши вѣраховáли на чѣсто. Лѣх тот чловек сóбі спáти вѣчур — áле він снаў і нѣ снаў, аь гáздѣня леглá спáти. Кóло пѣўнóчи тот чловек ўстаў і іде гет. Перѣшоў на фáлат. Рáно гáзда ўстане, тóго чловека нѣт. Пішоў до кúма: Кúме, мáте ви сомáра? Бѣрьте тóго сомáра, бѣште за тим чловеком, дáйте му, жéби не ішоў на піше, жéби сьа нѣис! — Здогáньят тóго чловека, сóмар не хóче бѣжáти, бо сóмар лем помáле хóче іти. Крѣчит на нѣóго: Чѣкай, чловече, чѣкай! — Тот не хóче чѣкáти, бо дúмат, же од нѣóго грóши одбѣре. Але го здогонѣў, тá му дáват тóго сомáра, жéби не ішоў на піше, жéби сьа понѣис. Тот чловек іде зо сомáром, перешóў дúже валáлыў, зашóў до тáкого валáлу іс тим сомáром, де нѣгда сожáра не видѣли. І запровадѣли йóго до бирóва. Насходѣли тáм сьа лúде і звідуут сьа тóго чловека, штó то за створѣня. Він повідат, жé то слѣбóда. Они сьа пора́дили, грóмада із бирóвом, же тóто кѣньцём трѣба купѣти от тóго чловека. І гóворит йѣден з дрúгим, гáздóве: Ми платѣме велѣку порцѣйу, ми робѣме варметьшчѣну, ми давáме дúже грóший за дáрмо до столѣци, а йак будѣме мáти слѣбóду, та не будѣме платѣти нич! Прóсѣят сьа тóго чловека, штó він за тóто хóче? — Він повідат, же не прóдаст, бо він мóже іти, кáди хóче, бо мат слѣбóду! Але він продáў за трѣ сто злáти зась; уж мат шѣсть сто. Вѣплатѣли йóму статóшньі. І тот чловек забрáў сьа, пішоў дóму гу жѣньі і дытьом і купѣў сóбі, штó му трѣба бѣло. Але от столѣци прихóдѣят пѣсьма, жéби робѣли варметьшчѣну. Они повідаут, же óни мáут слѣбóду, же робѣти не бúдут. Прихóдит пор-

ціа, податок, жеби платили, они повідаут, же не бѹдут, же они маут слободу. Пришоў пан ноўтаріш на закуцію на йѣднім коньу. Говорит їм, жеби платили порцію. Они повідаут, же маут слободу. — Та ўкаште тóту слободу! — Тот сомар стоїаў на голім віўсі, лем óвес їй чїстий. Ноўтаріш сїдит, н̄ай пребáчат, на кобілы, на двóрі. Пустили слободу зо стаїннї, со́мара, со́мар скáче на кобілу, а ўсе ноўтаріша по плéчох погáми. Потóўк дóбрї ноўтаріша. І отпсаў ноўтаріш до столици, жеби там нїякий пан не йшоў на закуцію, бо таку слободу маут, же дóрас чоловіка забїє. І от тóго чáсу ані не роблят нич, ані не плáтьят. Таке село, же сáме ў со́бі; не гóден їм нїхто розказáти.

Зап. в липни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелї: Етн. Збїрник. III. ст. 151—155. ч. 11. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 295—296. — Етн. Збїрник. VI. ст. 36—37. ч. 119. — Národopisný Sbornik, III. ст. 112. ч. 11.

6. Піп і Іван.

Ў йѣднім селы бїў йѣден піп старий. Жéни нé маў, лем йѣдну служницю Кáтку. А маў за двиннїка Ів́ана, сусїду. А тот піп, йáкий майфток маў, Іван дозираў ўшїтко. А тот Іван худóбний бїў і маў д́уже д́ыти. А піп маў велїки три свїньї і тот Іван їх кормїў. Йáк уж бїлі дóбре т́ушни, так Іван говорит сво́ей жéньї: Жéно, йáкби ми да з йѣдну зїли? — Жéна му говорит: Та тї там хóдиш ўсе, та ти знаш, што трéба робїти! — Але Іван нашóў дайáкей отрóви, даў свїньї йѣдної, свїньа здóхла. Іван пришоў до пóна, повїдат попóві, же свїньа здóхла. Піп му гв́арит: Ів́ане, та трéба дáти цїгáньїм, н̄ай зїдъат! — Але Іван гв́арит: Пан превелéбний! То шкóда цїгáньїм дáти. Йá со́бі возму, та н̄ай моїї д́ыти зїдъат! І Іван ўзъаў. Йáк тóту свїньу зїли, посмакув́ала йóму соловнїна, бо мáсна бїла. Д́умат со́бі, йáк то їшче др́угу зїсти. Зась даў отрóви і др́угї. Таї др́уга здóхла. Повїдат попóві, же здóхла свїньа. — Піп повїдат: Або дай цїгáньїм, áбо со́бі возь та зїдж! — Ўзъаў со́бі і др́угу. Йáк зїў і др́угу, д́умат со́бі на трéтьу. Даў отрóви і трéтьой. І трéтья здóхла. Але Кáтка д́айáк померкув́ала, жé то Іван тóму причїна, так повїдат попóві, жé то Іванóва робóта. Даў піп справїти йѣдну лáду таку нóву і набрáў на йѣдну велїку мїску сїра, положїў до той лáди, а і Кáтку там запér. Сїра її даў, жеби мáла што їсти ў лáдї. І закликáў Ів́ана до сéбе: Ів́ане, пої лем ти геў! — А лáду замкнўў. — Говорит Іванóві: Ів́ане, йá пїду на ц́їлий тїждень з до́му на со́бір, та йá ту напакув́аў до той лáди ўше-

льаки річи, таньіри, погари, та ти вѡзьми тѡго до себе, пѡкля йа прійду. — Ўзяў Іван ляду до себе іс Кяткоў і постаўіў до хіжы. Але йілі солоніну каждый день по пѡўних місках і бесыдовали собі, же за дармо три свині зілі. І Іван пѡвіў жєны, йак йіх потровіў. А Кятка ў ляды чўла, та гѡвѡрит: Так Іване, так! Кє'би лем пан скѡро прійшли! — Іван сѡ настрашій, дўмат собі, штѡ мат робіти? Але такій спѡсіб собі нашѡў, жє він ляду отворіў і панхаў Кятці сѡра до піска так, же аш сѡ задусіла. І зась ляду запер. На трєтій день, прійшоў піп, кліче Івана, жєби му ляду прівіз дѡміў. Йак прійдут гѡсты, тѡму трєба таньіри і погар. Іван ляду прівіз до пѡпа і охабіў ў хіжы, а сам пішоў дѡміў. Піп отворив ляду, Кятка нежѡва. Настрашіў сѡ барз. Ўзяў Кятку, одныс до шпайзу, там де биў сѡр із бѡчкоў і послаў по Івана на скѡро. Іван прійшоў: Іване, змїлуй сѡ, штѡ будєме робіти? Післаў йєм Кятку на сѡр і задусіла сѡ. Отпрїатай тї йі даґде, йа тѡбі дам сто злати. — Іван ўзяў Кятку на плєчі і одныс до пєлєўні. І повідат попѡви, же він йєй на вєчур пїльа цєркви загрєбе. Піп сѡ барз бѡйїт. Прійшоў вєчур, піп ўзяў кнїшку, мѡлит сѡ кѡло облєка Бѡгу. Іван ўзяў Кятку, постаўіў кѡло облєка на двѡрі. Піп сѡтрит на облєк, Кятка стѡйїт пїльа мўра нежѡва. Післаў по Івана, гѡвѡрит му: Іване, йа тї ішче дам сто злати, але йєй так схѡвай, жєби уж нїґда не прійшла! — Даў му сто злати, Іван ўзяў Кятку, одныс до стайні. Раѡно піп заклїче Івана, жєби му осєдлаў кобілу. На дрўгїм валєлы маў брата тот піп, та же пїде до брата. Іван осєдлаў кобілу, а тѡта кобіла мала гачўра. Посадій Кятку на гачўра і прїйїзаў йєй на гачўра мѡтузєми дѡбрї. Піп сѡїў на кобілу, вїшоў з дѡра на валєл — Іван гачўра випровадїў зо стайні, піп на кобілы ўтыкат, а гачур за ним бїжит іс Кяткоў. Лўде сѡ чудўут, піп сѡ перстрашїў, лєдво жївїй прійшоў до сѡйѡго брата і на дрўгїй день захѡрїў і ўмер. І тот маїґток ўшїток на Івана зѡстаў.

Зап. з липни, 1899, від Максима Лєґѡцького.

Паразєлї: Етн. Збїрник. IV. ст. 143—146. ч. 29. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 301. — Кїнцевий епізѡд наґадує концє попередньѡго опѡвїданя. — Národopisný Sborník, IV—V. ст. 135—136. ч. 29.

7. Гєзда і попи.

У йєднїм мїстї бїли трїѡме попѡве: рўсїй, католицкїй, латїньскїй. А биў йєден худѡбнїй члѡвєк, маў шўмну жєну. Гєзда пішоў до робѡти йї; прійшоў поп йєден, повїдат тї жєны: Кє'би тї мєне вєчур гў собі пустїла, йаби тѡбі даў сто злати! — Кѡло ѡсмой годїни прїйде дрўгїй піп, гѡвѡрит йї: Нєвїсто, кє'би тї мєне гў собі пустїла ў нѡчі

у осмой годінні, йа би тобі даў сто злати! — Придзе трэ́тій піп, го-
ворит іі: Невісто, кэ́би ти мене вечур гу собі пустила о деўйа́той го-
дінні, йа би тобі даў сто злати! — Добра́. Пришоў га́зда з рабо́ти ве-
чур, она йому́ то́то повідат. Добра́. Але він на ско́ро за мо́тику і ло-
па́ту, пішоў до ко́бри, за дверя́ми викопаў йёдну вели́ку йа́му. Йак
пришла́ се́ма годі́на, він со́бі стаў під о́блак і пришоў йёдн пип, ко́ло
невісти со́бі загра́ват ў хі́жи. Га́зда почуў, отво́риў помале́ двє́рі. Жє́на
повідат по́пові: — Сто злати дай! — Га́зда іде, де́ сьа схова́ш па́не?
— До ко́бри за двє́рі. — Двє́рі отво́риў, він не знаў, же там йа́ма,
ўпаў до йа́ми. О о́сьмій годі́ні при́ходит дру́гий пип. Загра́ват со́бі
з невістоў — а напє́ред йє́й даў сто злати — га́зда іде до хі́жи, а він
не мат сьа де схова́ти, до ко́бри за двє́рі. Хпаў до йа́ми, уш сўт там
два. При́иде трє́тій пип о деўйа́ты годі́ні. Зась со́бі загра́ват з не-
вістоў і даў іі сто злати. Га́зда отво́рият двє́рі, пип до ко́бри за двє́рі,
зась хпаў до йа́ми. Уш ўші́тки троме там сут. Гово́рит жє́ні: Жє́но,
да́й ми дайа́ки гро́ши, бо йа піду до ко́рчми палы́нки приє́сти! А ко-
мо́ру за́нер на рє́тгаз. При́нєіс палы́нки, сáм сьа на́пвў і жє́ні даў.
Але дў́мат со́бі: Што іс тї́ми по́пáми зроби́ти? По́пи ўші́тки троме на
кўпї ле́жат. Він пішоў до пелєўні, при́нєіс пла́хту солóми, при́криў ііх
ў йа́мі і пі́налиў солóму, по́ки сьа ўші́тки троме подусїли, а́ні йёдн
не о́стаў живїй. Але бнў там ва́рош. При́шли во́йáци, йє́дна ко́мпá-
нї́йá і да́ли до то́го га́зди йє́дногo во́йáка на квáртель. Во́йáк пришоў,
рoзoбpaў сьа, бо зогрї́тий бнў, пішоў со́бі на двір на хо́лод. А га́зда
пішоў до ко́рчми, при́нєіс палы́нки, даў во́йáковї фля́шку до рук і по́-
га́р, же́би пнў, кї́лко хо́че, а за́ тот час він, га́зда, пішоў до ко́бри,
ўзьяў йє́дногo по́па, при́нєіс йогó до сї́нь і поста́внў го під дра́бнy
до кў́та. Вншоў на двір гу во́йáковї — а то бї́ло уж до́бре вечур —
і повідат, же він там не го́ден бўде спáти, бо там стра́шит. — Во́йáк
повідат: Йа́ вам то́го стра́ха вжє́ну! Штóби йа за во́йáк бнў, штóби
йа́ сьа стра́ха бо́йáў? — Га́зда заклї́че во́йáка до сї́нь і ўказу́їє му,
же уш там страх сто́їт. Во́йáк гва́рит га́здо́ви: Не бї́йте сьа, га́здо,
нїч, бо йа такóму стра́ховї порáджу! Ўзьяў по́па на плє́чі і нє́се гет за
мі́сто. На мї́стьї стрї́тнїт сьа з ннм ва́рта і крї́чнт: Хтó там іде? —
Во́йáк повідат: Чорт. — Та што нє́сеш? — По́па. — Ва́рта сьа бо́їт
і фты́кат за улї́цьоў. Пóкльá во́йáк по́па однїє за мї́сто, га́зда нарїхто-
ваў дру́гoгo по́па під дра́бнy. Во́йáк пришоў, га́зда гва́рит: Та дес
по́па поды́ў, кє́д він ту? — Во́йáк гва́рит, розгнї́ваў сьа на по́па:
Че́кай, йа те́бе лї́пше спрї́ячу! Зась ўзьяў дру́гoгo по́па на плє́чі.
Вншоў на мї́сто, ва́рта сьа звї́дуїє: Хтó там іде? — Чорт. — Та што
нє́сеш? — По́па. — Зась ва́рта ўтє́кла. Пóкльá во́йáк дру́гoгo по́па
однїє, тот га́зда нарїхтуваў трє́тьогo до сї́нь під дра́бнy. Во́йáк при-

шоў, гáзда гвáрт: Їáк ти тóго пóна пóсеш, кед він зáсь ту? — Вó-
 йáк сáя погнiвiвáў, ўзлáў пóна на плéчi, вiшоў на мiсто. Вáрта крiчит:
 Хтó там iде? — Вóйáк пóвiдат: Чорт. — Штo пéсеш? — Пóна. —
 Штo тo тáке, с цiлого свiта чéрез нiч пóнiў пóнóсит, а на дрýгу нiч
 та i нас забéре! — На рáно дáли звáти, же уж ў мiстi бýли трóме
 пóни, áнi йéдного нiт. А вóйáк iз гáздом сáя погостiли за трiсто
 злáти.

Зап. в. липни, 1899, вiд Максима Легоцького.

Паралелi: Етногр. Збiрник. т. VIII. ст. 69—72. ч. 25—26.

8. Як пaн бiду пiзнав.

Та ў йéднiм валáлы бiў йéден тáкий грунтóўнiй пaн, i маў
 йéдного сiна, а од маленкóсти давáў го до шкóли. Але він сáя так
 вiўчiў, же фiлосóфiю. Та прiшоў на вакáцiю до свóйого óтца i прi-
 витáли сáя. Та сáя прóсит снi óтца, йáк сáя мат? Отец му пóвiдат:
 Йéй, сiну, бiда. — Снi пóвiдат: Йáка тo бiда? Їá тiльки шкóли
 вiўчiў i тiльки кнiги йá перечитáў i по свiтi хóджу, а йá нiгдa бiду
 не вiдiў. — А óтец му пóвiдат: Сiну, йáк нé маш, тóто бiда; йáк не
 маш, тóто бiда; йáк нé маш, тóто бiда! — Ёй, мýшу йá звáти,
 де бiда i йáка тo бiда! Зáбраў сóбi шўмнi шмáти i до цaнiэстри
 грóши i iде бiду глáдáти. I зашóў до мадвáрского крáйу; бiла
 блiско валáлу йéдна тóўа, штó сáя хóдiли там кáчки кунáти. Але
 там блiско сусiда бiў; зáшли му до той рiтi кáчки, i він iде, тот
 гáзда, виганбáти кáчки, áле не мóже, бо вóда глубóка. Стрiтит сáя
 i с тим пáном на дрáзi. I йéден другóму гвáрт: Шчествá! I тот пaн
 сáя звiдiўiс гáзди: Штo ту чýти ў сéльi? — Тóт му пóвiдат: Пa-
 нóчку, бiда. — Тóт сáя го прóсит: Йáка бiда? — Гáзда пóвiдат: Дé
 би не бiда, кед йá маў кáчки, пiшли ми до вóди, йá йiх вигвáти не гó-
 ден i там i провáдут, а йá худóбнiй члóвек! — Тот пaн йóму пóвiдат:
 Дé ви, гáздо, бивáте? — Ту зáраз у той хiжи, недалéко вóди. — Iтьте
 ви сóбi дóмiў, йá вам вáши кáчки прижéну. — Гáзда пiшоў так на фa-
 лáток i смотрит, штó тот пaн бýде рóбiти. Пaн зo сéбе звiвáў цaнiэстру
 з грóшáми i свóйi шмáти, до гóла. I положiў сóбi кóло вóди на берé-
 жок. А сам пiшоў до вóди кáчки навертáти. I тот пaн зашóў так за
 тiма кáчкáми далéко до вóди, же не гóден бiў áнi вáйти, áнi пóмáти
 áнi йéдну. Вихóдит з вóди, уж нé мат áнi шмáти, áнi цaнiэстри з грó-
 шáми. Вiшоў з вóди, нé мат шмáти, нé мат грóши, тáкий мýдрий члóвек,
 бiда: Штo тéпер рóбiти? Гóлий члóвек за дрáгоў iти не мóже. Iшоў
 пóльом i лiсом, áле прiшоў на йéден хóтaрь, а там бiла на пáнськiм
 пóльу йéдна грўшка на тáблi. Вiшоў сóбi на тóту грўшку аж на сá-

мий верх і там сидит. Але ішли паньски бирюши на табулу до роботи, ай урядник з німа на коньу. Відьят, же на грушці штоска сидит. І урядник смотрит на коньу і зараз побіх до своїого пана і гварит йому, же на наші грушці дашто сидит. Але пан прибраў сьа шумны, ўзаў собі злату голінку до кишэні, росказаў собі осьідлати краснаго коньа, же піде відьіти, што то там на грушці йсет. Пришоў там під грушку, смотрит і звідуйе сьа, хто там йсет? — І тот чловек йому повідат: Йа з неба посланий і з книжок вчитаний, хто хоче Бога відьіти, та най іде ту сісти, де йа, але голій, а най смотрит за два годіни фурт до неба, та буде відьіти Бога і ўшитки сьвати. — Але мій пан зішоў із коньа, зобраў зо себе шматі, коньа приўказаў до грушки і драпат сьа горі грушкоў там, де тамтот сидит. Йак вишоў там, тот філзоф повідат йому, жеби сьа добрі трймаў на самім верху грушки, ажеби не смотріў нікади по світы, лем просто до неба. Тот пан так зробіў, йак му казаў. Але філзоф зішоў на зэмку, прибраў сьа до панових шмат, сьіў собі на коньа на панового і пішоў собі доміў. Пан сидит на грушці, смотрит за дві годіни до неба, не відит нич. Зіходит з грушки на зэмку, не мат ані шматі, ані коньа. Приходит доміў голій. Його паньы сьа звідуйе, што сьа тобі стало, де твоіі шматі? Просит от паньы, жеби йак найскорей йому дала другі шматі, а і йсден фунт папірйа. Пачаў він писати по ўшитких валалох ай по ўшитких містах, де сьа такіі чловек найде, што його так облазніў, жеби му сьа признаў, а він йому даст за то трі сто дукатыў. Йак пришло псьмо до того філзофа, він йому отписаў, же ў тым і ў тым місты биват. Йак сьа пан дознаў, дораз даў заприагнути до коча і пришоў там до того філзофа. А тот пан у тым місты маў брата за католицкого пона. Пришоў там перед вечаром і оні сьа привитали і потрактували сьа, дашто йли. А тот пан даў йому трі сто дукатыў, што му обіцаў. Але му росповіў, же він мат ў тым місты брата, католицкого плебана, жеби він з ним дайакій сміх зробіў, та зась йому обіцаў трі сто дукатыў. Але тот філзоф йому повідат: Бутьте ви ту ў мене, бо йа мау такіі звичай, піти до костела, помоліти сьа Богу. Але він пішоў до боднарйа купіў йсден великий шафель, йсдну шпарту, одньіс до костела і приўказаў на склепльіна горі, а шафель остаў на дільах. Тенерь пішоў до вароша, купіў йсдну ладу свічок, даў привести до костела, позапальваў ўшитки свічки по мурах, а і тоти, што біли ў костелы. І прибраў сьа до ризиў і ўзаў собі кадыльницьу до рук, ішоў дзвоніти на івалт. Пришоў до костела, запер з нўка двері, але органьіста видьіў, же сьа барз у костелы сьвітит, пішоў до плебана повісти му, же костел горит. Плебан пришоў ту костелу, а і тыўко льуди біло ў місты, відьіти чўдо. Але плебан смотрит на кльічову дырку через двері і відит, же там

свѣтій отецъ Микóлай хóдит по костелѣ іс кадильницѣю і дѣркат до двѣри. Тотъ фільзофъ прóсит сѣа го: Хтó там? — Він му отвóдат, же плѣбан. І отвóриў му двѣри і повíдат му: Їа свѣтій отецъ Микóлай, ча пришóу од Бóга послáнный по плѣбáна, бо ча го хóчу ўзвáти до нѣба.— Але плѣбан барс сѣа нá то зрадóваў і прóсит чого, же кед чого вóзме до нѣба, жеби ўзвáу ай чого газдíньу. — Але він му повíдат: Дóбрі, дóбрі, трѣба піти по газдíньу. — Лѣуде там ўшитки стóйат окóло костела, плѣбан пішóу по газдíньу і чи повíдат: Газдíньо, з' óхач ўшитко, а пойде до костела скóро, бо по нас пришóу свѣтій отецъ Микóлай, та нас вóзме! — Газдíньа сѣа зобрáла, пришла до костела, áле свѣтій отецъ Микóлай повíдат, же там не гóден піти у шмáтох, лем сѣа трѣба до гóла з'облѣчи. Дóраз плѣбан зо сѣбе зóбраў шмáти до гóла а і газдíньа до гóла і положиў чих обидвóйце до тóго велíкого шáфля. Але там нá тот час бнў а і тот пан, плѣбáныў брат. Фільзофъ ўзвáу за шпáргу, пítьвáг чих обидвóйце гóли во шáфльом аш пít сáме склепльíньа і так повíдат чим, же пішли би до нѣба, áле кет там склепльíньа гóри, та камíньа не пúстит! — Спустиў чих дóлоў, та нá то ўшитки лѣуде, штó там бíли, чудовáли сѣа. А фільзофъ положиў там рíзи, óткíль ўзвáу і пішóу с тим пáном до плѣбáна, посыдáли на коч обидва і даў чóму, чак му обцáў, трí сто дукáтыў зá то, же із чого брáта тиш тáкий смíх зрóбиў, чак із ньóго. А с фільзофом áбо мúдрим члóвеком глúпний ньáй не мудрúйце нíкда.

Зап. в листни, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелі: Се оповíданє зложене з рíжних мотивів, якí приходять в казках, повелях і т. д. Пор. чого з поодинокими епíводами: Етн. Збíрник. III. ст. 130—133, Archív f. slav. Phil. ст. 295. — Етн. Збíрник. VI. ст. 121—122. ч. 295. V III

9. За жíткою.

Бнў ў чедньím варóшу дакóли чеден стáрий кѣртíz у чедного пáна. Маў жéну, а дьтíти не мáли нíкда. Ў недьльу рáно пішóу до кѣрти квíтки збирáти пáну до погáра до каштѣля, áле межи тíма квíткамі пáшоў такóго малéнького хлóпця. І він сѣа чóму барз зрадóваў. Прíньіс чого дóмíу і дават чого свóйї жéнї, же чóму да на стáрость Бог шúмного сíна. Він чого давáў до шкóли. І тот хлóпец барс дóбрі учíў сѣа. Але дрúги дьтíти му повíдали, же він нáйдух і він зá то ганьбíў сѣа барс, а барс шикóўний бнў. Кет пришóу до шкóли, та сóбї ўзвáу мáлу пúшку і ішóу на пóле дайáки птáхи застрíлити, áбо дайáки звíри. Але раз повíдат він тóму оцóві: Оче, ча пíду од вас гет, бó мї дьтíти ай лѣуди повíдаут, же ви ми не ўлáсний óтец! — І даў чóму на драгу

шумни шмáти, а і тóту пúшку і пішоў по світы шчэства глядáти. Пришоў до йэднога мiста, сыў сóбi пiльа йэднога склэну на кáмень. Але ішоў йэден пан на кóчу і вiдыў йóго. Льубiў мý сьа, же йэ порiядний хлóнец і звiдуйэ сьа йóго, дé вiн iде. Тот хлóнец му повiдат: Йа сам нé знам, де пiду, бо йа сирóта. Але тот пан ўзьаў йóго на коч зо сóбоў і привiз го до свóйого каштэля і тák го прийáў, йак за свóйого сiна. Але тот пан маў йэдну кúпиль на пóльу та вiн йóму повiдат: Сiну мiй, йа мау там йэдну кúпиль, йа там кáждий дeнь iду сьа купáти, а йа не мóжу нiколи натрафiти, жéби бiла чiста вóда. Хóдзат ми там три кáчки. Iдэ лe' ти там, кé'бис гóден, та мi довартуй тóту вóду, йак йа прийду, жéби бiла чiста. — Вiн рáно ўстаў, хлóнец, ўзьаў сóбi пúшку, пришоў гý той купéлы, а там сьа купáут три прiнцэзни зо злáтим вóлосом і кáжда мат злáту гвiзду на чéлы. I вiн сóбi думáў: Йа стрiльáти не бóду, бó то льóде. Окупáли сьа, вiшли з вóди, поправiли сьа качкáми і пiшли гет. На дрýгий дeнь пішоў дáкус скóрей рáно і справiў сóбi там тáкий пльац, йак тóти кáчки прiдут. Кáчки прiшли, поправiли сьа вась прiнцэзнáми і пiшли до вóди купáти сьа. Але вiн помáле пiшоў і забрáў йэдною тóти злáти шмáти, што óна зо сéбe з'облэкла. Вiшли з вóди ўшiтки трiйэ, два шмáти мáут, а трéтья нé мат, остáла гóла. Она йóму повiдат: Дáй мi мóйi шмáти, йа бóду твóйа жéна. — То бiли закльáти три прiнцэзни йэднога крáля. — Прiшла óна iз ним дóмiў до йóго óца, до тóго пáна, дáли нá ньу дрýги шмáти, а бáре сьа тот пан а і пáнi радвóали, же тáку осóбу не вiдыли нiкда, iбо на свiты тáкого чоловiка нiт, жéби маў злáте волóсьа а і злáту гвiзду. I óни бiли за пáру чáсiў ўйэдно. Але раз ў недэльу хлóнец рáно ўзьаў сóбi пúшку і пішоў на польвóачку. А тóта прiнцэзна повiдат пáнi, жéби йi дáла йéйi злáти шмáти, жéби сьа прибрáла, iбо злáти шмáти йi сьа згубльат. Пан пiшоў до костéла, хлóнец пішоў на польвóачку, пáнi дáла шмáти, óна сьа прибрáла, лeм раз бұхла до облáка, справiла сьа кáчкоў, пiшла гет. Але тот хлóнец ў лiсi на йэднi польвóанi стóит і смóтрит, а тóта кáчка пóнад ньóго лiтат. I вiн сóбi думат: Не бóду йа стрiльáти, бо то тáкий птах, йак тот, што сьа ў тiй купéли кунáў. Прiшло йóму до сёрцья і дóрас пришоў дóмiў. I звiдуйэ сьа: Мáмко, де мóйа жéна? — Уж йéй нiт. — Ну, кeд мóйей жéни нiт і йа ту не бóду, йа йéй мúшу нáйти. — Дáў йóму пан шумни шмáти, дáў йóму на кéльчiвi грóши, зашоў далéко до свiта. Уж не маў áнi йэден грáйцарь. Нóги го болiли, бо iшоў мóже сто, а мóже двá сто мiль на пiше. Пришоў на йэден мiст, а нá тiм мóсты сiдит йэден стáрий сiвий жéбрак і звiдуйэ сьа йóго, дé вiн iде. Тóт му повiдат: Iду до свiта, Бог знат де, áлем не гóден, бо мéне нóги бóльят. — А тот старий члóвек повiдат йóму: Посмóтрiй на той лúцы, там йэден конь лéжит, а при

нім йєст кантарь. Зóжень ти йóго, сьадный собі на ньóго, і їдь з Бóгом, де хочеш. Прїшоў ку коньóві, зóгнаў йóго. Даў на ньóго кантарь, але же конь биў великий ай барє сұхий, а він повїдат тóму жебраковї: Татїку, йа слабий, а тот конь їшче слапший, йа на ньóго вийти не гóден. — Запрóвадь ти йóго до шанцу і сьадный на ньóго; а на тóбі тот прўтик, поцьвікай йóго! — І с тóго коньа стаў сьа великий тáтош: злáти потковї, злáта серсть на ным, злáте сьїдло, а на тым хлóнцу мўндур тáкий, же ані йїден прїнц тáкий нє мат. Так їде за драгоў, же аж зємльа сьа трїясе! Прїшоў до йїдного мїста, де краль бїват, там дóраз на браньї вáрта, вóйско, офїцїре му презентирўють і прóсьят го, жеби він тáкий дóбрый биў, жеби він прїшоў до крáля на нїч, їбо они не видїли тáкого коньа, ані тáкого прїнца. Прїшоў до крáля, привїтали сьа дóраз а і вечерїали ўїдно. Звїдўїє сьа тот прїнц крáля, што ў тым країу чўти нóве? — Крáль му повїдат, же йє барз засмучєний, же маў пїт свóїйм облáком йїдну грўшку, што на ный бїли злáти грўшки, ай злáте лїстья, а тот час му висóхла. Та кєд би тáкий члóвек биў, жеби тї грўшцы порадиў, жеби сьа обновїла, тá би даў пїў кральїўства і з мєжи трїох прїнцєвнóх, кóтру собі вибєре, за жєну. Но, польїгали спáти, рáно ўстаў, сьїў собі на коньа і пїшоў дáле. Але маў книжóчку, та собі написáў. Прїшоў до дрўгого країу, так йáк би до Тўрка, зась натрафїў до тáкого мїста, де краль бїваў. Зась йóго так прїїтали, йáк і опєред. Так ў тóго крáля тáкже бесьїдовáли собі, што йєст нóвого ў країу. Крáль му повїдат, же мў сьа так снїло, же йєст на свїты тáкий йїден птах, на ным пїрїа йáка фáрба йєст на свїты, тáке пїрїа на ным. Та кєби гóден їс тóго птáха достáти три пєра: дзелєне, червєне а і бїле, тá би маў велике шчáстья на вóйну. Дó тєй книжóчки зась собі написáў. Переночўваў там, рáно ўстаў пїшоў дáлей. Але уж зашоў так далєко, же мóже перєшоў сто áбо двá сто миль, а не видїў ані мїста, ані сєла, лєм пустатїны. Але їз далєка видїў йїден великий бурґ. І дўмат собі: Бóже, тў уж дáшто бўде, áбо жївот, áбо смєрть! Але прїшоў там, пєред вечєром до двóра, не видно нїкде нїкого. Сáмє пєрше пїшоў, нáшоў собі пляц на свóйóго коньа. Запрóвадиў го до маштáльнї, уўйазáў і так вóшоў до кўхнї. А там сидїла йїдна стáра бáба, што уж мáла трї сто рóкїў. І óна повїдат йóму: Кральовїчу, дє ти тў сьа ўзяў? Ту з їншого країу ані птах не залєтит, бó мїй син шаркань, він мат на собі дванáцать гóлоў, він йєст над зьвїрїамн і нат птахáми найстáрший, та він йáк прилєтит домїў тá він тєбе лїгнє лєм так, йáк мўху. Але йа тóбі дам дáшто їсти! Дáла му їсти. І óна прóспєт сьá го, што чўти по свїты. Він повїдат, же почувáў ў йїдного крáля, барз йє засмучєний, бó му грўшка висóхла; ў дрўгого крáля йєм почувáў, тáкже засмучєний, бо нє мат шчáстья на

вoйну. Приснило му сьа, же йѣст йѣден птах на свѣты, та кѣ'би маў із ньoго три пѣра, зелѣне, червѣне і бѣле! — Та то на мoйім сѣну тoти пѣра сут; кѣт тьа не зѣст, та йа тoбѣ тoти три пѣра достарчу. — Тѣ перь прoшу вас, кѣд ваш сѣн хoдит по свѣты, по повѣтрѣу, з'охабила мѣне мoйа жѣна, бѣла кѣчка і принцѣзна зо златѣма волoсѣма; мoже вѣн o нѣй дѣгдѣ знат. — Так oна му повѣдат, жѣби вѣн пѣшоў на пѣд, жѣби сьа там сховѣў і жѣби там ночувѣў. Раз ў нoчи oкoло йѣденѣцѣн-тoй гoдини шѣркѣнь прилѣтыў дoмѣў і крѣчит, жѣ ту дѣгдѣ грѣшна дѣша смѣрдит. Йoго мѣти повѣдат: Сѣну мѣй, дѣ би ту мoгла грѣшна дѣша бѣти, кѣт ту із дрѣгого крѣйу ѣни птах не залѣгит! — Дѣла му ѣсти, лѣг вѣн oбѣ спѣти, вѣтъѣгла з нѣго йѣдно пѣро. Вѣн сьа пробудѣў, так йѣ повѣдат, мѣтери, же нѣ што го рѣшат? — Она повѣдат, же йѣ сьа сѣнит, же йѣден крѣль маў грѣшку, тѣ му висoхла, а нѣ знат, што рoбѣти. — Вѣн нѣ то повѣдат: Йа тoгдѣ і тoгдѣ йѣдну бoчку дѣкѣти вѣсе, та йѣм пѣт тoту грѣшку закопѣў. Та кѣт тoти дѣкѣти вѣйме, а до свѣжoй зѣмлѣ тoту грѣшку посѣдит, тѣ o стo раз крѣша бѣде, йак бѣла. — Засѣ вѣн лѣг спѣти. Вѣторѣгла засѣ з ньoго дрѣге пѣро мѣти. Вѣн засѣ сьа зобудѣў і гoвoрит йѣ: Нѣ што го збѣджат? — А oна повѣдат, же йѣднoму крѣльoвѣ сьа сѣнило, же кѣ'би маў три пѣра, зелѣне, червѣне і бѣле, тѣби маў шѣѣства на вoйну. — А вѣн повѣдат: Гм, йа мам на oбѣ пѣра, ѣле вѣн тoти пѣра нѣгда не маў і не бѣде, бо йа зо сѣбе мoйѣ пѣра нѣ дам. І засѣ уснѣў. — Трѣтѣ пѣро йак з ньoго вѣторѣгла, вѣн повѣдат: Чoм му спѣти нѣ дасть? — Она повѣдат, же йѣ сьа сѣнит, же йѣден мoлoдий члoвѣк маў йѣдну жѣну, бѣла кѣчка і йѣднoго крѣльѣа принцѣзна, мѣла златѣ волoсѣа і злату звѣзду, а йoго з'охабила. Вѣн по свѣты хoдит, а не мoже йѣй пѣйти. — А вѣн повѣдат, тoт шѣркѣнь: Йа знѣм, дѣ йѣ, бо йа і ўчѣра там бѣў. Але то барз далѣко; то йѣ за склѣвѣнѣнoў гoрoў і за червѣним мoрѣм. Она там пѣльѣ вѣтцѣа і пѣльѣ мѣтери і йѣйѣ двѣ сѣстри там, што сьа хoдили до тoй купѣли купѣти, бо то сут йѣднoго крѣльѣа принцѣзни заклѣтѣи. Та вѣн хoцьби до стo рoкѣў хoдѣў, та вѣн там дoйти не гoден, бо чѣрес склѣвѣнѣну гoру не перѣйде. Але йѣст там пот тoў гoрoў йѣдна слѣпа велѣка мурѣйѣнка; уш сѣм рoкѣў йак зо свѣйѣй дѣрки вѣшла, а не мoже потрафѣти нѣзад. Та кѣд би йѣй на йѣйѣ дѣрку положѣў, тѣ би го чѣрес тoту гoру перенѣсла. Але йак перѣйде чѣрес гoру, та йѣст там червѣне мoре. Чѣрес мoре не перѣйде. Але йѣст там пѣльѣ мoрѣа йѣдна слѣпа голубѣцѣа; уш сѣм рoкѣў йак зо свѣйoго гнѣзда зѣшла, а не мoже потрафѣти. Та кѣд йѣй положѣт на йѣйѣ гнѣздо, тѣ го чѣрес мoре перенѣсе, бо дрѣгий птах не гoден перелѣтыти, бо му жoўч пѣкне, а голубѣцѣа жoўч не мат. — Уж му дѣла пoки, спѣти. О дрѣгѣ гoдинѣ по пѣўнoчѣ шѣркѣнь стѣват, ѣде на повѣтрѣу по свѣты. Стѣра мѣти мѣло спѣла, пѣшла на пѣд, глѣѣдат тoго члoвѣка.

Нашла го, збудила го, дала му фріштик, повідат му о то́ту гру́шку, што висхну́та біла, што з ньо́у тре́ба робі́ти. Тре́ба ви́ня́ти спі́д не́й дукати́ і посади́ти до свіжо́й зе́млі, кра́шша бу́де, йак біла. Да́ват му то́ти три пе́ра, же́би одда́у то́му кра́льови. Те́перь му повідат, де йо́го же́на : за червѐним мо́рїем і за скляна́ною го́роу. І повідат му, што ма́т робі́ти і з му́рїанко́у і с то́у голу́біцьо́у. Але він со́бі до кни́жочки написа́у. Подякува́у за ви́чльї́у і за фріштик і пішо́у до ста́й-ни́, виві́у сво́його ко́н्या, сы́у со́бі на ньо́го, уж іде на́зад. Пришо́у до йо́дного кра́ля, одда́у му то́ти три пе́ра. Тот кра́ль не хо́че йо́го пу-сти́ти от се́бе. Да́ват йо́му пі́у кра́льї́ства і с трїох прї́нцєзних, ко́тру со́бі ви́бере, але він не хо́че. Іде за́сь да́лей. — Пришо́у до дру́гого кра́ля. Привита́у сьа з ним і повідат му, же́би йак найско́рей то́ту гру́шку вико́пати зо зе́млі. На кра́льї́ський ро́сказ до́раз вико́пали і бо́чку дукати́ї спі́д не́й ви́ня́ли. І посади́ли до свіжо́й зе́млі. Йак лѐм йе́ї посади́ли, до́рас поча́ла квітну́ти. Ва́рс сьа тот кра́ль зрадува́у, не хо́че го от се́бе пу́сти́ти. Да́ват му пі́у кра́льї́ства і же́би би́у пі́ля не́го до сме́рти. Він не хо́че нич. Забра́у сьа отга́мтил і іде гет. — Зашо́у так да́леко, же му́си́у прода́ти і то́го ко́н्या, і зо се́бе шма́ти, бо мо́же два сто а́бо трї сто миль перешо́у, уж лем на пі́ше ішо́у, зашо́у до пу́стого кра́йу, не ви́дит ні́кде нич, лем не́бо і го́ри і льси. І дү́-ма́т со́бі. Бо́же, што те́пер зо мно́у бу́де? Але ви́дит з да́леки йо́дну го́ру, же сьа бли́шчит, йак скло. Йак пере́йду че́рез ньу? З ру́коу так зро́бит — ну, што зро́бит, по склі́ йак пі́де? Сы́у со́бі на зе́млю і пла́че. І дү́ма́т со́бі: Йе́ст ту да́где йо́дна слы́па му́рїанка. І нашо́у то́ту му́рїанку. Ў́зяу йе́ї ме́жи па́льці і положи́у йе́ї на йе́ї ды́рку. Му́рїанка пі́шла до сво́її ды́рки. І раз ви́ходит: Сы́дай на ме́не, бо пі́деме че́рез го́ру. — Він йі́ повідат: Ти, хроба́чку ма́ленький! Йа на те́бе сьа́ду, та те́бе заду́шу. А кед йа згі́ну, та хоть лем ти жи́й. — Му́рїанка йо́му гва́рит: Не ста́рай сьа нич, лем на ме́не сы́дай, а трї-май сьа до́бри. — Сы́у на му́рїанку, му́рїанка із ним че́рез го́ру так іде, ані́ не зна́у, ко́ли пере́шоу. Йак пере́шоу на та́мтот бі́к го́ри, так му му́рїанка повідат: Тепе́рь ти і́дь з Бо́гом, а йа за то́у дра́гоу, ка́ди йе́м ту прї́шла, та на́зад потра́фїу, хоть йе́м слы́па. — Му́рїанка пі́шла сво́йоу дра́гоу на́зад на сво́є ме́сце, а він іде на пі́ше. За́сь не ви́дит нич, ані́ ме́ста, ані́ се́ла, лем во́ду а не́бо. Прїшо́у к во́ди, сы́у со́бі пі́ля во́ди і пла́че. І дү́ма́т со́бі: Чу́у йе́м, же ту да́где йе́ст йо́дна слы́па голу́бі́ця. Хо́дит ко́ло во́ди, нашо́у йе́ї. Ў́зяу йе́ї за кри́ла і положи́у на йе́ї гны́здо. Голу́бі́ця голо́ву сво́ю за́пхала пі́т кри́ло і си́дит. Рас ста́не і гва́рит йо́му: Сы́дай на ме́не, бо пі́деме че́-рез мо́ре. Але йак сьа́деш на ме́не, та сьа обидво́ма рука́ми попод мо́ю ши́ю до́бри трїмай. — Пере́шли че́рез во́ду шча́сливо. На су́хі зе́млі

його з'охабила, а сама пішла назад на своїй гніздо. Він зась іде на піше далєко. Але видьї із далєки зась йґден бурґ. Пришоў там до двора, а йґго жєна ішла до стўднї на воду. Познала го дораз і привитала сьа з ним. І звидьї сьа го, йґким способом він там знаў прїйти. І повїдат му, же йґїї оґец шаркань, же йґго збавит дўши і тьґла. Але йґа ти бўду на помочи, кед йґс уш ту. І нашла му такий малий пляґчик і дала му дашто їсти. Пришоў йґїї оґец ў шєстї години по польўдни. Повїдат: Йґст ту із далєкого країу дайґкий вїтяз. Но лем заклїчте мї го до хїжи! І смотрит на ньґго і дўжат собі: То не глўпий члґвек, кед він сьа ту достаў. Та му повїдат: Теперь підєме до роботи. Даў му дереўїану сокиру, провїў го к такому льїсови, лем сами дўби, а нїкде му не видно бїло країу. І каже му, жєби він тот льїс вирубаў і до сьах склаў, і тото дрібне коварї до порїятку на йґдну громаду; а йґго з'охабїў там, бо вєчур йґак бўде їти, кед не бўде ў порїятку, та жїтєа не йґго. Але на польўдне трєба му їсти. Йґдна сєстра старша повїдат молотнї: Однесь тї му їсти. — Молотша повїдат: Йґа не понєсу! — Наймолотша принєсла му їсти на польўдне, а він сїдит і плаче. Она му повїдат: Та чом плачєш? — А він гварит: Йґак би йґа не плакаў, кєт твїй оґец даў мї дереўїану сокиру і казаў мї до шєстої годїни по польўдни тот льїс вирубати і поскїпати і коварї до порїятку скласти, бо жїтєа не мґйє. — Она йґому повїдат: Не старай сьа нїч! Дашто він зїў і заснўў, бо бїў бара застаранїй. Але она свиснўла на пальцу, пошодїли сьа зли дўхи, просїли сьа йґї, што каже робїти. — Росказала йґїм, жєби за йґдну годїну тот льїс цалком бїў ў порїятку. І за йґдну годїну ўшїтко вирубали і спорайали до порїятку, і пішли гет. А она йґго зогнала: Стань, бо уж льїс готґвий. Возмїй тґту дереўїану сокиру і зазбїруй, дє што мґжєш, бо йґак бўде їти оґец о шєстїй годїнї, жєби тєа нашоў ў робґтї. О шєстої годїнї по польўдни іде шаркань попод хварї і з далєки видит, же уж льїс ў порїятку. Клічє йґго до мї, до своїґї хїжи, каже му дати їсти, жєби собі льїх спати. Але кґло пїўночи йґго жєна го збудїла і каже сьїдати на сєбе: Сьїдай на мєне, бо підєме до твоїґого країу. І так ішли попіт хварї. Йґак мнўло двї годїни, уж бїли ў нашїм країу. Спочивали на йґдної границї; там бїла йґдна каплїцєа і йґден старїй жєбрак там сидьї пїльа драґи. А йґї оґец йґак рано ўстаў, йґак не нашоў ані йґдно, пустїў сьа за нїма, же йґїх доґовїт. Йґак пришоў на границьу, та сьа звидоваў тґого жєбрака, чи не видьї, таки і таки двґйє лґудє. Але він так му повїў, же видьї тґгда, кґли му бїло дванацєть рґкїў, а пєршїй камень на тґту каплїцєу нїс. А тґта каплїцєа уж бїла мґхом оброснўта. Шаркань собі дўжат, же то

уж било даўно, кет ти такіі сівий, а капліцьа мо́хом обросі́ута: Та
їа і́їх не здогону́! І о́ни пришлі́ до сво́його кра́йу і жи́ють і до днесь,
кед не померлі.

Зап. в листи, 1899, від Максима Легоцького.

Паралелі: Етногр. Збірник. IV. ст. 14—20. ч. 3. — Archiv f. sl. Phil. XXI.
ст. 297. — Деякі епізоди диви також: Етногр. Збірник. IV. ст. 132—137. ч. 26.
і Archiv f. sl. Phil. XXI, ст. 301. — Етн. Збірник. VII. ч. 62. — Národopisný Sbor-
ník, IV—V. ст. 131—132. ч. 3. і ст. 135. ч. 26.

II. Материяли із села Шамброна, Шаришеської стол.

10. Як ґазда продав Богови воли.

Бвў йѳден ґазда, маў штірі воўи, але пінґазыіў не маў. Та жєна му так гваріўа: Возь два воўи на йармак, а два будєме маті дѳма; прѳдай, та будєме маті пінґазы і воўи! І він прішоў з двѳма воўами на йармак. І прішоў ку нєму йѳден великий пан, та йїх купѳваў. Та так повідаў: Зборґий ми тѳти воўи, бо пінґазы ту не мам. Але прідеш о йѳден тїждень до тѳго мїста, де йа тѳбі поўїу, та тї дам. — А кєд йа тєбе не знам, де твїй дом йѳст там. — А пан повідаў: Лем ти ша звїдай, де найвєкший пан бїват, та тї лўде повідьат. — І пан зьаў воўи і пішоў до свѳйѳго дѳму. А ґазда прішоў дѳму през пінґазыіў і през воўіў ку свѳйѳї жєні. А жєна му так повідаўа: Прѳдаў йѳс воўи? — Прѳдаў йѳс, але лем зборґѳваў, пінґазы ми не даў. — Та кѳму-ти тѳти воўи зборґѳваў? — Найвєкшѳму панѳві. — Жєна му повїўа: Хто то вєкший пан йак Бог? Та ти Богѳві воўи зборґѳваў. — Йак мїнуў тїждень, ґазда повідаў так жєвї: Хпєч ми хлїба на мерїндьу, бо їду по пінґазы! І зьаў і їшоў. Прішоў до йѳдного сѳўа, та там го зашўа нїч, та ша прѳсїў йѳдного худѳбнѳго чўѳвєка, жєби го пренѳчѳваў. А тот худѳбнїй чўѳвєк так му повідаў: Йа тєбе не мѳжу ночѳватї, бо йа худѳбнїй; ми тѳкий мамє обїчай, што кєд прїде чўѳвєк ночѳватї подѳрѳжнїй, та му трѳба дѳтї вечѳрїу і фрїштїк. Бо кєд йа тѳбі не дам йїстї, та на рѳно бѳду штрофѳанїй од нашѳї обїцї. — Не бїй ша, чўѳвєче, йа тєбе не бѳду скаржїтї, бо йа мам свїй хлїб, та йа єшчї і тѳбі дам! І винлаў хлїб і йїў вєчур і рѳно і тѳму даў худѳбнѳму зо свѳго хлїба. — Та ша худѳбнїй звїдѳваў: Дѳ ти їдеш? — Йа їду до найвєкшѳго пѳна по грѳши за два воўи. — А худѳбнїй му так повїў: Та нїт вєкшѳго пѳна, йак Бох. Та звїдай ша о мєне, ци йа бѳду дакѳди

богáтий, ци нѣ. — I тот гáзда ішоў за драгом дáле. I зáшўа го нѣч ў другим сѣльї. I прішоў він до йѣдногo двора паньскoгo та ша так прoсїў: Жѣбисте мѣа преночовáли! I там ночoвaў. Але там бїлі два кїзасoнки стáри, вѣцей мáли, йак трїцать рoкїў. Тá ша го так звїдoвáли: Дѣ ти, гáздо, їдеш? — Йа їду до найвекшoгo пáна по грoшї за нoўи, бо йѣм му зборгoвaў, тá мї кáзaў прїтї. — Кїзасoнки му так повїлі: Та хто вѣкший пан йак Бог? Та ти Богoвї воўи прoдaў. А звїдай ша там і o нас, бо нам чáси прехoдьaт, та хцѣме їтї зá муж, а не мáме чўoвѣка ку сoбї. — I зaсь гáзда ішоў дáле трѣтїй дeнь. I там прї нўтї йѣден гáзда кoсїў сoвoїѣ зѣрно їзо сoвoїма льудмї. Гáзда лeм стoїaў, а льудї му робїлі. Та прїшоў на путь ку тoму гaздoвї, што ішоў по пїньáзьї, та ша го звїдoвaў: Дѣ ти, чўoўѣче їдеш? — Йа їду ку найвекшoму панoвї, бо йѣм му зборгoвaў воўи, та уж мам гнѣськa ку нѣму прїтї. — Та xтoш то йѣ вѣкший йак Бог пан? Та ша звїдай тьш o мѣне, бо мї ша барз дoбpї ту вѣде на зѣмльї, ўшїткoгo мам нáдоїст, ци мї Бог дaст цáрство на дpугим сьвїтї, ци нѣ. — I гáзда ішоў дáле ку панoвї. Ішоў він прeз йѣден льїсї і х тїм льїсї прї нўтї нáшоў йѣдногo сївогo чўoвѣка сьїдїтї. I нoвїў му: Пoxвалѣнї Йѣзуc Кpїстус! — A сївий чўoвѣк му нoвїў: На вїкї áмїнь. Та дѣ ти, мїй лўбїй сїну, їдеш? — Йа, дьїду, їду до тoгo мїста уш ту, бо мї йѣден пан дoўжен пїньáзьї за воўи, та мї йїх гнѣськї ма дáтї. — Уж нѣ хоть там, бо тьoїї пїньáзьї уж дoма. Вѣрнїй ша дoму пáзaд. A йак прїдеш дoму, та гвoїдеш до сьoвoї комoри, там пáйдеш кїтлїчок, ў кїтлїчку пїньáзьї. A їшче вѣцей, йак тї маў дáтї! — I гáзда так повїдaў: Йа ночoвaў ў йѣдногo худoбногo чўoвѣка пѣршу нїч, йак йѣм ту ішоў, тá мї кáзaў ша звїдáтї: Ци бўде богáтий, áбо нѣ? — A сївий дьáдoк так му нoвїў: Він не бўде нїгдa богáтий, бо він Oчѣнaш не гвáрїт, áнї од Бoгa сoбї не прoсїт, лeм ўше грїшїт. Їшче йѣдно тельáткo ма, та і тoгo му здoхнѣ. — A ішоў йѣм дáле на дpугу нїч, тa ша мѣа прoсїлі два кїзасoнки, жѣбї рáцї зá муж їтї, áлe кѣт кў нїм нѣт чўoвѣка. — Та тїм кїзасoнкaм так нoвїч: Жe кѣд бїлі мoўoдї, та кў нїм прїшлї мўадeнцї і прoсїлі йїх зáмуж, а oнї йїм повїлі: Вїстѣ худoбнї, та мї зá вaс не пїдѣме. Та уж йїм Бог вѣцей мўжa не дaст. — Але йѣм ішоў дáле ў трѣтїй дeнь. Так йѣден гáзда кoсїў зѣрно прї нўтї, тá мѣа прoсїў, жѣбї йѣм ша звїдaў, ци йoму дaст Бог цáрство нeбѣснe, áбо нѣ. — Та тoму гaздoвї так нoвїдж жe му Бог дaст цáрство нeбѣснe, бо з Бoгoм льїгaт і з Бoгoм стáвaт. — Йак прїшоў ку тoму гaздoвї, што зѣрно кoсїў, а гáзда прїшоў на стрїтї ку нѣму, та му так повїдaў: A нeсeш пїньáзьї за воўи? — Не нeсу, бо мї тот пан так нoвїў, жe уж мoїї пїньáзьї дoма x комoрї ў кїтлїчку їшче вѣцей, йак мї маў дáтї. — A o мѣне йак нoвїў тот пан, кѣд йѣс ша звїдaў? — Так повїдaў, жe тї

льгаш з Богом і ставаш, та тобі і ту добрі і на другім світі Бох ті даст царство небесне. — І гáзда ша бара радóваў, ішче вéцей Бóгу служіў потóму. Пóтім ішоў ку кізасóнкам. Кізасóнки го ша так просілі: Ци йеє биў прі свойóму панóві? — Биў йеє. — А де ті пінязы? — Мойі пінязы уш сут дóма. — А ми будéме маті мўжіў? — Не будéте маті, бо вам Бог мўжіў дáваў, áле кéтете йіх не хтылі, та вáші мужóве забрáлі дрўги жéні, та з другіма жийут. — Хтóўди ша кізасóнки за-смутілі і росказáлі кочішóві запрйáчі кóні, же óні пйдут с тим чўóвэком, ци праўда, же ма пінязы дóма, áбо ци. І посідáлі на виз ўсьі трóйце, а ішли до гáздовóго дóму. Йак ішли за драгом, прішли до тей дедіви, де х тóго чўóвэка пёршу ніч почóваў. Та прóсіў кізасóнки, жеби стáлі прёт тим худóбним чўóвэком. І він вошоў, тот гáзда, до хйжи ку нéму, та му так пóвіў: Же ти нігда не будеш богáтий, най тобі тот даст, кóго хвáлш. І тóго тельáтко ішче здóхне, што маш ў хйжи. — І тот худóбний чўóвек зьяў сокіру, та тельáтко забіў, жеби не здóхўо: Йа тебе вóльу зысті, йак бис мі маўо здохнўті. — І зась гáзда вішоў на виз і сьяў ку кізасóнкам. І пóтім прішли аш пред гáздові двэрі, áле гáздові не дáлі вóйти до хйжи скóрей, йак óні, бо гáзду зьáлі йёдна за йёдну рўку, а дрўга за дрўгу і гвóшли аж до комóри ўсьі трóйце, та там вáшли йёден кітлічок із грошáмі. І хтóўди кізасóнки знáлі, же то йеєт праўда. І гáзда зóстаў дóма, а кізасóнки пішли до свойóго дóму на вóзы.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

Паразєлі: Більша часть сього оповіданя зложена на основі звісної казки „Подорож до сонця“. Пор. Етн. Збїрник. IV. ст. 132—138. ч. 26. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 301. ч. 26. — Národopisný Sbornik. IV—V. ст. 135. ч. 26. — Русани Пряшів. епархїї. Ст. 52—55.

11. Як хлопець заслужив собі царство.

Йёдна гдóва маўа трйох сїнів, а не маўа што йім давáті йієті. А найстáрший йей син так повідаў: Мáмо, хпéчте мі йёдну гадзёмóчку, бо йа пїду сўжиті, а кед дáшто засўўжу, та ша з вáми роздїлїу! І стрїтїў ша з ним йёден сївий дзьáдок на пўті, йак ішоў, та ша го звїдóваў: Дé ти, мій сїну, ідеш? — Йа їду сўжиті. — Та пóдже ти до мéне. Будеш мі вáліў до пéца і зо штїрйóма волáмі будеш мі хóдїў на вóду, áле жебис мі не крїчаў на вóўи геїє, лем потїхи! — І ішоў с тїма вїмі на вóду. Прішоў аж ку мóрїу. Тóти вóўи вóшли до мóрїа, та пўвáлі през вóду. І він скрїчаў: Геїє, а тóти вóўи ша цóфлі назад ку тóму сївóму дзьáткові; а вóду не прїўїўз. І сївий дзьáдок тák му

повідаў: Што ти за то хцеш, што йсє мі ту слўжїў? Ци кірчїк піньазїў, ци царство небєсне? — Ёа хцу кірчїк піньазїў! — І зьяў на плєчє піньазы і ішоў ку матэрі. А дѡма уш ша гѡстїў. Матї од нєго просїўа: Дай мї хо' лем на йєдну адзїмѡчку, жєбїм сѡбі купїўа мўки! — А вїн так пѡвїў матэрі: Ітьтє сѡбі засўўште, бо і ёа сѡбі лем засўўжїў! — І нє даў сѡбї мамї нїч. А дрўгїй сїн сєредўшїй повїдаў сѡбї мамї: Мамѡ: Хпєчтє мї адзїмїяткѡ, та пїду ёа сўужїтї, а кєд засўўжу даштѡ, та ша з вамї роздїльу. — І вїн трафіў до тѡго істѡго пана, што і тот старшїй. І прїньус дѡму зась кірчїк піньазїў, алє сѡбї мамї нє даў нїч. — А тот наймѡўтшїй та просїў сѡбїу маму: Мамѡ, хпєчтє мї тьж адзїмїяткѡ, та і ёа пїду служїтї. — А матї ша на нєго пѡгнївїваўа: Уж йєм двѡм хпєкўа, і жадєн мї нїч нє даў, та ёа тѡбї нє пєчу! — І вїн ша зѡбраў і пїшоў прєз йїдўа сўужїтї. І стрїтїў ша з нїм тот сївїй дзвядѡк на пўтї, та ша го звїдѡваў: Дє ти, мїй сїну, ідєш? — Ёа, дыду, іду сўужїтї, бо мнє барє худѡбнї; уж бїлї мѡї двѡмє братѡвє сўужїтї, а мѡї мамї нє далї нїч, што засўужїлї. Нѡ, та пѡдьжє тн, мїй сїну, до мєнє. Бўдєш мї палїтї до пєца і зѡ штїрма вїмї на вѡду мї бўдєш хѡдїтї. А жєбї йсє мнє нє крїчаў на вѡўн, анї гєйс, анї ча. — І ёак сьїдїў на вѡзы, та ішоў, а нїч нє крїчаў. І прєз мѡрє прєїшлї вѡўн і за мѡрє, ішлї далє і прїшоў до йєднѡго лўса. Там бїўа йєдна пѡльана, а на тєй пѡльанї бїўа йєдна капльїца. І там бїўа йєдна стўднїца прї капльїцї. Так тѡтї вѡўн ша справїлї пѡнамї і пѡчалї сўўжбу бѡжу сўужїтї ў капльїцї. А тот хўѡпєц йїм ѡтнѡвїдаў. І пѡ сўўжбї бѡжї му казалї пѡпѡвє, жєбї сѡбі начєрнаў вѡдї с тѡй стўднї до бѡчки. А пѡпѡвє ша зась зроблїлї вѡўамї, та ша му запрїяглї до вѡза. А вїн сѡбі сьаў на вїз, та ішоў. І прїшоў ку йєднѡму стрѡмѡвї та на тїм стрѡмї нє бїлї лем сїмнє фташата, алє ўшїткн бїлї смўтнн, лем йєдно на вєрху ѡкрўтннї радѡснѡ сьпїваўѡ. Так ішоў далє. І прїшоў ку дрўгѡму стрѡмѡвї, та тьж бїўѡ дўжє фташат на ным, а ўшїткн сьпївалї, лем йєдно на вєрху бїўѡ зармўчєнє, і маўѡ схлїєну гѡўѡву дѡўу. І ішоў вїн ішчє далє. Там ша двѡ когўтн ѡкрўтннї бїлї, аж йїм ѡгєнь з дзвўбакїў ішоў. І зась вїн ішчє далє ішоў, та вїдїў двѡх вѡлїў, што ша паслї: йєдєн бїў ў вєлькєй травї та бїў сўхнн, а дрўгїй бїў лем на гѡўїй зємльї та бїў тўўстїй. Та так повїдаў сївѡму дзвяткѡвї, ёак прїшоў дѡму. — А сївїй дзвядѡк так му повїдаў: Тѡтн фташата, што йсє йїх вїдїў смўтнн, а йєдєн на вєршкѡ вєсєлїй бїў, то то бїў пїп їзѡ сѡвїмнє душамї. Та пїп йїх дѡбрї научѡваў, та бїў вєсєлїй, а лўдє го дўжє нє хтїлї сўухатї, та бїлї смўтнн. І на дрўгїм стрѡмѡвї, што йсє вїдїў, та то бїў пїп, алє недѡбрї йїх ўчїў, та за то бїў смўтннн, а дўшн ша радѡвалї. А тѡтн двѡмє когўтн, што ша бїлї, та то тѡїї братѡвє бїлї. А тѡтн двѡ вѡўн, што йсє вїдїў ў травї, та тот сўхнн, бїў богатнн на тамтїм

сьвіты, та собі не засуужу доброго на другим сьвіты; другий би худобний, та засуужу собі добрі на другим сьвіты. А тоти воуи, што тья везлі, то тьш попове сут; они за то ў кашлыці суужили, бо на тамтвм сьвіты не отеужили. Та тєраз ти йаку запўату хцеш, што йєс ў мене суужу? Цв хцеш царство небєсне, ци кїрчїк пїньазыў? — А вїн так повїў: Йа хцу царство небєсне, а пїньазы уж нє хцу, лем кѣби йєм маў своїї мамї данто датї, йак прїду дому. — Лем ти їди дому, а своїї мамї покаж, жеби она ішўа ша висповїдатї. А і ти їд тьж на сповїдь. — І вїн так зробиў. Йак ша висповїдали обїдвоїє, так погмїрالی. І прїшли до нєба і там ша радїют і радовати ша бїдут на вїки вїком амінь.

Зап. в листвї, 1899, від Петра Вобульського.

12. Пїмста св. Петра.

Крістус Пан їзо сьвѣтвм Пєтром прїшоў до йєдного сєўа. С того сєўа хтїлі вїйти вон. Але прї тїм сєльї бїўа йєдна вода, а прєс тоту воду бїўа ўаўка прєужєна. А х тїй водї праўа йєдна дыўка ўахи, кошєльї і гачї. І на тоту ўаўку кўаўа собї чїсти ўахи. Але Крістус Пан їшоў прєс тоту ўаўку, та прєкрочїў тоти ўахи. А Пєтро до тих ўах копнуў, што ўпалї до водї. А тота дыўка окрўгнї ша погнїваўа і ўзьяўа йєдни мокри гачї і так Пєтра побїўа по хєрбєцьї, а так му повїдаўа: Кєд тот чўовек прєкрочїў, та і ти мїх прєкрочїтї. — А Пєтра та барз.больїо, йак го бїўа з мокрїма гачамї. А вїн ша скаржїў своїому пановї, же барз бєлїт. А прєсїў собї так от пана, жеби йєї скараў. А пан гварї так: А йакже йєї скарїу? — Йє, пане, жеби ша прїсїаўа. — Але потїм їшли польом, та уш того хўонца нашлї на польу седємрочного їз двєма коровамї. А сьвѣтвї Пєтро ша звїдоваў своїого пана: Чїї же тот хўонец такий шумнїї і шумнї коровн ма? — А пан му так повїў: То, Пєтре, той дыўки, што тья бїўа гачамї, бє йєс так хтїў, жеби она ша прїсїаўа, та она того хўонца прїнесїа, то йєї снв. І тоти двї коровн, то йєї, той дыўки. — І зась прєсїў Пєтро своїого пана: Панє, жеби тот хўонец зацьмїў, а тоти двї коровн жеби поздихалї. — І так ша стаўо. Потїм Пєтро їє Крістом паном їшли коўо йєдного фаўата пшєнїцї, а барє красна пшєнїца бїўа. І Пєтро ша звїдоваў зась своїого пана: Панє чїїа то пшєнїца така красна? Бо йа їшчє не вїдїў таку красну, йак тота. — А пан му так повїдаў: То той прїсїавкн, што тья з гачамї бїўа по хєрбєтьї. — Але Пєтро ўшє ша пї нву гнїваў і так повїдаў пановї: Панє, хто бїдє с той пшєнїцї найперше їїў, жеби ша тот чўовек задавїў. — Але мїнуў малєнькїї час і зась ша

пан вёртаў до тей дедіны, де тота пріспанка біўа. Та сьвятий Пётро барз гоўодивий биў і хтыўо ша му йісті. Але оні ішли коўо мліна та там пахнуў хлыб, так йак кѣби ша палыў. А Пётро хтыў йісті. І гварі му так пан: Г' ле, Пётре, до тото мліна, та ті дадут дашто зыісті. — А там тота пріспанка моўоўа тоту ишеницу, што така красна біўа і пѣкўа собі з ней йѣдну адзімочку. І Пётро вошоў до млініці, а тота дыўка, што го біўа з гачамі, та собі виньаўа адзімку з огньа і хтіраўа йей от пошѣу. А Пётро стаў кў нѣей, та просіў, жеби му з ней дакус даўа. І даўа му, жеби собі з ней одўамаў і жеби йіў. І він лем перший раз до гамби зьаў з ней, та дорас ша з нѣом задавіў і не міг ніч повісті. І вишоў ку панові на вѣнка, та лем харчаў. А пан ша го зьвідоваў: Пётре, та штош то тѣбі? І шаснуў го прес хербѣт с пшашчу і вилетьіўо му фаўаток адзімки з гамби. І повідаў му пан так: Пётре, та што йѣс такой ўакѣмий, же ти ша задавіў? — А Пётро так повіў: Па не знам, што ша зѣ мною стаўо! — І пан му так повідаў: Пётре, знаш ш чо́го то тота адзімка біўа? То с той ишениці, што така красна біўа; бо йѣс просіў, жеби тот ша задавіў, што з ней найперше до гамби возме. Та ти з ней зьаў. — І сьвятий Пётро почаў ша дорас прі тей дыўці просіті: Пяне, та йей помілий, бо она дѣбра! — А пан ша го так зьвідоваў: А йакже йей поміўовати? — Жеби тот йей хўонец гваріў, што йѣ нѣмий. А тѣти дві корѣви, жеби йей ожілі. А тота пріспанка, та жебис йей даў мўжа. — І дорас ша так стаўо. Хўонец прішоў, та гваріў, а тѣти дві корѣви поздихани прішли та ричалі. А йей прішоў просіті за муж.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

13. Христос і три Гази.

Крістус пан ішоў зо сьватым Пётром із йѣдно́го сѣўа на друге сѣўо. Але прішли ку нѣму трѣме мужѣве, та йіх біўо пшятъме. І ішли коўо йѣдно́го лыса пшятъме. Іс тѣго лыса вишўа йѣдна череда красних воўіў, а йѣден муш так повідаў панові: Пяне, йакі то красні воўі! — А пан му так повідаў: Оздаби йѣс і хтыў маті? — Пяне, хтыў би йѣс, кѣд бис мі йіх даў. — А пан му так повідаў: Бўдеш мѣне хваліў, та ті йіх дам. — Бўду, пяне. — Но іді собі йіх возь, бўдут тѣбѣ. — І тот йѣден муш ѡстаў велікий богатий с тїма во́лмі. Та ішче йіх біўо штїрме. Ішли да́ле. І вишоў йѣден кѣрдель ўец з лыса, а другий зась так просіў: Ох пяне, та дай же мі тѣти ўўци! — А бўдеш мїа хваліў? Та іді возь нѣни ўўци та бўдут тѣбѣ. — І не остаўо йіх лем трѣме. Ішли зась да́ле. Там йѣдна дыўка шўўна ішўа на тра́ву, а тот третій

та биў мўадэнец. Та просіў: П'ане, й'ака то шўўна дыўка, та мі й'ей дай за ж'эну. — А Крїстус пан му так повіў: А б'удеш м'я хваліў? — Б'уду, п'ане, лем мі й'ей дай. — Но, так не о'стаў лем Крїстус пан ізо сьв'атим П'этром, а то́ти пішли. Але м'ну́ло трі ро́ки. Крїстус пан так повідаў П'этрові: П'этре, подьме обзирі́ті тих, шт'осме й'ім богатьство далі. Та подьме ку то́му перше, шт'осме му далі воўи! — І прішли до й'ого дв'ора, а пан сьідіў ў кашт'ельу. А Крїстус пан ша справіў так й'ак дзь'адок, та вошоў до то́го кашт'ельа ізо сьв'атим П'этром і просіў то́го п'ана х кашт'ельу: К'оби й'ес мі л'ашто даў! — А пан тим дзь'ятком так по-віў: Ви й'т'те м'еджі худ'обних л'ьўдіў, пр'осьте, а чо́го ви ту ку пан'ові прішли? Й'шче й'іх хт'іў зо п'са́мі загуцк'аті тих дзь'адіў! — Крїстус пан так повідаў П'эрові: П'этре, відіш, к'ільке сме му далі богатьство, а́ле він уж о Бог'ові забіў. — Але тот пан с то́го кашт'ельа так повідаў: Й'т'те, вишм'арте да с трі с'но́пи з'ерна тим дзь'яткім! — Та Крїстус пан зложіў на бой'ско то́ти трі с'но́пи і ўваў шв'аблік, та п'тп'аліў й'іх, а то́то з'ерно та випорска́ло на стра́ну ч'їсте: Возь то́то з'ерно, П'этре, а позб'ірай го до ц'ідіўка. Так ша з'валі, та ідут. А тот пан так со́бі м'їсьльіў: Відіш, й'ак ту дзь'ядове со́бі сп'осіп на́шли? А й'а м'ўшу трім'аті м'ўоцк'іў, што мі моў'от'бат. Та т'ераз б'уду і й'а так ч'иніў, й'ак то́ти дзь'ядове ч'инілі. — І на-м'етаў з'ерна т'їш на бой'ско, з'ваў шв'аблік, та зап'аліў. І то́то з'ерно поч'аўо горі́ті. І стод'оўа горі́ўа і й'ого кашт'іль і ўш'їтка худ'оба. А сьв'а-тий П'этро за деді́ном та ша візріў на́зад. Та повідаў пан'ові: Ох, п'ане, й'акв'ї г'енка велі́кий о́гень! — А Крїстус пан му так повіў: П'этре, він хт'іў так ч'ині́ті, й'ак і ми ч'инілі, та він со́бі зап'аліў сам сво́ю худ'обу. Т'ераз до ч'їста виг'орі́т. Але й'шли п'отім дал'е ку то́му, шт'о му далі оў'ци. Й'ак прішли ку кош'ару, та пр'ось'ат от то́го ба́чі: Ж'е́би й'ес нам даў с'їра, бо ша нам х'це й'їсті. — А ба́ча й'ім так повіў: Й'а ма́м й'у-г'асіў на с'їр, та мі тр'е́ба й'уг'асім дав'аті. — Але від'біў й'е́ден й'уг'ас, та з'ваў св'їй ч'ерпак зо жемт'і́цом та й'ім в'їнь'ус пред дв'ері. Та Крїстус пан повідаў П'эрові: П'этре, з'їдж то́ту жемт'їну. — П'этро з'ваў і з'їў. І з'валі ша, й'шли г'ет от кош'ара дал'е. Л'ёт'їў коў'о них й'е́ден п'ес. А тот п'ес маў й'азик в'ивал'еній. Та П'этро ша так з'в'їдо́ваў: П'ане, й'ак'їй то п'ес бр'їтк'їй? — А п'ан му так повіў: П'этре, тот п'ес то тот ба́ча, што й'ого ко́шар г'ви биў; він ша уж об'їсіў, а то й'ого д'ўша, бо він забіў то́го й'уг'аса, што нам даў жемт'ї́ці. Так повідаў Крїстус Пан П'эрові: Подьме обзирі́ті то́го, шт'осме му далі дыўку за ж'эну. — І о́ні й'шли п'онід виг'ляд. Тот муж дыўки д'ораз й'іх зб'ачіў на виг'ляд та так по-відаў сво́їй ж'энь: Ж'эно, тот пан іде ту, што й'а з н'їм х'одіў. Ш ч'їм же ми го ту наг'ост'їме? — І г'вошоў до х'їжи Крїстус пан зо сьв'атим П'этром. О́ні го пр'івіталі і г'ост'їлі го. Але Крїстус пан не хт'іў й'їсті н'їч, лем сьв'атий П'этро й'їў. Та о́ні ша чудов'алі, же ч'ом він не й'їст

дашто? — А Крістус пан так їм повіў: Ви маєте хўо́нца ту тріро́ч-ного, што ша ба́віт по хіжи. Та кед бисте мі го хне́клі ў пе́цу, та йа би го зыў. — Оні до́раз накла́лі о́гня до пе́ца, а Крістус пан їм так повідаў: Те́раз одне́сьте го до пе́ца, най ша хпе́че уж. І затка́лі пец з брї́юм. Але Крістус пан так їм повідаў: Ітьте то́го хўо́нца ви́ймїте, бо уж йе хпечэ́ний. — Оні откри́лі то́ту брї́ю с пе́ца, там на́шли дво́х ангелі́ў ў пе́цу, а хўо́нец тре́тїй биў. І хўо́нец маў зу́ате йа́нко ў рўці, а і́шче кра́шїй биў, йак биў. Та Крістус пан так повідаў Петро́ві: Пе́тре, ци ві́дїш, же худобни лью́де ско́ре во́йдут до ца́рства небесно́го, йак бога́ти?

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

Пара́лелї: Етв. Збїрник. III. ст. 76—80. ч. 22—23 і 31. — Archiv f. slav. Phil. XXI. ст. 294. ч. 37 і ст. 109. ч. 22—23. — Narodopisný Sbornik, III, ст. 108—110 ч. 22—23 і 31.

10. Чудо М. Позчанської Богородиці.

Ішоў йе́ден га́зда до Марї́ї Поў́чі на о́тпуст, але лем з Бо́гом, сам йе́ден. І прїшоў до йе́дного лы́са, зашўа го там ніч. І на́кўаў со́бі о́гня і лях ку о́гню спа́ті. Та прїшоў ку ве́му збї́йник, та на не́го барс крї́чаў: Отки́ль ти, чўове́че? А де і́деш? — Тот му повіў: Йа і́ду до Марї́ї Поў́чі на о́тпуст. — Маш пї́нба́зы? — Мам, але лем два́цать гра́йца́рїў. — Та што несеш до Марї́ї Поў́чі на подару́нок? — Йа се́рце лем не́су. — А збї́йник му так повідаў: Ти маш ве́цей йак два́цать гра́йца́рїў, бо́ ти шўмны́ облечэ́ний, та йа то́бі не ві́рю! — І збї́йник го за́біў і погля́даў ко́ўо не́го, та ве́цей не би́ўо, лем два́цать гра́йца́рїў. Та збї́йник го зваў на́ свї́й хе́рбет за́біто́го і ньус до лы́са скрї́ті. Але го хты́ў зошмарї́ті с хе́рбе́та на зе́млю, кед му прїро́снуў на хе́рбет до ты́ўа. І збї́йник ша з ні́м поча́ў виве́рта́ті по зе́мльї. І так му не зїшоў с хе́рбе́та. Та́ го чу́хаў по сме́реко́х, же́би му зїшоў; по́тім го поча́ў рїза́ті з но́жом, же го одрі́же, але кет са́мого го болы́ўо, так йакби сам се́бе рїзаў, та́ ша му не даў одріза́ті. Так до́ пїў ро́ка лем з ні́м хо́діў по лы́сы. А по́тім прїшоў до се́ўа, та ша лью́де сходжа́лі йо́му на чу́до, же́ він чўове́ка но́сіт на хе́рбе́ті. Прїшоў збї́йник ку по́пові на фа́ру, та́ ша по́па ра́діў: Што́ мам робї́ті, же́би мі тот чўо́век зїшов с хе́рбе́та? — А пї́п му так повіў: А де́ тот чўо́век ішоў, кед йе́с го за́біў? — Він ішоў до Марї́ї Поў́чі на о́тпуст, та йа́ го за́біў ў лы́сы і йо́го йе́м пї́нба́зы зваў ку со́бі. — Та те́раз і́ді і ти до Ма́рїї Поў́чі з ні́м, аже́би йе́с ша там виспові́даў. — Йак він ішоў за дра́гом, та ўса́ди лью́де ша на чу́до сходї́лі. І прїшоў там і виспові́даў

ша. Тот чўовек му ша с хербѣта спўстїў і тóму забітóму справілі пó-
грїб. А тот збїїник тá ша покáйаў, óстаў Бóгу служітї. Та спасєний
бїў і збїїник і тóго тьїо до порїадку прїнеслі, бо го погрѣблі.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

15. Як невинного були повїсили.

Йѣден óтец ізо свóїм сїном ішли на йѣден óтпует далєко. Але
прїшли до йѣдного пáпа, та ша просїлі, жєби їїх там преночовáлі.
І прїшўа йѣдна дьїўка моўóда ку моўóдóму сивóві, тá го так просїўа:
Жєби ти мєне зьаў за свóїу жєну! — А він йѣй повїдаў: Не вóзму
тьа, бо мї ішче нє час ша оженїтї; а йáк мї бўде час, та йá мам
х свóїїм сєлї жєну. — А тóта дьїўка сўужєбна тá ша на нєго гнї-
вáўа і вєчур, йáк панóве повечерїáлі, так позбїраўа ўїшки і варїху
стрїбєрни і зáўїзавáўа з йѣдним мотўскóм і зўожїўа моўóдóму до тóрби.
Рáно, йáк поставáлі тóтї двóме путнїцї і зьаў старїї свóїу тóрбу на
хєрбет і моўóдїї свóїу. Подьаковáлі панóві за то, же їїх преночóваў.
І йáк одїшли далєко, прїшўа дьїўка ку панóві, та так повїдáўа: Ночо-
вáлі ту путнїцї, та нам ўшїтко стрїбўо забрáлі! — Пан випрáвїў хўó-
пїў, жєби за нїма летьїлі. Хўóни їїх догонїлі та їїм так повїдáлі: Че-
кайтє, бо вас пан преночóваў, á ви пáпа окрáлі, бóсте панóві забрáлі
стрїбєрни ўїшки і варїху! — І óнї почáлі ша тайтї, же нї, ми не
забрáлі. — Хказїтє тóрби, будєме смотрїтї. — Розўїзавáлі старóго
тóрбу, та там не бїўо. Розўїзавáлі моўóдóго, та пáшли зўїзавано ў мо-
тўску. Та старóму так повїлі: Ти старїї їдї на óтпует, а моўóдїї уж
не пїде, бó моўóдїї най їде з нáмї пáзад ку панóві, бо моўóдїї збїї-
ник! — А сив так повїдаў свóїóму оцóві: Ньáньу, та ви з Бóгом їтьте,
дєсте ша пустїлі, а і моўу палїцу вóсьте, бо йá уш з вáмї не пїду: йá
невїнен. — І моўóдóго зьáлі ку панóві, та го хсадїлі до герєшту,
а пóтїм му осудїлі шїбєнь. І вивєлі го з герєшту, прївєлі ку йѣднóму
дерєву, штó го до зємлї законáлі і гвадїлі му мотус на карк. І завї-
сїлі го. Так го з'охабїлі вїсїтї на стопóві, а сáмї пóшли дóму. І мо-
ўóдїї вїсїў за трї днї, áле не гмер, а óтец ша цóфнўў нáзад з от-
пўсту і прїшоў ку пáньству, та ша звїдоваў: Дє то мїї сив? — А óнї
му повїлі: Твїї сив збїїник, бó він їшоў на óтпует, а велїку худóбу
зáбраў. — Але повїчте же мї, дє то він? — І прївєлі го ку тóму
стóпу, де йóго сив бїў завїшєний. Але сив нє бїў гмєртїї, та прóсїў
так свóїóго вїца: Ньáньу, їтьте ку пáньству а прóсьте їїх, жєби прїшли
мєне зньáтї зо стóпа, бо йá ту не гóден гмєртї, бо áнгєў стóїт пїд мо-
їїма ногáмї, та йá стóїу на гоўóві áнгєўóві. Óтец прїшоў ку нáпїм, та

так просіў: Пóтьте зньáлі мойóго сiна, бо мiй си не вiновáтнiй, та йе живий. — Але му не вiрiлi, же йе живий. Прiшлi ку стóну i нáшлi го живóго i зньáлi го. А тóта дьiўкa с'уужeбнa так повiдáў: То йа му з'уожиўa сáмa тóто стрiбóо до тóрби, бо вiн мiа не хтiў зньáтi за свóйу жéну. — Та пóтiм сiна йóго зньáлi дóлу, а дьiўку обiсiлi. I узнáлi, же йе невiновáтнiй.

Зап. в липни, 1899, вiд Петра Бобульського.

16. Подорож до пекла.

Биў йeден гáзда. Тот гáзда пiшоў на фурмáнку с коньáмi. I зáшоў далéко i зá сeдем рóкiў шa забáвиў. Охáбиў жéну свóйу дóмa х тьáжi. Йáк iшоў дóму i вóшоў з вóзом до йeднои млaки, а х тiй млáци дьáбол му ўлáпиў колéсо, тá му не хтiў пустiтi. Тá му так гвáриў дьáбол: Йá тi колéсо пушчу i вислибóджу тeбе óталь, кeд мi даш тóто, ó чiм дóмa нe знaш! — А гáзда сóбi помiшлiў: Йa о ўшиткiм знaм. Знaм, же мáм дьiтi i жéну i худóбу мáм, тá дóбрi о нiх знaм. А тóто тi дам, ó чiм не знaм. I звiдóвaў шá го так: Та йáкже тi го дам, тóто? — А дьáбол просiў од нeго, жéби сóбi грiзaў з нóжом до нáльцa: Та лeм iс той кeрвi дaй, та от тeбе нiч не хну. — Дóраз пúстiў му колéсо, вiшоў с той млáки. I гáзда iшоў спокiйно дóму. Але прiшоў дóму прeт свóй дом i вiшоў х'óпец сeдемрóчнiй на прóтiў свóйóго вiцьa. А óтець шa звiдóвaў. Чiй же го тот х'óпец? — А жéна му так повiўa: А чiй же би биў, твiй! — Та йa о нiм нe знaў! — Бо тот х'óпец зóстaў iшчe ў живóтi, йáк ти iшоў на фурмáнку. — Так óтець шa бaрз зaстáраў: Тот х'óпец зaтрaчeннiй, бо йa на нeго дaў цaрóгрод дьaб'óвi. — Але х'óпцу нiч не повiлi, лeм кáждий дeнь óтец i мáтi п'якáлi, а х'óпцa до шкóлi дaвaлi. А х'óпец шa дóбрi ўчiў; а зá тим х'óпцoм лeм кáждий дeнь чóрнiй пeс хóдiў. А то уж тот дьáбол. Але х'óпец шa пoгнiвaў на тóго чoрнóго пcа: Ти пeс, ти нe мiй, чóго ти зa мнoм хóдiш? Та зьaў зeльзiни вiўи i тóго пcа шáспуў з вiўáмi прeз нóгу, тá му йeй з'óмиў. Та пeс биў хрóмий, а iшчe ўшe зá нiм хóдiў. Уж биў крeльiк, а óтец i мáтi, кeт прiшоў дóму на вaкaцiйi, та п'якáлi бaрз. А крeльiк шa звiдóвaў: Повiчтe мi, чoм то ви п'ячeтe? — Онi му oтпoвiлi зo жáльoм: Наш сiну, ми п'ячeмe прóто, бó ми тeбе уж зaтратiлi. Отец му так нóвиў: Йá мiй, л'убий сiну, пiшоў на фурмáнку iз вóзом, та йeм нe биў зa сeдем рóкiў дóмa, а ти зóстaў iшчe ў брiўху мaтeрiнiм. Але йáк йeм iшов дóму о сeдем рóкiў, та йeм вóшоў до йeднои млáки; тaм мi ў'лáпиў дьáбол колéсо тá мi так повiдáў: Йá тьa óтиль вирaтiў, кeд мi даш тóто, ó чiм дóмa нe знaш. А йa сóбi так

мишліў: Ён о ўшитким знам і о жёнї і о свойїх дытках, а о тобі йем не знаў, бо тебе ішчїк на сьвітї не бїўо. Та йем даў с пальца кёрві дьабўовї до папёрїа. — Та снї ша не зармўтїў і так повїдаў віцовї: Не пўачте, бо йа його не бўду, бо йа барз лехко тот тереграф достану. — І він неодўога ша позбїраў, жє він пїде аж до пекўа по тот тереграф. І він зьаў зо собом сьвачєну крєйду і сьвачєну вѳду і кнїшку посьвачєну. І зьаў ку сѳбї і вєцєй сьватого до кєшєнї і так повїдаў свѳїм родїчїм: Та тєраз бўтьте здравї, бѳ йа їду аж до пекўа по свѳїє пїсмо! — І ўзьаў ша і їшоў барз далєко. І прїшоў до йєдногѳ лїса, а х тим лїсї стѳїаў на цўтї збїїнїк, што забїваў лўдїў, а нїхто не прєйшоў, жєбї го не забїў. Та він маў йєден кнї з йабўѳнї і дьвїгнуў го до гѳрї і хтїў забїтї того крєльїка, што їшоў до пекўа. Але кнї стаў гѳрї, не хтїў ша дати, жєбї го долу пўстїў на крєльїка. Та ша збїїнїк барс чудѳваў: Штѳ то ти за йєден? Кєдь йа уж барз дўже лўдїў забїў, а тєбе не мѳжу, бо йа уж лем з гѳўоў лўцкїх мам хїжу, лем мї йєдну гѳўоўу трєба, та уж цаўком хїжа йєст. Та йа ша лем твоїї гѳўѳвї радѳваў, жє твоїу там зўѳжу. Та пѳвїч ти мї тєраз, моўѳднїй чўѳўєчє, а дє то ти їдєш? — Ён їду аж до пекўа ку дьаблїм по свѳїє пїсмо, бо йа уш там мам го на сєбє. — Та збїїнїк му так повїдаў: Та нач жє ти ша йїм даў запїсати? — А крєльїк му так повїдаў: Ён нїч не вїноватїй, бѳ то мїї ѳтец мєнє даў запїсати, кєт хпаў до пєѳтї. Мїї ѳтец їшоў с фурманкї, та нє мїг вїтїагнўтї: дьабѳл вїтїагнуў му вїз з млакї, а мїї ѳтец за го, жє го вїтїах, даў на мєнє пїсмо. — А тот збїїнїк так му повїдаў: Та кєт ти їдєш по свѳїє пїсмо, та сьвїдаї ша там і о мєнє бѳ мї мєнѳ Мадєї. Та йака жє тѳ Мадєїѳва пѳшчїль? Та ѳнї тї повїдїят, бо йа знам дѳбрї, жє йа до нєба нїгда не прїду, бо йа злї рѳбїў, йа нїч дѳбрѳгѳ нїгда Бѳгу не зрѳбїў. — І с тим ша одѳбраў крєльїк од Мадєїа. І зась їшоў за драгом далє а далє. І прїшоў ку йєднєї грўсцї, а тѳгѳ грўшка барс шўмнї квїтїа. Та ша го зьвїдѳваўа тѳга грўшка: Дє ти, крєльїку, їдєш? — Ён їду до пекўа по свѳїє пїсмо. — Кєт ти там їдєш, та ша зьвїдаї і о мєнє, бо йа каждїй рїк квїтку, а ѳвоц нїгда нє впрѳджу. — Ён ша зьвїдам. — І зьаў ша і їдє далє. Прїшоў ку йєднєї велїкєї вѳдї, алє прєс тѳту вѳду бѳїаў ша їтї, та сїдїў на берєгу. А тѳта вѳда ша го зьвїдѳваўа: Та чѳм жє ти прєз мєнє пѳїдєш? Та йа хоц вєлькѳ, алє йа нїгда нїкѳгѳ не затѳпїа. — І він ша забраў і їдє прєз вѳду, а вѳда тѳка дѳбра, што она ша му їшчє рѳстунїўа на два стрѳнн. Але йак прєз нўу прєйшоў, та вѳда му так гварїўа: Дє ти їдєш? — Крєльїк йєї так повїдаў: Ён їду аж до пекўа по свѳїє пїсмо, бѳ ѳтец даў дьаблїм на мєнє. — Вѳда го так прѳсїўа: Та кєт тї там їдєш, та зьвїдаї ша там о мєнє, жє чѳм йа не мѳжу жадну рїбу вїховатї х сѳбї?

Бо до мене кет пріде рíба, та дóраз ўмре. — I крельік іде дáле. I прішоў аж до пекўа. Але х пекльі бйўа цма, так ішоў дáле. Та там бйў дим, а дáле бйўо горйáче уж. Прішоў аш ку тóму, што бйў на ретьáзі гваджэний. Стаў ку нэму і вйньаў крэйду с кешэні сьвачэну, зрóbйў сóбі йёдно коўо і гвóшоў до тóго колэса, што бйўо напісáно зо сьвачэном крэйдом. I вйньаў сóбі йёдну кнйшку і нá нйй пóчаў чítáті, а сьвачэном вóдом зáчаў кропіті на тóго на ретьáзі. Йóго бáржей пекўа йак óгень сьвачэна вóда та пóчаў ричáті: Нáч ти мéне ту пáрш? Бо мéне бáржей пéче йак óгень тóто, штó мйа кропіш. — А крельік му так пóвйў: Дáй мй мóйё пйсмo, што тóбі даў мйй óтец. — А вйн му так пóвйў, тот з ретьáзі: Кед йа твóйё пйсмo нé мам, бó ти вйдйш, жé йа на ўанцўху гваджэний. Та йа отéли не гóден вййтй, хйбáль жéбй мóйй сўгóве мáлі твóйё пйсмo, та нáй óпй тй дáдут. — Але крельік нйч не смóтрйў, лем стóйáў, а Бóгу шá мóлйў, а зо сьвачэном вóдом ўше покрáпляў. А тот стáрий пóтйм рйчáў. Але зьяў йёдну трубóу тот з ретьáзі і пóчаў трубйті на свóййх сўгурйў. I прйшўа йёдна гўрма дьаблйў ку нэму. Та стáрий ййм так пóвйдаў: Кóтрий мáте пйсмo тóго крельіка, тá му го дáйте, нáй нас ту не пáлйт х пекльй, áле нáй іде гет. — А óпй му так пóвйлі: Мй не мáме жáден, áнй мй ó тйм не зйáме. — I стáрий пóчаў трубйті на дрўгйй раз. I прйшўо йшче вецей дьаблйў, йак тйх бйўо, та ййм стáрий зась так пóвйдаў: Кóтрий мáте пйсмo тóго крельіка, та му го дáйте, нáй іде óтйль! — Онй му так пóвйлі: Мй не мáме; кедбйсьме мáлі, та бйсьме му дáлі. — Так стáрий пóчаў трубйті на вецей, тá шá і вецей насходйўо. Але пóтйм прйшоў і хрómий йёден на остáтку, тá шá ййх зьвйдоваў: Кóтрий мáте пйсмo крельіка, дáйте му го, нáй іде. — Тóтй пóвйдáлі, же не мáйўт. — А тот хрómий так пóвйў: Йá го мáм, пйд йáзйком ў гáмбй. — А тóтй дьаблóве му так пóвйдáлі: То мўсйш дáті. — А вйн пóвйў, хрómий: Йá му го нé дам, бó йа уш дўже рóкйў зá нйм хóдйў, жéбй йа го дóстаў, йá го кóждйй дёнь вартóваў, а йак вйн ішоў до шкóўн, та зьяў зельйзны вйўн, та мй зўáмйў нóгу, та йа тéраз хрómий про нéго. Нáй вйн ту прйде, де і мй! — А стáрий дьáбол з ретьáзі тák му пóвйдаў: Вйн ту нйгда не прйде, лех тй му дáй йóго пйсмo. — А вйн пóвйдаў, тот хрómий, же нé даст. — Стáрий дьáбол так пóвйдаў: Шмáрте го до óгньа, áбо до кйтўа до смóўн, та мўсйш дáті! — А хрómий пóвйдат: Хóче бўду ў óгньу, тá му нé дам. — А óпй пóвйлі: Мўсйш дáті. — А крельік лем ўше кропіў. А тот з ретьáзі так пóвйдаў: Вóзьте го а шмáрте го на тóту пóшчйль Мадёйóву! — Аш хтóўдй тот хрómий даў пйсмo ййм, бо шá стрáшйў. I дáлі му пйсмo, і вйн го маў прй сóбі. Та пóтйм зьвйдоваў шá дьаблйў: Хкáште лем мй тóту пóшчйль збййнйкá, што мéне хтўйў забйті на пўтй, кед йёш ту ішоў. — Онй го прйвёлй ку постéльбй, тá му йёй хкэзáлі. I тóта пóшчйль тáká бйўа: Вйлй нóжн

набіти з доўу і голыаки і з гóри бiлi, а йéдвi до дрúгих свiклi. Кéд на тóту пошчiль бi бiў дьах, та дóраз го подзьобáлi. А пiт том пошчiльом iшче óгень бiў, та окрúтнi стрáшна бiўа. Та уж йей вiдбiў тá ша барз застáраў, а потiм ша зьвiдóваў: Кéд йём iшоў за пúтью, та йём прiшоў ку йедней грúшцi, а óна квiтýа барэ шумнi на бiўо. Так óна ша мiа зьвiдóваўа: Дé ти iдеш? А йа йей так пóвiў: Йа iду до пéкýа по свóйф пiсмо. I грúшка мi так пóвiўа: Кéд iдеш до пéкýа, та ша зьвiдай i о мéне, бо йа квiтну, а óвоц не рóджу. Та пóвiчте мi, чом то óна не рóдiт? — А óнi так пóвiлi йóму: Там йéст пiд ньом пiнъазы закопáнi; кéд би йiх дáхто вiнъаў, та бóде рoдiўа. — А тóта вóда чом ў сóбi не мóже рiби утрiмáтi? — Онi му так пóвiлi: Прó то, бо iшче жаднóго чўóвéка не затопiўа, та рiба нéма ó чiм жiтi г нiй та мýсiт гмёртi. Кéт прiдеш ку вóды, йак пiдеш óтиль, та жéби йéс не пóвiдаў с той страни, аж йак прéйдеш през вóду, та хтóўди пóвiш, бó би тéбе затопiўа. — I вiн ша с пéкýа зьаў i iде дóму. Прiшоў ку вóды найпёрше. Вóда ша го зьвiдiнйф: Ци бiў йéс ў пéклi? — Вiн пóвiдаў: Бiў йём. — А ци нéсеш пiсмо? — Тў йф. — А ци тi пóвiлi о мéне, чóm йа не мóжу ў сóбi рiбу отримáтi? — Йак прéйду на дрúгу стрáну, та йа тóбi пóўйу чом. — I прéйшоў през вóду на фáўат, та пóвiдаў вóды так: Тák мi пóвiлi, же за то, же йéс жаднóго чўóвéка не затопiўа. — А вóда му пóвiўа: А чóm же ти не пóвiў ту, та бiўа йём тéбе затопiўа? Пóчáўа вóда за нiм iтi, áле крельiк хтýикаў i вóда ша цóфýа пáзад. — Прiшоў ку грúспi, i так пóвiдаў: Пiт тóбом ў зéмлi йéст пiнъазы, та йiх трéба вiкопáтi, та бóдеш рoдiўа. — I грúшка му так пóвiдаўа: Вoзь мотiку, коп, а вiбiрай пiнъазы. — Вiн зьаў мотiку, вiкóпаў пiнъазы i вiнъаў. I грúшка уж рoдiўа. — Прiшоў ку Мадéйóвi, тá ша го збiйник так зьвiдóваў: А ци йéс бiў х пéклi i дáлi тóбi пiсмо? — Ту пiсмо мóйф. — А мóйу пóстель йéс вiдбiў йáка йф? — Вiдбiў; твóйа пóшчiль йф сáми нóжи зo сiдóду i звёрху: йéдни нóжи до дрúгих свiчуг, аж i óгень пiд ньом гóрiт. Мóйф пiсмо не хтýi дáтi йéден дьабол, пóкльа на твóйу пóстель шмарiтi го не хтýлi. I хтóўди мi даў. — Збiйник ша покáйаў i окрúтнi ша стрáшiў, же бóде на тákий пóстельi спáў. I прóсiў крельiка: Тá мiа вiсповiдай! — А крельiк пóвiў: Йа не гóден тьа сповiдáтi, бо мi не слiбóдно, йа ёшчi не пoсьвaчéний нá то. Але кéд хцеш, та тi дам покúту, жéби йéс покúтóваў за свóйi грiхi. А мéне йак пoсьвaтъят за пóпа, та прiду ту ку тóбi, та тéбе вiсповiдам i розгрiшу тéбе от твóйiх грiхiў. Дáй мi тот кий, штoс забiваў льўдiў, с нiм! — Збiйник го му прiвiс, та му так пóвiдаў: Йа с тим кийом от першóго чўóвéка аж до остáтнóго забiваў. — Зьаў крельiк кий i пiшоў на велiку гóру i збiйник з нiм пiшоў, та го до зéмлi пoсадiлi тот кий, на верх гóрi. I крельiк так пóвiдаў збiйникóвi:

Та ти тєраз ку тóму кїюу з долини б́удеш во́ду носіті ў гáмбі на го́уих колы́нах. Їак пі́деш до́уу, та же́би йєс очéнаш гва́ріў, а йак прінéсеш воду, та же́бєс ку тóму кийóві льяў. Кєт ша ті розві́є, та б́удеш спа-сéний; а йа прїду ку тóбі, кєд б́уду пон. Будь тєраз здра́вій! І одóбраў ша од нєго. — І йак прїшоў до́му, посьватілі го за пóпа, áле ша до́бри справóваў, та го поставілі за бїскупa. А о збїйникові за́биў. Але ішоў він посьватіті й́єдну цєркоў на дедїну і ішоў прес тот верх, де Ма́дей маў покýту. І там вели́кий го пах на́паў. І бїскуп виправїў свої́х сý-гїў: Ітте, смóтьте, што ту так па́хне? — Сýугóве на́шли й́єдну йáблінь прєкрасну і красні йáпка на нїй бїлі. І хтýлі одорвáті й́єдно йáпко з ней, áле там сьїдїў й́єден дзяд сївий йак гоўубок, та не даў одор-вáті: Ітте óтиль, бо вам нє дам одорвáті. То мóйі! — Сýугóве прїшли ку бїскупóві тá му так повїдáлі: Йєст там й́єдна йáблінь красна, і йáпка красна на нїй, та óні так па́хнут; áле кєт й́єден дзяд сївий сьїдїт пїд йáбóўньом, та нам не хтýї дáті с тїх йáбóок. — Бїскупóві прїшо́ на мисель: О, то мїй Ма́дей! Зїшоў з вóза і ішоў ку йáбóони, хтýї й́єї відіті. А тот сївий дзяд го прівїтаў: Ох, пáне, йак ти за́биў ó мї! — Бїскуп пóвїў: Вєра за́биў. Но та тєраз тєбе б́уду сповїдаў! І сьаў сóбі, а дзяд кльáкнуў ку нєму і повїдаў о свої́х грїхах, кїлько лý-дїў за́биў. А кїлько грїхїў повїдаў, ўше й́єдно йáпко ша одорвáю і пі-шó до нєба. Але два йáпка не хтýлі ша одорвáті. А бїскуп му повї-даў: Повїдаї о грїхах, відїш, же два йáпка одлетýті нє хтят! — Ма-дей повїдаў: Йа за́биў вїца і своїу мáтьірь. Хтóўди йáпка уж одлетýлі. І бїскуп Ма́дейа розгрїшїў од грїхїў, а він ша росинаў порóхом. Прїшли двóме ангéлі з нєба і ўзбáлі го зо сóбом так йак сївóго гоўўка.

Зап. в лїнци, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелї: Легенда про Мадея розповсюджена незвичайно широко між рїж-ними народами. Пор. Етногр. Збїрник, III. ст. 121—124. ч. 47. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 295. ч. 47. — Národopisný Sbornik, III. ст. 111. ч. 47. Питаня грушки і води взятї із розповсюдженої теж широко казки про „Подорож до сонця“. Паралелї до сєї казки вказанї вже висше пїд ч. 9.

17. Невїрна жінка.

Й́єден во́йак прї во́йску висўужиў, та го пустїлі на ўрльон до́му. А то бїўо ў зїмі, кєд бїў сьнїх. І він нашоў й́єдну воро́ну замерзєну нога́ми г лєды. І він тóту воро́ну з лєду вирипаў і зьаў й́єї до тóрби. Прїшоў до й́єдно́го сє́уа, та прóсїў ша на́ нїч. А тóта гáздиньа му так повї́уа: Йа нє мам мýжа до́ма, та йа хўопїў не ночї́у! — Та го ви-правї́уа вон. А тот во́йак сóбі сьаў на й́єї засїпу пїд вїгльад, тá ша

привіраў на вигляд до хижки. А то́та гáздiнька та ма́ўа наготовéно iдúа доброго, бо óна ша лубiўа с князьом, та про князьа так наготовiўа. I прiшоў князь кú ньéй i почáлi ша гостiтi. Але йéй муж iшоў дóму, скрiчаў на сéльi, а жéна ша страшiўа, та так повiдаўа тóму князьóвi: Хiтро най iдут на пiд, там йé соўóма, там най сóбi льякут, а тóто iдúо та прiятаўа до рáму i на пец сóбi кúаўа мéсо. I вiна ма́ўа там, та сóбi скрiўа до кáсти. Та хтóўди отворiўа двéри своióму мужóвi. Та муш ша йéй так звiдóваў: Што то за чўóвек пред нáшим вигльáдом сьiдiт? — А óна повiдаўа: Прóсiў ша на нiч йéден вóйак, áле йéм го не преночовáўа, бо йа сáма йéдна жéна, та йа чúджих хўóпiў не хцу почовáтi. — I муж йéй зá то похвáльiў: Зá то йéс дóбра жéна. — Та гáзда закúанкáў на вигльáд: Подь вóйáку, до хижки, бó йа дóма, та бúдеш почóваў. — Гáзда ша звiдiўé своiой жéни: Цi ти нé маш дáшто йiстi? — А жéна му так повiўа: Йа не звáўа, же ти прiдеш, та йа про тебе нiч не готовiўа. — А вóйак виньáў тóту ворóну с тóрби, та йéй зўóжиў на стiў — а ворóна бiўа спутáна, та не хтыкáўа. Та гáзда ша звiдóваў: Штó то тóго? — А вóйак му так повiдаў: То мiй ворóжец. Кéд óно мi пóвiст дáшто, та ўшiтко прáўда. I вóйак штихнуў до ворóни с пáльцом i ворóна скирчáўа. А гáзда ша звiдóваў: Што тот ворóжец повiдат? — Вóйак так повiдаў: же мáте г рáмi iдúо i мáте на пéцу мéсо i же мáте х кáсьтi вiно. — Гáзда пiшоў, посмóтриў i так бiўо. Та зўóжиў сóбi iдúо на стiў, та йiлi iз вóйáком. I напiлi ша до сiтá. Гáзда повiдаў вóйáковi: Прóдай мi тóго ворóшца! А вóйак нé хтыў. Але го барé прóсiў гáзда, жéби му прóдаў. — Дáй мi стiўку. — Гáзда пiшоў, виньáў стiўку i даў му. Вóйак скрiў i пiшоў за дрáгом, бо уш ша прáвiў дeнь. Але тот ворóжец вилéтьiў на пiд, та сóбi сьáў на йéден бант. Та окрúтнi скрiанчáўа, йак ворóна крiанчiт, а гáзда вилéтьiў на пiд, та хтыў ку ворóшцóвi iтi прес тóту соўóму, а х соўóмi бiў князь, та на нéго стаў з погáмi. I князь хiтро зо соўóми скóчiў, а хтыкáў воп. Гáзда дúмаў, жé то збiйник, жé го хце окрáстi, та повiдаў своióму сўугóвi: Сўýго, сьáдь на сомáра, а iдi зá тим вóйáком, а подáрий му тóго сомáра, бо то барз дóбрый ворóжец, бо би бiў нам збiйник, Бог зна што зáбраў. — I сўýга догонiў вóйáка на пúтi. Вóйак ша стрáшiў, же му одбéре стоўку. — Сўýга му так повiдаў: Нé бiй ша вóйáку, на iшче тóго сомáра тóбi гáзда даў, бо твiй ворóжец барз дóбрый. — I вóйак сóбi сьáў уж на сомáра, та ша нýс. I прiшоў до йéдногó сéўа, а ў тим сéльi лúде робiлi пáнке, та ша барé чудовáлi на тóго сомáра, бо iшче нiгда такóго не видiлi. Та ша звiдовáлi вóйáка: Што то тáке тóго? — А вóйак йiм так повiдаў: То слибóда, же хто сóбi такóго кúпит, та на пáньске ходiтi не бúде. — А лúде ша порадiлi: То би барз дóбрi бiўо, кéд би ми купiлi такóго слибоднiка.

І просілі того воїака: Кілько ти хцеш за него? — А воїак ім так повідаў: Йа хцу два сто зўати. — І лўде дораз го запўатілі. Та ша воїака звьідовалі: Што то він йіст? — А він так повідаў лўдым: Він йіст лем óвес, а і кўшчок сына і вóду пйфе. — Так му тóто давалі. Але прішоў дошч на йёден тйждень і ніхто ййх на пánьске не гнаў. Та так повідáлі: О йак сме дóбрі зроблі, жéсме таку собі слибóду купілі! — А воїак пішоў з пінвáзмí. Але ша вйхвилью. І прішоў гáйдук от пана і кўапкэў по вигльáтох, жéби лўде йшли на пánьске. А лўде так повідáлі гáйдукóві: Ми купілі слибоднйка, та ми на пánьске не пйдэме. Пішоў гáйдук дóму ку панóві. Пánе, та тóбі на пánьске уж не бóдут ходіті лўде! — А пан ша звьідоваў гáйдука: Та чом не пйдут на пánьске? — Кет собі купілі слибоднйка. — Пан дораз сыў на кобйўу, а пішоў смотрйті, йáкий то слибоднйк. Та прóсйў, жéби го выпустілі на двйр зо стáньй. — І йáк го выпустілі, так він дораз скóчйў зо стáньй і вискóчйў на тóту кобйўу, што пан сыдйў на нйй, та прйду-сйў пана, што ледво пан ўтук. Бо то бйў тот слибоднйк дрйгáнт. Та уш пóтйм тот пан ййх вйгда не прішоў вéцей гнáті на пánьске.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелі: Пор. з ч. 5 сього тому.

18. Дурні люде.

Йёден бйў худóбнйй гáзда. Накўпйў зёрна і хóдйў продаваті на торг до мйста. А жéна му повідáўа: Ти, мўжу, маўо зарóбйш! — Але нáкўаў зёрна до вóза гáзда, та так повідáў жéньй: Та іді тэраз ти, та ти продавай. — А ша так свойóго мўжа звьідоваўа: За кйлько го продаваті? — А муж йфй так пóвйў: Йáк дрўги лўде продаваті бóдут, та і ти так продавай! — Она скўаўа зёрно на зёмльу і прйшли купцóве ку нййй: За кйлько нам зёрно прóдаш? — За кйлько дрўги лўде, та і йа. — Дрўги лўде дáйут за дáрмо зёрне, а і боргййут. — Та і йа вам дам за дáрмо тйж і зборгййу вам. — Та óна зёрно роздáўа за дáрмо. А йшче да з йёден гбóл йфй зóстаў, тá го дáўа за дáрмо. Та пóтйм сыўа на вйз і прйшўа дóму ку мужóві. — А муш ша йфй прóсйў: А деш пінвáзмй за зёрно? — Йáк йфс мй казаў, та йфм так зробйўа, бо там зёрно за дáрмо давалі, та і йа за дáрмо дáўа. — А муш ша барв застáраў: Тá ти, жéно, не маш розўма, бó то ніхто зёрно за дáрмо не дáйфе. Та тэраз мй дáшто хпеч на дрáгу, пйду гет от тебе, ци би йфм дáгде не вáшоў тако́го бортáка, йáка і ти. — Она му хпéкўа коўáча і кобáсу і соўонйни му кўшчйк дáўа і фаўáток печўнки на мáстй печёной.

І він поску́даў до тóрби, та ішоў од неі гет. І прішоў до йёдной кóрчми і сьаў собі за стіў. І віньаў тот коўач і печу́нку і соўовіну, та йіў на стóлы; і кобасу йіў. А жидіўка стáра бйўа, та прішўа ку нёму, та му так повідаўа: Чўовече, йáке ти дóбре йіш? — А гáзда жидіўці повіў: Йáкже би йа дóбре не йіў, кед йа бóйскіі кўхар! — А жидіўка повідаўа: Мі гмер син, а мэно му бйўо Лейба. Та ци йёс го да́где там не відьў г не́бі? — А він йіі так повіў: Йá го відьў, бó він г не́бі ориндіё сáди; áле кед му ішче хйбит сто зўáтих. Та кед бóде маў, та ве́цей ішче вóзме собі до ореді. — А жидіўка му повіўа: Йа свойóму синóві Лейбóві пшльу двá сто зўáтих, лем кёбисте му зьáлі. — А гáзда так повіў: Вóзму. — І він йіх зьаў і пішоў за дра́гом. Ішче го жидіўка випровадіўа вон. Але прішоў жид дóму і жидіўка повідаўа так жидóві свойóму мужóві: Мўжу, бйў ту з не́ба бóйскіі кўхар, та йём пісўаўа нашóму Лейбóві двá сто зўáтих. — А жид ша по́гнываў на ньу: А деж ішоў тот з піньáзьмі, ў кóтру стрáну? — Она му ўказаўа дра́гу, же там ішоў. І жид сьаў на кóньа, та за ным лётьў на коньóві. Але тот гáзда, што піньáзьмі ньус, сьаў собі до сáду до йабўоні. Жид одірваў собі йёдно йáпко а гáзда скóчйў, та жида ўўáпйў: Йа варташ, што вартйў тот сад, та гйбай, жйде, ку панóві тэраз. — Вось собі тóго кóньа, лем мйа ку панóві не везь. — Та жит пішоў дóму, а гáзда собі сьаў на кóньа, та пріньус собі ішче ве́цей піньáзьмі, йак жéна му роздаўа зёрна: Ну прэ́цйі ішче йёст на зёмльы тáкйі бóртак, йака і ти.

Зап. в липни, 1899, від Петра Бобульського.

Паралелі: Новели про „Дурних людей“ розповсюджена дуже широко. Пор. Етногр. Збірник. III. ст. 130—133. — Národopisný Sborník. III. ст. 111, ч. 2. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 295, ч. 2. — Етн. Збірник. VI. ст. 239—244. — Етногр. Збірник. VII. ст. 22—25, ч. 7, а децо спільне є і в чч. 16—17, тамже.

19. Як хлоп жартував із пана.

Йёден пан прішоў до йёдно́го сéла, но поневáдж ў тим сéльы ве́цей панства биваўо і хтыў ша визнáті, же с тóго панства, котрóму панóві валальча́не ша найбáрже повинўйут. І так ша зьвйдат од йёдно́го гáзди: Повйчте мй, гáздо, же ў вáшим сéльы хто найёкшйй? — Пáне льўбйй, ў нашым сéльы йёст йёдна топóльа, тóта тáка велíка, што од ньёй нйч іншóго векшóго нйт. — Нё то йа ша зьвйдам, гварйт пан, áле повйчте мй, гáздо, же кóго ви ша ту найбáрже бойте? — Кóго ша найбáрже бойме? Та йёст ту ў нашым сéльы йёден бўйак, кóтрий барз бóде; тот кед йде през дедйну нашу, то ўшйтки прёд нйм ўтыка́ме, так ша го

бойме. — Не то йа ша звѣдам, гваріт пан, але повічте мѣ, гáздо, же кóго ви ў вáшим сѣльї найратше і найбарже слухáте? — Ў нáшим сѣльї йѣст йѣден цїган, мѣно му Йўско; тот Йўско барс крáсно знат гратї, то кед він за́грат, то йóго найратше слухáме. — Не то йа ша звѣдам, гваріт пан дáлей, але повічте мѣ, гáздо, же ў вáшим сѣльї хто йѣ наймудрїший. — Ой, пáне, отповїў гáзда, та мўдри пїшли за мудрїма, а мѣне по вас послáлі.

Зап. в лични, 1899, від д. Криницького, учителя.

Паралелї: Етнографічний Збірник. VI. ст. 85. ч. 237. і ст. 144. ч. 337, 2.

III. Материяли із села Сулина, Спішської стол.

20. Як Христос карав жінку на просьбу св. Петра.

Ходіў Крістос Пан по сьвітѣ зо сїятим Пётром. Прішоў на йѣдну кóрчму, а дьїўка барє шўїна служиўа ў тей кóрчмі за кухáрку. І сїятїй Пётро — барє сьа му хтѣло йїстї — і ходїт кóло пѣна, та пóрваў з гóрца йїей мѣса. А дьїўка ўзбаўа вóди кипїячей і шўсѣа, опарїўа сїа-тóго Пётра, за то, по йїей пїрваў. А Крістос Пан за стóлом сьїдїў і смóтриў на ўшїтко, цо Пётро рóбїт. І прїшоў ку Крісту Пáну і скар-жїў сьа, же го барз óблїт. І Крістос Пан пóвїў: А не крát, áле прос! — Но і пóтим Крїста Пáна прóсїў, цо тей дьїўци зрóбїт за то, цо го упѣкѣа. — А Крістос Пан му пóвїў так: Відїш, йáка йїє крásна, а тѣ-рас сьа прѣспїт. — І Бóг йїей даў сїна. А пóтим ходїлі зас Крістос Пан зо сїятим Пётром, та йїей кáзаў с тим сїном свїньї цástї. І вели-кий дїў свїньї малї, вѣлький кѣрдїль бїў. І малї двї корóўки брезўльки, тот син вáбїў. І прїдут там Крістос Пан зо сїятим Пётром. І гварїят: Дай Боже шчѣстья! Крістос Пан пóвїў Пётровї так: Чї ти, Пётре, знаш, йáка ту свїньáрка? — Пáне, нѣ знам, кѣд мї пóвїш, та бóду знаў. — Вин повїў му: Та то тóта, цо тѣа опѣкѣа ў кóрчмі, цос йїей мѣсо пїр-ваў. Тóта тáкі брезўльки ма. — А пóтим сїятїй Пётро прóсїў Крїста Пáна: Пáне змїлуй сьа, скар йїей, бо мнѣа тѣло їшче бóлїт. — І Пётро упрóсїў, же тóти корóўки поздїхалї. Барз нарїкалі зо сїном, же цо бó-дут мáтї. А Крістос Пан кáзаў йїей зо пшенїци колóски навóратї по стѣрньу а посїйáтї на йѣден зáгнї. Так тó сьа велїка зродїўа, цо бїўо од вѣрху аж до спóтку набїто. Но і пóтим прїшоў Крістос Пан кў тей пшенїци: Бóже дай шчѣстья! — зас там свїньáрка бїўа. — А син гу матерї гварїў, жѣби тóто зерѣнко пїльновáлї, жѣби нам йóго дáцо не

жию. Та терас прѣсиу Пѣтро Крѣста Пана, жеби му повіу, чїа пшеница. — А Крѣстос Пан му повіу: То той, цо та опекѹа. — Пана, змїлуй сѹа, скар йей за то, цо мнѹа опекѹа. — І дѣ сѹа ўзѹаю — Крѣстос Пан слѹстиу велїкий дошч на тот загни пшениці і до чорной зѣмі забрауо тѹту пшеницу. І зноѹа тѹти обѹйе пѹачут, син із мамом, за том пшеницом. Крѣстос Пан прїшоу ку йей і повіу: Нѣ пѹач, зберай колѹски по тим заго́нї, цо назбѣраш, а вікруш, а заньѣс до мліна. А цо с той мѹки упечеш хлїба, та пїйдеш ку дрїдзі і сьїднеш с тим хлїбом. — Она сѹїа і їдут трїох газдиу на йармак. Йѣден гварїг: Ой йак ту хлїб па́хне! Дрѹгий: Возме собі та жїме. А третїй не гварїу нѹч, лем ўзѹау. А не платїлі, за дармо даѹа, бо так йей Крѣстос Пан повіу, жеби пеньазї не брауа. Тѹти три газди ўзѹали трї хлїби і пїшли, а два зосталї, бо бїю пїат ўшїтких. Іде Крѣстос Пан с Пѣтром: Пана, йак мї ту хлїб па́хне! Йа би, Пана, пїу барз, бо мї сѹа хце. — Крѣстос Пан: Воз собі от той ба́би. — ўзѹау, зѹїу йѣден. Йа би, Пана, зѹїу і дрѹгий, бо барз добрий. — Крѣстос Пан гварїу: Зѹїдж і дрѹгий. — Но по́тим Пѣтро повіу Крѣсту Пану: Пана, їшче йѣм сѹа нїгда так не найїу, йак днеска. — Но, Пѣтре, знаш, ш чо́го то тот хлїб? — Не, не знам; кед мї по́вїш Пана, та бѹду знау. — Відѹїу йѣс Пѣтре тот загни пшениці? — Відѹїу. — А Крѣстос пан му так повіу: Та відїш, лем вѹс штїрїох лѹдиу сѹа с то́го заго́на найѣлі. То той свїнбаркі пшеница. — ўпау Пѣтро до них Крѣсту Пану: Пана змїлуй сѹа над нѹом, уж йей тїльо нѣ кар. — Так сѹа і стауо, загни пшениці йак і бїю. І тѹти корѹви ожїлі обїдѹи мѣджї свїнѹамї. Крѣстос Пан дау йей нѹѹу хїжу за йей потерпїѹа, цо йей так пробѹѹау і вѹна уж жиуа по́бно аж до смѣрти зо сїном.

Зап. в липни 1899, від Марїї Клїмчак.

Паралелї: Пор. із ч. 12 сього тому.

21. Як коршмар був конем.

Хѹдїу час Крѣстос Пан зо сїятим Пѣтром по сѹвїтї. І прїшли до йѣдної корчми час. І розказалї собі йїдло, ѹбед. Вираховалї велїкий дїу пеньазї, цалїй стол закрїлі. Качмар сѹа прїзїрау на то, а вѹнї дѹѹадами бѹлі. Йак уж їшли прѣч, вин ўзѹау грѹбу палїцу, та за нїма: Кед ѹнї тѣльо маїу дѹжо пеньазї, та отбѣру. Хцѣте жїтї дѹзадѹе? Пїнѹазї мї даѹайте. — А вин їде далѹи Крѣстос Пан з Пѣтром. І там сѹа пас йѣден кинь. Пѣтре! Ід а зѹїмї з нѹго кѹнѹа кантар! — А вин го слѹхнуу і пїшоу. — Но Пѣтре, зарут тот кантар на качмара. — Пѣтро ўзѹау і зарѹтїу. І стау сѹа кинь. Ідут, вѣдут собі то́го конїка. І барз ў йѣдним

місту коняре трапілі сьа, не могли витягнути і просілі так: Мойі любі дьатковє! Мате коніка, дайте ле' нам витягнути до помочи, бо тьашко! — Крістос Пан даў качмара, заприагли і білі: ўйі і витягли од разу. До рока білі го і катовалі: ўсяди го даваў Крістос Пан запригати, де тьашко биўо на люді. Йак уж рок виходіў і прішлі до того двора, до качмара зас. Прівелі конья і уўйавалі до плота на мотуз. Прідут і просьят сьа качмарки, чи хце мўжа відьфті. А она пўаче, же уж го рок ньєт. Вйўо ту двох дзьядиў, і вин за нїма пішоў і от тєда го ньєт. Іді, Пєтрє, по конья, припроват го! — Пішоў і припровадіў до хижки качмара. І казаў зняті сїатому Петрові кантар, а она жеби смотріўа, цо то бўде. Знялі і стаў сьа хлѡпом йак і биў. І она ўпаўа з них от страху, же за по йей муж коньом биў. І потім Крістос Пан завбўаў го ку стѡлу і повіў: Но, пѡдже тєраз, достанеш за своіу роботу пенязьї, цѡс до рока зарѡбіў! Та мѡже маў зо два сто колїкнї мѡджі плецямї, цѡ го білі лўде, та по два граїцарї му виплатїў: Ту маш тїльѡ за твой хєрбет Не крад вєце! Та тєди му повїлі, же йє Бог, бо вин не знаў нїч.

Зап. в листи, 1899, від Марїї Клїмчак.

Паралєлі: Пор. Русни Пришївської єпархї. Ст. 56.

22. Ангел на службі.

Лежաўа йєдна газдїньа на постєлї хѡра, же йей тѡло облєтїўо; а газда слўгу маў і дьїку, та уж нєє заздрїў нїч ку тей жєні. Крістос Пан, жаль сьа му зробїўо, післаў ангєла: Іт, ангєле, а воз тѡту дўшу, бо уж барз дѡўго лєжит хѡра! — І ангєл прїшоў, а там биўо пїатєро дьїтїў, та барє плакалї тѡти дьїтї. І ангєловї сьа жаль зробїўо, не ўзьаў дўшу. Прїшоў ку Хрїсту Пану: Панє, йа не ўзьаў, бо там вєлькнїй пўач, дьїтї нарїчут. — Ангєле, кєд йєє такїй мўдрїй, ідї мї до мѡрїа по камєнік там йєєт бїрка, прїнес. — Прїньєс, рѡстоўк, там ў тїм камєніку биў хрѡбачок. — Но, відїш, ангєле, йак йа о тїм хрѡбаку ў мѡрїу знам, таї о тїх сїрѡтах бўду знаў, йак ўмрє мама. Ід, слуш там, до той газдїньї, до рока. — Ангєл пішоў. Обраў сьа брїтко за дзьатка, а газда барз биў параднїй, гѡрднїй. Йак прїїде, прѡсїт сьа служїтї, а газда му повїў: Та де ти такїй дзьад можеш служїтї, кѡ мойей дьїцї такєй параднєй? А вин не знаў газда, цѡ ма ў дѡмі. — Газдо, йа бўду ту слўжїў, алє йак сьа будєтє сьмїятї, та не бўду йїў нїч. — Йак сьїлі до мїєкї, та дѡрас сьмїх зачалї. Ангєл уж нє йїў нїч, бо сїятнїй биў. А йей, газдїньу, уж не болїўо, уж ангєл кѡло нєй хѡдїў. Йак рок виходїў і тот газда повїў слўговї: Та чѡм тї сьа

не йѣднш? Рок виходїт, не маш одїньа! — Цыхо, гáздо, бóде йармак, та пийдеме, та мї ўтеди кúпїш. — Ідут с тим слугом до йармаку, бо їшче бїў другий слўга, а гáзда за нїма. Ідут по́прет цёркоў, та а́нгел ўзяў ка́мень та рúтїў до обла́ка до цёркви. Тот слўга сьа барз устрашїў дру́гий: Ей та по ті зробїў? Бúдут те́раз гáзда вїкно платїті! — Ідут по́прет ко́рчму, а́нгел зняў капельуш і склонїў сьа прет корчмом до третього ра́зу. Прїшли на йармак, найперше ку скїрнѣам та згаджáлі, за кїлька да. Йак згодїлі, тек тот слўга повїў: Цї йа йїх тїльо бóду носїў, по нїнбáзї тра дáті? — Ангел на гóлос сьа россьмїяў, на йармаку. І тот слўга сьа барз засмúтїў. І цош то тáке? До ро́ка йес сьа не россьмїяў, аж йак йа скїрнї згóдїў! — Прїде гáзда кú нїм, ку тим слўгїм: Но, цóсте покупїлі? — Ей, гáздо, нїч мї тото купїньа, бо мї барз недóбрї, же а́нгел сьа сьмїяў. — Ішли з йармаку, гáзда му повїў так: Звїдай сьá го, ш чо́го сьа сьмїяў, вин ті повї. — Звїдуїє сьа го, ш чо́го сьа сьмїяў. — Цó бї йа сьа не сьмїяў, кед раз на нóгї не обўїєш скїрнї! — Ўтеди сьа устрашїў, цó то йест. — А прецо йа не здьїю йїх? Пре йáкїй спóсєб? — Прє то, бо пийдеш ў трєтїй день, пийду йа і газдїньа. — А де пийду? — На дру́гий сьвїт, ўмреш. — А прет ко́рчмом чо́гос сьа так клáньаў с капельушом? — Бо там бїлі пїя́цї, та здраўкалі до се́бе: Бóже дай здраўїа. Та там прї нїх Крїстос Пая стóйаў на стóльї. — Звїдуїє сьа слўга: Прє цо йес до цёркви рúтїў? — Прє то, же там льóде бїлі а не модлїлі сьа, а дьáбол пїсаў льóдиў. Ангел сьа згнїваў на то, ўзяў і забїў го. Гáзда сьа прóсїў прес слўгу ангела, йáкїй грїх бóде маў на дру́гим сьвїтї. — І так му повїў а́нгел: Дармо ті давáті на слўжбу бóжу, бо уж йес по ўха ў пекльї: і твоїа фраї́рка. І ўзяў газдїньу на крїла і полєтїў до нєба прóсто. А слўга сьа звїдаў зас: А мї йак бóде там? — Не бнїй сьа, пийдеш на покúти на лєхкї, бо ти побожнїй бїў, ти щесльїво сьа мóдльїў.

Зап. в лїпци, 1899, від Марїї Клїмчак.

Паралелї: Етнограф. Збїрник, III. ст. 144—117. ч. 43—44. — Archiv f. sl. Phil. XXI. ст. 294—295. ч. 43. — Národopisný Sbornik. III. ст. 111. ч. 43. — А. Веселовскїй, Слав. сказ. о Соломонѣ и Кит. Ст. 107—108 і 324. — В. Н. Добровольскїй, Смол. этн. сборникъ, I. Ст. 323—325.

23. Панї, чарївниця і розбїйшїки.

Двох брáтох бїўо, а штїрї двáцет склєпох мáлі. І їшўа йѣдного брáта пáньї до купєлі і облєкўа сьа краснї. Ну і пóтим брат дру́гомó братóвї повїў, же хтє йóго пáньу звєде на баўáмут, та уж ньє дистáне

склепі. Наробіўа босорка купелі, так зложелі тóту пáньу до купелі, і о сьвітѣ не знаўа ныч. Пóтим прішлі дóму, йак уж за двацет штірі гóдін бѣўа ў купелі, а брат йóго ўвáсні познымаў перстéньі, скріў. І пóвіў тот пан, же з ньом жѣтѣ не́ма; а брат сѣа зрадо́ваў, же штірі двацет склепі достáне, бо сѣа заложелі. Бо тот сéбе маў за дóбру пáньу, а босорка йей зрадѣўа. Та пóтим пан кáзаў кочішóві запрѣачі кóньі, а нáбіў флѣнту, а кáзаў вивéсті на йѣдну польáну, же йей забѣе на смерт, же з ньом жѣтѣ не́ма уж вéце, бо му ішóо за ўстид. І пóтим кóчш так пóвіў, же сѣа му спáті хце на вóзы. А пан: І йа би лѣух на вуз. Пан ўснóу на вóзы, кóчш виўстѣў с флѣнти, же́би пáньу не забѣо, бо жалóваў барз на н.у. Пан стаў з вóза і кочішóві пóвіў: Дáй мѣ дó рук флѣнту, най йей забѣу. А там не бѣо ныч, бо уж бѣўа флѣнта порóжня, вітрасéна. Пóтим кóчш пóвіў тѣй пáньі, же́би сѣа барз рунáўа, йак флѣнто́м бѣўхне. Пан кáзаў хѣтро затѣ́ті кóньі, же́би нѣе відѣў, йак вóна забѣта рúда сѣа. А вóна не бѣўа забѣта лем жѣва. Так уш пóтим дóму не прішўа ку панóві, лем іде, пўáче, дé сѣа подѣйѣ. Іде дальѣко. Трáфі до збóйнычой хѣшкі, де збóйныкі претрѣмовáлі сѣа. Та сѣа барз устрáшѣўа, же там нѣе маўа смерт, а ту бóде. Бѣўо дванацáтьох збóйныкох, і такóго мáлі, цо ім хóдіў варѣті óбѣд. І вóна почўўа, же іде та под гарнáдьóву постѣль скріўа сѣа. Прішоў тот: Ой, тут чўоўѣча дúша смѣрдѣт, уж нас хтосѣк урабóваў тут. Но і вин двѣгнуў пўашч і відѣў йей там і пóвіў йей: Цо ти ту хцеш? І пóтим ідут збóйныці на óбѣд, а óна помóгўа увáрѣті, печѣнки напѣражіті. Прішоў гарнáдь стáрі і фѣкат ў хѣшце, же смѣрдѣт. Хтѣлі баранѣарѣа згубѣті, же́би пóвіў, хто. Баранѣар йѣм так пóвіў: Пóчкайте, йáкий будѣте óбѣд мáті! — бо йей хтѣў згубѣті гарнáдь — а баранѣар так пóвіў: Мóйі лѣубі, упрѣмні брáтьа! Йá би вам повѣў, же́би бѣўа за нáшу упрѣмну мамўсѣу. І óны то посўухалѣ збóйныці і ўшѣтко дóбро йей до рук дáлі. Йак пѣшлі рабóвáті, та лѣшлі йей во ўшѣткѣм. Но і пóтим тóта босорка зáс йей нáшўа і крѣчѣт нá н.у, же́би йей пѣнѣзѣ набрáўа а дáўа. Та óна не дáўа пѣнѣзѣ, бо óна сѣа бóйáўа, бо йей прѣсáглі снóве, тóти збóйныці. Здѣўа рукавѣчкі, дáўа йей шáті і остáўа мѣртѣва, уж нѣе знаўа о сьвітѣ ныч. І пóтим прішлі збóйныці дóму: Она лѣжѣт умѣрта. А óні сѣа нá то здѣвовáлі: А Бóже, Бóже, де нáша упрѣмна мамўсѣа? І ўшѣткі плáчут: Йак зме сѣа з мамўсѣом не дóўго утѣшѣлі! Хтѣлі йей нѣстѣ закопáті уж до грóбу, а гарнáдь гвáрѣў так: Мóйі лѣубі брáтьа! Дáйме йей шкльáну трўнну видѣті, нáшой упрѣмно́й мамўсѣі! — Отѣшѣвалѣ йей пóгрѣб ў хѣшци і винѣслѣ до йѣдно́й капльѣці, ку дрѣдѣе і постáвилѣ йей так гóрі стóйáті. І прішлі с плáчом дóму. Ішоў кóчш з грóфскѣм сѣном, йѣхáлі прѣс тóту дрѣгу і пѣск ішоў з ньѣма і барз брѣхаў дó тей капльѣці. Кáзаў грóфскѣй сѣнѣ кочішóві іті г.у тей капльѣці

осмотріті, цо там йєст. А вии повіў, же прекрасна трўнна відўта, і krásна паны в нєй стоїєт. І казаў кочішові тóту трўну ўзбати до вóза. Ўзбаў тот грóфскый син до свóго вóза і даў йєй заховати до той хїшки, де сьїдїў. І потим зблїд, цо сьа на ньу чудоваў, же аны йїсті не мїг с тóго. А кєд ішоў дагдє на шпацирку, та облáки позатїкаў заглаўками, жеби нїхто нє знаў, цо ма. І потим тот грóф ўзбаў бїрóшох, жеби тóти двєри вирубали, цо мвї син ў тей хїжи ма. — І о́ні ўжалі, вирубали сокирами і йєй виньали стамáди. І потим казаў викопати гроб грóф бїрóшом, жеби ўзбали а закопали, жеби то син нє маў. Йак уж до грóбу зложили, та йєден гварит: Здрїїме з ней одїньа, бо нáс нїхто не смóтрїт. — А она бїўа занїмєна, та лем чєкаўа, жеби скóрей дáхто зньаў, бо она бїўа жїва. Йак зньали з ней штрїмфльї, та рушїўа з ногáми. Хлóпи сьа устрашилї, же нá цо ми гребєме живóго чўовєка. Познїмáли з ней ўшїтко, так она гїп! стаўа на нóги і скáзаўа: Бєрте сóбї тєраз тóто одїньа, а она пїїде прєч аш ку сїном. Прїде там ку сїном, а сїновї прєбїтї з ножа́ми. Та она стаўа: Мóїї лўбї сїновє! Ставáйте гóрї, цó так твєрдо спїте? — Позгáньаўа, і поставáли сїновє на нóги. — Тєраз мóїї лўбї сїновє генерáлске одїньа мї даїте, і ви сьа пооблекáйте до генерáлскóго, пїїдеме аж до мóго пана, до мóго двóра, óткїль йа пїшўа. Так будєте бїтї мóго пана, кáждий день прєс прўти пїїде, а йá сьа му не зóзнам, же йа його пáньї. А йак го дам бїтї, катовáтї, та сьа зоблєчу с тїх ногáвиц генерáлскїх до банскїх шáтох, та так стáну пред нєго. А он ўше бўде повїдаў: За мóїу лўбу пáньу мїа Бох скáраў, же йа йєй даў забїтї! — Зоблєкўа шáти, стаўа прет свóго пана, та трї раз зóмльїў, йак пóзнаў йєй, же його пáньї, де сьа ўзбаўа. Та тóти сїновє потим ўшїтко дóбро знєслї, цо парабовáли, а уж до смєртї ў тим двóрї бїлї ўшїткї, дванацáтьох.

Зап. в липни, 1899, від Марїї Клїмчак.

Парадєлї: Етногр. Збїрник. IV. ст. 112—117. — Archiv f. slav. Phil. XXI. ст. 300. ч. 21. — Národopisný Sbornik, IV—V, сť. 134. ч. 21.

24. Пїснї.

- 1) Іде шўгай пóпод óблак, пєкнїє сєбї гра:
 Сєдї дзїўчє прї кóлысцє, плачє, нарїка.
 Не плач, дзїўчє, не нарїкай, ўшак то тєбе так,
 Бо кукўчка на новї рок нїгда не кўкат.
 Под облачком черешєнька, а на двóрї двє,
 Мїла мóїа, прєвїльєна, уж йє с тєбу злє.

1899. s. 65.
nr. 24.

Осталас сьа самодрўга не знаш от кєго,
 Повец же тї, мойа мїла, бодай на кєго.
 На кєго бїм поведзєла окрем на тєбе?
 Ў нїчї ішол, ў нїчї прїшол, легнуў вєдльа мнє
 Носьїт же мї до постєльї токаїске вїно,
 Жебї йа го нє кєрцєла на твоїє мєно.
 Мажеш ти мї уж нє носїц токаїске вїно,
 Бо уж оно окєрцєнє на твоїє мєно.

- 2) Кєт сом ішол по гєнтєй странї,
 Відьїл сом даїўчє вїцїфрованє.
 йа йому сцєсцє,
 Дє ідєш, дє бєжїш даїўчє прєшоўскє?
 На гїрї, лєсї, мой мїла дє сї?

*)

Червєну пантльїчку за жїўтї ўласї,
 червену, бїлу,
 Же смє шє сходїлі кáжду гїдїну.
 Кáжду гїдїну, кáжду мїнўту,
 Кáждїй дєнь прєс тїждєнь аї у субїту.
 Ої даїўчє, даїўчє, с панцкєго рїду,
 Іт ти ку пáном на загорїду.
 Дáдут ти йáблок, дáдут ти грўшок.
 Ої, даїўчє, даїўчє, цо сьа тї стáло,
 Же ў твоїїм брушкѹ так стрїпотáло?
 Цї курїатїна, цї гусьатїна?
 Смот же тї, даїўчáтко, цї нє дїтїна!
 Цї лє' дїтїна, цї лє' голїўка,
 Бо йа сьа рáда с хлопцáмї тїўкла.

- 3) Прїшлї нам тѹ прїданьáре,
 Цо мї йїм ту йїстї дáмє?
 Нарубáмє дрїбнїх трїсок,
 Дáмє йїстї нá сьїм мїсок.

Ідємє, ідємє з гїрї до долїнї,
 Ідємє гьлэдáтї новїтнїй рїдїнї.
 Ўчєра мї йєї далї, тєї перївоўой партї,
 Днєска смє йєї нашлї в бїльїм пãтьолатї.

*) М. Клїмчак не затїмїла дїбрє цїлої пїснї.

- 4) Вольлі мі іті до льеса по бука,
Ньїж мі малі іті по тако́го тўўка.
- 5) Рїхтаре, бурґаре, сутте же мі право,
Же́би ѡа не висьїу на шибє́ннї дармо.
- 6) Пóчал сом вандро́вац по тїм швецє,
Пóчал сом мїловац і фалечнє.
Пóчал сом мїловац ту Ганїчку,
Далі мі оцльову шаблїчку.
Шаблїчка прї бочку прїпасана,
А уж мо́ѡа мїла зрукована.
Вїкопалї ѡаму на шєст сьаги,
А бралї во́їакох руцалї у ѡаму.
Сак іх поўну ѡаму наруцалї,
Негашєне вапно на нїх далї.
Негашєне вапно, зїмну вóду,
Же́би не маў цїсар вельку шкоду.
Мїлі камара́ца, крїчме шиткі,
Оздай нас учу́йу нашї отци.
Оздай ме учу́йє ма мамїчка,
Сака порубана ма главїчка.
Прїшла бєфельвіна до седўакох,
Жеби шлї пратац тїх во́їакох.
- 7) Тóто се мі, тото дїўче сподобало,
Цо на сухїм ѡарку ношкі полокало.
Ношкі полокало, же́би бїлі мало,
Тоту воду піло, би червєне бїўо.
- 8) Ідзем горї долу, не віджу нїкого,
Сўачє мо́йє серце од жальу велького.
- 9) Затанцовал бїм си при Чорнїм Дуна́йу,
Фрайїркі там не мам, льудє ме нє знайут.
- 10) Кє́би ѡа знала, де мо́ѡа свєкра,
Завєзла бї ѡа ѡу на вєзку до пекўа.
Сак бїм ѡей завєзўа, так бїм ѡей дрїльїла,
Же́би мо́ѡа свєкра с пекла не уздрїла.

Зап. в липни, 1899, від Марїї Клїмчак.

IV. Материяли із села Великого Липника, Спішської стол.

25. Анекдоти.

1) Биў йёден пан велькоможний, а барз рад фігльоваў, а грубо. Раз завоблаў попа, учітэля і арэндаша жіда на обйёд. Йак жьёлі поліўку і по погаріку віна йім даў випіті, віннаў з кешэны нездобачки піштоль і стрэлыў йім понад голóви. Тóти шйа зьбаклі і пип і кантор ўчэклі с хижі. А жид зйстаў на мйёсцу сьеджьёті. Но, Мóську, йа не думаў, же ти найшмйельшый с тих трйох. Тёрас цо хцеш, прос, та ті дам. — А жид от стра́ху трйасучи лёдво гваріт: Та—ніч не—прошу,— па—не велько —мо—жний,— лем—мі—дай— те чй—сти гачьё!

2) Ньянбу, відіте йак наш кинь чóрний побйёлыў от шныгу! — Сйне, то не чúdo, але кёби наш сйвий кйнь от шныгу почорныў, то уж би бйло чúdo.

3) Отец поўйёз хóре джьёца ку дохторóви із далёкёй пустьны і гваріт: Мбйё джьёті, пáne, ўшитки хóри. Йа тóто йёдно прйўйёз вам на показ. Посмотріте і напіште лыки, жёби ўшитки виздраўйёлі!

(4) Йёден злódьёй гваріт другóму: Барз дóбри би нам бйло, кё'би лем тота шибеньца не бйла. — Ти, дурний. Та тóта шибеньца нас отрымуйё. — Йак? — Кё'би не бйло шибеньці, та би тйльо злódжьёйё бйло, цо йёден другóго би ўкраў!

5) Мйхале! зóжень мня йўтро рáно о пйатей годинй. — Дóбри, пáne, лем забренькайте на мня.

6) Йёден Мадьар, кóтрый уж трйцеть рокиў бйваў во Віднью, а йёднак не миг научіті шйа по вымёцки, од злóсті гварйў: Но, лем

дураці то́ти Ньїмци. Три́цат ро́ки йак медже ньїма бївам, е́шчі мнѣ не розу́мїят!

(7) Пóвідж лем, хлопчїку, чом ти носїш на та́ким кр́асним днѣу амбрéлу? — Та знáте, бáтьку, кѣди дїшч, та óтец потребу́йє.

8) Чу́лас, Гáнко, же гусарїу́ Осїф хпау́ с по́да, та карк злáмау. — Та гá то вин би́ў та́кий бльáдний ў неды́льу?

9) Бáрон Терефе́й барз рад трїмал прї со́бі жидїу́ских чельаднїкїу́, а же́би вѣкший шпас миг зробїти с ньїма, та́й інáша жїда мау́. Ти, Сáмі, їдь до корчши а прїньєс мї до то́го кулáча вїна! — Сáмі одбѣре ку́лач: Прóшу пїнзáзы! — Бáрон: Ти говѣдо, тад за пїнзáзы і шалéний прїнесе вїна. Пáкуй шїа мї! — Сáмі стрáтїт шїа і неодо́уга на-вѣрне шїа нáзад, óддаст баронóві ку́лач: Най шїа пáчїт! — Бáрон прехéлыт ку́лач і хце пїтї, áле ньїч нѣ їде з нѣго. Ей нѣє! ти на вїч валоу́шнїку! Та тот ку́лач порóжний. — Сáмі: Прóшу поньїжéньї йак пáна барона, тат с поўво́го кулáча і шалéний зна пїтї!

10) Цїган і жид пїшли на йáрмак, та там цосї шїа превїнїлі, так же прївѣлі їїх гайдўці до орсакóго. Орсакний осудїу́ по двáцет пїят пáльц їєдному. Цїган на скóро лях на дѣреш перѣдом. А йак орсакний обжѣльїу́ шїа їнде, та цїган гвáрїт жїдо́ві: Так бїйте, бо й їа б́уду бїу́! — Жид д́умау́, же кѣд вин б́уде цїгáна помале бїу́, мїлосѣрдный, та і цїган їго́го так б́уде. Але нѣ так шїа стáло. Йак уж жид вирахо́вау́ цїганóві фїневи цвáнцїгї, цїган скóчїт, вóзме палїну од жїда і гвáрїт: Нѣ так бїут цїгáна, йак ти бїу́, áле з двóма рука́мі, так йак їа тебе б́уду тѣраз! — І так счѣсау́ цїган жїда на дерѣшу, цо Рїфка му-шѣла виз зїєднáтї, а Іцїка дáтї прївѣстї, бо не би́ў ў стáві пїєшо́ їтї до́му. От то́то чáсу жит с цїгáном не граїут ў їєдно ў кáрти.

11) Пїшоу́ Арон, молóдний жїдок, до б́ужнї на с́удний дєнь. І рáбїн казáнѣ мау́. Наказу́вау́ їєдно дрўге, йак маїут гóйєу́ клáматї. А медже́ тим і то гвáрїу́, же с порóху ми і на порóх шїа обернѣме. Прїшоу́ Арон до́му і лáпїу́ нарїкáтї. Отец Арóфа Гершїльа жвїдїу́є шїа, чом плáче. — А вин гвáрїт: Йак бим не плáкау́, кѣд дїєска наказу́вау́ рáбїн Іцїк, же с порóху ми і на порóх шїа обернѣме. — Ти х́ухим, та нѣ маш цо плáкáтї, бо не стрáтїме пїч, цїна їєдна; кѣ́би ми зо злáта бїлі, а на порóх шїа обернїлі, та бис мох плáкáтї і мау́ бис зá чїм, áле так нїт зá чїм плáкáтї, бо не стрáтїме нїч. Но вїдїш, ти хáмер. Тас то нѣ мох со́бі перѣдом розраховáтї, же ту нїт за чїм плáкáтї?

12) Ку Ротшїльд баронóві хты́у вїїтї їєден худóбний жид, же́би дайкакий гѣшефт пиднўкнуу́. Але во двѣрїях пóрташ му застўпїу́: Не

можу вас пустіти, бр'ятку, хочбиете кр'ельїу шваґер білі, бо мі пан барон закар'алі. — Жид мислїт їдно: Чуйґе, пане порташ, їа в'ецей їак кр'альїу шваґер, бо їа от пана Б'ога шваґер. — Порташ на то зл'акне шїа і замельдуїґе жїда у барона. Ротшїльд каже го пустіти і їак жид в'їде, зарас почне бесїдовати о геш'ефтах. За їґден час бесїдуїґе з бароном, к'отрий шїа го п'отим пїтат: Повїжете лем, бр'ятку, їак сте шїа замельдували у мене, їаким правом, ж'есте ви шваґер пана Б'ога? — Ни, гварїт фал'ечний жид, р'ачу знац, то так їґст: же мойґей ж'енї оцц мал два двїфкї; їа ўжал їґдну, а пан Бог ўжал др'угу. І так ми шваґр'ове с паном Б'огом! — Ротшїльд на то шїа роз'омїїаў і уж бїў геш'ефт зроб'енїй.

13) Ти Їанк'ес, ти би ўше мог д'ати хвалу пану Б'огу, же т'а не створїў за барана. — Та чом? — Вї гайст чом? Бо пред доўгим носом не мїг шїа п'астї!

14) Кремпапелес Ісаў в'ецей р'азї бїў штроф'анїй за крадж'ен'я, а найв'ецей кеш'енї вирїзоваў с пїн'язмі. Але раз аж за пул рока не бїў прет судїюм, а п'отим зас го ўлап'їлі, їак кеш'ен'ю вирїзоваў на їармарку пану канторїовї. Але шїа скламаў, бо то не бїли пїн'язмі, лем пан'ери і то не чїсти, але запис'ани. Прї тим ўшїтким кантор го даў улап'їти зо жандар'амї і зашїков'алї го пред судїїу, д'е шїа маў очїстїти од грїхїў. — Судїїа гварїт му: Еї їак їґм вас доўго не вїдїў Крамп'апелес! — Не гвївайте шїа, пан вельком'ожний ор'еацкїй, не мїг їґм ту скїрше бїтї, бом х'орїй бїў за шест мїсьацїў!

15) Нїт в'ецей ч'уда! гварїт ў їґдней трахтїрнї Цвїберлей. Ў тер'айшим час'е уж лем спр'ости л'юди жїїут, пророкїў нїт. — Еї ба їак нїт, гварїт Цвїкербаўм. — Но та с'ут т'ераз прор'оци, цо преповїдаїїут? — Вї гайст цї с'ут? Їа тїж знам пророкувати. — Їак, їак? Їа би то рад вїд'ж'єтї? — Но та сл'ухай ту. Їа т'ераз б'уду пророкуваў, же пїїу їґден п'огар пїва. — І зав'олат на кельв'ера: Кельнер, прїв'есте мї п'огар пїва!

16) Жандар гварїт жид'овї: Но ч'їїґш, Іцик, не ход там до д'єдїни, бо пл'ано с тобом б'уде. І тамтот тїждень спалїлі їґдноґо жїда ў тей д'єдїнї з їґдним сом'аром ўраз. — Іцик: Ай вай, їак д'обрі, же ми там не бїлі с паном жавд'аром ўраз!

17) Волькштайн: Але ш ч'оґо жїїґ тот Розенцаїт т'ераз? — Дрегкоф: Та с тоґо, цо др'угї жїїґджат. — Волькштайн: Gat ibe de

welt. Цо то за бесыда? Йак вин може с того житі, цо другі жйѣджат? — Йак, та не знаш, же вин трактірош?

Зап. в листи, 1899, від Олександра Ладжинського, учителя.

Паралелі: Ч. 1—8 пор. в мойй статі „Русини Пришівської епархії“, ст. 57—58.

26. Гада і чорт.

Буў раз де не биў ў седемдесятей сѣдмей крайіны за Червѣним моріом, за шкльаном гóром, за златімі помпльа́мі, за жоўтімі повересла́мі, за кривімі носа́мі там де море с піском обівалі, жеби шйа до него до́шчки не сіналі — буў йѣден худобний члòвек, а дужо дзьѣті маў, уж не маў ані цо жйісті, барс шйа застараў і заумйѣніў сòбі, же пййде до льса і там шйа заўйѣсит. Забраў шйа з до́му, ўзяў сòбі мотус, а жєні гваріў, же вин іде до льса на дірва. Прішоў до льса і сòбі обзыраў, де би крaше б́ло ўйѣшті. Йак так хòдіт, прызьірат шйа на смерєкі, відіт йѣдво́го хлопца ў червєних ногавіцах і ў червєней чаночкі. Прішоў тот хлопєц ку нєму і гваріт му: Цо ти ту, члòвєче, хльадаш? — А там прaві б́ла ко́па мурыа́нок і тот члòвек зòгнуў шйа і выбйірат смòлу с тих мурыа́нок, а гваріт так тóму хлопцу: Йа м́ро зб́рам, бо пййде́ме до пє́кла, дьа́блиў викуриті, а там шйа б́де кльа́штор стаўйаў, де пє́кло. — А тот хлопєц не биў інше йак дьа́бол. Та гваріт члòвєку так: Знаш ти цо, йа ті дòбрі заплачу, а не зб́рай м́ро, дай нам пòкпй і пє́клу, най там сто́йіт, бо є́шчі б́де потре́ба і на пє́кло. А кйльò мй даш? — А кйльò хцєш? — Йа йѣден мйѣх злaта хцу. — Ей то дужо, гваріт дьа́бол. Йа ті дам нул мйѣха. — Нa то члòвек пòчаў зб́раті да́ле м́ро. Дьа́бол віджьѣў, же то не шмих, прйобйѣцаў хлопòві пaлком мйѣх злaта, лем най не зб́рат м́ро уж. Дьа́бол полєчіў, прйвйє мйѣх злaта неодòуга і полòжиў хлопòві го. Але хлоп гваріт: Йа не понєсу, ти мусіш мй го до́му прйє́сті, кєд хцєш, жебим вас не викуріў с пє́кла. Дьа́бол рад не рад ўзяў злaто на плє́чй і нєс за хлòном аж до́му. Там го злòжиў і пйшоў до пє́кла. Йак прйде, та там кaрти грайут: вєсєло, шчиркайут сòбі с погарікaмі. А вин гваріт: Дòбрі вам шйа тут грат на фєрбєль, а не знaте, цо б́ло шйа вам стaло, кєби не йа. — Тòти дòраз поруцaлі кaрти, поскакaлі зо стйлькй, аж і Луцйфер пйтєкòчнй, кульaвий, цо на ланцуху уўйазaний. Та цо шйа стaло? — Ушйтки на рас шйа пйтaлі. Тòт ййм роспòвйў, же так і так, йѣден хлоп м́ро зб́раў і маў пргй с кантòрйом викуриті ўшйтких нас, а нa тим пльaцу малй кльа́штор дaтй поставйті. — Тòти дòраз ўшйтки крйчaлі нараз, же трє́ба хлòпа і кантòрйа сплатйті, дaйак о́чй ййм зальѣпйті, жеби далй пє́-

клу по́квій. Но але тот уж їх успоко́йеґ, же он уж заплати́у хло́ну, а мисльи́т, же і канторь уж бу́де споко́йний. — Та цо йеґ му дау́? Пятáлі шйа тоті. — Та йеґден мйе́х зláта. — Ей, то дужо! гварілі ўшитки. — І пошьедалі на́зал, ўлапілі кáрти грати́ зас, але лем уж на грайцарь, на марйаш. І гваріт йеґден цо наймудріший: Не старайте шйа, бра́ча, йа пийду ку нему́ йу́тро, та йа ви́грам на́зал то́го зláто. — Йак престáлі грати́, пйшли́ сна́ті, але не мо́гли уснуті́, ўше лем о то́то зláто гварілі. Йак прйшоу́ день, пйшоу́ тот наймудріший, не знáті йак му мéно бйло. Йак прйде до хло́па, гваріт: Дай Бóше шчéмча, Штéуку! — Дай Бóже. Та цо хцеш? — Будéме о то́то зláто грати́, цо йеґ ўзьау́ од нашóго кампрáта. — Та йак будéме грати́? — Будéме шйа лапáті. — А хлоп на́ то гваріт: Ей та йа там б́ду шйа с то́бом лапау́? Йá мам хлопца́, цо там бйват на гóркку ў крйáку та с нйм б́деш шйа лапау́. Кéд го ўлапйш, та ті зláто дам на́зал. — А хлоп знау́ о йеґднйм зайа́цóві, цо ўше ў йеґднйм йадлйўцу снау́. І провáдйу дьáбли на вёршок; а йак уж не далéко бйлі йадлйўца, та му гварйў: Тэраз ідь там ку то́му крйáку, а во́лай на то́го хлопца́: Геу́, Йáнку, геу́! — Дьáбол ішоу́ і крйчйт мйеґсто: геу́, Йáнку, геу́ — гау́, Йáнку, гау́! — На́ то зайац вискóчйт з йадлйўца та ўчэ́ка до льéса. Дьáбол за нйм. Зайаць шйа му стрáтйу́, вйн шйа по́дер, скырвáвйу на ч́до, лéдво живйй пйшоу́ до пéкла. Тóти го шйа дóраз камерáча пйта́йут: Та йак, вйграу́ йеґ зláто? — Але гей, тат лем з йóго хлопцом шйа лапау́, а не мйг йеґм го ўлапі́ті! — На́ то скрйчйт другйй: Но пийду йа йу́тро! І пйшоу́. Та гваріт то́му хлопцу́ зас: Но будéме грати́ на то́то зláто. — Та йак? — Будéме шйа пасо́ваті. — Та йа не б́ду шйа с то́бом пасо́вау́, але йа мам джьéда, та вйн най шйа пасу́йеґ с то́бом, кет хце. — А хлоп знау́ о йеґднйм цмо́кóві ў скáльі і запровáдйу го ќу ньей і гваріт: Но тэраз пййдеш до́лоу́ джьéром і б́деш во́лау́ на джьéда, же́би ішли́ на пáси. Але б́деш дóбре крйчау́, бо мо́же спйат. — Дьáбол п́устйу́ шйа до́лоу́ джьéром, лапіу́ робі́ті крйк, лопит, по джьéрйеґ, мйй цмок скóчйу́, схйтіу́ дьáбла, збйу́ на ч́до. Дáрмо крйчау́ дьáбол: П́усти мньа, джьéду, йа уж не б́ду шйа з вáмй пасо́вау́. І лéдво живйй прйшоу́ до пéкла. Но, та йак, бра́те? Вйшоу́ йеґ на да́цо с нйм? — Але де, йóго джьéдо йак мньа ўлапіу́, там д́умау́, же уж там здóхну. Та йáкйй вйн б́уде мйцнйй! — На́ то гваріт трéчйй: Пийду йа йу́тро. І пйшоу́. Дай Бóже шчéмча, Штéуку! — Бóже дай здраўйя. Цо бйс рад? — Та будéме о то́то зláто грати́ е́шчы. — Йак? — Маш ко́нья? — Мам. Бо то мусйме поўйеґстй, же хлоп с то́го зláта повйплáчал доўество, ваќунйу́ со́бі і ба́йеґ і джьéчам оджьéнья і ко́нья со́бі ќушйу́, а дóброго, же́би пйеґшо не хо́дйу́. Та вйвед то́го ко́нья на двйр. Хлоп вйвйу́ ко́нья і жвйду́йеґ шья, же цо робі́ті з нйм. А дьáбол му гваріт: Будéме го носі́ті по двóрй сé-

дем раз геґ і там пѣрет сѳбом. Кед го не унесеш, та алато вѳзму на-зад. — А хлоп гваріт: Та укаж мѳ, йа не знам, йак ти хцеш. — Дьабол ўжаў кѳnya пѣрет сѳбе і волѳчит по двѳрі так аш шйа з него кѳж-дим волѳсом вода льѳйѳ. Йак уж прѳстал, хлоп гваріт: Ей, та йа ѳшчі крѳше бѳду носѳй, мѳджѳ ногѳм! Сьѳднуў на кѳnya, лѳпѳ з нѳм ль-тѳті гѳрі долу по двѳрі. Йак то дьабол вѳджѳў, ўчѳк до пѳкла. І гваріт так сѳвѳйм камерѳтам: Но, брача, ѳшчі сте тѳке не вѳджѳлі, йак тот хлоп зрѳбѳй. Ўжаў кѳnya мѳджѳ ногѳ і так го носѳй. То уж не вигрѳме ми тѳто злато. Дѳті му пѳкий. Уж дѳрмо, кѳт шйа так стѳло. — А на то зас скрѳіт ѳшчі йѳден: Ей ви ўшитки дьѳди, жо-браци, не знѳте з нѳм грѳті. Пѳйду йа йѳтро, та увѳдѳте, цѳ йа не ви-грам. Пѳшоў зас дьабол ку хлопѳ і му гваріт, же бѳдут грѳті. А хлона уж помержѳло, лѳпѳ з дьаблом вѳдѳті шйа, же цѳ му не дѳйут уж пѳкий; а кед йѳм тѳкий жалѳ тѳго златѳ, та вѳн йѳм го даст, ѳле ѳшчі тѳго рѳку кльѳштор бѳде поставѳний нѳ тим фундѳшу, де пѳкло стѳйѳт. — Але дьабол гваріт: Но, та ѳшчі раз будѳме грѳті, та увѳдѳме, хто ви-грат. — Та йак будѳме грѳті? — Та под вѳнка нѳ двѳр, мѳм ту тѳку кѳльу, петѳацѳнѳтову, та кѳтрѳй вѳше пѳдрутѳме тѳту кѳльу, та тѳго бѳде злато. — Та лем пѳдрѳт ти пѳрше, гваріт хлоп дьаблу, бо йа би мѳг ѳшчі зпѳсути, або йак. — Дьабол ўжаў, пѳдрѳтѳй кѳльу так висѳко, цѳ лем так бѳло йѳй вѳдно, йак гѳрох. Пѳтѳм хпѳла кѳльа до зѳмльѳ глѳбоко. А дьабол кѳзаў хлопѳ йѳй вѳнѳтѳті, вѳчагнѳті зо зѳмльѳ. — Йак йа пѳдрѳчу, то йа сѳбѳі вѳчагнѳ, гварѳйў хлоп. А тѳраз то тѳвѳйа рѳбѳта. — Дьабол вѳнѳаў кѳльу зо зѳмльѳ і полѳжѳйў йѳй ку хлопѳ, жебѳи йѳй по-дрѳтѳй. Але хлоп вѳджѳйў, же то вѳлька кѳльа, і стѳраў шйа, цѳ ту ма рѳбѳтѳі тѳраз. Йак шйа дьабол обжѳрѳйў дѳсі, хлоп прѳбѳваў кѳльу двѳ-нутѳі, ѳле ѳнѳ йѳй не рѳшѳй. Та пѳтѳм лем ўше хѳдѳй а ножѳѳраў до гѳри, смѳтрѳйў геґ і там. Дьабол не мѳг шйа дочекѳтѳ і му гваріт: Та чѳм уж не рѳцѳаш тѳту кѳльу? — А хлоп гваріт: Та йа там мѳм брѳта ковѳльѳ ў гѳрі, а тѳраз йѳ не дѳма, та чѳкам ѳкльѳ прѳде, же йак пѳдрѳчу кѳльу, тѳ вѳн йѳй мѳже сѳбѳі лѳпѳті і бѳде маў на нѳру пѳт-кѳви, бо вѳн найвѳцей кѳнѳѳ кѳйѳ гусѳрѳски і канѳнѳрѳски. — Мѳй дьабол зльѳк шйа пѳрѳваў кѳльу, та не стѳнуў аж ў пѳкльѳ ж нѳм. І о' тѳго чѳсу вѳцей дьаблѳ не йшли грѳті с хлопѳм, бо гварѳлі, же ѳшчі вѳцей шкѳди би мѳлі. А хлоп жѳйѳ до днѳс днѳа, кед не ўмер.

Зап. в лѳппѳ, 1899, вѳд Олѳксѳндра Лѳдѳжѳнѳського, учѳтеля.

Парѳлѳлѳі: Рѳдчѳнко, Нарѳд. южнѳр. свѳзки. Т. I. Ч. 33—34. — Етнограф. Збѳрнѳк, VII. ст. 88—90. ч. 47.

27. Недобра мати і син.

Биў то раз йёден краль і ішоў на польовачку зо сівим ко́ньом. І стрітнуў левіцу і хтыў йёй застріліті. Але она стала і гваріла му: Не стрільай мнѣ, бо яа мам маленьке! — І йак он ві́дзіў, же она зна гваріті, та гваріў, же он йёй не застріліт; гваріт: яа лем ку то́бі іду. І йак прішоў ку нѣй і йёй ула́ніў. Маў прі со́бі ретьба́ску, ула́ніў йёй і прівіў до́му. І даў зробіті вельі́зну кльітку і за́пер йёй до те́й кльітки, а кльуч о́даў свойёй же́ны. А же хто то́ту левіцу випу́стіт, та же сам по́тим по́йде там съе́дыті. І маў він седе́мрочно́го хло́нца і тот хло́нец ша ба́віў з ла́бдом і хпа́ла му то́та ла́бда до кльітки. І він гльадаў то́ту ла́бду, не мог йёй на́йті, аж прішоў ку те́й кльётці. А левіца му гваріла: Яа знам, цо ти хльадаш. Ти хльадаш ла́бду; яа ті йёй дам, кед мнѣ випу́стіш. — Гваріт: Ке́би я́а тѣа мог випу́стіті, та обі́ўем тѣа випу́стіў. — Та она му гваріла: Ідь ку маму́сы, она ма ў кешэ́ны кльуч. Ти йёй помале йіскай і помале йёй вибер кльуч с кешэ́ны. Він йёй йіскаў і вибраў йёй кльуч, цо она не зна́ла. І пішоў і гваріў йёй так: Пёрше мі дай ла́бду і кед мі да́цо даш, та тѣа випу́шчу. І она видві́гла пра́ву но́гу і ука́зала му зла́ту обру́чку. Но, гваріт, відіш? Та то́то ті дам, кед мнѣ випу́стіш. — А хло́нец гваріт: Пёрше мі дай, а та́к тѣа випу́шчу. — І она му да́ла то́ту обру́чку і гваріт: По́лош со́бі тѣш на пра́ву ру́ку. А гваріт: Там ска́ла — ідь удві́гній йёй, увідіш, йакий бу́деш ми́цний. І він ішоў і подві́гнуў і шѣа ра́доваў барс, же він та́кий ми́цний. І левіца му по́тим так гваріла: Ма твѣй о́тец велько́го пса; возь ти то́го пса, а за́прій до кльёткі, а зас ідь маму́сы йіскай, а зас йёй ўлож кльуч до кешэ́ны. — Но і він так зроби́ў, йак она му ка́зала. А краль не пішоў за́ртіти до то́й кльітки, же ці левіца там, ці нѣ там, лем напісаў лі́сти ўсьади до па́ниў, же́би прішлі, йако́го він жві́рѣа ма́, цо зна гваріті. А напісаў, же́би ў тот а тот день шѣа по́сходілі. Но і акура́т панове́ прішлі на тот день. Ішли ку то́му жві́рѣу. Но і він уж здале́ка брѣхаў на ніх; а панове́ му гварілі: Но ве́ра та уж ти жві́рѣа маш, уш ти ўла́ніў, тад і ми ма́ме тако́го, цо зна брѣха́ті. — І він шѣа барз за́ганьбіў. Пішоў престо́ ку сво́ёй па́ны і гваріў йёй: Же́но, іна́ший не маў кльуч, лем ти, та лем ти мусѣ́ла то́го жві́рѣа випу́стіті! І та́ко́й йёй прет ті́ма панамі́ до кльітки за́пер. Але же́би то хло́нец не знаў, та даў то́ту кльітку і́нде поста́віті. Но а хло́нец ўше шѣа просі́ў, же де йо́го ма́ма. А він гваріў: Ма́ма ўме́рла, ны́т йёй уж. — Но і хло́нец уж за́біў о ма́мі. І раз зас шѣа ба́віў воз ла́бдом і зас му там ўпа́ла до те́й кльітки і не мог йёй на́йті. Але на́трафіў зас на то́ту кльітку і відіў там йё́дну же́ну. І она му

гваріт: Ой сїну мий, сїну мий, добрі, же тьа ту Бог приньєс! Отец ішоў на польовачку, та выт го дома; та кедби ти мїа мог випустїті, та бїсме обїдва ўчєклї даґде геть, жеби о нас ані хїру, слїху не бїло! — І оні ішли і прїшли ку Червєному морїу. І съдьєлї там. І прїшоў кў нїм їєден пан і шїа їїх прбсїў, же цо ту гьладате? — Та дайаку слўжбу, пане, гьладаме. — Та прїдьте до мєне служїті. Ти прїдеш за кухарку, а ти хлбпче за іваша. — А она гварїла му: Їа шїа тьа ббїу, пане, бо чи маш три голбви. — Нє бий шїа, їа за то такїй, їак тот, цо ма їєдну голбву. І ішли обїдвоїє до тбго пана служїті. І бїло їїм там барз добрі. І раз она охорїла, кухарка, їого матї, лєм шїа зробїла хбром, бо хтїла шїа за тбго пана, шарканьа, видатї, а сїна хтїла дайак змарньєті. Но і так му гварїла: Сїну мий! Відїш, там сут златї грўшки, та кєбї їєс ми с тих грўшок приньєс, та би їєм зараз оздравїла. А там бїў їєден шаркань зо шєст голбвамї, а то бїлї тбтї грўшки їбго, та она мїшльєла, же кєд вин там пїїде, та го забїє. Но і вин пїшоў на тбтї грўшки. Їак тбргаў, та вїшоў тот шаркань вбнка, гварїт: Схоть с тєї грўшки, бо їак тьа ўлапїу, та тьа на пблї розбдру. — А вин гварїў му: Чєкаї, най пєрше їа шїа грўшок найїм і матєрі натбргам, а так шїа будєме пасоватї! — І хлбпец зїшоў дблоў з грўшки і ўлапїў шарканьа і зараз му шєст голбви открўтїў. А на то шїа прїзїрала їєдна прїнцєза і скбчїла дблоў з ганку і облацила го: Їа твоїа, а ти мий! — А вин їєї гварїў: Ньє, то не мбже бїті, бб їа малїй, а ти вєлька. А кєдь шїа не пўстїш, та то ти шїа стане, їак і тбму шарканьбвї! — І пустїла го. А матї го вїдьєла през бблак їті. І гварїт: Ага, уж твїй брат лєжїт, бо мий сїн їде! — А то бїў їого брат. — Та за то нїч, їшче мам їєдногб брата. — І она гварїла сїновї: Сїну, їдь ми їшчїк на златї їапка, та с тих уш їсто оздравїїу. — І вин пїшоў на тбтї їапка. І шаркань вїшоў вбнка і зас му так гварїў, їак і тамтот. І зїшоў дблоў хлбпец і ку ўшїткї дванац голбви открўтїў. І їшоў с тїма златїма їапкамї, а матї го вїдьїла: Но, уж твїй брат лєжїт, бо мий сїн їде. — Но гварїт, та їа уж с тобом не мбжу шїа побратї! Мусїме дацо смотрїті, жеби ми го забїлї абб цо! — І матї гварїла му, сїновї: Сїну мий! Ми откбдї ту, тазме їшчек ані раз ўраз не вечєрїалї; та днєска будєме ўраз вечєрїатї і пїгї! — І вин шїа пбтїпїў і їшоў уш спатї і не замкнуў шїа. І она гварїла: Пбдьме ку моїому сїновї, бо шїа не замкнуў! — І прїшли ку нєму і він барє твєрдо спаў. І матї вїдьєла му на правбй рўкї тбту обручку. Гварїт: Вирїжме му тбту обручку, та не буде такїй мїцнїй! — А вин маў їєдногб пса, цо дїстаў од прїнцєзи, кєд другбго шарканьа забїў. І їак шїа преббдїў і цалком слабїй бїў. Но і пбтїм шїа росплакаў,

же уж му кінець, бо уж слабій. І пішоў ку матері і гваріў йей: Уш тэраз рóнте, цо хцете! — І його маті гваріла тóму шарканьóві: Ідз з нým по лѣса, а забій го там, а прінесь мі з вьóго óчі і сэрце! — І хлопец ўжаў зо сóбом тóго пса. А шаркань му так гваріў: Хлопце, барз мі тья жаль забіті; та óчі мýшу твоей матері ўказагі, а сэрце не відіт, та не зна, же йáке маш! Та зайаца застрéлыў і зо зайаца сэрце вйнаў, а óчі му видлóбаў; пріньс матері і указаў. А хлопец уўйазаў псóві мотузок на шыю і так го псэ ўйсў аш ку тей прінцэзы. Йак óна го увідыла, та рýки заламала і барэ плакала, же цо шыа му стáло. А той прінцэзі отец відыў, же óна так барэ плаче і шыа йей прóсіў, же зач так плаче? — Йакбийсэм не плакала, кет тóт, цо йá го так ráдо віджу, та óчі нéма. — А óтец йей так гваріў: Тат то за то ныч; йѣст нйже мiста така студéнка, та там бóдеш з нím ходiла, а му бóдеш óчі мачала! — І óна ходiла з нím так кождий день, пóкльа óчі не дiстаў. Йак óна відьсла, же уж óчі дiстаў, та так казала кочiшóві кóны гнати, же йак прідут до двóра, жеби ўшитки штiри нáраз пóздихали. І прiшла дóму і барэ шыа йей óтец зрадóваў, же уж вин óчі ма. Но і так шыа óні побрáli. І гваріў йей так: Жéно мóйа лóуба! Йа мам iшчiк мáтыр, та йа мýшу iтi ку ньсй заарiтi, же йак шыа ма! — І вин iшоў зас ку тóму Червенóму мóры. І зас тот iетий пан прiшоў ку нéму, цо у нéго биў. І прóсіў шыа го: Цо ту гльáдаш? — Гльáдам слóужбу. — Та подь, гварi, до мéне. Кéби йсэ, гварiт, такий дóбрый биў, йак пёршый. — Гварiт: Йа бóду льiшний, йак гáмтот биў. — Но iшли обiдвóйѣ. І тот пан гваріў му так: Тóту рóботу бóдеш маў: Тóти шáблы чiстiтi і тóти два хiжи вимéстi і випрiатати. — І вин зо с том свóйом жéном iшли до мiста шнацiрóвати, а тот хлопец сам дóма зiстаў. І прiшоў до тей хiжи, де шáблы бiлi і видыў свóйу обрúчку на йедней шáблы вiшьѣтi. І гваріў так: Но лем прiтте, та йа вам дам мóрес тэраз! — І прiшли óнi дóму і зóраз тóго шарканья забiў, а кет, матері, гваріў так: Ти бóдеш ту ў пiўници заперта за двáцат рóки, пóкльа тих шарканьiў не пóйиш; аш так тья пóтом випусчу! — І вин зас iшоў ку свóйей жéны. О двáнац рóки гваріў жéны, же мýсит iтi ку матері йей нашчiвiтi. І iшоў і прiшоў ку матері, уж остáтвьу кóстку грiзла. Йак го увидыла, та зóраз умёрла. Но і так шыа навёрнуў ку свóйей жéны і так жилi ўрас, пóкльа не помёрлi.

Зап. в липни, 1899, від д. Олени Ладижинської, ж. учителя.

28. Пісня.

Ей кет сом ішоў от фрайфрки,
Ей жбиркалі мі потковенкі;
Ей потковенкі жберкалі мі,
Ей чарни очка плакалі мі.
Ей чарни очка чом плачете?
Ей ви мойсма не будете!
Ей не билісте, ей не будете,
Ей бо на войну преч пийдете!

Зап. від д. Олександра Ладжинського, учителя.

У. Материяли із села Орябини, Спішської стол.

29. Геновефа.

Биў краль, та маў жэну. та заступіла ў тьяжу, та вин йей не довіраў, же од него, але поўвідаў тот йего пан, што прі ным, же то от кухарйа. Ну так вин потим, тот краль, даў заперті кухарйа до темніці, поўйазаў го і тóту сво́йу жэну, нйж не ма́ла дзэцко. А потим уж йак ма́ла. так йей випустіў. а кўхарь там óстаў до смёрти. А йей даў стрільцьим, же́би йей вивéли да́гда до лы́са а застрільілі. Та óна ша йим просіла, же́би йей так лішілі. А вин поўйіў, же́би прінéсли з ней звак, йак йей застрільват, йазик і óчи. Так óні прінéсли. Застрільілі двох псикиў, та прінéсли йазик і óчи йему. А óна там остала з дытва-том, хлóнчик биў, там прі йедней ска́лы. Та йак там била доўго, так ша тóта ска́ла там отворіла і там йей зóслаў Пан Биг крест. А тóто дзэцко уж виссало з ней аж кроў; а потим зóслаў йей Пан Биг та́ку лангу, та тóту са́ло. Сэдем ро́ки там била ў те́й ска́лы, а уш з ней тот пріодыў фурт злётіў, лем мо́хом обрóсла уж. Так потим шны́ло ша кральóві, же́би ішоў на польованья. же застріліт красну сёрну. І ішоў. Прішоў там ку те́й ска́лы і там барé пси уйдáлі до те́й ска́ли. І вин там ішоў зазріті, а крїчаў, же кед йес дóбре там, вїходь. І вїшла а крїчала: Не стрільай мїа. А тот хлóнець носіў ша нат ска́лоў на те́й лангзі. Она мўжа за́раз позвала і гваріла тóму хлóнцу же: Смо'ле', то твй татусь! — І за́раз вин хпаў, краль і за́раз ша йей зьвїдо́ваў: Дé ти ша ту ўзьяла? — Так потим йей там лішіў, пїшоў по вїйско і по коч, што йей ўзьяў. Але уш потим не мóгла тóту та́ку страву йїсті, лем корінки зо зéмлы

Зап. в липни, 1899, від Терески Булік.

Паралелў: Русни Пряшівської епархї і їх говори. (Записки Наук. Товариства ім. Шевченка. III. 35—36). Ст. 59—60.

30. Дівчина і чарівниця.

Биў іфден хлоп, маў моц дыті, нэ маў му хто окетіті ііх. Иван жаў го на рўку і прішоў до іфдно́го лыса. І біла там іфдна ба́ба і она то́то ды́тва жа́ла і она го да́ла окетіті. Їак го да́ла окетіті, та́й зложіла му за пельу́шку дўкат. Пóтим го зась жаў на рўку і до́му о́дныс ку же́ні. І виле́тыў с по́за те́й пельушкі дўкат на зéмьбу, і іак ша росту́льцаў, та по зéмні, та біло по кўнах. І по́слаў вин свóго хло́пця до ў́йка корч́ика пожичіті на то́ти пінья́ві. І прі́ныс го тот хло́нец, ко́рчик, і о́ні то́ти дукáни мірья́ні. А пóтим тот ко́рчик о́дныс нáзад тот хло́чик, а ў́йко с тим ко́рчыком трéнаў, што з нéго вилéгит. І виле́тыў спóза обрў́ча дўкат іфден. Ў́йко ша за́раз зачу́доваў, де то́ти дукáти нáбраў. А то́то ды́тва, вин го на то́то мiсце оду́йў, де го ба́ба да́ла окетіті. І го то́та ба́ба жа́ла ку со́бі; а то́му ды́твагу біло двана́цять уж ро́ки. І пóтим го она прі́вела до іфдно́го лыса. І она ма́ла там іфден свий ка́штіль, она бі́ла босóрка. І да́ла му кльў́чи от хiжи, от шéшчох і по́вила так: Же бис до шéшчох хиж лем во́шло, а до сéмой ны, бо сéмий ма́ла по́кий, што ході́ла на покў́ту; бо іак за́врiш до сéмой, та́ тва ростóргам на фалáти! — Штóби то бі́ло, же́би іа не за́рiла до́ той хiжи? — І о́но іак за́врiло та віды́ло іфй там ў́ трў́гли, та ша х тий трў́гли кивáла. Їак прі́шла двана́цята годiна. вiшла с той трў́гли. та ша жвiдáла: Марiшка, што́ ти́ там да́лі ў́ сéмим покóйу? — А Марiшка зау́нимiла со́бі, же уж не по́вiст нiкóму нiч. А то́та босóрка ў́ше ша іфй звiдовáла, што віды́ла? — Іа, ба́бiчко, не віды́ла, бо іфм там не бі́ла. Їак не поў́йiла і зану́мiла, уж не гварiла нiч. І она го жа́ла, завéла до іфдно́го лыса і уў́йазáла до смерéка. І холiў цы́арiў син по польво́ваньбу. Їак прішоў до то́го лыса і то́то ды́вча нашоў уў́йазáне. І вин го не ў́жаў зо со́бом, áле прішоў до́му, та гварiў нья́ньовi, же іфдну лiшку нашоў ў́ лысы, і іфй дрў́гий де́нь пiйду застрiлiті. — Пiшоў з вийско́м іфдним і ў́жаў то́ту лiшку зо со́бом до свóго до́му. Кáждий о́бiйд мў́сьiў да́ти лiшкi. Отець ша го жвiдоваў, же мў́сш мi йу ў́казáти, же што за лiшка. І вин іак іфй прiўйiў до хiжи та́й іфму ша спода́бала і витньóвi. Пóтим гварiў: Нья́ньу, іа ша з ньом побéру, бо барé ке́й іф шумьна! — Їак вин ша з ньом по́браў і остáла она ў́ тья́жи, а вин пiшоў на ма́ньбри на пiять мiсiа́ци. Даў іфй Пан Биг іфдно ды́тва крáсне, хло́пця; прі́шла то́та босóрка і одорвáла ды́твагу голóўку. І ша іфй жвiдовáла: Марiшко, што́с виды́ла ў́ сéмим покóйу? — Іа не виды́ла, áні іфм там не бі́ла. — І босóрка пiшла со́бі гет. І писáли по то́го мў́жа. Прішоў іфй муж, та биў за кiльа ча́си і зась остáла ў́ тья́жи. Вин зась пiшоў на ма́ньбри, а Пан Биг зась іфй ды́тва даў. І зась прі́шла босóрка і розорвáла то́то ды́тва на по́ли,

а його жѣну побабрала кїрўйу по гамбі, жѣби думалї, же дьїті йїст. Пѣтим зась писалї дўшком по мўжа, жѣби прїходїў до дѣму: бо с твоїом жѣном недѣбри, бо дьїті гўбїт. — Вин дѣму прїшоў і гварїў жѣнї, же нач дьїті гўбїт? — Але она не знала отповїстї, бо бїла нїма. То лем уж тїлько поўйїў своїей матерї і ньанѣвї: Же уж йак на трѣтїй за- вид дьїтѣ жїст, та уж злї з ньом бўде! — Йак ішоў зась на манїбри та казаў матерї і витцьѣвї, жѣби далї на ньу пѣзир. Йак уж лаў йей Пан Биг трѣте дьїтѣ, босѣрка прїшла, лем ша йей виўйїдала: Штѣ йес видїла ў сѣмим покѣйу? — Йа не видїла, бо йем там ані не бїла, бабїчко. — І босѣрка ростаргнўла і тѣто дьїтѣ на двѣе, та пѣшла од ньей, і дьїтѣ ўжала; каждїй раз брала го зо сѣбом. І пѣтим йак на- писалї зась по мўжа, жѣби прїходїў дѣму, бо ўше дьїті йїст, і трѣтєе жїла, вин прїшоў і гварїў йей: Штѣ с тѣбом маме робїтї? Лем йей возмеме до вѣза до лыса йеднѣго, та там запалїме і шмарїме йей на ѣгнь, бо уж з ньом не знаме, штѣ робїтї. Йак запалїлї і йей малї на ѣгнь метатї уж, надлетїла тѣта босѣрка на кѣчу з дьїтѣма трѣїма і крї- чала: Стїйте, не мѣchte йей до ѣгня! — Тот йей муж гварїт: Ньяньу, чекайме, бо хтѣсї на нас крїчнт! — І ѣнї йак почекалї, прїшла босѣрка з дьїтѣма і дьїтї жѣна забрала ку сѣбї, а босѣрка ша зѣраз розльала ко- лимазьу. А дьїтї барз шўмни бїлї: хлѣнец маў ланцўшок на шїї, а дьїўчата бїлї з'опасованї през пѣяс зо златїма шнуркамї. І уж йей не спалїлї, лем ўшиткї прешалї, йак ѣтец, так і матї і муж, же йей так поневїннї хтїлї спалїтї. І пѣ тим жалї йей на кич і пїшлї дѣму. І ўтїшилї ша ўшиткї, же йей нїякѣго кїнца не зробїлї.

Зап. в лїнци, 1899, від Крїстїнї Мїхлї.

Паразєлї: Grundtvig, Dan. Volksmarchen. II. Ст. 147—160. — Етнограф. Збїрник, III. Ст. 52—54. ч. 19. — Archiv f. sl. Phil., XXI. Ст. 293. ч. 19. — Národopisný Sborník, III. Ст. 109. ч. 19.

31. Пїснї.

1.

Отвор мїла брѣму, брѣму мальѣвану,
Бим тї не полѣмаў пѣрко з майїрану;
Бим тї не полѣмаў, бим тї не покрўшїў,
Жѣби не збїралї сусѣдѣвї гўсї.

2.

Сусѣда, сусѣда, дѣ твої кѣгут сѣда?
У млинѣ на клїньѣ, прї шварней дьїўчїньѣ.

3.

Міла мо́йа, міла, ти мі добра біла,
 Кедь йа но́чку заспаў, ти мнѣ зобуділа.
 Ти мнѣ зобуділа, ти мі не дала спац:
 Стань мілий, стань мілий, бо уж час;
 Бо уж час, бо уж час пріходіт,
 Бо уж йасне слонко за го́ру заходіт.

4.

Отвор міла двѣрі, бо йа ту даўно не биў,
 Бо йа твоёе двѣрка отвіра́лі за́биў!
 А кет ти йіх за́биў, йа ті не отво́рйу,
 Бо йа о тебе, тако́го ці́гава, не сто́йу.

5.

Міла мо́йа ішла с Ко́шиц,
 Да́ла со́бі чіжмі по́тшиц.
 Да́ла по́тшиц і подбі́ті,
 Же́би ма́ла ў чим ході́ті:
 Да́ла по́тшиц і поткóвац,
 Же́би ма́ла ў чим танцо́вац.

6.

Та іду дритаре, та уж сут прі Тісі,
 Лем мо́го міло́го лішілі прі місі.
 Та іду дритаре, йё́дин за дру́гіма.
 Лем мо́го міло́го не ві́дно за ні́ма!

7.

Гей ўйі́нку мий, ўйі́нку, мий розмарі́ювий,
 Чом ша мі не трі́маш той мо́йей голо́ві?

8.

Гей ўйі́нку мий, ўйі́нку, о пѣать гра́нок ві́тій,
 Што йё́дна гра́но́йка сто́їт та́льбар бі́тій!

9.

Уш Туро́к ідзе, уж во́йна бў́дзе,
 Пла́че мо́й' міла, же уж са́ма бў́дзе.
 Не плач, мо́й' міла, не бў́дзеш са́ма,
 Стаўйа́ют ті за́мок ме́джі го́рама.
 Бўде ті там до́бре, не будеш ша ста́рац,
 Лем ти ша не дай, мо́й' міла, скла́мац.

10.

Ныт то Бóже, ныт то, йак дротарской жéны,
 Заглавок под главу, перинéчка на ньéй.
 А мой правый бóчок до зéмлы приўрйё,
 Бóчок мi приўрйё, нóшки станут лёдом:
 Дай кáчмар палы́нки, справит ша мi мéдом.

11.

Пред Грiфiка на брэжечку,
 Пййу дыўки паленéчку.
 Прiшоў кú ным бéлий Андраш:
 Дыўчатóйка пóййу на вас!
 Не повiдай бéлий Андраш,
 Дáме ми тi пёрко дá з раз.
 Ми тi пёрко, ти нам вéнец,
 Ми дзiвéчки, ти младéнец.

12.

Мiла мóйа не будь тáка,
 Нé луб же ти катона́ка;
 Бо катона́к пóйдзе прéчка
 А ти к...а, не дзiвéчка.

13.

Ишли фурманi с Пéшту помáли,
 Стáли сóбi сéрет сéла, кóньа кováли.
 А наш шўгай пан, кóваў кóньа сам,
 Хтыў Ганéчку бéлу зрадзiц, зрадiў сéбе сам.
 Дыўча од вóди, шўгай до вóди:
 Пóдай, пóдай коньiчком вóди.
 Не мóжем пóдац, не мóжем ту стац,
 Жiмна рóса, а йа бóса, не мóжем ту стац.
 Идъ до хижéчки, за́грi ножéчки,
 Кéд нас Пан Биг споду спóлит
 Кúшiм ти чiжмiчки.
 А кéд уж кúшiш, нóшiц не бóдзeм,
 Поведáла мáтка мóйа, же твóйом не бóдзeм.
 Гóри, гóри сунт, пóнид гóри бóчки сунт,
 Пóнид бóчки лелiё, што йё мiла садiла.
 Йак садiла, тергáла, на йанiчка волáла:

Подъже Йіанчі, подъже сем, дам ті перко, дам ті з нєфй.
 Кє'би йа тья лубіла, крше бим ті вивіла!
 Кє'би йа тья кохала, крше бим ті давала!

14.

Міла мо́йа, жалу́йу тья,
 Рад тья віджу, не во́зму тья;
 Рад тья віджу од малу́чка,
 Мо́йа луба фрайеречка!

15.

Міла мо́йа міла, біла би тья зіма,
 Од йарі ора́нѣ, аж до вінобра́нѣ.

16.

Кади йа сом ходи́ў, майіран ша роди́ў,
 Кади мо́йа міла, дробна розмарі́йа.

17.

Ніко́го мі не жаль, лем мо́го міло́го,
 Же йа го лішила на пєцу голо́го.
 Киб біла йа го попєлом прітри́асла,
 Але́й біла йа го голо́го не нашла.

18.

Міленка, міленка, ви́бйу ті окє́нка,
 Ви́бйу ті і сє́цу, ве́ра тья доста́ну.

19.

Ей пра́ла йа на йарє́чку, пра́ла йа,
 Пітайу ша офі́ціре, чи́йа йа?
 Не ва́ша йа, офі́ціре, не ва́ша,
 Бо йа лубі́м с те́го двора́ іна́ша.

20.

А кєд йа сом прі муля́рах робіла,
 Дробний пісок і ка́мєні носіла;
 Дробний пісок і ка́мєні і во́ду,
 Робіла йа тим муля́рам виго́ду.

21.

На́ша хі́жа окале́на,
 Під ньом ру́жа поса́дже́на;
 То́та ру́жа би́ло кві́тне,
 Ка́ждий шу́гай до нас лі́пне.

22.

Гóрі вáтра, гóрі, на кральóвей голі,
 Окóло тей вáтрі дванáсті соколi.
 А тен iх капiтан, то вин iй вéлький пан,
 Зелéна кошéлька, червéний долóман.
 Бiло нас iйденáст, уж нас iйст лъём дéсать,
 Ёшитко лъóде ёраўiа, же нас стрóйа вéшатъ.
 Пóдьме хлáнци, пóдьме збiйáть,
 Бо не жáме зá чо пiйáть;
 Уж си нам зачiна бучiнка розвiйáть.
 Кéдь видъéме на польáну,
 Стáньéме сi рóўно нá ньу:
 Звiйáй сi валáшку, кáждий ё свóйу стрáну.
 Кéт прiдéме прет кольéбу,
 Гóтуй, бáча, сира грúду!
 А чо не поiйéме, с сéбоў поберéме.
 Кéт прiдéме до салáша,
 Бáран, iйáгничка iй нáша:
 Гóтуй, бáча, кóтал, сам са нáйiш мéса.

23.

А там дóлу прi Молдáвi, нáсло дьiўче, нáсло павi.
 Прiшоў к нéму пан старóста, зiйáў пáви аж до мéста.
 Дьiўчатко ша пoспiйшáло, пáвам дрáшку заградiло.
 Виньáло три тальáри, iйдeн вéлький, а два жáли.
 Дьiўча, дьiўча, схóвай сéбе, бо iа прiдем нá ноч к тéбе!
 А кéт прiдеш, стiха стúнай, острóшками не задúркай.
 Ма мац мóйа тáке спáньа, хто задúркат, дóраз стáньэ.
 А вин прiшоў клáнкайúчи, острóшками черкайúчи:
 Стáвай стáрий, стáвай гóрi, бо хтóшка прi нáшей цéрi!
 Нiш ша стáрий з лúшка стóчiў, млáдий вóйак вин вискóчiў.
 Iйак вискóчiў, так загвiзнуў, свóйёй мiлей рúчку стiснуў:
 Остань мiла, óстань здрáва, iа парóбок, а ти гдóва.
 Iа парóбок пот перéчком, а ти к... а не дзевéчка.
 Iйак би iа ша к... а жáла, годiночкум с тóбом спáла!
 Хоч виспáла пул годiнки, та не стáвай мéджи дьiўки,
 Але стáвай мéджи гдóви, бо ти тáка, iйак i óнi.
 Кéт шi дьiўка по шльэбóдзэ, нúшчай пéro пó тей вóдзэ:
 Кéт тi пéro ўвáде дó дна, тóди бúдеш мéне гóдна.
 Кéт шi дьiўка по шльэбóдзэ, нúшчай кáмень по тей вóдзэ:
 Кéт тi кáмень бúде плiвац, тóди бúдеш мóйом бiвац.

24.

Ані тот йе найпекньейші ў теї то пánскеї Бистриці,
 Прéходзі ша шварне даўче пónид виніці.
 Послiдний день ша облыкат, йако ў недзельу,
 Лісти піше до мілего кажду годзіну.
 А он йей так отпiсуйе, же он йей не кце,
 Же он себе помiловал дыўча шварныше.
 Сiдiт мiла за стольiком, злáтом вишiват,
 Мiлий хóдзі пónиз óблак, мiла зомльéла.
 Не зомльéвай, мiла мóйа, шак ти бóдзеш знац,
 Бо кукўчка на нóвий рок прiдзе закукац. *Прим. 45.*
 Не гўтор мi, фалечнiку, шак йа не глўна, *м.т.*
 Бо кукўчка на нóвий рок нiгда не кўкат.
 А ўшитко то Пан Биг дайе i то мóже дац,
 Же кукўлка на нóвий рок прiйде закукац.
 Под облáчком поспелéчка, на ньей сут трóйо:
 Прiзарi же ша шварний шугай, хтэре йе твóйо,
 То средньейше, найпекньейше, до тóго ше здам,
 Кўпiм йа му рецешiу, до школи тья дам.
 Кет ша бóде дóбре ўчiц, бóде з нéго князь,
 А ти мiла, премiлена бóдеш к... а зась.

25.

Идэме ми пó ньу, на тым шлыпим коньу,
 Оvá ша радуйе, добрi ша не здуйе.

26.

Идэме, идэме з гóри до дольнi,
 Идэме гльадáти новiтний родiнi.

27.

Ўж йей зачипчiлi, до нóвого чéпца,
 Жéби колiсáла на тэраз рик хлóнца.

28.

Фчэра ми йей дáлi у перлóвей пáрты
 Днэска йей найдэме ў бiлим патьолáты.
 Фчэра мi йей дáлi чэрвэну, румэну,
 Днэска йей найдэме бiйлу, зачепэну.

29.

Чэкай, дыўче, чэкай, даст тóбi твiй óтец,
 Жé ти пречерáла за партечку чéпец.

30.

Тульало ша йанко долоў йаблоньамі:
Товаришки моїі, розлўчам ша з вамі!

31.

Тріскайут, лукайут по таньєру сліўки:
Оставайте здравы орыабінски дыўки!

32.

Бўде то́бі дыўча, бўде то́бі до́бре,
Бўдеш ти сьїдала с кура́мі на по́ды.
С кура́мі на по́ды, с качка́мі на дво́рі,
Бўде то́бі, дыўча, бўде то́бі до́брі.

33.

Банійє рибойка за том тїхом во́дом,
Але йа не бўду, шугайу, за то́бом.

34.

Не плач, дыўча, не плач, не бєре тья смаркач,
Бєре тья урѳда, хло́нец йак йаго́да!

35.

Не плач, дыўча, не плач, не губ своїі о́чи,
Бо йа ті не пийду, дале од Левѳчи.

36.

Йа коза́ка не лубїла, а́ні мо́йа ду́ша,
Йа з коза́ком пит перїном, ко́зак ша мї ру́шат.
Йа коза́ка не лубїла, а́нім го не хтїла,
Ку́пїў вин мї черевїки, йа йїх не носїла.
Черевїчки не велїчки, а пожѳчка ма́ла,
Йа́кже су́ку не лубїті, кєт ша сподаба́ла.

37.

Мїлєйка, мїлєйка ѳтвор мї окєнка,
ѳтвор мї і сцєну, вєра тья достану.) п.с. 78.

38.

Ма ба́ба, ма ба́ба пїньѳнски у дўдлє,
Кїйом йу, кїйом йу, ѳна йїх вїдлўбїє.
Ма ба́ба, ма ба́ба пїньѳнски ў льєсьє,
Кїйом йу, кїйом йу, ѳна доньєсьє.

39.

Не до тёрнѣа, не до тёрнѣа, бо ша поколѣме,
 Пит періном матеріном там ша загрійѣме.
 Не до тёрнѣа, не до тёрнѣа, бо тёрнѣа кольбача,
 Пит перином матеріном, періна горййача.

40.

Ішче не день, ішче не день, ішче хвала Бѣгу,
 Ішче ми ша прітудіме йѣдно ку другѣму.

41.

Кѣд вййду на гѣри, та собі загўкам,
 Аш ша мі на брўшку фартўшок попўкат.

42.

Ныт то, Бѣже, ныт то, ййак то на майданй,
 Шваншчанікі ў пѣцу, молѣко во збаныі.

43.

Вййду на польану, але не на свѣйу,
 Але на мѣлѣго, што кѣму до тѣго?

44.

На нашеі польаныі, там ша фташок пасе:
 Г' ле', мѣла, зѣжень, бо то ўшйтко наше.
 У мойѣго ньяня не така польана,
 Ішче йа з ней нйгда фташка не зганьяла.

45.

Кѣд вййду на майдан, кѣму зѣхцу, тѣму дам;
 Богатѣму за тўрак, худобнѣму хоць і так.

46.

Не бўду сйа жѣніў, бўду сйа так живйў,
 Досц йѣм уж горбѣтйй, баржей бим сйа скрйвіў.

47.

Аныс йѣм сйа не ожѣніў, чйжмйчка мй клац, клац,
 А ййак йѣм сйа ўж ожѣніў, кѣрчйскѣмй шльац, шльац.

48.

Червѣне ййаблўчко на ййаблѣнцѣ вйсы,
 Одѣрвй го, дыўча, пѣдай го Марйсы.

49.

Керуйте овейки тима убочами,
Бó йа старий йугас не мóжу за ва́мі.

50.

Овечки на до́льи, хтó же вас подóйи?
Йа йугашчик млади́й, не дам сi сам ра́ди.

51.

Де то́та овейка, што пе́ред водила?
Пішла до убо́чи, ска́ла йей забіла.

52.

Мам фрайіра ма́ті на годіну, на́ дьві,
Во́љу ша виспа́ті прі пе́цу на ла́ві.
Прі пе́цу на ла́ві ма́ма мйа прікрійе,
А с пла́ним фрайіром Паи Бох мйа побійе.

53.

Де сйа ку́ріт, там сйа ку́ріт, з мо́йсей мілей ко́міна,
Ўче́ра ве́чур хлы́ба пе́кла, згоріла йей періна.
Гей кйіби то лем періна, а́ле се́дем заглаўки,
А то біли ўші́тки се́дем во зелене́й отаўки.

54.

Та́кий ша мi хлы́б видаріў,
По́пит ско́ру ко́цур валіў.
Сере́діном во́да те́кла,
По́пит ско́ру миш утёкла.

55.

Ў калі́новим ле́се, во́да дреўко не́се,
Сьі́діт на ным дыўча, жоўти ўла́си че́ше.
Йак йіх рошчеса́ло, гі́рко заплака́ло:
Йе, Бо́же мий лубий, де йа сйа ту ўзба́ло?
Са́мам ту не прішла, во́да мйа пріне́сла,
Бо́дай то́та во́да мура́вом заросла.

56.

Ті́лько вас, дзівечкі, йак той калі́нечки,
Ны́т ту ме́джи ва́мі мо́йсей фрайі́речки.

57.

Ті́лько вас, парі́нци, йак зло́го нажджі́рйа,
Ны́т ту ме́джи ва́мі мо́йго фрайі́ра.

58.

Тільки вас, дьїучата, йак за дудок маку,
Сьядете до кута, не буде вам знаку.

59.

Пішоў мий малейкий — сама не знам кади,
Ці ко́ло капліці, ці ко́ло загради.
Кет ко́ло капліці, буде у Вистріці,
Кет ко́ло загради, буде у Варáды.

60.

Пішоў мий милейкий до той Гамеріки,
Лем мене ту лішіў на мий жаль великий.

61.

Амеріка вихвалена, на палий свет розглашена:
Йдет там у ньей досц ўшисткаго, немам жени, штож ми с того?

62.

Ў Амеріці добрі, ў Амеріці здраво,
Лем же ў Амеріці веселості мало.

63.

Ў Амеріце добре жице,
Кей не робиш, поражи це.

64.

Кукала кукучка, съала на йадловец:
Льубіў миа паробок, тэраз миа зваў гдовец.

65.

Ў нашим дворе сосна седем рочки росла,
Уж мѡйа фрайірка за іншего пошла.

66.

Фрайірэчко мѡйа, буї се Пана Бѡга,
Не пушчай іншего, кед мене нѡт дѡма.
Не бѡло мѡйа дѡма, буў сом за горами,
Мѡйа фрайірэчка пішла з гусарѡями.

67.

Не про тебе, жиде, корчму муровали,
Але про парінкіў, жеби танцьѡвали.

68.

Так ў гостінцу грайут, аж чорна зем дудніт,
Мѡйа фрайірэчка ўлетѡла до стѡдні.

Пре Бóга вас про́шу, лем тілько не гра́йте,
 Мо́ю фрайірэчку зо стúдны тьага́йте.

69.

Ў гостіньцу загра́лі на велі́ку бйі́ду,
 Ні з го́ри, ні з до́ли дывойки не і́дут.

70.

Стара́ла ша мо́йа мац, чим йа́ буду зі́мовац:
 Не стара́й ша, мамі́чко, прі́де по́ мйа́ Йані́чко!

71.

Мамі́чэйко мо́йа, шйі́те мі загла́ўки,
 Бо йа́ ша вам ві́дам го́рі пид польа́нки.
 Мамі́чэйко мо́йа, шйі́те мі перину,
 Бо йа́ ша вам ві́дам на дру́гу деді́ну.

72.

Долі́на, долі́на, на долі́ні сто́пцы:
 Йа́кі то прекра́сни о́рйабі́нскі хлб́нцы!

73.

Долі́на, долі́на, на долі́ні йё́дна:
 О́рйабі́нскі ды́ўки по ті́сьачу йё́дна!
 Долі́на, долі́на, на долі́ні за́йаць:
 А камі́ньскі ды́ўки по́ гра́йцару двана́ц.

74.

Дума́ла йёс, маму́сь, же вихо́ваш кра́ля,
 А ти вихо́вала на во́йну гуса́рйа.

75.

Прешо́ўска каса́рня з рíза́но́го дрéва,
 Ніж йа́ до́ ней по́йду — бо́дай вигоре́ла.

76.

Же́ньте ле' ша, же́ньте, мла́ди ды́ўки бе́рте,
 А то́ти стару́лы — най ко́пайут і́ру́лы.

77.

Кё́би так Пан Бог дал, же́бим ша наўра́ціў,
 З рíхта́рйом бим о́раў, а з дре́нчком бим мла́ціў.

78.

Кё́би так Пан Бог даў, же́би брат се́стру зваў!
 І йа́ мам йё́дно́го, по́шла бим за него́.

79.

Женьте ви ша, женьте, кед вам жéни треба,
 Їа за муж не пийду, мi мýжа не трéба.

80.

Жéниў бим ша, жéниў, мiм ча на то вóльбу,
 Але газдовiнѣ, тóгó ча сiя бóйу.

81.

Жéниў бим сѣа, жéниў, на мой' вéру жéниў,
 Кéби ме мой óцц с Прешóва вимéниў.
 С Прешóва вимéниў, а до Кóшиц нé даў,
 Зiраз би ча, зiраз, шýмне двiўча гльадаў!

82.

Радби сом сiя ожéнигi, не рад би чем бридку ўзѣати,
 Бо при бриткей, бриткей жéни, трéба мац очечка зажмурéни.
 Радби сом сiя ожéнигi, не радби сом шýмну ўзѣати,
 Бо при шумней, шýмней жéни, трéба мац очéчка ростворéни.
 Радби сом сiя ожéнигi, не рад бим богiчку ўзѣати,
 Бо богiчка сiя фрасўйѣ, а свóйѣ богiцтво вихвальўйѣ.
 Радби сом сiя ожéнигi, не рад бим худóбну ўзѣати,
 Бо худóбна лем сiя дўдри, же нема ў комóре, нi на пóдѣе.
 Радби сом сiя ожéнигi, не радби сом стáру ўзѣати,
 Бо то стáра лем сiя стўкат, до велькóго гарчка рiда кўкат.
 На остiтку так сiя стiане, чо ча жéни не достiанем;
 Кед ча будзем потребóвац, дам сóбi чу дошiковац,
 Не будзем чу шацiц, iнi хóвац,

83.

Уш сом се ожéниў, уш сом се уцéмиў,
 Уш сом свóйѣ нёрко на клынок завéсьиў.

84.

Мiла ча фрайiра тилького чак палец —
 Зыла го мi мiчка, думiла же смiлец.

85.

Парiпци, парiпци, од мiа приклад бёрте:
 Кед ча ша ожéниў, а ви ша не женьте.

86.

Мiла ча фрайiра, а бiло му Пётро,
 А зыiлi го дѣабли вимiгiтати пёкло.

87.

Мала йа фрайіріў, поўний виз під павуз,
А йак ігі за муж, вібраў йіх пальауз.

88.

Мала йа фрайіріў кáжду ніч по сéдем,
На моіім весьільу не биў лем тот йéден.

89.

Вёршком міла, вёршком, а йа пойдў краём,
Там ми сйа зийдэмо под зелéним га́йом.

90.

Йе, га́йу мой, га́йу, загайілі мі тья:
Фрайірэчко мо́йа, одгварілі мі тья.

91.

Бранілі, бранілі, забраніц не мóгли,
От тóго шуга́йа одгва́ріц не мóгли.

92.

Йе браньат мі, браньат, уж мі забраньа́йут,
Са́мі так робілі, а не памйата́йут.
Не браньте, не браньте, бо не забраніте,
Бо йа да́ла рúчку, а ви не веріте.
Бо йа да́ла рúчку, бо йа да́ла пра́ву,
Бо йа да́ла пра́ву ў косцéлы на пра́ву.

93.

Йе ма́ло нас, ма́ло, деж би сйа набра́ло?
Каждий рик лапа́йут, за войа́чки да́йут!

94.

Мий óтец, мо́йа мац, да́лі мйа мальба́вац,
Кет сом прішол з во́йни, не мóгли мйа пóзнац.
Лем та мйа позна́ла мо́йа фрайірэчка,
Што óна мі ўйіла до во́йни перéчка.

95.

Ані со́м не мйсьлыў, ані сом не дúмаў,
Жéби йа бога́ньчі ў Прешо́ві обу́ваў.
Боганьчі, бога́ньчі, грязéте мйа ў па́льцы —
Во́лыў сом обу́вац ў О́рйабіні кёршці!

96.

Висóкий тот косьцьіл, ішче го мурійут :
Шумний тот мий фрэйр, ішче го мальійут.

97.

Весéло сйа, дыўча, весéло сйа трімай,
Хоц тья дóма лайут, лем на пóльу сьпывай !
Лайу ме, бйіу ме, шугайу, нé дай ме !
Тогди тья не дам бйц, кет тья бóду льубйц.

98.

А помйж Трeпeтóвeць там зелéний йадлóвeць :
Пйтайу мйа зá муж ігй, не парóбок, лем гдóвeць.
О мамйчко, мамйчко мóйа, не пóйдзeм йа за нéго,
Видылам го прй Морáвй, кет сьа кóпаў, голéго.

99.

Пóмож Бóже, пóмож с Пйлаўнйцй на Грóмош,
З Грóмоша до Чйрча, уж на мйа не вйрчат.

100.

До дóму, до дóму, бо уш час, бо уш час
Бо уш йáсне слóнко йде снац, йде снац.

101.

До дóму, до дóму, вéлькйй гoспoдáрйу,
Льуде óрйут, сьййут, а ти ў чўджйм крáйу.

102.

Кед льуде óрáлй, кед льуде сййáлй,
Тогда мóйй нóшки по свéце бйгáлй.

103.

Кед льуде óрáлй, йа на пéцу лéжаў,
Кед ййэте волáлй, йа нзйпéрше бéжаў.

104.

Ййáкже ігй з дрйтом з велйкóго жáльу,
Кед óстатнью нóчку не бйтй на фрáйу !

105.

Нóчко мóйа, нóчко, спраў лe' сйа мй рóчкoм !
Спраў лe' сйа мй двóма, ньйт мйлóго дóма.

106.

Не тéраз, не тéраз на óрйшки хóдьат,
Ў óсéнй, ў óсéнй, кет сйа рáдй рóдьат.

107.

Йе рада йа, рада, же іду за двяда,
Бо дзяд торбу носит, Паана Бóга прóсит.

108.

Йе рада йа, рада, на водічку хóджу,
Бо йа прі водічці, фрайіра находжу.

109.

Не клáпкай, не дуркай, бо ті не отвóрим,
Бо йа о тако́го фрайіра не сто́йім.

110.

Тя́шко фу́рманóві до висóчкóй гóри :
Ішче тьяшше л्यубіц на ко́го ны́т во́лы!

111.

Хпáла мо́йа крáса з личка до по́йáса :
На ко́гож йа по́вім? Та лем на йугáса.
Йу́гас о́ўні на́се, хорóта з нím трыáсе :
Ба́ржей би з нím трыáсла, кэ́би йа з нím па́сла.

112.

Піска́ла пішча́лка о двана́пат ды́рок,
Не хты́ла піска́ті прес па́раднх ды́вок.

113.

Фрайі́рка з Йаві́рка, фрайі́р з Біло́й Во́ди :
Йакі́сми сйа зі́шлі обóйе мо́ло́ді!

114.

А кед ми ша зі́шлі, бу́дзьме йо́дно́й мі́сли :
По́дзьме на чере́шны, аж на но́ни ви́шны.

115.

До́ліна, до́ліна, ве́ршком йаво́ріна :
Не пій, ды́ўча, во́ду, напійэс сйа ві́на.

116.

Ма́ліна, ма́ліна, ма́ліна дво́йáка
Ка́жда ды́ўка к...а, што л्यубі́т во́йáка.
Тад і йа, тад і йа во́йáчка л्यубі́ла,
Але йа сом прóто ды́ўка справо́дліва.

117.

Тэрас се ми, тэрас, дыўки, напатэрыце,
 Бо ме не повэдут прес сіво камэнце;
 Прес сіви камэнце, по зелэней лўчки:
 Бўдеш мїла плакац, заламовац рўчки.

117.

Кед мене повэдут кóло нóвей цэрквы:
 Мамічейко мóйа, стацьте лем із мёртвы!
 Повічте ле' ви мї кей й'дно словéчко:
 Бóже тья благóслоў мóйе лўбе дзецко!

119.

Уш то, дыўча, уш то так, уже мўшїм бїц воїак,
 А то ўшїтко про тэбе, чо сом ходїў ку тэбе,

120.

Ходїў сом ку тэбе, ці óгень, ці вóда —
 Ты мї повїдала, же тї лїчка шкóда.
 А кет твóго шкóда, та мóго шкóднїше,
 Та йа сóбї найду, дыўча порїаднїше.

121.

Цї тї мóйа мїла найкраща,
 Же прї тóбї нашлі інаша?

122.

Йе гóра мї, гóра, хто мїа на нью вóлат?
 Вóлат мїа мoй мїлий, далéчко, Бóже мий!

123.

Кэби ша зрїўнáлі гóри з долїнáмі,
 Жéби йа відьїла Прїашеў мальовáннї!

124. *р. ст. 186, м. 73.*

Рїмнай, Бóже, рїмнай, вёрхи з долїнáмі,
 Зрїмнай Бóже, зрїмнай, пїшну чéльбадз з нáмі.

125.

Світай Бóже, світай, жéби скóро день бїў,
 Жéби йа увїдыў, ў кóтрїм дóмі йа бїў.
 Цї х тїм муровáним, цї х тїм будовáним,
 Цї прї тей дыўчїннї швáрней, мальовáней.

126.

Тото ша мі, тото дыўча сподабало,
Што на сўхим йарку нощки умивало.
Нощки умивало, жеби бйіли мало,
Тоту воду піло, би червене біло.

127.

Одавай сйа, дыўча, одавай, одавай,
Шак йа ці не браньім, Бог ті допомагай.

128.

Биў сом там, биў сом там, остал мі калап там
І перко фарбове остало на стале.

129.

Перечко з йавора хпало мі до морйа :
По' лем йего подай, фрайіречко мойа!

130.

На твій горі зімний ўйітрик дўйе,
Сам козачок неборачок пшепічэйку шйе.
Ти козачку, надобний олтарйу,
По' лем мйа випровадь з зеленого гаўу!
Пйшоў бим тья с того гаўу вивесті,
Кёбис сйа мі дала з дорожэйки звесті.
Ішче ті дам кановечку меду,
Ачей йа тья з дорожэйки зведу.

131. *пр. ст. 135, н. 28.*

Прйшло пісмо до седлака, жеби дالی войака,
А седлак ша застарай, де ша ў него такий войак ўзаў:
Маў вин таки три цери, кёби войовац хцели:
Іть ти, тперічко найстарша, ти на войну найратша!
Йа, татічек, не пойдзем, йа войовац не будзем,
Бо йа серцьа мехкёго, не забйём нікёго.
Іть ти, церічко средўшча, ти на войну валобўшна!
Йа, татічек, не пойдзем, йа войовац не будзем,
Бо йа серцьа мехкёго, не забйём нікёго.
Іть ти, церічко наймлътша, ти на войну найратша!
Йа, татічек, йа пойдзем, йа войовац, йа будзем,
Бо йа серцьа твердёго, йа забйём хоць кёго.
Йак йей ўласі стрігалі, ўшитки пави плакалі;
Йак на конья седала, отець, маті, плакала.

Їак она раз стрільла, трі сто війска вибіла!
 А цісар сїа припатраў, де сїа такий воїак ўжаў:
 Кѣби ші бнў младэнецъ, даўби сом ті свой венецъ,
 Але же ші церічка, бѹдеш мѹна женічка!

132.

Висѹка сѹсна горѣла, пид нѹом мой мїла седзѣла;
 Іскорки на нѹу надáлі, ўшитки парѹпці плакáлі.
 Лем тот йѣден не плакаў, што йѣй найвѣцей обלאпшаў.
 Облапшáлі йѣй гайдѹці, ў зеленим гаїу на лѹці,
 Облапшáлі йѣй гайтáре, най же йїх Пан Бох покáре.
 Згѹрїў йѣй ўїінок і пáрта і йѣдна шнѹра зо злáта;
 Плашчїці вѹду носїлі, висѹку сѹсну гасїлі.
 Ой сѹсна, сѹсна, гѹркый дим, мїлѹвал бим сїа, не мам с ким!
 Мїлѹвал бим сїа з дѹїчѣтом, ў кѹдзельней хїжї за пѣцом.

133.

А ці грáлі, ці не грáлі, бортáці ша вискакáлі,
 А мѹдрї ша прїзерáлі, такий тáнец не відáлі.

134.

Пѹза бѹчки, пѹза крїак,
 Хто пїтскѹчїт — бѹде хлап;
 А йа такий шмїгáлец,
 Што пїтскѹчу на пáлец.

155.

Нá край, мїсїаць, нá край, бо йа їду нá фрай;
 С країу, мїсїаць, с країу, бо йа їду с фрайу.

136.

Ані се мї мїла, áні се мї не тай,
 На субѹту вѣчар áні мїа не чѣкай.
 Кѣд йа тѣа не бѹду, шугáйу, чекáла,
 Облѣчем видлїчку, пѹйдзем нá фрай сáма.

137.

Бѹде мї весїльѣа на ѹсїнь под грѹшком,
 Бѹде вѣпер сьльуб даваў, свїньѣа бѹде дрѹшком.

138.

Зáплать мї, Ванѹсѹ, за мѹїу гамбѹсѹ,
 Штом тѣа цїлѹвала ў кáжду субѹтѹсѹ.

139.

Субота мі прішла, неділя мі чўдна,
 Бо на моїм мїлім кошулі́йка брўдна.

140.

Кошуле́йка цєнька, шїла йей мїлейка,
 Шїла йей прес тїждень, плака́ла ка́ждий день.

141.

Перєчко мї вїйут, кошу́льу мї шїйут,
 Лебо мїа обїсват, лебо мїа забїйут,
 Лебо мїа забїйут, лебо йа дако́го,
 А ку моїей мїлей не пўшчу ніко́го.

Зап. в липни, 1899, від жінок, між ними від двох попереднїх.

VI. Матеріяли із села Вижного Свидника, Шаришської стол.

32. Як Саламон занімів.

Йак раз ўстал Саламон рано, та прѣсїл од матерї вѣди. А она не звѣдала, же йей син, бо сѣя прибрал до інших шмат. Так она на нѣого брїсела вѣди. Він на ньу. А она му повїла. Што хочеш? Та прїдь вечур! — Йак прїшов вечур, польїгали сѣбі, она му повїла: Роп што хцеш! — А він її повїл: А што бѣду рѣбил? Полѣжил її рѣку на перси, повїл її так: Оталем сѣя нарѣдїл, а оталє йем сѣя вихѣвал. — Она го закляла, жеби занїміл: Та то ти, мїй сїну? Жебис тогдї прогварїл, йак древо! — Но він тогдї занїміл і зробїл гѣшлї. Йак сѣбі заграл музїку, аш тогдї прогварел.

Зап. в липни, 1899, від Яноша Лешка.
Порів. із ч. 33.

33. Соломон, його мати і мудра дївчина.

Бил Саламон краль на бѣлу. Йак в бѣлу прїшов і мамцѣ сѣя го звѣдала: Што там, сїнцѣ, доброго чѣтї? — Та шїтко плано, мамїчко, чѣтї. — Та не мѣже там, сїнку, планого чѣтї! — Та што он зробил? Заклїкал сѣго іваша: Пілеш ти гѣ мамцѣ мѣстї хїшку, а обрїснеш її вѣди кѣшчїк на нѣги. Таї почѣйш ти, што она бѣде говорїтї. Йак сѣя засьмїє, та бѣдеш знал, што она хоче. — Йак прїшов інаш гѣ сѣво му панѣві: Ну та што там? — Дѣбре ўшїтко, лем трѣби прїгї у нѣчї там. — І нѣшол сам сїн ў інашѣвих шмѣтох. Та она му говорїла: Што маш робїтї, та роп! — Він її тїлько отнѣвил же: Што йа мам робїтї?

Кед йа сьа оттєльа нарѳдїл, а оттєльа там сьа вихѳвал! — Тай тѳгдї што зробїла? Ётьяла го спак рѳкї през йѳго гѳмбу! Жєбїс тѳгдї прогварїл, йак дерєво прогварїт! — Так вїн бил нѳмїй за сѳм рѳкїѳ. І што видѳмал? З дерєва гѳшлї. І тѳгдї йак гѳшлї прогварїлї, і он прогварїл.

Пѳтїм зась прїшло дѳїчѳтко сємого рѳку до нѳго на ѳгєнь. Так он го спїтал: Дєш ти вѳзьмєш, дѳїчѳтко, тѳг' ѳгнѳа? — Та вѳзьму до фартѳшка. — А кєт тѳбї фартѳшок згѳрїт? — Ой не згѳрїт вїн, бо йа вѳзьму попєду на спѳдок. — Но алє вїн не вїрїл і за дѳїчѳтком дал пѳзор аж до йѳго хїжї. Звїдат сьа го: Дє нѳанько пїшѳл? — Пїшѳл з йєднєй дрѳгї правїтї трї. — А вїн гварїт: А штош то мѳжє бїтї з йєднєй дрѳгї трї? — Оно му пѳвїст: Та пїшѳл тєрнѳм тєрнїтї тѳту дрѳшку, жєбї нѳїхѳ тамѳлї не їшѳл. Но ѳлє бѳдѳт йєднѳк є тєй дрѳгї трї, бо бѳдѳт тѳгу дрѳшку опхѳдїтї, та спрѳѳлят трї дрѳшки про тєрнѳа. — А мѳмцѳа дє? — Ё комѳрї. — А што ѳна рѳбїт ё комѳрї? — Та оплакѳѳє лѳнѳску рѳдїєть. — Та што жє то мѳжє бїтї за лѳнѳска рѳдїєть? — Мѳмцѳа сьа лѳубїла з нѳаньком і што порѳбїлї, та хѳчє мѳмцѳа породїтї дѳтїну, та там плѳчє — С тѳго вїн сьа забанѳвал барз, жє ё сємїм рѳку дѳїчѳа мудрїше йак вїн. І шїткї свѳїй запїсї, што мал, шмѳрїл до лєца тай згѳрїлї.

Зап. в листи, 1899, від Мїклоша Антонїка.

Паралєлї: Оба ѳтєї нѳмєрї, 32—33, сє лїше єпїзѳдї з ѳбшїрннх ѳповїданѳ про Сѳломѳна, що їстнѳють до тєпєр у рїжннх ѳколїцѳях Угѳрськѳї Русї. Пор. записанї мнѳю такїж ѳповїданѳ в Етн. Збїр. III, єт. 22—49, ч. 10—15. — Русини Пришївськѳї єпархїї і їх гѳворї. Єт. 60—61.

34. Перєспѳнка.

Мал йєдєн грѳф йєдну кѳнтєсу. Так сьа му перєспѳнала. Грѳфка так пѳвїдат: Вєлїка гѳнѳба, штѳ ту рѳбїтї? Тѳгдї дѳла у кѳчу гнїй вѳзїтї, што то лѳдє бѳдѳт пѳвїдѳтї? Лѳдє пѳвїдѳѳт так: Йєй, грѳфка ѳшалїла, дѳват ё кѳчу гнїй вѳзїтї. Гѳздѳвє йєдєн другѳму пѳвїдѳѳт: Та ти не вїдѳл, што грѳфка рѳбїт, жє ё кѳчу дѳват гнїй вѳзїтї? — Тот му пѳвїдат: І ёчєра вѳзїла! — А грѳфка тѳтѳ слѳхѳла. Лѳдє ѳ тїм забѳлї. Грѳфка йак тѳтѳ слѳхѳла, так пѳвїдѳла: І ѳ тїм забѳдѳт, жє сьа прїспѳла. Пѳвїдѳла, ѳ тїм, жєм дѳвѳла гнїй вѳзїтї, та забѳлї і ѳ тїм забѳдѳт, жє мї сьа перєспѳнала кѳнтєса.

Зап. в листи, 1899, від Яноша Лєшка.

35. Бабина дівка.

Йѣдна баба мала дьўку та сьа йї переспала. А прїшол там йѣден жѣбрак, тай сьа звїдуйѣ дьўчати: Де ты маторь? — Та пішла радїсть оплакувати. — А він сьа звїдуйѣ: Та йаку радїсть оплакувати? Бо він то нє мїг знати тото. — Та таку радїсть оплакувати, коли сьа йї дьўка переспала, та сьа радувала; а йак йї маторь на подї чепїла, та плакала і маторь і дьўка.

Зап. в листи, 1899, від Яноша Лешка.

36. Де що про хрестини.

Як сьа дїтєя народїт, дораз принєсут там палїнки; тогдї поча-стуйут бабу пункову і так дадут дїтєя вїтцьу і матерї поцилувати, жєби го радї видїлі. Йак повєсут на родове, та нєсе кажда кума гор-нец рїзанок і горнец камї з маслом і йѣден талыр сїра і пїў лытри палїнки. Йак сьа роблят крестини, каждий кум платїт штирацет грай-царий і так сьа погосьтєят до йїѣдна ўшїтки.

Зап. в листи, 1899, від Яноша Лешка.

VII. Материяли із села Літманови, Спішської стол.

37. Чортови записав ся і до неба дістав ся.

Бил йеден хлопец худобний, прегрѣзны ша рад учил, але пиньазі не мал. Раз собі заміншыл: Кйби мі дьябол дал пиньазі, жеби мі нігда с кешены не вишли і дуган с пічки, пальунка с фляшки, ажебим жил седемдєсать рѣкіў, та бим дал свою душу за то дьяблові! Зараз дьябол там сѣа стал. Гваріт: Штос гваріл тєраз? Бо ѣа дьябол, што жадаш? Но та зробме кѣнтрах на седемдєсать рѣкіў: ўшитко ти дам, што жадаш, ѣакйѣс гваріл. — Зробілі кѣнтрах і потпісал сѣа. Піде до школи, пиньазі ма кѣпу, ларйѣ пиньазі, кішенѣ поўни ўше. Учїт ша дѣбрі, Бѣга прѣсїт. Раз замїслїт: Дє сут худѣбни дѣти, хлопці, жеби ўшитки ша сходїлі к нєму во свѣта аж. А вїн дал семїнарїю виставїті за тѣти пиньазі. Префесѣрїю трїмал тим дѣтьом, досѣць нѣ тим мал трї сто хланцїю у школьї, на кѣштѣ ўшитких трїмал, одѣнѣа ѣїм дѣвал, ўшитко, што трѣба. А вїн зѣстал за дїрєктѣра. Хѣдѣа а наказйѣ тим дѣтьом, жеби Бѣга прѣсїлі, же вїн ѣїм ѣтець ўшитким. Уж шєздєсать дєўїать рѣкіў мал, не мал лем рок жїтї. Але і тот рок хѣрїй бил. А тот дьябол, што ша му потпісал, тот уж до цѣркѣви хѣдїл с тїма штудєнтамї ў постѣті ѣѣго. Прїде ѣѣден с цѣркѣви хлопец ку нєму, а гваріт: Пан дїрєктор, ѣак ми красьнѣ ў цѣркѣві служїлі Бѣгу, а вї нам нїч не прїповедѣлі. — Вїн гваріт: Ой, мїй сїну, тѣ уж не ѣа, бѣ то дьябол там на мїсце мѣйѣ; але вї го ўшитки не слухѣйте, лем ѣак самї пѣйльнїше знѣте, ѣак ѣа вас учил, так Бѣга хвѣльте! — На дрѣгїй дєнь тот роспѣвл тим штудєнтїм, же то дїрєктор не тот, бѣ вїн хѣрїй, але ў постѣті дїрєктѣра тот дьябол, што му дїрєктор кѣнтрах во сѣбе дал. Пїдут нѣзад ку хѣрѣму і прѣсѣят шѣ го, цї бї дѣйак не мѣглі Бѣга упросїті, жеби тѣло бїло дьябѣво, а дѣша бѣсѣка? — Вїн пѣвїл, же

то мож; а Бог вам сам даст знак. Тэрас іт там на тóту дріту, дэ йа з дьаблом кóнтрах рóбіл. — Піде йёден, вóзме сóбі льітер віна і біблїю і швачену крэйду, там ланіт ша модлігі прегрoзньї. І описал ша крэйдом, жéби ку нéму дьабол нé мог прїті. Там áле прїшол óтець йёго, кóтрий уж даўно ўмер, прїшла матї йёго, хтэат роспрáўїагі з ним, він ку нікóму, ку жаднóму ані слóво. Прїшли грóфи, барóни, панóве, пóни, цїгáни, йáкі бїли на сьвїтї, і жид Іцїк з Америкї, жéби йїм дал кльўчїк от пéкла. Але він нé дал. Претрїжал тьáшко цїлу нїч, áле ша натрãпил і мóдльїл ша цїлу нїч тáмок, тáлмуд. І прїшол тот дїрéктор сам: Но, гвáрїт, сїну мої, та ўж йёс докóнчїл? — Слáва Бóгу уж. — Дáй же ми кльўчїкї. — А то уж бїло рáно. — Дáйце му кльўчїк. Нé знал, жé то дьабол, а то бїл дьабол. Дáл му кльўчїк і дьабол одóрвал му пáлець. Прїде нáзад дóму ку тóму старóму дїрéкторóві, што трї сто студéнтїў за дьабельскї пїн'áаї вїучїл. Но, сїну, гвáрїт дїрéктор, сїну, слáва Бóгу, што пáлець то нїч, пре то мóжеш жїтї, а тэраз мéне замкнїйте ту до хїжї, а кэд пайдéте хо' лем йёден пáлець з мéне, та жéбїсте трўгду так дáлі зробїгі, йак кэд бїм цáтком члóвек бїл, бо дьáблї ўшїтко мóйце тьїло возмут, áле дўша мóйа і ўшїткїх вас — будéме ша назївáтї сьвáтїма. Йак бўде пóгрїб, будéте ми сьнївáтї, жéбїс тóту біблїю прїньуе, с кóтройїс ў нóчи чїтал, та будéте видїтї, же цї дьáблї мóйу дўшу вóзмут, цї áнгелї до нéба. Прїйдут там два чóрни гарвáни і два голуби і кóтрї бўдут ша бїтї, та кэд голўби вїгрáйут мóйу дўшу і вас, та голўби зáпрут тóту біблїю, а кэд гарвáни, так ўтóгди ми ўшїткї ў пéклї. — Прїшли два гарвáни і два голўби і ланїлі ша бїгї, áле голўби вїгрáлї, а то бїлї áнгелї. І на днéшний дeнь павўйут, кэд не поўжїрáлї, а йёго погрéблї, а дўша пїшла до нéба ку прeстóлу Гóспода Бóга Іеўса Хрїста, Сїна божóго, на вїчний отпóчївок, де Аврãм, Ісак і Йáкоў і йёго сїнóве Йáкововї, там ша с нїма весéльїг. А то акурáтна прáўда, не цїгáнство.

Зап. в лїшнї, 1899, від Петра Вїрї.

Паралелї: Русїнї Прїшївськóї епархїї, Ст. 62—63.

38. Богацький сїм.

Бїл йёден бóгач, прегрoзньїй пїйак. Йак пїшол до кóрчмї, кáзал сóбі пїрoмпель пальўнкї: цылїй дeнь пїл, а ўше нoўнїй бїл. Прїде ку нéму там сам Хрїстос і сўйáтнї Пётро — тóгди і йá там бїл — і гвáрїт: Цї ви видїлї такóго пїйáка, йак йа? Прэз дeнь пїрoмпель пальўнкї пїю і пoўнїй ўшé йёс. А гвáрїт: Нáте і ви сїа палїйте мáло! — Сам Хрїстос нé пїл, дáл му нáзад; він ўше пїё, áле уш не пoўнїй. Кáзал

п'ять і двадцять, й'ден за д'ругим, і то́то ви́пил і пи́аний не бил. І гва́-
ріт: Ці да́где і́ще й'ст та́кий бо́гач на сві́тї, йак йа? — Гва́ріт:
Й'ст. — Йа мам лем й'дно́го си́на, та ви мо́го си́на же́бісте оже́нілі. —
І пі́шли за́раз спраша́ті, там пре́красна дьі́ўка бі́ла — йа й'ей ви́дїл. —
Прі́дут проси́ті й'ей, але о́на не барз ма́ла дьа́ку за-не і́ті, бо бил барз
безбо́жний, а о́на бі́ла поря́дна осóба. Але ша побра́лі обо́й'є. Ў́звал
й'ей там до сво́го бога́цтва. Йак прі́шли, хпал з не́ба о́гень, ў́шитко спа́-
льїл. Ла́пил там зас со́бі стаўї́а́ті сто́доли і хїжи; ле́дві поста́вил, пе́рун
пра́снул з не́ба. ў́шитко потре́пал і попа́льїл. Ле́дво ў́теклі там на́зад,
о́ткаль то́та дьі́ўка бі́ла. А й'єго о́тець там зго́ріл. Прі́шли там ку́ нь'ї,
ку й'ей ві́тцьу і й'ей о́тець ў́мер. Ка́ди о́тець ў́мер і зась пе́рун там
пра́снул, ў́шитко попа́льїл, аж і й'єму о́чи. Оні по́тім по жебра́нью пі́шли.
Ідут прес й'ден лї́є, ў́ши присьа́лі обо́й'є, што не мо́гли пора́дити со́бі.
Іде й'ден пан — то бил гро́ф — спо́дабала ша о́на му за же́ну. І він
гва́ріт й'ей: Ту маш сто дукати́ў, дай то́му сльї́ному дьа́дóві, а ти по́дь
зо́ мною, бо му́сиш і́ті. Ві́нвал лево́львер і хтї́л й'ей застрі́літі, ке́д не
по́йде з ним. Му́жа сльї́по́го лі́шила, а с ним пі́шла. Тот дьа́д ў́ лї́єсі
пла́че, од го́лоду умі́рат, за три дні не пі́л ніч. А прі́шол га́рван і мі́-
сто хльї́ба ў́звал му то́ти пі́н'а́зі с хустóчком на дуба. Уж не мал ніч.
Ла́пил ша тулька́ті аш ку во́дї. Бі́л там йа́рóчок й'ден і ў́мил ша,
трóшки прóзріл. Дрў́гий раз ў́мил ша, уж да́л му Бог о́чи на́зад: Ў́то́гди
аж Бо́га хва́лил, же́ му Бо́г дал о́чи. Він не зна́л ніч, жа́дну робо́ту, бо
бил роско́шний. І пі́шол там до то́го мї́ста, де бил тот гро́ф. Але гро́ф
захóріл, ка́ди він шол і ў́мер, а ма́й'є́тност ў́шитку о́ддал на же́ну. Пі́-
шол до́ ней по жебра́нью, до́ те́й гро́фки, о́на го позна́ла, же то й'ей
муж, а он й'ей ны́. Заклі́кала го до хїжи, да́ла гро́фскі ша́ти на́-не і
о́пцьїлова́ла: Те́раз, му́жу, ти мий, а йа тво́я! С то́го гро́фства о́на по-
лови́цу дарова́ла, же́би наста́лі мнї́шки на сві́тї і мнї́сі, лем же́би Бо́га
проси́лі за грї́шніма лў́дьми. А о́ні ке́д не поў́міра́лі і днесь жи́йут за
дїа́ментовом го́ром, за скля́ним ве́рхом, за червє́ним мо́рїю за бі́лом
скя́лом, за ви́шьнім по́льом. Там пан у́читель гру́льї ма́лі.

Зап в липни, 1899, від Петра Віри.

Паралелї: Етнограф. Збірник. III. Ст. 90—103. — Archiv f. sl. Phil. XIX,
ст. 254 і XXI, ст. 294. Ч. 34. — Е. Р. Романовъ, Българ. сборникъ. I. Вып. III.
Ст. 330—334. Вып. IV. Ст. 45—46. — F. Krauss, Sagen u. Märcchen d. Südslaven.
II. Ч. 73. — П. В. Шейнъ, Матер. для изученія быта и языка рус. населенія сѣв.
зап. края. II. Ст. 159—161. — Рудченко, Народ. южнор. сказки. I. Ст. 161—163.

39. Три роди жінок.

Бил й'ден га́зда, мал й'дну дьі́ўку. Прі́шли й'єдні спраша́ті, й'єден
парóбок: о́бїцвал му за же́ну. Прі́де дрў́гий, о́бїцвал і то́му. Прі́де тре́-

тьй, обіцзал і третьому за жёну. Прийдут ўсі трийє молóди по жёну, гваріт дыўка: Што будёте робіті — свóму вітцьу — йак же мйа трийом даёте? — Не стáрай ша нич, йа то́му рйад вивёду, ўсі трийом парйікйм дам жёну. Мал йёдну шўйу і свйньу; і дыўку запер до хлы́ву і шўйу і свйньу. Тóти пйут, гóстьат ша, а дыўка ў хлы́ві заперта. Рас ту піде зааріті до хлы́ву, там три дыўки йёдна ў другу, ані познаті не мо́же, кóтра йёго. Гваріт і плаче, же не познат, кóтра йёго ўласна дыўка. Іде вандроўник йёден і ша му поскаржйт, што порóбйл, йак ма познаті, кóтра йёго ўласна дыўка. Він зо спáсу зрóбйл, а Бох покáрал на праўду. Найлэкше мош познаті, кóтра тво́йа ўласна акўрат дыўка. Устанеш ранó і зьатóве тво́йі; кóтра найпёрше бóде ша бра́ла фрыштик готóвйі. Йёдна спйт, йак свйнья; друга па́хат йак сўка, трё́тя ўста́не, хйжу замёте, умйла ша, помóдлыт ша, вóзме фрыштик с порйáтком зготóвйт і даст свóму гавальрóвйі порйáдныі ййсті. Тóта спйт друга, а прегрозьныі бэдйт йак свйнья, бо зо свйньй бйла. Трё́тя па́хат голóдна, ба́рз би ййла, лем кйбй йёй да́хто дал, бо зо шўльбй бйла. Хтóўди старенькйй óтець заплакал, же він Бóга обра́йл і зо свóго дзёцка сьмйх зрóбйл. На памйáтку тóту по́ки сьвіт сьвітóм бóде, ко́ждйй мо́же знáті, дóбра газдйнья, што похóдйт з дóбрóго сймйа, с том мож жйті; а тóга што похóдйт зо свйньй, тйран, несьєрйядне, нечйсте, зальпёне, смольга́ве, брытке йак свйнья. Трё́тя фйкат, крйчйт, брёше йак шўльба. Йáзик доўгйй, волóси доўгй, рóзум корóткйй, а так хлóпа ко́ждóго с плáнном жёном Бог покáре. Дóбрйй хлоп нйгда дóбру жёну не достáне; а плáнный хлоп дóбру жёну достáне. А то од Бóга ўшы́тко похóдйт. Так мош познаті, же плáнна жёна хлопóвйі кат, а дóбра вйнець і проквйтат йак найкраша рўжа ў йёго жывóты аж до смёрті а́мйнь.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

Паралелі: Етногр. Збйрник. III. Ст. 111—112. Ч. 40. Про три вйри руськйі.

40. Богач і бйдныі.

Был йёден старйй члóвек, велькйй бóгач, а ды́ті не ма́лі нйгда. На́шлй йёдно́го хлóнца і трймáлі тóго хлóнца за пйать і два́цет рóкйй за свóго. І оженйлі го. Йак го оженйлі, ў пёршым рóку ма́лі ды́ті пёршй бйзньа́та, ў другым рóку бйзньа́та, за шйст рóкйй дванацйатёро ды́ті. Він сйа старйй погньывал, же му цáлком богацтво зы́дьат. Одóгнал ййх с тймá ды́тмй. Онй небожáта пйшлй лем до йёдно́й цйгáнськóй колйбй. І він хóдйл зарйпковáтй, што ды́тьом фалáток хлы́ба прйньус. І гваріт раз жёны: Йа, жёно, мўшу сйа обйсіті, йа не гóден тóти ды́ті виховáтй. Рас пйшол, кўпйл сóбй мóтуз за дёсáть грейцáрй і пйшол до тóго

богача віниці. Біла йєдна черешня, там засіліл собі мотуз на шійу. І бил йѣдни камінь і с того каменя скрічіт: Ти худобний, не одбїрай собі живот, але гльадай, там пот тим каменюм найдеш кóтел пєнїазі. А то бил ангел. Мотуз лішил на черешні, а сам пішол ку жєні. Жєно! дал нан Бог пінязи! — Онї пішли обòѣ і зносілі тóти пінязи до коліби. На дрóгий лєнь кúпїл дьїтьом шáти і йїсті хлѣба, што трєба бїло. На трєтїй дєнь продавáлі йѣдну майѣтнóсть і вїн кúпїл за сто тїсáчїў. А тот вшол богач до віниц ку пінязьом, уш пінязїў нєма. Прїйшол дóму богач, гвáрїт жєні: Жєно, пєўно тот худобний нан зáбрал пінязи. Але йа йїх достáну нáзад! — Мал трї сто óвец, кáзал йугасóві, жєби йѣдного трóрїчнього барáна прївїл дóму. Вїн барáна облúпїл, а сам сїа вїзльук і óвїл ша до барáньєй скóри. А жєна скóру на ным зашїла. Пішол вєчєр до тóго худобнóго і зрòбїл ша дьáблом. Гвáрїт: Ти худобний, дáй мї мóїї пінязи, штос мї ўкрал, бо йа с пєкла дьáбол! І рóгом рїзнул о вїкно і вїбїл шїбу. Тóт уж нє мїг до рáна спáтї, лєм сїа фрасóвал. Пішол вїн зáраз рáно до пєна: Пáне, ўчєра вєчур бил ў мєне дьáбол по пінязї! — Нан му кáзал, пїп, жєби дал на дєўйáть слúжбїў на дєўйáть дєдїн сто злáти. Вїн то рóздал. Лєгїт дóму вєчур, лєгїт за ним йѣден вóйак ў червєнм одїньу, йак цїгáн, гвáрї: Члòвєчє, ждїй мїа, бо йа дьáбол, в дьáблом сїа йду бїтї. Прїшол там до тóго худобнóго, а тот прїшол богач ў барáньєй скóри зас: Дáвай мї пінязи! А тот дьáбол скóчїл, злáпал за рóги, ўлáрїл о зємльу, лєм на пóрох сїа росївал. Дúшу ўзъл, пішол до пєкла і на днєшнїй дєнь там прєбїват ў пєклї. А тот худобний зас тóто богáцтво одòбрал, Бóг му дал і на днєшнїй дєнь пáнцїўє.

Зап. в листи, 1899, від Петра Віри.

Паралєлі: Етнòграфїчний Збїрник, VI. Ст. 110—111. Ч. 282: Пїп в воловїй шкурї. — Розвїдки М. Драгоманова, т. II: Два українські „фáбльо“ та їх жєрєла. Ст. 66—94.

41. Не вїр жінцї!

У Мункáчóвї ўмер йѣден вóйєнський капїтан, а барє порїáдний члòвєк. Тáку крáсну жєну мал, аж зо за мóрїа, што йѣй пáри áнї ў Мункáчóвї не бїло. А так ша рáднїй вїдлїл обòѣ, што лєм з йѣдном лїшком йїлі. Капїтан ўмер, йѣй муж. Она сóбї заслúbїла, жє вїгда уж йѣй мúжa нїхто не бúдє вїдлїл, жє ша не вїдаст. Ідут вóйáци, а óна плáчє за мúжом, жє йѣй ўмер. А йѣден вóйак гвáрїт йѣднóму фїрєрóвї: Ай, гвáрїт, кїби тáку — бо то бїла барє шúмна, йа йѣй вїдлїл! — Ой, дáй пóки! бо тóта за мúжом за свóїм барє плáчє. — То, гвáрїт, нїч, а пїду ку ньєй нá фрaй. — Раз ў пóчи по дєўйáтїй годїни óбльук

ша до красового одына, йак до пароди, піде там під йей вікно і лапіт плакати. Плаче, паріче, а паньї гваріт своїей францимірці: Г' ле' там, а посьмоть, хто там так плаче! — Вийде она францимірка, позірат, відіт йейден войак плаче, але силзи нема. — Гваріт: Ідь го заволай нўка. Та чом плачеш? — Ге, паньї, таком мастьтву йем помастіл голóву своїу, што коти би ми зылі, лем би гїртань остала. — Ну, та гваріт, за то не бий ша, ляж собі на диван, а ти, служницю, жебис не спала цылу ніч, лем жебис го вартовала, жеби му коти голóву не одйїлі, бо шкода би такого бїло шуўного войака. — Паньї пішла до собі, льямпа ша свїтіла, кухарька помали дрїме прї ним, а войак ша сьміїф. Кухарька заспала, а войак помали льямпу загасил, а кепеньом голóву закрил, а п... у виставил до гори. Кухарька йак зо спанья скрічіт на рати, же войакóвї коти голóву уж одйїлі, лем гїртань зостала. Паньї крічіт: Трїмай добрі за гїртань, жеби ми пірнаки не закирвавило! — Паньї засьвїтіт, войак ў кепеньу голóву ма завіту, голóва там і гїртань. Так паньї ша росьміївала, же войак таке знал вивести і рўку му дала, же уж она бўде йейго жєна. І на гнєшній день жийут, кєд не поўмірали.

Зап. в листи, 1899, від Петра Віри.

42. Пан і дїд.

Бил йейден сьлыпий дьяд, а він за свій грайцарь нїгда фалаток хлыба не зыл, лем за чужий, а пиньазі откладал, деўйатьдєсьять деўйать дукатїў: Ай кйби ішче пана окламатї, жебим мал сто! І прїде на йейдну трахтірньу і просїт йалмўжну. Йейден пан посьагне до кепеньї, місто йейдного грайцарьїа даст му дўкат. Уж ма сто. Лєтїт с тим дукатом под йейден камїнь за місто. А тот пан йак ша здогадад, та за дьядом помали, жеби дьядóвї дўкат одóбрал. Дьяд одйїде на страну, а пан ўзвал му сто дукатїў спїд камєнья. Піде радóсний пан зась на трактїрньу, уж ма йїстї і пітї. Піде дьяд ку дукатом, дукатїў нема. Піде на трактїрньу тот дьяд алмўжну просїтї, тот пан го відіт, што му дукатї забрал і каже ў готельу: Дьядóвї дайте йїстї, пітї, што найдорóкше мате! — Прїнесут му мїасо і полиўку; полиўку вихліпал, а мїасо до гамби ўложит, задавил ша. Ту крічіт дьяд: Ай вай, мóїї дукатї! — Гваріт: Хто то му мїасо дал на óбїд? Прївєтте ми ту пана тóго, што ми казал óбїд дагї! — Прївєлі пана, пана злїпал за гїрок: Паньцю, ти мóїї дукатї ўкрал. — А він: Йак ти мóжеш знатї, дьяде, же йа твоїї дукатї ўкрал? — Йа знам добрі. — А чом знаш добрі? — Бо йа од коди жийу, та йа за свій грайцарь нїгда фалаток хлыба або мїаса не мїг зыстї! Дьяд пана ўзвал до бєцїрку на суд. І заскаржїл

пана, же му дукати ўкрал. Вийшов суд, пан ша мусыл призна́ти, же акўрат він дукати ўзыл. Од пана дукати одобра́лі, а хтоўди настала худобна ка́са і пиньа́зі там да́лі, суд. А дзядові сентенцію суд вико́влі, же дзядові пиньа́зі не трэ́ба, лем фалаток хлїба і да́кі ша́ти, же́би Бо́га хва́лыл і же́би так жил. А панові слў́жбу да́лі, пе́ршим піса́рйом зо́стал на бе́цїрку і гнесь там жи́ў, а дзяд мусі́т і гнесь по жебра́нью ході́ти.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

43. Як вї́йт з'їв че́пець.

Бил йе́ден рі́хтар, пі́шол на йа́рмак і о́піл ша. Прі́де до́му, ка́же же́ньї: Же́но, дай ве́че́ру! А же́на ка́же му: Та́м маш на пе́цу ў го́рцу паца́ли. — А там не́ зна́л він, же ў ко́трїм го́рцу паца́ли, а йо́го же́ньї ўпа́л че́пець до во́ди до го́рца і там мо́кнул. Прі́шол рі́хтар, трафі́л на́ тот го́рнець, мї́сто паца́ліў ла́піт, йї́ст, грі́зе че́пець же́нїн: Же́но, то паца́ли, гва́рїт, неува́ре́ни! Не мї́г зы́сті. Але до́сьть на́ тим, уж лем фалаток зо́стал че́пця, че́пець зы́л, а паца́ли на пе́цу ў го́рцу зо́ста́лі. Же́на позы́рат на не́го: Ду́рний, паца́ли ў го́рцу, а че́пця вьї́т. — Йо́йкат, крї́чіт, ва́діт ша, бо рі́хтар че́пець йе́й зы́л, а паца́ли зо́ста́вїл. Ко́ждий пі́яак ро́біт нї́як, ко́ждий му́дрий йак ро́зум про́йїе, та йе́ ду́рний.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

44. Ре́крутська ла́панка.

Требішовским ко́стелье, ко́ло не́го те́мний лье́с:
 По́відал мой мї́лий, же он прі́де і́шче гнесь.
 Йе́, прі́де, он прі́де на́ тим бі́лим ко́вы́чку,
 Лем со́бі прї́правї́т на́ льї́вий бо́к ша́блы́чку.
 Ша́блы́чку прї́правї́т, на сво́й до́м ша о́гляда́т.
 Йе́й ста́ра ма́ті за́раз на́ двір вибі́гла:
 Йе́, сї́ну, мї́й сї́ну, по́відж мї́ но́віну,
 Хто́ тья на́ ту во́йну да́л?
 Да́л мї́а, ма́мусь, да́л мї́а Требішоўский мла́дий пан,
 Твердо о́писа́ті, тве́рдо поўї́заза́ті, і́шче ку мнє́ ва́рту да́л.
 Ва́рта прї́ мнє́ ста́ла од ве́чера до́ ра́на,
 А йак Бог дї́ва да́л, та мї́а ве́лі до́ пана.
 Отвіра́й пан ўра́та, ве́деме ті́ ре́кру́та!
 Тве́рдо поўї́заза́ний, тве́рдо о́писа́ний, Требішоўский подда́ний.

Зап. в липни, 1899, від Петра Віри.

VIII. Материяли із села Якубян, Спішської стол.

45. Згадка із 1848 р.

Штирцать осьмого року, кет прішли Москалы до краіу угерского до Лубоуны, лежалі ў льотру дуже; луде кú ним ходілі дуже осмо-тривати. Потім прішли аж до Якубян козаці, котри аж і ту ночовали. Узялі нашого пана превелебного а і його зьята аж до герешту, а на фарі не зостало ніхто. Там за доўгий час білі, але потім прішли назад. Несправдливошчу небішчик Лобода Штефо а і Маріанчик Андро, і Куча Демо — тото націганілі пред москеўским комендашом на якубянскога пана превелебного. Та прішли козаці, та ўзялі та йак разбойнікіў проваділі невінних лудій. А пан Биг так дал, што і во свѣта пішли, што невіно скаржілі.

Зап. в липни, 1899, від Янка Іуляшого.

46. Як живеть ся Русинам на Спішу.

Та ту луде жиють ў нашим краіу барс худобно. Робіті гірше мўсбат йак воли, або коны, а ішче тілько нема што заробіті, жеби мал свого ійдла дость, то мўсйт куповати. Псѣта нат псѣту наганьбат, на пѣред не мочи в нічим вийти. Посьійѣ гбол виўса, зродіт ша му осем сно-пцў. Посьійѣ гбол йарцу, зродіт ша му два маудліки. Посадіт міх груль, а другий достане. Зѣмля не добра, пўста, гнойіті ньит грубо ш чим, бо стѣтку мало ма, ідиж би мал вѣцей, мўсйт продати, а йісті купіті. Йак ма худобний члѣовек на свѣты житі? Порціа дўжа, отплатки, ро-біті трѣба на гмінский пѣтріб на дрѣгах, лѣс садіті, та вѣцей трѣба за даржо робіті йак собі, та не мѣже члѣовек на свѣты житі, голий, бѣсий,

хоть а трап ша, та кибі Пан Биг чоловіка ўзбал, та би му льпше там біло. Пріде зіма, зіма ўсїади неспокийна, добрі од зіми, же чоловік не замарзне. На заробок іде, мало што заробіт зо стятком: стятку треба, йому треба, так му не падне ані пїадесьять грейцарій на день. То клін с кліном вибіват, а пальці заклáдат. Та над горами вітер на нас дуйє, та так худобний Рўснак на свїты лédво жийє. До Америкі іде, там іде добрі заробітї і ту свóйє газдїўство прóдаст, а там пийде, же заробіт. Прійде до хорості, а́бо ша му дайáка прігóда стáне на здраўйу, злáме нóгу а́бо рўку, та а́ні там нé йє гáзда, а́ні ту, бо ту нéма ніч уж. Рéшта, остáтньї тóти, кóтри ішчек вистáйут ў сéльї, тóти ша збїрайут тьж до Америкі ітї. Та, Бóже, хтóже ту бóде на тей худобней зéмльї газдовáтї? Пріхóдїт нам фшїтким уж там одийтї. Од Новóго рóку уж вїше йак на трї сто льўдїй одїшло. А тéраз неперстáно ўше їдут. Та Бóже, йак то бóде на дáле жїтї? Та не зостай́ме лем тóти, кóтри стáри, а кóтри ма́йут хїбу дайáку ў здраўйу. Та Бóже, будь нам мїлóстї, а пóмож нам тот свїт скинчáтї!

Зап. в липни, 1899, від Янка Іуляшого.

Паралелї: Русини Пряшівської епархїї і їх говори. Ст. 63—64. (Записки Наук. Товариства ім. Шевченка. III. 35—36).

47. У войську.

Прет штирацать рокáми, штом зáзнал, кед мїа одобрáлі за войáка? З рубанїска мїа одобрáлі а шчáгли мїа ку вóйску. Прїшол йєм до тáкого рефэменту, што лем чїстий Ньїмець бил. Не слибїдно било ша гáдáтї по словéнски, лем по ньїмецки. Прїшол Ньїмець, ўлáнил бїдних рекрўтох за голóви, а ўйédно з нїма клéпал. А ўше: Не бóдеш гвáрїл по ньїмецки, а ўше по словéнски? Бэфель кед бил, нїгда не ровўмїл, што ў бэфельу стóйїт, а кед ша звїдал Ньїмца, што там роспраўйáйут: Тáдїт ти так писк мáш йак і йа і ўха та так слўхай йак і йа. Свóйїм чáсом йак ша ньїмецкóго подўчил, та льпше бїло Слоўйáковї йак Ньїмцóвї. Рáтше офїцїре відылі Слоўйáка йак Ньїмца. А і шáржи з нїх поправїлі ша дўже.

Зап. в липни, 1899, від Янка Іуляшого.

48. Як Гáзда пробував бути чарівником.

Прїшол йéден Колочкоўйан до нáшої хїжи по йеднóго краўца і з мóйїм ньáньом ша згáдовáлі о свóйей псóбтї. Та йак там, Йурку,

йак ша маш? — Тадіт, хвала Бóгу, дóбри. Але ти йак ша маш? — Тадіт йа, брáте, так: Мам дуже дьтій, а тьш не мам лем йёдну корóву, та не мам омасти грубо про себе і про дьті. Та мі гваріла жéна так: Мўжу, слўхай ле', та наши лўди хóдбат до Старóго Мїста на корóви та їдь же і ти. Мáме пнўазьы, та їдь йёдну прїведь, та бўдеме матї дьві. — Та йакже, кед наши лўде пншлі рáно, а йа їмче дóма? — Та смоть, ўпеч мі дайáке адзїмїа тай йа пнїду. — І пншол аж до Бáртїц, лем же свóйїх лўдїй нїгде не догóвїл. Прїшол не скóро, пншол, ў йёдней хїжи ша сьвїтїло і вóшол тáмок і прóсїл ша нá нич: Гáздынь, цїбїсте мїа не преночовáлі? — Она му повїла так: Йа не мам пльац ту, áле їтьте до гостнїнца. — Але йа ша бóйал до гостнїнца їтї, жéби мі дáхто пнўазьы не ўкрад, тá йєм повїл тей гáздынї так: Хїжу сóбї берь, а зéмля йе кральїўска! Спáл йєм áбо нї, прїшло кóло десьáтей годнїнї ў нóчи, гваріла матї так дьўцьцї: Касьо, а ўстáнь же, бó ша на Грaнaстóвї йалїўка отельїла. Та уж не скóро, бо йей уж обарвїнковалї! Пóтим гварїт йей зась по пулнóчи о йёдней годнїнї: Касьо, а ўстáнь же, бó бўде йáрмарк ў Стáрїм Мїсьтьї, та трéба мáсло колотїтї! Ўстáла, ўлапїла колотїтї, а помастїла бóднью з йёднóго черéца з йёдном мáшчу, а зáшла колотїтї; гнётька бóднья лем фучáла, уж бїло мáсла дость. Тот хлоп спал а дóбри чул і вїдыл: Ей кéбим той мáстї мал, тá би мі не трéба дрўгої корóви куповáтї! І ўстал рáно і гварїл гáздынї: Гáздынь, їтьте по жїдель палўнки за то, штом ў вас ночóвал! — Їмче дóбри дьўка не вїшла с хїжи, уж гварїл: Йак йей не скóро нїт. Їтьте ле' ви, смóтьте на дрїгу, цї уж не їде! — Зá тот час хлоп ўзьал той мáстї до папéрїа і поздрáвїл і пншол дóму, не пншол уж на йáрмарк. Прїїде дóму, гварїт му жéна: Та штос так ў час прїшол? — Ей, та кед нїт йáрмарку. — Та деж наши лўди вéцей, же не прїшлі? — Та йа йїх áнї не вїдыл. Гварїт: Жéно! Злїй лем до бодéнки молóко, бўду мáсло колотїтї. — Йе, їдь бортáку, та лем ўчéра колотїла, дéж бим молóка уж набрáла? Нé мам лем солоткóго і той масьлáнки. — Йе, та злїй доўїёднa ўшїтко, а йа бўду сам колотїл. — Жéна пншла до сусьїда, а вин ўзьал колотїтї. Помáсцел бóднью том мáшчу, кóтру з Бáртїц ўкрад от стрїтї. Прїїде пан, отвóрїт двéрї зо сьїнь і гварїт му так: Нá кнїшку, пóтпнш ша. — Та лем пнш з Бóгом сам, бó йа не знам пїсáтї! — Хлоп от стрáху ўмьлїл. Прїшла жéна, хлопá вїдїт цáлком так йак нежнвóго і прóсїт ша го так: Што тї тáке? Тадїт не вїдїлас пáва? Тадїт ту пан бїл ў сьїньох, та ша мі кáзал до кнїшки потпїсáтї. А йа му повїл: Пнш з Бóгом, бó йа не знам пїсáтї. Та пншол пóтим преч. — Вин ўзьал крэйду швачéну і вóду швачéну, а ўмил рўки, а бóднью ўзьал до онўчи а вншмáрїл на вóду. Та ша йей áнї пси, áнї свїнї не хтьїлї ўлапїтї, лем смердьїла, йак здóхлий пeс.

А потім прішла вода, та йу метала геў і там по воді: Та не хпу ніч, дем што мі Пан Биг даст, жадне стрігонство.

Зап. в липни, 1899, від Янка Іуляшого.

49. Заворожена корова.

Мал йем йедну корову; куніл йем за штірацайт шайних златиў, котра мала молока деўйать галф. Помальшим часом лапіла йей стріга, котра мі не хтыла молоко пушчати. Прішол йеден хлоп, а тьж бил стрігонь. Та йа ша му поскаржил, же мі молоко не хце корова пушчати. І вин ўзыал кінску питкову, а зогріл ў огню горйачу на червоно, а зложил нат січку нат сўху, а ішче не згоріла січка. А преціділ молоко през ньу, то за шість дниў такий йем потім мал хасен, што пйать галф масла за шість дниў йем достал по ний, бо мала нараз деўйать галф молока. Потім йем хтыл тóту корову продати, та мі стріга гваріла: На што продайеш? — Та кед мі не хце молоко пушчати. — Ідь, бортáку, тас йей визімовал, а тераз бис йей прóдал? Ну ле' йа ті йей прйіду подойіті. — Прішла до стáні тóта стріга і йа кў ньей, а пріньес йем жóхтарь а і йеден гóрнец. Та сьáла стріга пот корову і гваріла так: Ей, маш ти ту дóбру корову! Лапіла дойіті, та надойіла жóхтарь поўний і преляла до гóрца, што ша не здойіло. А дрўгий зась надойіла поўний. То нараз билó. Потім йем йей ўзыал на йáрмарк, бо ша за осемнайцать тижний молоко кльагáло. На йáрмарку кўпец прішол, обзиріл корову: Прóшто ти чловéче, продайеш? — Е, кед мі барз піньáзі трéба, бо мáм дыті дрибни. — Йа ша с ньим зйднал, áле вин хтыл пйать златиў приборговати. Йа му не хтыл і ішол йем дóму с том коровом. Кўпец прішол за мном на дрйгу, гварі мі: Ждй, хлопе, óдбер піньáзы, а корову йа бэру. Ростворіл йей писк, обзиріл йей зўби, а óна мала при зўбах óтик, а він то не збáчил і ўзыал йей дóму і за пйать тижний пáлком йей зўби вилетылі. Так му пáлком на ніч вишла, мўсыл йей забіті.

Зап. в липни, 1899, від Янка Іуляшого.

IX. Матеріяли із села Кремпах, Спішської стол.

50. Як св. Петро був два рази битий.

Ішов Ісус Христос зо св'ятым Пётром. І прішли до йдиного села, до йедней корчмі. І там хтыл Ісус Христос ў теї корчмі почовати. А св'ятий Пётро не хтыл, же там не бѹдут маті спочінок добрий, бо там сѹт пийаці. І Христос на-то прістал. І ішли с корчми гет. Ішли прес село і вошли до йедного дому. А там не біла лем йедна жѣна з дѣтма. А муж йей бил ў корчмі. Онѣ сѣа просілі на ноч. А она їм гваріла, же йей муж ў корчмі, та, гварі, прійде пийаний, та вас бѹде біті. Нѣдаст вам покій. Але Ісус Христос гваріл: Мѣ сѣа того не бойме. І остали там на-ноч. Потим ў почи ішов муж теї жѣни співайучи с корчми. І прійде до хижѣ і крїчит: Жѣно, свѣт! Давай вечерйати. Жѣна засвѣтила і вин абачил тих двох лежати на лаўці. І потому вин крїчал: А што то ту за гавдѣве? — А она му гваріт: То сѹт подорѣжнѣ льѹде. Просілі сѣа на-ноч. — А вин йей гваріл: Далас їм вечерйати? — Она йѣму повіла: Знаш, же ѣа прес тебе не зрѣбїю нѣч. — І вин їїх позганьал і роскавал жѣні дати вечерйѹ. А жѣна їм дала йїсті. І св'ятий Пётро зачал сіліті того гавду йїсті. А гавда отповіл йѣму: Йїдж, бо ти знаш, гавда во своїм домі, коді хде, та ѣї. І так ўзвал і побіл Пѣтра. Потим польгали спати на лаўку. А Пѣтро прет тїм лежал на країу, а Христос от сѣтїни. І Пѣтро гваріл Хрїсту: Іане, поль, гварі, ти лем легный, бо ѣак сѣа здогада тот гавда, та би мѣа зас біл, та не витрїмам. А гавда потому ўзвал і завѣлал: Подь і ти с тамтого країу, най і тобі дам, жеби вам не біла крїѹда. І Пѣтро бил два раз бітий, а Христос аны раз, а то за то, што не хтыл Пѣтро ў корчмі почовати.

Зап. в линци, 1899, від Міхала Маласта.

Паралелї: Русини Пряшівської епархії і їх говори. Ст. 65. — Етнограф. Збірник, III. Ст. 85—88. Ч. 28 і 29, 1. — Archiv f. slav. Phil., XXI. Ст. 296. Ч. 28. — Národopisný Sborník, III. Ст. 109. Ч. 28. — Шейнъ, Матеріалы. II. Ст. 370—371: Богъ, попь и Микола. — Perger, Deutsche Pflanzensage. Ст. 117.

51. Дві дороги.

Білі двіймі брата во світі далекім. І они ішли за дригом і там білі пастіре. Хотілі дому пріті тоти двіймі брата. І просілі сьа тих пастірох, што там стятки паслі, же кади би могли прейті до своіей крайіни. А пастіре їм так повілі: Сут ту дві дриги. Йедна бара лехка, а друга барс тьашка, тернінамі зароснена, неутерга, а тога, гварі, барс весела. Але ми би вам так райілі, штобісте ішли за том тьашшом дригом. Праўда, гварі, же йе тога тьашка дрига, але безпечніша. Тоти двійме брата — бил йеден мўдри, а другий глўпий. Мўдри гварі ку глўпому: Пўдме за том тьашшом дригом. А глўпий гваріл так: Та нашто би нам біло треба іті за тьашком дригом? Пўдме за том лехком дригом. Уживайме роскўши, пўкля жийме. І так слўхнул мўдри глўпўго. І ішли за том лехком дригом. Ідут, ўсьади красні пшениці, весело. Глўпий іде на перед, скаче, радўйе сьа, а мўдри во заду смўтний. Прійдут до йедной кўрчми, там їх качмўрка весело прійала, давала їм їсті, піті, што лем самі хтілі: Біла музика, ўшитко того, што человекўйе тьло потребўйе. Росказала качмўрка своіим домашнім, штоби тих подорўжних дўбри опходілі. На другий день виберут сьа оттамаль. Красні їх отпроваділа тога качмўрка, пїньазі од нїх не ўзвала, ішче она їм на дригу дала. Глўпий гваріл мўдрому: Відіш, брате, йак нам дўбри! Весело ідеме, їсті, піті маме і пїньазі нам даїут! Ідут тоти брата глўпий на перед, а мўдри за нїм смўтний. Прійдут вєчир зас до йедной кўрчми. Там качмўрка красно облечена, прібрата, зас музика. Танцовалі, ўшитко там біло про нїх, што человек потребўйе. Росказала своіим домашнім, жеби тих подорўжних дўбри опходілі і там їм вислугувалі дўбри. Йілі, пілі, веселілі сьа през ноч. І хваліла їх тога качмўрка, же йак дўбри зробілі, же до нєй прішли. Ра̀но позбералі сьа тоти двіймі брата; платігі йей не треба біло за нїч, ані за йїдло, ані за пїтьа, ані за ноч; ішче їм качмўрка дала пїньазі на дригу. Тоти зас ідут за дригом. І прішли до йедного кнїазьа, што бил найстарший нат тїма кўрчмамі. Барз їх радўсно прійал, прівітал їх красно, хвалїл їх, же йак дўбри зробілі, же до него прішли. Та лем росказал їх гостіті. Они там сьа погостілі і грўжнї їх хвалїл, же йакі то дўбри лўде, же до него прішли і гварілі їм: Хто до мене прійде, тот дўбри походїт, бо у мене йест богатства, йа каждому вислўжу і дам їсті, і пїньазі каждому, хто до мене прійде. І там препочовалі ў того кнїазьа. На другий день забралі сьа і ішли дальє. Прішли до йедного льса і там обзерілі сьа назад. Відьат за собом, же там лєтьят гайдўці на кўнях, а то за нїма. Впїравіл їх тот кнїазь, же йему zostалі дўжнї і же йего опкралі. Они сьа просілі тим гайдўкам,

же оні ніч зле не зробілі, але то ніч не помагало, лем їх брالی. Тоти почали сїа кріті под лісьтя, а тоти їх гайдўці витьагли і ўзьали зо собом ку тому князьові і пріпроваділі їх прет князьа. Поставілі їх прет сут. І там їм суділі; тот князь їм сўділ, же ішли по корчмах, а ніч не платілі і же йґго онкράлі. Тоти сьа зачали вигварйагі, же оні ніч злого не зробілі, але то ніч не помагало, лем їх суділі. Мўдрий крічал на глуийого: Відіш ти дўрний, про тебе йа бўду нещасливий. А глуийий крічал на мудрого: Чого ти ішоґ, кет ти мўдрий? Біло мене не слухати, але мене на добру дріґу пріпровадіті. Але судіѳа повіл так: Ані йґден, ані другий не сказўйте йґден на другого. Обасте вїновати і буґете повїшани. І так їх обох обісілі. Тоти два братья тельо значат: Чловек йґден, дўша і тьїло. Пастїре, то попове, што лўді на-вертаїут од злого ку доброму, а хто не слўха, тот погїбне. Качмарки тоти двї тельо значат: Дьаблі. Тот князь то йґ голова найстарший ват ўшиткїма дьабламі. І так сїа скончїлі тоти двойї братья; не по-слухали добрих пастїриў.

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

52. Як цїган здурив пана.

Бил йґден велький пан, мал ў церкві особну лаўку, што сам сїдал ў ньґй, ньїкого не пўстїл до-ньґй. А цїган так повїдал, же вин бўде с тим паном сьїдіті ў лаўці. А лўде му так повїдали: Ідь, дўрний цїгане, та вин бўде с цїганом сьїдіті? Кед вин не-сґе з ньїким! А цїган сьа спрїчал, же бўде. І прїшоґ рас цїган до церкві. Прїде ку тей лаўці, де тот пан сьїділ і гварїт йґму: Пане, кїльо би така гїрча злата стоїала, йак пїасть? — А пан йґму гварїл: Подь геў! — І пўстїл го до лаўки. Сьадь собі кў-мі! По слўжбі ішли паром с церкві, цїган с паном. Пан ўзьал цїгана до свойого дому і дал му йїстї, пїті. Йак сьа цїган напїл і пан сьа го звїдал: Де ма тото злато? А вин гварїл: Тераз нїмам, але йакбим мал, же кїльоби стоїала? — І так цїган вирихтовал пана.

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

Паралелї: Етнографїчний Збірник, IV. Ст. 187—188.

53. Як злодїї крали мїд.

Бил йґден газда так на горах. І тот газда мал пчоблі. Ходїлі йому красті злодїйґ пняки с пчолами і з мѳдом. І тот газда дал зро-

біті велький пняк такий, жеби сам до него сьа скрил. І йак бил готівий тот пняк і там до того пняка наклал гноіу. І сам потім вошол до того пняка. Прішли злодійє, та вашкалі с пнякамі, котрий найтїаиший. Повашкалі тот найбекший, то бил барє тїаикий. І ўзїалі тот пняк, што бил ў нїм гної і гїзда. Йак го ўзїалі, та ідут з нїм. А тот гїзда крїчіт ў пняку: Го-оп! Тоти зложїлі пняка і ўтїкалі. Одїшли дїльє, прїзерїйут сьа, не відно нїкого. І гварїят: Пільмє, кєд нїт нїкого! Ўзїалі того пняка, гїс го нєслі. Нєслі дальєко і закрїчіт тот гїзда ў пняку: Го-оп! Тоти гїс зложїлі пняка і ўтєклї до лїса. Прїзерїйут сьа в лїса на того пняка, там нїт нїкого. І гварїят йєден ку другому: Кєд нїт нїкого, та пільмє по того пняка. Пішли по того пняка, ўзїалі го, нєсут, прїшли уж до лїса. Йак уж білі ў лїсї, тот гїзда скрїчал: Лїпай-лїпай! Тоти сьа поўстрахїлі, шмарїлі с пняком і поўтїкалі. Тот гїзда вишол ўтїди с пняка, пішол дїму. А тоти злодійє прїшли нїзад ку тому пняковї, одорвалї з гїри верх, йєден по локоть рїку ўштїрїл там; йак рїку вїнїал, та облызївал і гварїл: Йакїйсї чїдний сьа мї відї тот мїуд. А другїй му гварїл: Бо йєс сьа стрїпїл, та гї то сьа тї відї чїдний!

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

54. Тягнули медведя до меду.

Бил йєден дїдо з бїбом і жїлі онї ў лїсї на йєдней польїанї і там нїхто кї нїм не захїдїл, лєм самї ўше білі. Раз вїйде дїдо нїдвїр і відїт на двїрї медвєдїа. То бил гость того дїда. І завїлал го до хїжї того медвєдїа. А у дїда бїло вельо мєду, бо мал дїдо пчїли і мал в вельком мїском на стїлї і хтїл погостїтї того медвєдїа. Мєдвїдї нє-хтїл їтї. Ўзїал дїдо медвєдїа за ўха і прїтїагнул ку стїлї. Мєдвїдї йак скоштївал, та тєльо йїл, што мїало в'охїбїл. І дїдо ўзїал медвєдїа за оїон і тїагал нїзад ку двєрїям от того стїла, та му одїрвал і ўха і оїон. Уха му одїрвал, йак го тїагал ку стїлу, а оїон му одїрвал, йак го тїагал от стїла. І вїтїаг го аж нїдвїр і там дїбре попукал гїстїа, та гї то нєма мєдвїдїа ані ўха, ані оїона, бо прїйїл на мєдї. Так сьа угїстїл мєдвїдїа у дїда.

Зап. в липни, 1899, від Міхала Маласта.

55. Небилїця.

Бил йєден царь. Вїн мал йєдну принцєзу, та дал до новїнок, цї ша нїйде такий прїнц, або другїй члївек, жеби му пївил таке цїгїань-

ство, жеби він му повіл, же не праўда, та му да своіу принцезу за жэну. Та зробіл вельку гостіну, та ша зійшо вельо прінціў, та ані йфден ша не нашол, жеби му повіл таке ціганьство, жеби він му повіл, же непраўда. Бил йфден о́тець худобний. Вин пас лем свіны. Та вин мал трьох сіннў. Дво́йф би́ли му́дри, а наймоло́тчий бил глупі́йф. Та гва́ріл ста́рший син сво́му ві́тцьові́: Нья́нью і йа пійду ку но́му ца́рїові́, ци би йо́му не повіл да́ке ціга́ньство, ци йа́ би не до́стал йфго при́нцезу. Отець му гва́ріл: Не-ходь, мой сїну, не-роб зо ша сьміх, бо ги ни та́ки сут па́нове і прінцове́, а му не мо́жут пові́сті та́ке ціга́ньство, жеби́ вин гва́ріл, же непраўда. І пішо́л вин, ста́л со́бі до ку́та і слуха́л, йа́к там ціга́нїлі, йа́к ко́трий миг. І по́тим вин ша за́брал і пішо́л на́зад до́му. І гва́ріл так: Нья́нью! не мож пові́сті та́ке ціга́ньство, жеби́ вин поўї́л, же непраўда. І по́тим і сре́дўший син ти́ш гва́ріл сво́му о́тцу: Та́й йа, нья́нью, спрїбу́йу і́ті, ци йа́ би не поўї́л да́ке ціга́ньство, ци́би йа не до́стал йфго при́нцезу. Отець му гва́ріл: Не-ходь, мой сїну, бо ке́д ста́рший не ціга́нїл до́бри, та́й ти не бу́деш.— Але вин лем раз пішо́л і ти́ш так ста́л до ку́та і слуха́л і ніч не гва́ріл. І за́брал ша на́зад до́му. І гва́ріл: Нья́нью, да́рьмо і йа́ там бил.— Та по́тим і наймо́ло́тчий син ша за́брал і пішо́л, ци́ би вин не до́стал йфго при́нцезу. Та о́тець ша з не́го сьмія́л, же билі два́йф му́дрїші, а не до́сталі йфї, а вин найглупі́ший і́де. Та́ ша с то́го сьмія́л, же вин йфї а́кура́т до́стане. Йа́к прїшо́л там, та со́бі ста́л до ку́та і сто́ял і слуха́л, йа́к дру́ги ціга́нєлі. І йа́к уж ка́ждий сво́йф поўї́л, та прїшо́л ку не́му ца́рь і гва́ріл му: Ти, мий сїнку, што́ ту хцеш? І він го препро́сіл, же і він хце пові́сті да́ке ціга́ньство. — До́бри, мий сїнку. Пóвїдж! — Мал мий о́тець йфдну коро́ву, та зме́ йфї зімова́лі, а зме не ма́лі ш чїм, бо сме барз худобни. — Но, то мо́же, мий сїнку, праўда і то. — І то́та коро́ва наро́біла нам та́ку ку́пу гно́йу, йа́к найвє́кша го́ра. Та по́тим зме не ма́лі што робі́ті с тим гно́йом. — І то мо́же, мий сїнку, праўда. — І мий о́тець барз худобний бил. І пишóл вин і кúпїл йфдну вельку рї́льу. — І то мо́же, мий сїнку, праўда. — І по́тим мий нья́ньо да́л справі́ті йфден велький виз. — І то, мий сїнку, мо́же праўда. — І тот гний скла́лі на тот виз ўшї́ток і за́прїа́гли то́ту коро́ву і вивє́али на то́ту рї́льу. — І то, мий сїнку, мо́же праўда. І йа́г ми шті́рме хло́пі йа́к дубі́, та́зме тот гний розме́тали́ йа́г мак.— І по́тим ми ша не прїсмо́трілі на на́шу рї́льу, та́зме розме́тали́ на чу́джий. — І то мо́же, мий сїнку, праўда. — І по́тим што́ ми ма́лі робі́ті, ке́д ни на на́шеї рї́льї гний? Та зме ша по́тим дума́лі: Што зроби́ме с тим гно́йом? Але йа́к ми шті́рме хло́пі йа́к дубі́ ста́лі ка́ждий на́-рїг і ўза́лісїме то́ту рї́льу і превернóлісїме йфї на на́шу рї́льу.— І то мо́же, мий сїнку, праўда. — І по́тим зме з'ора́лі. — І то мо́же, мий сїнку, праўда. — І посїя́лісїме

жіто. І што ша, Бóже, стало? Не зродило ша жіто, але жóлудь. — І то, мий сінку, праўда. — І потим шчо зробілі ньа́ньо? Пішли і купілі д́уже барз свінь і ходілі с т́има свіньма ...— І то праўда, мий сінку! — на тóту жóлудь і п́аслі свіньї мий ньа́ньо і з іїх ньа́ньом ўраз. — Т́ераз ці́ганіш, мий сінку. То непраўда! — І дал му прінце́ау. І ж́ілі і ж́ілі, пóкльа ша іїм не скінчаў сьвіт.

Зап. в липни, 1899, від Вана Пачепи.

Паралелі: Небилиці мають дуже обширну літературу. Вона вказана в отсих виданях: Етногр. Збірник, IV, ст. 157—161; VI, ст. 326—329, ч. 664—665; VII, ст. 93—94, ч. 40. — Сумцовъ, Разысканія въ области анекдотической литературы. Ст. 181—187. — Гринченко, Етногр. Матеріалы, II, 334—342. — Národopisný Sborník, IV—V, ст. 136, ч. 37.

56. Майстерний злод́ій.

Бил то й́еден ѓазда, але барз худóбний. То вин ўмер і ж́ена ўм́ерла, та óстаў й́еден хлóбец та хóділ по с́елі по х́іжах, та уш ль́уде на него кр́ічалі, же уш мóже служіті. Так вин ша з́абрал, та ішол гет. Та з́амог до в́ельких лы́сиў. Пр́ішол ку ньóму й́еден стар́ий з́б́ійнік. Та, мий с́іну, мóже б́іс ти пр́ішол до м́ене служіті? — Та вин там пр́ішол, а іїх там б́іло два́цеть шт́ірі. Та вин сл́ужіл за с́едем рóкиў. Та́ му каз́алі іті на й́едно дерéво. А на тим дерéві мал птах ѓны́здо: та ж́еби вин ў́крал й́едно й́а́йко, але так, ж́еби птах сь́іділ на й́а́йкох. Та вин і́шче ль́ем з́ачал іті, та уш птах ў́тук — Та́, мий с́іну, і́шче м́усіш служіті др́угих с́едем рóкиў. — Й́ак висл́ужіл с́едем рóкиў, зась му каз́алі іті по тóто й́а́йко; але вин уж в́ішол пит саме ѓны́здо та птах ў́тук. — Та, ти мий с́іну, м́усіш і́шче с́едем рóкиў служіті. — Й́ак висл́ужіл с́едем рóкиў, зась му каз́алі іті по тóто й́а́йко. Та уж в́ішол і й́а́йко ў́звал, же птах сь́іділ на ѓны́зды. Та уш т́ераз мóжеш іті по сь́віті, бо уш знаш дóбрі кр́асті. — І óні му заплат́ілі. З́абрал ша і так пішол. Пр́ішол до й́едно́го м́іста, та там пішол служіті до й́едно́го ш́ўстра, стал за уч́иба. А ў́ тим м́істьї б́івал ц́ісар, а мал в́ельо п́иньа́зі. А тот й́ого ѓазда, та́ го вóлал, ж́еби і́шли кр́асті. Та óні пішли, набр́алі што л́едво об́ідва пр́ин́еслі п́иньа́зій. На др́угу нич зась пішли, зась т́ельо набр́алі, што л́едво пр́ин́еслі. А на тр́етьу нич ѓазда хт́ьї іті, а сл́уга н́е-хт́ьї. А тот ц́ісар уш поб́ачіл, же уж п́иньа́зі крад́ени, та сь́а чудов́алі, й́ак би тóго злод́ьїа ў́лапілі. Але бил й́еден стар́ий злод́ьей в герéшцьї, што уж мал до см́ерті сь́ідіті. Та пішли ку тóму злод́ьїові на пор́аду, й́акби тóго злод́ьїа ў́лапіті, што там ході на п́иньа́зі. А вин, тот злод́ьей, пóвіл, ж́еби й́едну в́ельку д́ыру викоп́алі пр́ї тіх

пінязьох. А там до той дѣри жѣби смѣли нальали, а йак пійде на пінязьі, та ўлѣті дѣ той смѣли, та не вийде, та го ўлапйат. Та ѳні пішли на трѣтѣу нич. Слѣга не пішол брѣті, але гѣзда пішол брѣті, та ўлѣтѣл дѣ той смѣли. Тот не гѣден го бил витѣагнуті та му гварілі: Одрѣбай мѣ голѣву, а голѣву возь; йак мѣа ту найдут, та мѣа не познайут. Вин му одрѣбал голѣву і тѣту голѣву ўзьал і пішол дѣму ку гѣздиньі. На рѣано трѣпа нашлі ў смѣлі. Познаті не гѣдні, бѣ голѣви нѣ мал. Так ѳні пішли ку тому злодѣйѣві радіті, йак би тѣго злодѣйѣа злѣпіті. А вин йім дал порѣду, жѣби тѣго трѣпа ўзьалі пѣ-два кѣла, а войѣці жѣбі го по мѣсьцьцѣ возілі, а де ўчѣйут плач, жѣби стѣмаль брѣлі; тот злодѣйѣ стѣмаль бил. Йѣго жѣна йак го увѣдѣла на кѣлах, дѣраз заплакала. Дѣраз прішлі там йѣй брѣті, а тот слѣга мал ниж та сѣбі до пѣльца зарізал. Войѣці прішлі, та гварі: Мѣже ваш муж? — А слѣга: Йѣа різал скѣри там сѣбі до пѣльца зарізал; а то мѣйѣа жѣна, вѣдѣла кроў, та зѣ то плаче. — Так ѳні прішлі дѣльѣ по мѣсьцьцѣ, а тѣту хіжу сѣбі зазначілі. Слѣга, йак ѳні одішлі, ўсьѣди таки знаки порѣбіл што ѳні нѣзад ша вернѣлі, віде такогѣ знаку не мѣгли вѣйті, бѣ ўсьѣди так бѣло зазначѣно, йак ѳні зазначілі. Прішлі дѣму, злодѣйѣа не нашлі. Так ѳні пішли ку тому злодѣйѣві на порѣду, йѣкби ішче мѣгли тѣго злодѣйѣа ўлапті. А вин йім дал таку порѣду: жѣби во злѣта дѣлі ульѣті йѣдногѣ барѣана, а тѣго барѣана жѣби офіцѣре ўзьалі а по мѣсьцьцѣ возілі; хто кѣпі тѣго барѣана, та тот кѣпі, што там на пінязьі хѣділ, ажѣби за тѣго барѣана барз вѣльо просілі. Так ѳні ша зішлі с тим слѣгом і вин дѣраз згѣділ он вѣх тѣго барѣана. І гварі йім: Йѣа ту нѣ мам дрѣбних пінязьі, та пѣдьме до кѣрчми. — ѳні пішли до вѣлькѣй кѣрчми. Зѣчне йім раховѣті пінязьі, не мѣлі му видаті. Йѣден гварі: Йѣа пійду тѣсьѣчку змѣніті, што би ми йім видѣлі. — А тот слѣга гварі: Нѣй ѳні сѣдѣат, а йѣа пійду змѣніті! — Пішол тѣсьѣчку змѣніті, та ўкрал і тѣсьѣчку і барѣана. Тѣти офіцѣре прішлі ку цѣсарѣві і повілі, ішче нам ўкрал тѣсьѣчку і барѣана. Так пішли ку збійнікові на порѣду. А тот збійнік так йіх порѣділ, жѣби дѣлі шубеніцу поставіті, а тѣго трѣпа на шубеніцу обісіті. А вин пѣ ньѣго пріде, вин гѣ там бѣде хтѣл схѣваті, де й голѣву схѣвал. Ажѣби двѣнацѣть войѣкѣй на вѣрту дѣлі. А тот слѣга кѣпіл кѣнѣа і два кѣла. Пішол, накупіл на двѣнацѣть пѣпнѣу одѣнѣа і набрал сѣбі пѣльѣнки і тѣто одѣнѣа ўзьал, та ішол пѣпид тѣту шубеніцу. Та не ішол за дрѣгом, ѣле вѣшол до мѣлки, та там барз ўйѣкал у тѣй мѣлѣці. Войѣци гварілі: Пѣдьме члѣвѣка вѣратѣваті. — Дрѣги гварілі: Ей, будѣме там хѣдіті, дѣзѣадиў рѣватѣваті! — А трѣтѣй гваріят: Пѣдьме, та го зратуѣме! — Пішли та го с тѣй мѣлки витѣагли. І вин йім барз крѣсьнѣй подѣаковѣл: Кібім мал пінязьі, та бим вам заплатід, ѣле кѣд нѣ мам; мам кѣшчок пѣльѣнки, та ша го лем нашіте! — ѳні ша на-

пії, а він льух спати а пальуьку мал на колах. Він спал, а оні ходілі та ша ўшітки цопілі. Йак заспаілі, він ўзьал ўшитких поз'обльїкал, а ўшітких за по́нвў пообльѣкал, а сам трупа с шибеніці ўзьал і там го сховал, де й голубу сховал. І оды́нѣа воі́ѣньске ўшітко забрал і прішол до́му. Ра́но й́ѣден воі́ак найпѣрше ша zobу́дїл, та не смóтрїл на себе, але смóтрїл на друго́го: Та што ти порóбїл? У́чѣрас бил воі́ак, а гнѣска уж й́ѣс пип? — А тот стáне: Тай ти пип! Тот пїзрї на себе та відї, же пип. Та остáлі ўшітки двáнац по́пове. Но, што тѣраз будѣме робїті? Та нас цїсар да повїшатї. Але й́ѣден гвáрї: Пийдѣме ку цїсарóвї, та му не повїме, што ми превїнѣлі, тá го будѣме просїті о пребачѣнѣа, та нáм мóже отпўстї! — Так оні пїшли ку цїсарóвї, тá го просїлі, жѣби йїм отпўстїл; а він йїм гвáрї: Повїчте, штóсте зробїлі, та вам отпўшчу. — А оні ніч не гварїлі, лѣм го і́шче раз просїлі, жѣби йїм отпўстїл. — Він йїм гвáрї: Штóсте зробїлі, та вам отпўшчу! — А оні ніч не гварїлі, лѣм го і́шче рас просїлі, жѣби йїм отпўстїл. — Він йїм гвáрї: Штóсте зробїлі? У́шітко, вам отпўшчам. — Онї пóгим му повїлі, же йїм трупа зо шибеніці ўзьал і оды́нѣа йїм забрал і йїх за по́нвў пообльѣкал! — Кїби бил йа пѣрше знал, та ўшітки двáнац бїсте бїлі нá тѣй шибеніці вісілі, але уш тѣрас, жем вам повїл, же вам отпўшчам! — Так пїшли зас ку злòдїйóвї на порáду. Злòдїй йїх так порáдїл, жѣби дáлі вѣльку гостїну зробїті, а на тóту гостїну кáждїй мóже їті, а й́ѣдну хїжу жѣби дáлі дукатáми вїложїті, а хто, гвáрї, б́уде брал, і́ншїй нї, йак тот злòдїй, бо він сьмілїй. Так дáлі вѣльку гостїну зробїті, а тот злòдїй богáньчї сóбї посмóлїл, а дукáти ўше ша му на богáньчї ланáлі. Смóтрїлі — дукáти хїбїят, нїхто ша не хїлѣа; та кáждїй мўсїл там спáті. Ішли ў нóчи ревідóватї і нáшли на богáньчї й́ѣден дукат; злòдїя не ўзьáлі, лѣм му з богáньчї запїáток одорвáлі жѣби го на рáно познáлі. Постáйут рáно, а злòдїй стал ў нóчи, кáждóму й́ѣден запїáток одóрвал. Ішли ревідóватї, прїшли ку першóму: Тот злòдїй, бо запїáтка нѣма. Але смóтрїят дáльѣ, жаден запїáтка нѣма. Уж злòдїя не злaпїлі. Пїшли на порáду. Зас ку тóму старóму злòдїйóвї. А тот злòдїй кáзал дáті дрóгу гостїну зробїті, ажѣби на тóту гостїну і цїсарóва прїнцѣза прїшла. Та гвáрї: Хтó б́уде з ньом танцьóвал, та він найпѣршїй б́уде з ньом танцьóвал, ажѣби óна го зазначїла. — Так дáлі дрóгу гостїну зробїті. Йак ша посходїлі, він найпѣршїй з ньом танцьóвал. Óна го зазначїла, а він мал тáку фáрбу, йаг і óна мáла. Та він ўшітких познáчїл. Óна пїшла ку цїсарóвї, тá му гвáрї: Наййасньїшїй тátусь! Уж злòдїя злaпáме, бо йа го зазначїла. Дóраз пїшли ревідóватї, хтóрїй зазначѣнїй. Прїшли ку першóму, уж гварї тот злòдїй. Але смóтрїят дáле, кáждїй й́ѣднáко зазначѣнїй. Злòдїя не злaпїлі. Пїшли зас ку старóму злòдїйóвї на порáду. А тот

стáрий злódый тák йих порáдл, жéби йшче дáли зрóbити трéтью гостíну, же злодыйа мýсват ўлáпítи, ажéби кáждий на тей гостíны спáтi мýсил; не слибíдно с той гостíни вéчiр нiкóму íтi, ажéби i йóго прiнцéза там прiшла спáтi, ажéби викопáли йéму вéлку йáму, а тáм йей пóсьтыль зложiли. Хто прiйде ку ньей спáтi, та там дó той йáми ўлéti, а нá день жéби шúmны закpилi, аж нá нич жéби откpилi. Йак уш польгáли спáтi, та злódый вiдбiў, де прiнцéзна пiшла спáтi. Йак лýде заспáли, та злódый лéтыў скóри ку прiнцéзы та до йáми ўлéтыў. Штó йа мам тéраз рóbити? Уж мiя ту злáпáют. Але вин кpичал: Ой лýде, ой лýде, бо гóри, бо гóри! — Ўшiтки поставáли, до йáми поўпадáли, злодыйа не ўлáпiли, бо не звáли, хто пёрший до йáми ўлéтыл. Та с той йáми йих повiтъгáли. Прiшол цiсар, та гвáри: Ней ша нiч не бóйи, хтóрий тáкий фáйний злódый; йá му дам свóйу прiнцéзу за жéну i пул свóйóго кpельiства.— Але вин ша бóйал прiзнáтi; а зас кpаль кpичi на дpýгий раз: Кóтрий тáкий мýдрий злódый, жéби ша не бóйал нiч; йа, гвáри, штoм обiпал, тaй дам му! — I тот злódый ўтóди вишол з мéджi лýдий i так отпóвил цiсарóви: Наййасньiший цiсарiў, йа тáкий злódый. — I вин му дал свóйу прiнцéзу за жéну i пул кpальiства.

Зап. в лiцви, 1899, вiд Штефана Шлямпяга.

Паралелi: Етнографiчний Збiрник, III, ст. 195—114. Ч. 31—32. — П. В. Шейнъ, Матерiали для изученiя быта в языка рус. населенiя сьв. зап. края. II. Ст. 120—127, 203—210, 297—299. — Кудiш. Записки о Южной Руси. II. Ст. 59—60. — *Materialy antrop. archeol. i etnograficzne*. Т. II. 2. Ст. 75—76. Ч. 45. Ст. 99—101. Ч. 72. — F. S. Krauss, *Sagen und Märchen d. Südslaven*. I. Ч. 55: *Vom Bursche, der sich auf Zigeunerstreiche verstand*. — В. С. Караджич, *Српске нар. приповјетке*. Ч. 46: *Ко умје, њему двије*. — Г. Р. Романовъ, *Бълорусскiй сборникъ*. Т. I. Вип. III. Ст. 410—413. — Етногр. Збiрник, VІІІ, ст. 25—30, ч. 8—10.

Х. Материяли із села Кружльова, Шаришської стол.

57. Граф Попеловський.

Бул йѣден гáзда, а мал трох сiнох Та рас ша зóбрал, iшол на йўрмак. Та двóме бóлы до сьвiта валóшны, та просiлы вiца, жéби iм кúпил ўшельчáину, а тот трéтий льeм на пéцу ўше льeжал. Та тот прóсил од вiца, жéби му йeдногo краснóгo кóта кúпил. Оцeц покúпил тим двом ўшиткo, што росказáлы, а кóта нe мiг нiгдe вáйти. I пóтим iшол уж воз мiста гeт вон, та барe го мeрзiло, жe тим двом покúпил, а тóму нe кúпил кóта. I iшол пóтим за дрáгом, а гáзда ньус кóта ў мiху, до вóди го хцeл шмарiти, бо барe квáрний бул. I пóтим от тóгo хлóпа прóсил, жéби му прóдал тóгo кóта. Тот гáзда му отпóвил, жe му так за дáрмо даст. I тот гáзда нe хцiл ўзвáти за дáрмо, льeм заплáтити хцiл. На тeльo го прóсил, штó му пóвил i заплáтил му двáцeт грáйцáри за ньóгo. Пóтим iшол тот гáзда з велiком радóстьом до дóму, жe вiпóлнiл свóйим сiном жáдост, што просiлы од ньóгo. Йак прiньус тóтo дóму, тóти двóме барe ша радовáлы, а тот бáржeй eшчi што на пéцу льeжал. Та пóтим дал го на пeц i на пéцу ўше бул прi ним. Пóтим тот кiт барe з'унóвал на пéцу льeжáти прi ньóму. I вóлал го, жéби iшлы до сьвiта обiдвóйe. ўзвáлы ша, та iшлы барe дáльeкo. Прiшлы на йeдно тáкe зложeнe мiсце, там уж нe бóло нiч, льeм йeден пeц. I кáзал му кiт, жéби до тóгo пeца вóшол, áльe уж голодний досц бул тот хлóпец. I пóтим ўзвáл ша тот кiт дáйáку вижiўност глвáдáти прe ньóгo. I iшол прeз йeдну велiку гóру i зачал ша вивeртáти на йeднeй лúкi. Прiшол ку ньóму зáйáц i прóсил ша: Чoм ти ша так вивeрташ? — Ей, гвáри, кiби ти знал, на йáкeй йá гостiны бул! — I зáйáц барe прóсил, жéби i йoгo ўзвáл на тóту гостiну: Та бóду ти на дóбрeй помóчi. I ўзвáлы ша пóтим обiдвóйe та iшлы дáльeй. Зачáлы ша пóтим обiдвóйe вивeртáти там. I прi-

шла кú ным лышка і ўше йіх просіла, же чом ша так вивертайт обі-
двоіѣ. І кітка пóтiм гваріт: Кіби ти на такѣй гостiнi бóла, йак ми,
та би йѣс ша нé так вивертáла! — Та вóзьте і мéне зо сóбом, та бóду
і йá вам на дóбрей помóчi! І зас дáлей ішли. Пóтiм на йéднiм мiсцi
зас ша так вивертáлы ўшитки трóйѣ. Прiшол кú ным мéдведь і прóсiл
ша йіх, же чом ша так вивертайт. Лышка му гваріт: Кіби ти на такѣй
гостiнi бул, йак ми, та би йѣс ша нé так вивертáл! — І ўзъáлы ша
і пóтiм ішли зас дáлей. А кітка ўше ішла опéред ных. І пóтiм прiшла
до йéдногo крáльа, барс ша краль зачудóвал, же што то тáке. Кітка
зачувѣ в ным бесыдóватi, жé му пóслал пан Пецухóвскiй дзвiрáта.
І барс му так чóдно прiшло, же што то за тáкий члóвек. І выпрoшó-
вал ша йѣй, йáкий то члóвек. І кітка пóтiм повiла, же то барс богáтий,
а молóдий члóвек. А тот краль мал йéдну дыўку. Та пóтiм тóта кітка
прóсiла, жéби краль дал дыўку за тóго Пецухóвскóго. І вiн пóтiм по-
вiдал, же вiн пёрше хцé йóго вiдiтi, а так йóго майѣток, та так даст
дыўку за ньóго. І кітка му отповiла, же вiн не гóден там прiгi до тóго
крáйу, бо там, де Пецухóвскiй бiват, та там цáлком iнáкше ше нóсват.
Та прóсiла кітка, жéби краль дал шмáти. Краль дал. Дзвiрáта пóтiм
там з'охабiла а сáма ішла до дóму. І облéкла го шўмньѣ і ўзъáла ша
та ішла к тóму кральóвi там. Прiшлы до тóго крáльа, кральóвi ша пá-
чел тот молóдий члóвек, áльѣ то хцiл звáтi, же йáкий вiн богáтий, та
аш так даст свóйу дыўку за ньóго. Кітка ўше гварiла, же барс богáтий
йѣ. І ўзъáлы пóтiм, дал краль запрiйагнўтi до йéдногo кóча і пoсьiдáлы
на коч і ішли, а кітка опéред ных ішла. І ішли барс дáльѣко за дрá-
гом. Прiшла кітка на йéдно пóльѣ і барс там вéльо йáловiнi бóло.
І росказáла там пастiром, же пiде стáдi наййаснiйшiй краль, а бóде
ша прóсiл, же чiйа то йáловiна; повiште, же пáна Пецухóвскóго, доста-
нéте вéльку дiшкрéцiйу. Тóти пастiре так зробiлы. Йак ішол наййá-
сьнiйшiй краль, звiдал ша йіх, же чiйа то йáловiна? — Повiлы пá-
стiре, же пáна Пецухóвскóго. Достáлы дóбру дiшкрéцiйу. Зас ішла дá-
лей кітка. Пóтiм на йéднiм мiсцi барс вéльо бóло корóвох. Зас роска-
зáла тiм пастiром, же пiде наййаснiйшiй краль, а бóде ша звiдóвал,
чiйi то корóви тóти. Повiште, же пáна Пецухóвскóго, достанéте дóбру
дiшкрéцiйу. Йак ішол краль і дóбрi йіх обдарóвал. І ваш ішла кітка
дáлей. Барс пóтiм вéльо бóло ўвeц. І росказáла тiм пастiрам, йак пiде
найаснiйшiй краль, жéби повiлы, жé то пáна Пецухóвскóго, достанéте
дóбру дiшкрéцiйу. Пóтiм краль ішол і звiдал ша йіх, чiйi то ўўцi.
Онi повiлы, же пáна Пецухóвскóго. І дóбрi обдарóвал йіх. І кітка зас
дáлей ішла. Краль сóбi думал, же то досц богáтий тот Пецухóвскiй.
Кітка лъѣм ўше на пéред ішла, áльѣ уж не дáльѣко каштiльа бóлы.
І кітка на пéрет прiшла. А óны с кóчом лъѣм за ным ішли. Прiшла

до двора, розказала ўшиткім слугом, жеби тих панох, што прідут, ўдбачны прійялі. А б́удут ша просіті, же чій то каштіль. Повіште, же пана Пецухоўско́го. Дóбрі вас обдару́йе. Пóтім кітка прішла до й́едной хіжи, там не була льем й́една ст́ара паны́ і гваріт й́ей, жеби ша скріла да́где, же ідут Моска́лье. І óна стра́шны престраше́на, не зна́ла, што от стра́ху робіті і просіт ша кітки, же де ша мат скріті. Кітка й́ей на то отпові́ла, же ві́где, льем жеби ша да́ла до й́едно́го околóта заўйазати́. Тóта паны́ так зробі́ла. Да́ла ша заўйазати́. І ўжа́ла, пітпальі́ла тот околóт кітка. Прішо́л наййасньі́ший краль до двора́, прóсіл ша слуго́х, же чій то каштіль. Оні́ пові́лы, же пана Пецухоўско́го. Дóбрі пóтім обдарóвал й́их. Прішлы́ ну́ка до кашті́ля, нй́кого там не на́шлы, льем кітка са́ма розказóвала там. І краль пóтім со́бі подумал, же то би дóбрі мо́гло б́ути, жеби й́ого ды́ўка за Пецухоўско́го мо́гла пі́ти. Пóтім зробі́лы й́едно весьі́ля і так Пецухоўскі́й зостал ў́ тим майф́тку ўшиткім. Й́ак уш по ўшитко́му б́уло, та кітка й́ім розказóвала, же ке́д óна зóмре, та жеби й́ей ш́умну злату́ тр́уну купі́лы і ш́умний по́гріб, вельо́ гóстьох жеби б́уло, бо іна́кше й́ак тóто мі не зробі́те, та пла́но б́уде. І óны́ так й́ей б́изовали́, же зробі́ят й́ей тóто. Раз й́еден кітка ша задала́, же уж й́е умёрта. Ў́звал Пецухоўскі́й і дал кітку вишмарі́ти на гнй́й. І óна потóму позб́іра́ла ша і прішла на́зад. І барє́ красньі́ дьяковала́ й́ім за тóту обіц́унку, што й́ей обіцóвали́. Потóму і́шче жила́ па́ру ро́ки і страши́ла й́их ўше, же ке́д й́ей так зрóbйа, й́ак прёт тим, та й́их попальі́т на по́піл. І пóтім й́ак уш померла́, та што мал уш Пецухоўскі́й робіті́? І ш́умны́ й́у дал поховати́; велі́ку гості́ну зробі́лы. Так зóстал пóтім льем пан Пецухоўскі́й і во свóйом же́ном. І жй́йут до гнє́ска дн́я, ке́д не померлы́.

Зап. в липня, 1899, від М. Лукач, доньки учителя.

Паралелі: Русни Пряшівської епархії і їх говори. Ст. 66. — Етнограф. Збірник, VII. Ст. 98—101. Ч. 53.

XI. Материяли із села Мальцова, Шаришської стол.

58. Як королевич оженив ся.

Бул йѣден краль, а мал жѣну кральїїну, та она бѣла ньѣдобра ку народу, остра, а ун бул барз добри краль. Та малы йѣднего сїна, вѣцей ньѣ малы дзѣдох. А тотен сви бул малольѣтнї, ѣшчї млади. І краль ше похорел раз, та видзел, же мѣши ѣмрец. Йак видзел, же му уж ньѣ бѣдзѣ льѣнше, мал мїнїстра, та завобал го до сѣбе, а го пїтал красньѣ, жеб' бул такі добри, жеби йѣго сїна ѣзбал, ажѣбї з нїм ішол по сьвїце на вандрѣўку на кѣльа рѣкї, бо за то го ньѣхце дѣма з'охабїц прї мѣткї, бо она барз ньѣдобра їу льѣдзом, та жебї он ше так ньѣ наѣчел, ѣльѣ жебї ше льѣшѣго спосѣбу наѣчел. А му повѣдзел краль, жебї так гѣздѣвал с прїнцем, жебї на ньѣго ше здѣл зо ѣшїцкїм. Та пѣтом ше забрѣлы а пѣшлы на тѣту вандрѣўку. Ходзїлы по швѣце за вѣцей рѣкї і ньѣ прїшлы дѣму, ньїж тен прїнц ньѣ вїрус, цѣ пѣтим уш требѣло му ше жѣнїц. Йак ходзїлы по тей вандрѣўкї по гѣрах, льѣсах, валѣлах, та прїшлы до йѣднего шумнѣго мѣста. Музїкї грѣлы ѣшѣдзї, а льѣдзѣ бѣлы барс смѣтне. Та ше чудовѣлы, цѣ то тѣке, же льѣдзѣ смѣтне. А ун, тотен прїнц, вѣлал мїнїстра бачїкем, бо ун бул му за она. Та там стѣлы ѣ кѣпе йѣднї панѣве на мѣсце, а мїнїстер пїтал ше, же цѣ то тѣке, же тѣке шумнѣ мѣсто, а нїт веселѣго чловека. А му отповѣдзел йѣден: Відїш там дом пострѣд мѣста цѣ найшумнѣйшї? Ў тїм дѣме йѣст йѣден гѣд, та тот нас ѣшїткїх жре! — Та онї ше барс чудовѣлы на то, же цѣ то за гѣд. І догварѣлы ше: Пѣдзѣме опѣтрїц, цѣ то тѣке. А там бѣла тѣго крѣльа прїнцѣза, і хѣла ше видѣвац. Хѣдїлы кѣ ньѣй дрѣгї прїнцѣве і панѣве, цѣ їу пїтѣлы за жѣну, та она дѣла пѣйцом чї шѣсцом глѣвї сѣац, бо йак їу прїшол пїтац та гварѣла: Йак йѣй од-

гаднѣе гáтку, пуйдзе за ньго, а йак нѣ, та главу долоў. Та прáве йак óнѣ ішли до тóго дóму, музика провадзіла і войáци йеднэго млáдэго, на цо пítал йу за жéну, а нѣ одгáднул гáтку. Тá му главу зрубáлы. Прішлѣ óнѣ до тóго дóму, пáтра до гурі, а тóта прінцэса з вiшнѣ́го штóку на óблак ше прінатрáла. Тóтен млáді прінц запáтрел з очáмі, а ше до нѣй залубі́л а повéдзел мiнiстрóвi: Бачіку, мнѣ ше тóта прінцэса спачіла, йá бi йу сцел пiтац за жéну. А тен барз го одгвáрал: Най Бог варуйѣ, йá цi то нѣ дозвóлым, жéбi цi ту главу нѣ знáлы йак тэму, цо тэраз провадзілы на шмерц. — А óнѣ уж знáлы обiдвóме, же йѣй трéба гáтку одгáднуц. Тóтен мiнiстер барз го пítал, жéбi нѣ ішол йу пiтац за жéну, а ун повéдзел: Йá нá то нѣ дбам нѣч, йá пуйдем. — Ўзвáлы ше і пóшлѣ до тóго бúrку. Пусцiлы йix, вiшлѣ аж гóре на вёрх. Йак вiшлѣ гў нѣй, та óна ше пítáла, же цо хцéйу. Млáді прінц повéдзел: Пáнѣ прінцэсо, кральóўна, йá йix прiшол пiтац за жéну. — Она му отповедзéла: Йá пóйдзем за тэбе, бо ун ше йѣй спáчел — бо бул шумней постáвi, лѣм же так бул худóбно облѣчэні йак дайáкi вандрóўнiк — кэд мi одгáднѣш гáтку; кэд нѣ одгáднѣш, та цi гáла долу. — Он йѣй повéдзел: Та дáрмо; поручэно пану Бóгу, йá до божэго шчэса бóдзем гáдац. — Одгáднѣй мi, цо йá мiшлѣм і йакéго бi йá мўжа хцéла. — Он йѣй отповедзéл: Пáнѣ прінцэса, кральóўна. Онѣ мiшлѣ то, жéбi такéго мўжа достáлы, жéбi нѣгáда ве свóйѣм живóце, зáклѣа бóду жиц, ше з нѣм нѣ погнѣвáлы, áнѣ он з нѣма, лѣм жéбi ўжé крáшнѣе жiлы. — Она му отповедзéла: Дóбре мi одгáднул. Та ти бóдзеш тэраз мой муж. Йá нá то прiстáнѣм, а і с тим йѣм контéтна, жéбi ми ше йéдно на дрўге нѣгáда нѣ погнѣвáлы. Алѣ тэраз пóведз мi, з йакéго мi роду? — Он йѣй отповедзéл: Йá лѣм йéдней худóбней гдóвi син, йá лѣм кóчiш. — Она отповедзéла: За то нѣч, йá на то нѣ дбам; хоц і кóчiш, йá прéто твóйá жéна бóдзем. І на тóту твóйу отповедз нѣ прiшáгнѣм, же ше нѣгáда на тэбе гнѣвац не бóдзем. — Зостáлы там обiдвa на длўкшi час і зробiлѣ вешэлье. І так сéбе прiшáглѣ, же áнѣ óна на нѣго не бóдзе ше гнѣвац, áнѣ он нá ньу, хоч бi дáцо плáне бóло. По вешэльу та он йу пítал: Мóйá лўба жéно, дáй мi дáцо пенѣжi, бо йá нѣ мам, а йá млáді члóвек, йá бi ішол дáгдзе мэджi пáнох до кавельгáўзу ше забáвiц. — Она му поведзéла: Шак мáме пенѣзѣ, вэзь сéбе кéльо хцеш, та iдз, йá цe нѣ спірам. — Он сéбе нáбрал пенѣзѣ, кéльо ше му пачéло, ішол до кавельгáўзу гў пáном. А там с панáми нáпiл ше, пóтом ланiлѣ кáрти грац. Ун так грал, цо прéграл ўшиткi пенѣзѣ, нѣ зостáло му нѣч, áнѣ грáйцар. Прiдзе до дóму кóло дзеўйáтей годзiнi вéчар, тá ше го пítáла, же дзе бул. — Он йѣй повéдзел: На кавельгáўзѣ. — А цó мi там рóбiл? — Ў кáрти ми грáлѣ с панáми; а лѣм,

мо́йа лѹба жѣно, йа прѣграл ўшйткі пенѣзѣзі, цо ші мі дала; чи ше нѣ гнѣваш на мнѣ? — Она му поведзѣла: Цѣбѣм ше гнѣвала про тѣльо пенѣзѣзі, шак маме вецеѣ! Дрѹгі раз по обѣдзе зась йѣй гварі: Жѣно, дай мі пенѣзѣзі, йа пўйдзем ѣшчі тѣті карті грац, ѡздаь би йа виграл назад дацо! — Она му дала ѣшчі тѣльо раз вецеѣ пенѣзѣзі: Бер, кѣльо хцеш. — Он пѣшол, зась прѣграл ўшйткі пенѣзѣзі, кѣльо мал. Прїдзе вѣчар дѣму, а зась ше похвалїл, же прѣграл ўшйтко, а пїтал ше йѣй, чи ше на ньго не гнѣва. — Она поведзѣла, же нѣ. — На трѣці дзень зась ше пїтал, же пўйдзе ѣшчі карті грац. Та ѡна му зась дозволїла, же мѣже ісп. Йак пѣшол трѣці раз грац, та цо мал пенѣзѣзі, ўшїткі прѣграл, аж дал до заставу лѣшкі, танїре, ўшйтко. Йак прїшол дѣму, зась йѣй повѣдзел — альѣ уж бул смўтні, та ше старал, же цо будзѣме, жѣно, тѣраз рѣбїц? Мнѣ нѣдѣобре, йа барз вѣльо прѣграл, твой майѣток, а йа худѣбни, нѣшмам нїч, тѣраз мі трѣба, жебим лѣем сѣбе шмерц зрѣбїл. — Та ѡна му поведзѣла: Нѣ роп сѣбі шмерц, шак будзѣме жїц прѣ то! — Он йѣй повѣдзел: Будзѣме жїц, альѣ кѣд йа ше барз ганьбїм, жем так порѣбїл; поц ти зе мвоў там, скадзі йа, бо йа ту уш ше ганьбїм, а там будзѣме жїц, скадзі йа прїшол. — Она на то прїстала: Та пѣдвѣ. Йак ті бѹдеш жїц, так і йа. — Пойѣдналї сѣбе йѣден коч, а пѣшлї с тамтѣго мѣста там, скадзі он бул. Ішлї там може трї днї, штїрї днї — а і тен бачїк з нїм ішол, цо бул прї нїм, мїнїстер. Альѣ он с тим мїнїстром зналї такі йазїк, цо ѡна нѣ розумѣла. Та ше догваралї за драгу, же йак бѹду рѣбїц. Она ше го пїтала, же цо ше догварайу, а он йѣй повѣдзел, же йѣго бачїк так нѣ ровўмі тѣту реч, цо ѡна і ѡбрацел на їнше, же тѣто і тѣто ше догваралї. Йак прїшлї до тѣго мѣста, скадзі ун бул, прїшлї вѣчар, станўлї на кѣнцу улыці, с крайу такоѣ і там бивала йѣдна худѣбна їдѣва: сталї там, а тен бачїк пѣшол хїтро ку тей їдѣві скорей на прѣдек а йу научїл, йак ѡна ше ма трїмац, жебї ше прїзнала, же то йѣй сїн тѣтен младї. Вѣшлї там до тей хїшкі, до тей їдѣві, ѡна їх прївїтала шўмнѣ: Вітай мой сїну! — А он йѣй повѣдзел: Матко, то мо́йа жѣна. — Та кѣд йѣш ше ожѣнїл, та і йѣй вітам. — Заплацїлї кочїшѣві, цо їх прївез і пѣшол назад, скадзі прїшол. Тен бачїк пѣшол до своѣго дѣму, а он ше пїта маткі: Матко, та нѣ майу дайаку вѣчѣру? Ми з драгі прїшлї, та ше хце нам йѣсц. — Матка поведзѣла: Шак цо мам, та і вам дам. — Дала їм там вѣчѣру, повѣчѣралї і польѣгалї снац сѣбе. На рано ше пїта тѣтен младї: Матко, та нѣ бѹду мац дацо на фрїштїк? — Вѣра йа нѣ мам; през дзень зарѣбїм, на вѣчѣр зїѣм. Та уж лѣем дайакї фрїштїк вам зрѣбїм, альѣ на ѡбѣд нѣ бѹдзе. — Он повѣда: Ну, та шак йа пѣйдзем дагдѣ до робѣтї, зарѣбїм, та будзѣме мац. — Вїшол на мѣсто, прїшол назад дѣму: Матко, йа пѣйдзем до робѣтї.

Там за мѣстом кресайу дрѣва цѣмерманні, ѡна ідзе гѣ ным до робѣти. А там жебѣсце мѣ виньѣслѣ обѣд а і з моѣу жѣну, жебѣ знала на дрѣгі дзень, дзѣ мѣ ма обѣд виньѣсц, бо ѡна там бѣдзем хѣдзіц до робѣти. — Он пѣшол гѣ тим цѣмерманом і кресал дрѣво. На обѣд му виньѣслѣ мѣтка з жѣну, обѣдва. Вѣчар прѣшол дѣму, прѣнѣс пеньѣзы, цѣ зарѣбѣл, дал ѡм: Ту мѣце, мѣтко, жебѣ ми мѣлы на ўтре цѣ ѡсѣн, кушѣце. — Альѣ пѣта ше жѣнѣ: Чѣ ти дѣцо робѣла? — Ньѣ. — Та ѡѣ гвѣрѣ: Шак то трѣба рѣбѣц, кѣд ѡна рѣбѣм, та і ти. Кѣд ідзе мѣтка рѣбѣц, та ідзе з мѣтку. — Она му поведзѣла, же нѣ гѣдна рѣбѣц. — Ідзе рѣбѣц, абѣ копац, абѣ дѣцо штрѣкуй, жебѣ шѣ льѣм дѣцо зарѣбѣла, бо нѣ вижѣѣме. — ѡакже ѡна бѣдзем рѣбѣц, кѣд ѡна нѣ научѣна? А ше го пѣтала: А чѣ ти ша, мѣжу, нѣ гнѣваш, же ѡна нѣ рѣбѣм? — ѡна ше нѣ гнѣвам, альѣ прѣцѣй трѣба дѣцо рѣбѣц. Та знаш цѣ, жѣно? ѡна мам пеньѣзы, цѣ сом уж зарѣбѣл, та зрѣбѣм цѣ даѣакѣ гѣндель, будзеш з дѣчим гѣндльѣвац. ѡна пѣйдзем до робѣти, а ти гѣндльѣу ѡна і дрѣге жѣнѣ мѣсѣцѣнке. — Та с чѣм же бѣдзем гѣндльѣвац? — ѡна цѣ зрѣбѣм, цѣ будзеш мац гѣндель. — Ішол до ѡднѣго гарчѣра там, накупѣл ѡна гѣркі, мѣскѣ, гѣрати ўшѣльѣяке, глѣнѣанѣ, а дал ѡна вѣвѣсц на мѣсто, жебѣ предавала. Она порѣскладѣла тѣти гѣрати, же бѣдзѣ предавац; ішол ѡна шѣка там з ѡднѣм кѣньѣм на возѣку, кушѣ ше му злѣакнул і польѣтал ѡна по тѣх гѣратах та потрѣпал ўшѣцко. Она зѣшла плакац, же цѣ тѣраз бѣдзѣ с тѣго? Анѣ нѣ зарѣбѣла нѣч, анѣ пеньѣзы нѣма, анѣ гѣрати! — Прѣшлѣ вѣчар дѣму, он прѣшол з робѣти, а і она з мѣста. А ше ѡна пѣтал: Ну, ѡнакже цѣ там, жѣно, ішло, чѣ шѣ дѣцо зарѣбѣла? — А, мѣжу, вѣлькѣ нѣшчѣсѣце ше мѣ стѣло; ѡднѣму ше вѣрвал конь з рук, а ўшѣцко мѣ потрѣпал тѣти гѣрати. Польѣцѣянѣ го хѣлѣл ўлѣпѣц, же му вѣзму тѣго кѣнѣа, та мѣшѣ мѣ то заплацѣц, альѣ уцѣкнул. ѡнакже тѣраз, мѣжу, чѣ ти ше на мнѣ нѣ гнѣваш за то? — Он ѡна повѣдзѣл: А, жѣно, цѣжѣбѣ ѡна ше гнѣвал? Шак кѣт ти ше на мнѣ нѣ гнѣвала, цѣ ѡна тѣвоѣ мѣѣтѣк прѣграл на кѣрти, таѣ ѡна ше нѣ гнѣвам. — А он нарѣким пѣѣднал тѣго, цѣ ѡна гѣрати потрѣпал. Льѣм же она нѣ знала ѡ тѣм. Но, чекаѣ, жѣно, ѡна пѣйдзем на ўтре до вѣкшѣй робѣти, бѣдзем мац вѣкшу плацѣ; альѣ нѣ там мѣ обѣд понѣшеш, дѣ по тамтѣ днѣ, ѡна уш пѣвѣм мѣткѣ, а мѣтка цѣ прѣвѣдзѣ! — Повѣдзѣл мѣткѣ: Жебѣсце ѡна прѣпровадзѣлѣ на мѣсто гѣ тѣй капѣре, а наѣ мѣ там обѣд прѣнѣше сѣма, а ви мѣтко, ѡнак прѣдзѣце гѣ капѣре з нѣу, жебѣсце ішлѣ назад дѣму. — Мѣтка порѣхтовѣла обѣд і прѣвѣдла ѡна гѣ капѣре, а тѣ там бул ѡна бургѣ цѣсарскѣ. Жѣна нѣ знала ѡ тѣм; он ѡна льѣм повѣдзѣл, же там бѣдзѣ рѣбѣц. Там стѣлы на вѣрту воѣацѣ, а уж мѣлы наказано, же ѡнак прѣдзѣ така кѣло двѣнастѣй годзѣнѣ, цѣ понѣше обѣд, жебѣ ѡна вѣпровадзѣлѣ на верх до бѣрку. ѡнак прѣшла двѣнаста годзѣна,

ньшлы́ обід обідва із матку. Прішли ту капуре, та йей матка пове-
дзела: Іц ту, мойа дзіўко, там го найдзеш, ун ту роби. — Задуркалы
до капура, войаці отворілы і ўзялы йу дораз, а йу горе впровадзэ-
лы на верх до бурку, же там робиу цимермані. Она шішлэла, же то
праўда. Йак йу пріпровадзэлы ку тей велькей хіжі, сали, а там йей
давэрі отворілы а вешалы в гарчкамі, жебі там ішла с тим обэдом.
Йак вешла нўка, там бўло поўно панох, міністрох, бо уш ун іх дал
позволóвац, же бўдзе себе робиц вешэлье. А ун шэдзел на трóвэ йак
краль. Та ун йу прівітал: Вітай, мойа лўба жéно, вітай! — Йак йу
прівітал, она ше заганьбіла і злякла ше так, цо йей тóти гáрки вилэ-
цэлы на дїля і потрепáлы ше, а польўка ше розельáла. Панóве, цо
там бўлы, дораз йу улапїлы, двігáлы горе а крічáлы: Віват, віват,
ту йе нáша кральóуна! — Ун пóтом їм расповэдзел ўшїцко тóто, гі-
стерїйу, йак вандрóвал, йак ше ожéныл і йей повéдал: Відзїш, мойа
лўба жéно, ти шї с кральóўскéго рóду і йа, áльэ шї чўдно бўло, же шї
одважіла пуйсц за мнэ, бо йа ці повéдзел, же йа лэж кóчїш. За то
йем це так сэкэрóвал, жебі шї знáла, йак то худóбне лўдзэ жїйу, йак
трéба в нїма газдóвац. — Зробїлы вешэлье там на нóво, за длўгі час
госцілы ше і жїйут до днэшкa, кед нэ помáрлы.

Зап. в листи, 1899, від Міхала Боцка.

Паралелї: Русини Пряшівської епархїї і їх говори. Ст. 68—70. — Етно-
графічний Збірник, III. Ст. 186—189. — Archiv f. sl. Phil., XXI. Ст. 296. ч. 262. —
Národopisný Sborník, III. Ст. 112. ч. 26.

59. Недобрий брат.

Дзе бўло там бўло, бул йэден старі óнец і старá матка. А тóти
два старі лўдзэ малі двох сїнох. Та тот старі óнец і тóта старá матка
так ше радзілі, же тїх двох сїнох даїу до шкóлі. Йак їм прїшли шесц
рóкі, та їїх далі до шкóлі за пóпох ше ўчїц. Та йэден барс ше дóбре
ўчел, же свóйу гїмназіїу скóвнчїл, же мог буц духоўні, а тóтен дрўгі
барс плáно ше ўчел, же нэ звал нїч, та го пушчїлі нáзад дóму ту
оцóві і ту маткі. Та вéра тóти двóйе родїче ше догварáлі, же кет ше
так плáно ўчел, та йак óны ше двóйю трапїа, та і он най ше так трапї,
кет ше нэ наўчел нїч. Нэї газдўйэ в нїма дóма. — А тóтен, цо ше
наўчел за духоўнéго, дóстал штаціу, а пóшол дальэко от тїх свóїїх
родїчох. Та длўгі час прéшол, цо он свóїїх родїчох нэ їшол опáтрец.
Нáраз ше му ў нóці снїйэ, жебі он їшол свóйю родїче опáтрец. Та он
ше позбїра, ўжал себе кочїша, свóйю кóньэ, пеньэжі на драгу і в бóску
помóцу одéшол. Та прїшол он до тéго валáлу, дзе ше нарóдзіл. Ідзе

там, дзе йёго оцц бівал, алье уш там нёе б́уло ныч, лем ч́істі кам́е-
 ньец, та нёе знал, дзе йёго оцц і йёго м́атка ше подз́ельі. Та п́ігал
 ше там л́удз́і, ч́і о́ны нёе зна́йу, дзе ше т́оті л́удз́і подз́ельі, цо там
 б́івалы. Та в́ера там й́еден ст́арі хлоп бул, та он й́ім пов́едзел, же там
 н́а т́ей др́угей стр́аны б́іва. А ішче ше го п́ігал, же ч́і ешче ж́іўу т́оті
 л́удз́е, цо там б́івалы. — Та му пов́едзел, же ж́іўу, алье су уж барс
 ст́аре. Та он п́отом п́ошол там ѓу н́ым і ш́умн́е ше з н́ыма пр́ів́італ.
 Алье о́ны го уж нёе пов́анлы, бо то уж б́уло в́ельо р́окі, та за т́отен
 час, н́ыж он бул гет од о́ца, од м́атќі, та й́ім дал Пан Бог й́едно дз́і-
 ўч́атко; то т́его духовн́его ш́естра б́і б́ула. Та т́ото дз́іўч́атко нёе м́ало
 л́ем да з дз́ешен р́окі. Та й́ак о́н то в́ідзел, же то ше так л́удз́е м́уша
 там тр́аніц, та й́ему м́оцно б́уло жаль. Та п́отом цо зр́обіл? П́ігал он
 тот́его о́ца і т́оту м́атку, ж́еб́і о́ны т́ото дз́іўч́е далы до нёго, же о́н
 го в́ежн́е й́ак за св́ойо, же ш́умне дз́іфче, ш́ќода б́і б́уло, ж́еб́і ше так
 трап́іло, й́ак ше там л́удз́і тр́анй́у. Та он го да до ш́кол́і ўч́іц, ш́тр́і-
 ќовац, ш́умн́е ш́іц, п́ісац, ч́ітац, же м́оже му б́удз́е л́ьш́ні даќедќ ж́іц на
 сьв́іце. Та о́ны в́ера, т́отен о́цц і т́ота м́атка, барз й́ім б́уло жаль, же
 л́ем т́ото й́едно дз́іфче м́айу, та с́ебе м́ішл́ьлы, же цо м́айу р́об́іц: ч́і
 го м́айу дац, ч́і нёе. Та в́ера п́отом так ше нарадз́ілы, ж́е го да́йу. Та
 т́отен духо́ўні п́обул там п́ару дн́ы і так ше позб́ірал, ш́умн́е ше од́е-
 брал от т́іх род́ічох і так с т́ім дз́іфч́атком одешол. Пр́ішол он п́отім
 там, ска́даі бул, та й́его п́аны, тот́его духо́ўн́его, т́ім ше т́ому дз́іфч́атку
 цеш́ельы, бо о́ны нёе м́алы н́ій́аке дз́еці. Та в́ера о́но там ше уч́іло
 п́ісац, ч́ітац і ш́тр́іковац і беш́еду, н́ымецќе, уѓерсќе. І ш́умна ќіза́сн́ька
 з нёго в́іросла так, же т́отен духо́ўні, ц́о го ўжал, й́ак за св́ойо, та,
 так й́еден раз, й́ак ш́тр́іков́ало пр́і обл́аку, он пр́ішол ѓу нёему, і ше
 барз до нёго зал́ўб́іл, же в́ера там го ул́аніл, а го б́ошкал, ш́ч́іпал
 і там го сцел на п́лані в́еці пр́ін́ьсц. Та в́ера о́но барс ше му п́іт́ало,
 ж́еб́і то нёе р́об́іл. Алье о́но нёе м́огло дац с́ебе рад́і та му уц́екло
 т́акой пр́ез обл́ак. І уц́екло до машт́альн́ы там, дзе бул ќоч́іш, а там
 плаќало пр́і нёему. Ќоч́іш ше го п́ігал, ц́о му, алье му нёе хц́ело гут́о-
 р́іц, бо ше ганьб́іло. А т́отен духо́ўні й́ак то зб́ач́іл, же о́но п́ошло, до
 машт́альн́ы, п́ошол там а там на нёго барс ќр́ічел, же цо о́но р́об́і, же
 о́н го ўжал й́ак за св́ойо, а о́но х́одз́і до машт́альн́ы ѓу ќоч́іш́ові. Н́а
 ньго ќр́ічал, же ше з нёго зр́об́і к...а, ќед б́удз́е ходз́іц ѓу ќоч́іш́ові
 до машт́альн́ы, ж́еб́і ішло до х́іж́і. Алье о́но нёе хц́ело ісц, бо ш́е го уж
 б́ало. Алье п́отом й́ак он в́ідзел, же о́но нёе хце ісц, та л́аніл н́а ньго
 м́оцно ќр́ічец, цо о́но м́ішлы, же о́н го ўжал й́ак за св́ойо, а о́но т́ерас
 так р́об́і: П́очкай т́і, й́а б́удзем тво́й́ему о́цові і тво́й́ей м́атќі п́ісац
 ўш́іцко, цо т́і ѓу р́об́іш, же т́і х́одз́іш ѓу ќоч́іш́ові до машт́альн́ы, а там
 п́лан́е в́еці р́об́іш. Та в́ера он п́ошол до ѓіж́і, а в́ачал п́ісац д́ораз ѓу

опові і гу маткі, же цо оно роби, же оно ходзі до маштальны гу кочишові і там вецей на нього націганыл, цо знал. А ныч нѣ було праўда. То тотен йѣго онец і йѣго матка досталы тото пісмо, цо он на нього пісал, та ше барс застаралы, же го ўжал там, та нѣ то, жебі ше дацо научило, альѣ ше з нього така плана особа зробила. Та потим ше тоті двоіо старі, онец і стара матка ше барс старалы, цо маіу робиц. Та вѣра так ше порадзілы, же то велька ганьба, же з йих родзіні така плана особа, а цо вецей у духоўного, таке веці ше робиа. Та вѣра оны так малы йѣднего сина ешчі, тотей кизасонкі брат. Та оны йѣму так наказалы, жебі он ішол там гу тотему духоўному, дзе йѣго шѣстра, ажебі себе ўжал пўшку і патроні і кочиша і на драгу, жебі одѣшол там гу тей шѣстрі, ажебі йу волаал вон, йак прідзе там, цо бі йу волаал на шпацїрку до йѣднего льѣса, а там йак з ным прідзе до льѣса, жебі ўжал, а застрѣлыл йу, бо то велька ганьба з йих фамелїї таке веці робиц. Та он ше с тїм забрал і одѣшол. Альѣ ешчі му поведзѣлы, йак йу застрѣлы, та жебі з нѣй оці вїбрал, а йїм прїныс указац, чї будзе праўда, же йу застрѣлыл. І он так с тїм одѣшол. Ўжал себе на драгу пеньѣжі, цо му требадо і пошол там. — Йак прїшол, ідзе уж до двора, а тота їста кизасонка стала на ганку; альѣ он йу нѣ познал, ані она йѣго, бо йак ішла гет, та он ешчі барс малўчки бул; альѣ вѣра оны ше позналы. Шўмнѣ го облацїла, а го обошкала, а барс прї нѣму плакала. Йак тотен духоўні то збачїл, та дораз на нѣу крїчел, жебі ішла гет од нього до гїжі. А йѣго ўжал до гїжі особнѣ, а му зачал роспраўйац, йаку ма шѣстру, же цо она роби, же ходзі до маштальны сама гу кочишові. І йак знал, так на нѣу цїганыл. Та тотен йѣй брат, му то барс було чўдно, же цо то таке за робота, же то йѣй нѣ вїпатра ані з оч. Та вѣра йѣму то тїж було кўшчїк жаль, та льѣм себе пїтал от тѣго духоўного, жебі йѣй дозвольѣл кўшчїк на пул годзіні з ным, жебі бул рад дацо з нѣу ше подогварац. Та он вѣра дозвольѣл, же може їсц. І он шўмнѣ ўжал йу пот назўху, ўжал себе гвѣра і патроні і шѣдлы на вуз і ішлы вон з валалу. Ішлы потым за йѣдну драгу до йѣднего льѣса. Йак прїшлы гу льѣсу, кочишові казал, жебі станул, ажебі вїпрах конї, ажебі там пас, бо була велька трава, а самї ше забралы, ішлы за йѣднїм ходнїком до льѣса. Прїшлы дальѣко до тѣго льѣса, а зачнѣ он йѣй роспраўйац, же цо она робила. Та она барс плакала прѣт тїм свбїїм братом, же она сцальѣ нѣ вїновата ныч, же йѣй Пан Бог з нѣба вїдзі, же она ныч нѣ вїна. Та потым йѣй повѣдаел, же го посал онец і матка, же кѣт така плана особа ше з нѣй зробила, та жебі ўжал пўшку а йу застрѣлыл. Та потым она за то ешчі горшї плакала, а попрї нѣй та і тотен йѣй брат тїш плакал также с тѣго себе пошедалы до ўйѣдна, а так плакалы, цо нѣ могло йѣдно другѣ укўїц. Йак

ше віплака́лі, та по́том она́ ста́нула гу́ ньєму а шўмньє же препі́тальї, а ше побошкальї, а казала́: Тєраз веш пўшку а ме застрель! — Альє йєму то барз бўло жаль, та ньє мал дєку йу застрєльц. Альє он йєй гуторї: Та кєб наш оцєц го' льєм очї ньє казал с тєбе вїбрац на указацїю, же сом цє застрєльїл! Та вєра она льєм казала, жєбї льєм йу цо скорєй застрєльїл, бо барз йєй вєлькї жаль. Та он вєра по́том йу поста́вил на пáру грóкї а сам ўжал і пá ньу стрїльа: пўшчїл, та ньє спальїло, ньє вїдал о́гєнь. Та он ўжал, положи́л пўшку на зьєм і ішол гў ньєй, она́ гў ньєму, а за' ше улапїлї обїдвóйо, йак брат зо шєстру, а так плака́лі, же ньє звалї кєдї досц. Йак ше віплака́лі уш по дрўгї раз, та она́ му гуторї: Мой лўбї брацїшку! Йа ньє ста́ньєм так дальєко, льєм так на штїрї-пєйц грóкї а залож дрўгї пáтрон, та скорше ме трафїш! — Та вєра зась ше шўмньє розвїнчовальї і одєшла од ньєго на штїрї-пєйц грóкї і прїложєл йєй прóсто на шєрцo і пўшчїл, та вїстрєльїл, альє йу ньє трафїл. Рўцїл пўшку на зьєм і она́ сєїнка от стрáху спáдла. Пóшол гў ньєй пáтрїц, дзє йу трафїл, ньїма ньїгдзє ньїч. Шєднул гў ньєй і зась так плака́лі, же ньє мóгли ше укóйц. Та он йєй пóтим повєда: Мóйа лўба шєстро! Йа вїдзїм барз дóбрє, же тї шї сцáльє ньїч ньє вїновáта! — Та она́ му гуторї: Мой лўбї брацїшку, ўшїцко йєдно, Пан Бог вїдзї, жє йа ньїч ньє вїна, та льєм цо скорєй прїлож мї пўшку аж до сáмєй глáвї, же цо скорєй згїньєм! — Та вєра по́том тóтєн йєй брат ста́нул і ўжал пўшку до рўкох, она́ ста́нула тїж, прїложєл йєй пўшку до глáвї, пўшчї, та ньє вїпальїло зась. Та по́том он пўшку рўцєл нá зьєм, ста́нул гў ньєй, шўмньє облáпїл, а йу побóшкал, а йєй гуторєл: Мóйа лўба шєстро! Йа уж вїдзїм сам, же тї ньїч ньє вїна. Альє тєраз цо зробїмє, кєд наш оцєц і нáша мáтка казальї, жєбїм с тєбе очї прїньєс на ўкас, же чї йа тєбе акурáтньє застрєльїл, чї ньє? — Та вєра óнї ше шўмньє зобрáлї пóпод пазўхї а їду дáлєй до тєго льєса. Прїду óнї гў йєднєй капльїцї; пóшлї там до тєй капльїцї, а кльєкльї обїдвóйо, а тãм ше крáшньє модльїлї. Та по́том йак ше помодльїлї, ста́нул гóрє а їду нáзãд за тóту дрáгу. Та цо он збáчїл? Льєцєл пóпрєд ньїх йєдєн зáйãц і он зóбрал пўшку с пльєца, пўшчїл зá тїм зáйãцoм, дóраз го зáбїл. А так по́том гуторї тєй свóйєй шєстрї, же вїдлўбїа с тєго зáйãца очї, а прїньєсьу оцóвї і мáткї, жє то з їїх дзїфкї. Та она́ вєра, йєго шєстра, му повєдала: Кєд йєй мáтка і йєй оцєц тáкї родїчє, цо óнї кáжу йу застрєльц, та она́ льєм сцє, жєбї йу застрєльїл. — А йєй повєда, жєбї барз рад, альє Пан Бог ньє дозвóлї, бо уш трї рáзї на тєбе стрїльам, а ньє мóжєм цє трафїц. — Та она́ по́том му повєда: Мой лўбї брáту, кєт тáка робóта, та уж йа свóйєго óца і свóйу мáтку ньїгдã ньє увїдзїм, альє йа бўдзєм пó тїм льєшє путóвãц, ньїж ньє згїньєм! — Та вєра óнї ше шўмньє з вєлькїм плáчoм розє-

шлы. Он забрал ше а пошол гу свойёму кочішіві, а ныч нёе гуторел кочішіві, лъем: Прагай, ідэме дому! Прішлы до дому, ўжал, вібрал очі с кешэны, положіл на стул, а указал оцові і маткі, же то з йёго шестрі, а з йіх дзіфкі. Та цо оны зробілы? Далы такі рам зробіц, а тоті очі до тэго раму на паміятку: Кед нёе маіу дзіфку, та хоч лъем з нёей очі. А тота дзіфка по тім лъеше ходзі, а плаче, путуйе, такі корінкі себе збіра, а йі. Та véра она ходзіла длугі час так, же ше фцалье обдарла, же зостала гола. Та лъем ходзі а йе гола по тім лъеше, а лъем ўше цо далей до тэго лъеса, же нараз збачі ў тотім лъеше йёден дом, а ф тім доме бвал йёден старі сьві чловек і во свойу жэну. Дзэці нёе малі ныйаке. Она прішла там далей гу тэму дому, а так рожіра гола тэго дому, хтó там йест. А тотен старі чловек, он то відзел от свойей гіжі, же барс красна йёдна жэньска, а гола йе, ўласі аш по кольска, а там цошка рожіра. Он ше йей укаже а йу вола там гу себе. Алье она нёе хцела ісц, бо уш така бўла, йак здзівэна, бо то уш прешло пэру рокі, алье тельо же он йу пріволал, цо она прішла до йёго дому і там побўла да с пэру дны. Дал йей шаті во свойей жэні, а йу пітал, жэбі остала там у нёго. Барз йу радзі відзельі тоті двою лъудзе. Алье тотен старі чловек, он бул такі йёгер, цо лъем ў лъеше бвал і оганьал тотен лъес. А тотен лъес то бул йеднего ерцэга. Та тотен ерцег мал достац вельо пэнох на госціну, та пісал до тэго йёгра, цобі му на кажді спэсуб швінью дошкóвал, бо йак нёе, та хоц кэльо рокі слўжі, та с хіжі вонка. Нёе достанье слўжбу. — Та он йак то дóстал тóто пісмо, барс ше застарал, а і с тэго барс плакал і йёго стэра жэна. Алье тота дзіфка, цо там прішла гола до нёго, та му повéда, жэбі ше ныч нёе старал, лъем жэбі йей дал такі йёгерскі шаті зробіц, йак і он ма, а оны пуйду обідвоіо до лъеса, а так бўду полбовац, же одда йім пан Бог за таке шчэсце, цо забіу дзіву швінью. Та ше вібралы на тóту польўфку. Ходза од рана аж до вечэра, нёе відно бўло ныч. Забэру ше, іду з велькім плачом обідвоіо до дому. Старі чловек барс плакал, же на старе дны мўші ісц во слўжбі гет. Іду до дому, уж нёе дальёко бўлы до дому, нараз велька дзіва швінья лъэці і она вэжнье пўшку с пльэца, пўшчі, дóраз забіла йу. Старі чловек так ше радóвал, же од радóспі нёе знал, цо робі. Прішлы до дому, дóрас пісал кáртку на пана ерцэга, цобі пóслал фўру по дзіву швінью. Та véра ерцег ше тш барс цешел тэму, же тэму чловéку, свойёму йёгру дал красні дарўнек, а йёму повéдзел, же ма до шмерці у нёго слўжбу. Та то прешло рок і два, цо тота дзіфка, ше тш з'унўло, та уш спéла ісц дальей от тэго йёгра. Та ше пта йёму: Мой лъубі дзедусь, йа бі рада дакўшчк дальей вандровац! — Тóтен старі чловек барз йу крашнье пітал, жэбі нёе годзіла ныгдзе, же уж оны барс су старе, же

ньє бѹдзе хто вѹдї пѹдац, кѹд бѹду гѹре, жѹбї бѹла така дѹбра, жѹбї
 льѹм зоста́ла там. — Альѹ йѹей ше там ньѹ пачїло, так льѹм пїта́ла од
 ньѹго тѹтї шматї, цѹ он ма по льѹше, йак йѹгер, жѹбї йѹей дал і пѹшку
 і патрѹнї, ѹна бѹдзе польѹвац. — Йак он вїдзел, же уж нїйак ньѹхце
 там зѹстац, та йѹей дал і пѹшку і мѹндур. І забрала ше с тїм пѹ тїм
 льѹше, хѹдзї од вечѹра до рана пѹ тїм льѹше так, же аж дзѹшка льѹгла
 под йѹднѹго стрѹма, же зоснала до другѹго дня. На другї дзень —
 тѹтен ѹрцег мал йѹднѹго сїна, прїнца, а тѹтен прїнци мал прї сѹбе двѹ-
 цец штїрї йѹгрох, та ше зѹбрал тїж до тѹго льѹса на польѹѹку. Поста-
 валї кѹждї на своїо дїштѹнци, а он зѹстал за нїма та помальѹчки
 їдзе сам пѹ тїм льѹше. Та вѹра он натрафїл акѹрат на тѹго йѹгра, цѹ
 там спал. Стѹньѹ гу ньѹму, а так ше прїпатра, же пѹ то за члѹвек такі
 краснї млади, а йѹго ѹца мѹндур ма, же он зна ѹшїцкїх йѹгрох, а тѹго
 йѹднѹго ньѹ. Та вѹжньѹ го, зѹбѹдзї, а пїта ше го, цѹ там рѹбї ѹ тѹтїм
 льѹше. Тѹтен йѹгер стѹньѹ, кѹшчїк ше зльїк, а му гутѹрї, же заблѹдзїл,
 же ньѹ зна, скѹдзї йѹ, ѹнї ньѹ зна, дзе драга. Та он на ньѹго патрї,
 барс ше му запачїл, же такі млади йѹгер дѹбрї, хлоп млади, же ѹн го
 вѹжньѹ гу сѹбе, бѹдзе прї ньѹму за першѹго йѹгра. Та он го пїта, жѹ
 он ньѹ пѹїдзе, зостѹньѹ ѹ тѹтїм льѹше, пѹїдзе, скѹдзї прїшол. Альѹ он
 гутѹрї, прїнци, же кѹд ньѹ пѹїдзе, та го дѹраз застрѹльї. Та тѹтен йѹгер
 рад ньѹ рад мѹшел з нїм їсц. Прїшол з нїм до дѹму, до бѹрку, дал
 му першу хїжу ѹ му повѹда: Ту бѹдзеш мац квѹртїль! — А тѹтї вѹцей
 йѹгрї йѹден ку другѹму зачалї роспраѹйѹац, цѹ то таке, же ѹнї уж по
 тѹльо рѹкї слѹжа, а ѹнї таку лѹску ньѹ маїу ѹнї квѹртїльѹ! — Та
 вѹра тѹтен прїнци роскаже йѹдну польѹфку там а там. Шѹмньѹ ше вїбѹру
 ѹшїцкї шесц а двѹац, а тѹтен наймлатшї йѹгер фурт з нїм їшол ѹбок.
 А тѹтї вѹцей йѹгрї йѹден до другѹго шупѹлы, цѹ то таке за рѹбѹта. Та
 польѹвалї по тїм льѹше. Прїшол ѹбїд, ньѹ забїлы нїч, льѹм тѹтен йѹгер
 йѹднѹго зайѹца. Та тѹтен прїнци ѹшчї ѹше го рѹтшї вїдзел. Дал му зо
 своїѹго ѹбѹду ше найѹсц і нанїц і побрѹлы ше помальѹчки дѹму. Прїду
 дѹму, кѹждї на свої квѹртїль пѹшол. Тѹтен млади йѹгер дал сѹбе нанѹ-
 шїц до бѹчки вѹдї а ше шѹмньѹ вїкѹпал: такі бул краснї, червѹнї йак
 рѹжа і забрал ше, їшол на шпацїрку. А тѹтен прїнци льѹм за нїм їшол,
 а пїтал ше го, скѹдзї он, чї ма ѹца а і матку і чї му жїйу. Альѹ ѹн
 му ньѹ хцел нїч повѹдзѹц. Та цѹтом забрал ше, їшол дѹму. Пѹшол йѹ-
 гер дѹму на свѹй квѹртїль, а тѹтен прїнци кѹкал на дзѹвѹрї, на дзїру,
 же цѹ он там рѹбї. Тѹтен йѹгер ше позобльїкал, їшол спац до посцѹльї.
 Альѹ тѹтен прїнци уш то збѹчїл, же то ше му вїдзї, жѹ то ньѹ бѹдзе
 хлоп. Та вѹра на другї дзень роскаже на польѹфку зась. Іду по льѹше,
 ходза, прїшол дїшч, дѹбре йїх помѹчал, ѹнї ше забрѹлы, пѹшлы дѹму
 назад. Та прїнци дѹраз за тїм йѹгром. Йѹгер дзѹвѹрї завар, дѹрас ше

зámкнул. А тóтен прінц патрі на дзірку — йёгер ше поз'обльіка а ідзе до купельі, цо мал зробёну ў хіжі. Та уш тóтен прінц акўрат відзел, жé то жéньска. Дóраз дўркал жéбі му отвóрел. Альё тен му нёе отвóрил, нйш ше аж нёе óбльік. Йак ше óбльік, ідзе отвóриц, прінц уж одéшол гет. На дрўгі дзень пóшол до файнёго шпайдра, жéбі зробел пре йёдну бралту найдракні шаті, же кэлю му прідзе, та он то заплаці. Йак тóті шаті уж бўлы готóве прінёше йіх сам до дóму, полóжі на свóйу посцель а да волац тéго йёгра, жéбі прішол дóраз ку нёму. Йёгер ше позбіра, ідзе там гу нёму, вйшол до гіжі, прінц дзвэрі зámкнул, а ше му каже дóраз з'обльец. Альё он барс ше загáньбел і ше застрáмил, та нёе хцел ше з'обльец. Альё тóтен прінц мал нат посцэлы шáблыу, вйхáнцил шáблыу, а му повéда: Дóрас це порўбем, кёт ше нёе з'обльечеш! — Тóтен рад нёе рад — мўшел ше шўмнёе з'обльец; а дал му тóті з бралти, цо дал зрóбиц, шаті, жéбі ше óбльек дó тйх. Тóтен нёе хцел, áльё мўшел. Йак ше óбльік, барс крáсна кйзасóньа з нёего бўла. Потом он ўжал йу пот навўхі, а йшол гу свóйёму оцóві, а му повéда: Тáтусь, то бўдзе мóйа жéна! — Оцец ше тйж зрадóвал, же то барс шўмна осóба, та вера уж весьёльё мáло буц, а он ше йёй пйта, прінц, дайáкйх родйчох. — Она му повéда, же óна нёе зна, же óна уж барз даўно з дóму гет. — Та ше йёй пйтал, кáдзі ходвйла. — Тá му повéда, же цо ше йёй водзйло у тотéго духоўнёго і пó тйм льёше і у тéго старéго йёгра. — Та он дóраз шеднул гу шрайтйшу, а пйсал пйсма на тотéго духоўнёго і на йёй óца і на мáтку і на брáта, жéбі фтэді а фтэді ше там поставйлы на вешельё, áльё к' кэму, та нёе пйсал. Та тóтен духоўні ше забэре дóраз а ідзе там гу йёй оцóві, і гу мáтки, а пйта ше ййх, чй нёе знайу, кэму то бўдзе вешельё? Та óны му повéда, же нёе знайу. Та тóтен духоўні ййм гвáрі: Йа уж знам, то льём зá то вас волáйу, жéсце мóйо родйче, бо йá ше с тйм прінцом познам! — А он го нйгда і нёе відзел. — Та йду там на тóто вешельё. Йак прйшлы там, прйду до бўрку, та тóтен прінц відзе нáпрец нйх а ййх шўмнёе вйта. Та óны пóгом вйшлы на верх а дóраз ййх дал там до гіжі шедзйц. А каже óна тóму прінцóві, жéбі кáзал йёй оцóві і йёй мáтки там гу нёей до гіжі. Йак прйшлы там до гіжі, стáньё óна зо стóлка і шўмнёе ййх вйбóчка. Тóті йёй родйче та льём нá нью пáтра, же цо то йё за йёдна. Она ййм гутóрі, же óна ййх дзйфка. — А óны поведáйу, же óны мáлы дзйўку прет пáру рокáмі, áльё ййм умáрла. — Ну, та дóбре. Вешельё стáло, панóве йёдза, пйша, тóтен духоўні тйш шедзй, пййё, с погарáмі сэбе чёрка, дóбрей дзекй бул, та сэбе шйвал. Тóтен прінц стáньё от тйх пáнох, а пйта пребачёньё дáцо поведзйц: Же цо тáкй члóвек заслўжй, кед другéго сце зо швёта змáрнйц? — Тá тóті панóве му гутóра: Ту мáме духоўнёго, он йё учéні дóбре, та нйай он осўдзй, йак духоўні члóвек,

по такі заслужі, кет спе другého во швѣта змáрниц. — Та тóтен духоўні стáньє от стóла, дóбрей двѣкі бул: Та за кóньмі го потáргац! Шмерц за шмерц! — Ну та прінц гутóрі: Пáрдон, панóве. — Пóшол по свóйу пáньбу, прівѣдзе йу там, а повѣда йѣй, жéбі йѣдну пріповітку опраўдаіву повѣдала, по йѣй б́уло, дзе цо ше йѣй водзіло от шідзэмого рóка аж до гнѣшка. — Она зáчньє роспраўйац, йак йѣй б́уло у духоўнэго, а духоўні дóраз ше запáлыл, же цó то тáке. Духоўнэго дáлы особньє зáўрец. А óна тóту пріповітку роспраўйáла дáльшєй, йак йу брат стрілыл, á ньє мох трафіц, же пóтом зайáпа стрáфіл, а óчі відлúbал, опóві і мáткі пріньєс на ўказ, жé то з ньѣй íстей. Пóтом йак пó тім льѣше ходзіла, йак у тэго йѣгра б́ула і йак сом, повѣда, ту д́ушла. — Тá йѣй óпец і йѣй мáтка во стрáху од радóсці барє плакáлы, цó йім б́уло жаль. І дóраз тэго духоўнэго за кóньмі рóстаргáлы, á йѣй óца і йѣй мáтку з'охабіла прі сэбе і брáта. Вешѣльє онстáло, тэму йѣгрові старэму, цо у ньэго б́ула, дáла му барз дóбрі подарúнек. — Два дзёркі ў нóше, сконьчíло ше. Та кед ньє помáрлы, ёшчí до днѣшка ж́йу.

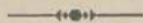
Зап. в липни, 1899, від Осифа Валька.

II.

БАЧ-БОДРОГСЬКИЙ КОМІТАТ.

П І С Н Ї.

I. Духовні пісні і колядки.

1. Про Адама.

1. Гді Бог Адама
Створіл рукама
На образ главі йёго :
Дал йёму жёну,
На імя Йёву,
З рёбра боку лівóго.	3. А врах злослівій,
А не жічливій,
Йёву подмоўйайет :
Вігріш ти йáпко,
Мо́я коха́нко !
Так с́я з нým зраждайет.
2. Обіцьал йёму
Роскоші ў райу
Зо жено́йу за живóта,
Ті́лько з йёднóго
Дрэ́ва райско́го
Ньё казал с́я ім дотікати.	4. Она урва́ла
І скоштовáла
Ово́цу райско́й :
Простерла ру́кі,
Кусі́ла ўші́ткі,
Адамóві да́ла.
5. Адам прійёмляйет,
Йаблу́ка ўкуша́йет,
Наго́ту спознава́йет :
Йё́ва спозна́ла,
Наго́йу ста́ла,
Себе с́я заўстідьбі́ла.	

Зап. в липни, 1897, від Яноша Колошняя.

2. Пастухи на Різдво Христа.

Пáсли о́ўці пасті́ре,
Прі́ Бетлэгем ма́іре (?): | Ўста́ньте горе, не спі́те,
Па́на Хр́ста найдэ́те ! |
|--|---|

Найдёте го йаслічком,
Повіте го пелёнком.
Маріѣа ше старала,
Же пелёнкі не ма́ла:

Не ста́рай сѣа, Марі́йо!
Старне́ме ми з ру́жі квет,
Пови́йме ші́рі швет!

Зап. в липни, 1899, від Яноша Колошняя.

3. Пастухи на Різдво Христа.

Тэраз йа сом пóчал дóбре спáті,
Тэраз ми почáлы на гесц дáті.
Йáсно зашвіцэлы гóрі, льéсі,
Шпівáйу ангéлки по небéсі.
А ві, хлáнци, стáньце, нѣ жалуйце,
Кáжді свóйо бочкóркі пріготуйце;
Стáла ше нам весéла новіна,
Же пáна Марі́ѣа породіла
У йáшльох на слáмі віфлей́мскей,
Худóбной маштáльны, а на жéмі.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

4. Ангел сповіцує пастухів про Різдво.

С тáмтэй стрáні гáйка
Жельéныі ше траўка:
А там гóре пасті́ркóве
Йéдза кáші з гáрка.
Прішол гý ным áнгел
А так йім гутóрел,

Же ше Хрiстос нарóдзел,
Абi кáжді відзел.
А ті пóпать, Рóгу,
Зáтруп же ті Бóгу:
Алілúѣа, алілúѣа,
Слáва пáву Бóгу.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

5. При яслах Христових.

Йей панéнка
Смирéного сінка
Нам породіла:
Од винúшчі (?)
До йаслы́чкох
Йéго йéст положіла.

Немо́йне ды́тьáтко,
Ма́ле нахо́льáтко.
.
.
.
Льéм ше цешéла,
Тáк му шпівáла.
.
.
.

Вол і босел
 На ньго діхалі,
 Так му рікалі:
 Цар наш, краль наш,
 Лежі меджі намі!
 Так го віталі.
 Лежіт немольátkо,
 Разльічне пташатко.
 Йго хвалілі,
 А уш не білі,

Кóтрі своїйей
 Вельікой мілóсті

 Пóслад сїна
 З небесе висóке,
 Абі нас спáсол,
 Кóтрі од нарождєнья,
 Жáдноу потьшєнья,
 Нє мал наш мілі
 Хрїстос йодні.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

6. Радість із причини Різдва.

Радуйте сѧ ўсі лѧдїйє, з нєба прїшол радосні час:
 Хрїстос сѧ нам нарóдел у блажєні час;
 Ўсі лѧдїйє чўйте, чўйте, ко Віфлєйєм прїстїпўйте.

Увідьте слáўно рождєство во худóбноу храмїні,
 Сам Бох церпел, пєрпел, во йáслах на слáмі.
 Ўсі лѧдїйє чўйте, чўйте, ко Віфлєйєм прїступўйте.

Небеса засвїтѧ сѧ, у полнóці йáсносц,
 Ангел з нєба прїстўпел гў настїром радóсно;
 І пастїре бєжа, бєжа, слáву бóжу да увїдза:
 Ўсі лѧдїйє чўйте, чўйте, ко Віфлєйєм прїступўйте.

Радўйє шє Марїя о рождєствї своїóго сїна,
 Со Осїфом, со бїдлѧті, чїста дѧва, Бóга матї:
 Ўсі лѧдїйє чўйте, чўйте, ко Віфлєйєм прїступўйте.

Од востóка трїйє царї Ісус Хрїсту нєсут дарї:
 Лїван, смїрно, злáто, дарї дáйу, Ісус Хрїсту заспїваўу:
 Ўсі лѧдїйє спївайте, спївайте, новóго царя славіте.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бєсерменї в Коцурі.

7. Хрїстос чоловіком.

Од востóка восїя звєзда йáснаїя,
 Пóстал Бóгом челóвік от Ізраєльѧ.
 Валаám то пророкóвал,
 Йáсну звїзду показóвал,
 Днес восїяáла.

Во котóрой прорóці йáсно писáлы,
 О востáннї і лы́та (?) тáйна откρίга,
 Лóва блага, плодови́та
 І роскві́тла закві́тну́та
 Ды́ва рашда́йа.

Исполнітель зако́на стúпел на зéмльу :
 Іс пречісто́й ды́віці і заступни́ці
 Нарóдел сїа ўсе́й тва́рі,
 Небесного ца́рїа сла́ві
 [В] убо́гі ста́лі.

Зап. в вересни 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

8. *Побиті Іродом діти.*

День божóго нарожден̄ья :	З маткамі сїа пожегна́лі,
Весéло льúде,	Жéртву не ма́лі,
Блага́ вам буде !	Знак криві.
Ангел па́стір[ям] так зві́стовал :	Слэ́зі віліва́ют плачлі́ві ма́ткі,
Же сїа наро́дїл,	О сво́їх ды́ткі :
Так увесéлыл краль	Лéжат збі́ткі бара́нко́ве,
І о́ца зафра́сóвал.	Йак у пóльу снóпкі.
Ды́ткі побі́ті да́л :	Ра́хіль пла́чет так ре́кнú́ше :
Білі, сі́клі, мордова́лі,	Поты́хі не ма́л[а],
Стрóгі катóве,	Пра́ве уміра́л[а],
Ўла́сні збойцо́ве.	Па́трайú́чі на сво́йго́ сїна,
Крїчат ды́ткі,	Тья́шко умлыва́ла.
Плачут ма́ткі	О Йроде оку́рну́ку,
Кірва́ве, серде́чне.	Вéлька то віна,
От пéрсї йїх одрива́лі,	Же сво́йго́ сїна,
І ра́стїна́лі,	Што за прї́чина,
Різі не ма́лі	На забі́ток да́ла.

Зап. в липни, 1897, від Яноша Колошнїя.

9. *Апостоли по смерті Христа.*

Вішла гві́зда на край швéта,
 Зашві́цэла до пол швéта ;
 Ішли за́ ньу апостóлі :
 Чóм сце смúтні, ньéвесéлі ?

Же сме Хріста нѣ відзѣлы,
 Йак у штвѣрток прі вечѣрі,
 Хлѣба ламал і нам давал,
 З божу кіру нас напавал :
 Йѣце, піце, уживайце,
 Паана Хріста спомінайце !
 Йѣдлы, пілы, уживалы,
 Паана Хріста спомінали.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

10. Христос і Богородиця. А.

Кет ше Ісус Хрістос на нѣбо вібѣрал,
 Своіу лѣбу мацер на жемі з'охабйал.
 „Нѣ з'охаблай, мой сіночку, на жемі,
 Лѣм ті ме бер зо собі на нѣбо“.
 „Нѣ можеш ті, матко моѣа, зо мну на нѣбо поѣси,
 Бо ті мушіш, матко моѣа, на жемі умірац.“
 „Кед ѣа будзем, мой сіночку, на жемі умірац,
 Нѣ допущчай гү мнѣ злѣму пріступовац.“
 „Нѣ бой ті ше, матко моѣа, ўрага шкарединого,
 Пошлѣм ці ангѣла з нѣба високого.
 Пошлѣм ці ангѣлох, дванац апостолох,
 Сам прідзем трінасті, сам Хрістос небесні.
 Та ті пойдзеш, матко моѣа, пойдзеш мѣджі намі,
 Йак йасні мешачок мѣджі гвиздочкамі.
 Та ті шѣднѣш, матко моѣа, на праву правіцу,
 А ѣа шѣднѣм, матко моѣа, на сүдну століцу.“

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

11. Христос і Богородиця. Б.

Кет ше Ісус Хрістос на нѣбо одбѣрал,
 Своіу лѣбу мацер на жемі охабйал :
 Нѣ охабйай ме, сину мой, на теѣ чарней жемі,
 Лѣм ті ме бер зо собі на нѣбо !
 Нѣ можеш ті, матко моѣа на, нѣбо зо мну іці,
 Бо ті мушіш, матко моѣа, на жемі умреці.
 Кед ѣа будзем, сіночку мой, на жемі умѣрац,

Ньє допущай гу мнѣ злѣму доступовац!
 Ньє бой ті ше, матко мойа, ўрага шкаредно́го,
 Пошльѣм ѡна з ньѣба ангѣлох, дванац апостолох,
 А трінасті пойдзе сам Хрїстос небєсні;
 Пойдзеш, матко мойа мїла, пойдзеш мѣджі намі,
 Їак ѡасні меша́чок мѣджі гвїздочка́мі.
 Пойдзеш матко мойа на правїцу,
 А ѡна шѣдньѣм на сўдну столїцу
 І там будзем судзїц грїшнім і правѣднім.
 О хтору ті, матко, бѣдзеш душїчку просїті,
 Ньє годна та дѣша затрацѣна бїті!
 О Хрїсте і паньє, най сїа нам то достаньє,
 Най сїа нам достаньє, то царство небєсне!
 О матко Ісѣсова, модльїй сїна своѣого,
 Жебїсме ше досталї до царства небесно́го.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Новак у Коцурї.

12. Грїшна дѣша з Богородицею перед Хрїстом.

Уска драшка до небєса,
 Ідзе по ньѣй грїшна дѣша;
 Ідзе, їдзе барє плачу́ці,
 Своѣо руці ламаїу́ці.
 Стрѣтла ѡу там матка бѣжа:
 Дзе ті їдзеш грїшна дѣша?
 А ѡна їдзем на осужденїѣ,
 Пѣкло мї ѡѣ отворѣне.
 Грїшна дѣшо! Гїбай за мну!
 Пойдзем модльїц сїна своѣо,
 Да отпушчі грїхі твоѣо!
 Задуркалі, покльѣкалі,
 На Пѣтра ше завола́лі —
 „Пѣтре, Пѣтре! Во́змі кльўчі,
 Во́змі кльўчі, хто там дѣрчі“!
 „А там дѣрчі матка бѣжа,
 За ньѣ стоїї грїшна дѣша“.
 „Моїу матку нѣка нѣсє,
 Грїшнеї дѣші преч укасє“!
 „Сїну, сїну, сїну мїлі!
 Отпуш грїшнеї дѣші вїні“.

„Мамо мо́йа, нѣ отпу́щчѣм,
 Бо до цѣркві нѣ ходзѣла,
 Нѣ ше Бо́гу нѣ модльѣла“.

„Сіну, сіну, сіну мілі!
 Отпуш грішней д́уші віні“.

„Мамо мо́йа, нѣ отпу́щчѣм!
 Мо́йо по́сті нѣ посцѣла,
 Ё нѣдзѣльу ше ўше чесала,
 Кѣді вѣлька сл́ужба ста́ла“.

„Сіну, сіну, сіну мілі,
 Отпуш грішней д́уші віні“.

„Уж йѣй віна отпу́щчѣна
 І гу ца́рству пріступѣна“.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народ. пісні, I. Ст. 234—235 і 236. Ч. 67 і 69.

13. Пісня до Богородиці.

О Марі́йо, Ма́тко бо́жа, Пречіста,
 Про́сі за нас сво́го сіна Ісус Хріста:
 Біла лелі́я, ды́ва Марі́йа,
 Хто́ру зродзѣла преші́ята Анна. } *)

Ті кральі́ца і ангѣлом, Пречіста,
 Про́сі за нас сво́го сіна Ісус Хріста.

Ті кральі́ца архангѣлом, Пречіста,
 Про́сі за нас сво́го сіна Ісус Хріста.

Ті кральі́ца і ўшім ші́ятім, Пречіста,
 Про́сі за нас сво́го сіна Ісус Хріста.

Ті кральі́ца і ідо́відом, Пречіста,
 Про́сі за нас сво́го сіна Ісус Хріста.

Ті кральі́ца і ші́рогом, Пречіста,
 Про́сі за нас сво́го сіна Ісус Хріста.

Ті кральі́ца і нам грі́шнім, Пречіста,
 Про́сі за нас сво́го сіна Ісус Хріста.

Зап. в серпни, 1897, від Марі́ї Янкань у Керестурі.

*) Сей прислів повторюєть ся по кождій строфі.

14. *Пісня до Богородиці на троні.*

Христійане по ўсем світы по́йте весело,
 Вознёсла сѣа ды́ва сѣ́ата нѣны на не́бо;
 Вознёсла сѣа зо сла́вою, сѣ́ла на свой трон,
 Од не́го же невірних сво́йїх ўше і́женет вон.
 Ох, Марі́ю Ма́тко бо́жа, сўшчайа ў не́бі,
 По возда́ной благода́ти од о́ца те́бі,
 Уды́ли нам мѣсто ў не́бі прі трóйны тво́ей,
 Гдѣ царствў́йеш зо сїном сво́йм.
 Ра́дуйте сѣа та́же вірні, мѣсто ожида́ет вас,
 Ко́йа жа́дна сїла зѣмна не во́змет од вас.
 Льў́бме гдóві і шіро́ті, возльў́біт Бог нас,
 Поста́ви нас на праві́цу, йак прі́йде той час.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Янкань у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 49. а.

15. *Пісня до Петра і Павла.*

Оргáни ігра́йте, Пѣ́тра велі́чайте,
 Апóстолу Па́ўлу радóсно загра́йте.
 Ірóде безбóжний, а цы́сару рѣ́мский,
 Ка́зал мордовáти, йак Пѣ́лат понті́йский.
 Апостóла Пѣ́тра ка́зал мордовáти,
 Апостóлу Па́ўлу ка́зал гла́ву знѣ́ати.
 Ірóде безбóжний, ті́роне прокльáтий,
 Бў́деш ти на ві́ки у пѣ́кльї горі́ти.
 Апостóле Пѣ́тре, процві́тайеш ти на ві́ки,
 Во гóрном сї́юньї з ангельскїми лі́ки.
 Спо́доби же і нас ві́чного царствї́я.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Янкань у Керестурі.

16. *Покритка в пеклї.*

Ішло дзїўче на во́ду,
 На ту во́ду студьѣну.
 Ішол тамаль младѣ́нец:
 Дзїўче, дзїўче, дай вѣ́ньц!
 Йáкі же ті младѣ́нец,

Кет ті ньѣ маш свой вѣ́ньц?
 Йáка же ті дзїўчїна,
 Трóйю дзѣ́ці зродзѣла,
 Трóйю дзѣ́ці зродзѣла,
 Дóлу во́ду пушчѣла.

Облапел йу о полі :
 Трі рас пекло обішли,
 Трі рас пекло обішли,
 Ньїдзє ўрата нє нашлі :
 Ўрата, ўрата, ўратице,
 Ростверайце Катїце !
 А цо таке нєшєце,
 Же роствєрац кажєце ?
 Ньєшем тїло і дўшу,
 Рїхтарову Катўшу.
 Йєден двєрі роствєра,
 Другі карсцель намєсца,
 Трєці смόлу роспєка :

Дайме мї йєй смόлу пїц,
 Най прївіка пєклу жїц.
 Пїшце жойєй мацєрі,
 Най зна трїмац йак цєрі ;
 Най нєє карє з йазїком,
 Най йїх штрόфа с пруцїком ;
 Мнєє карала з йазїком,
 Нєє штрόфала с пруцїком.
 Пїшце жойєй мацєрі,
 Йак йа ше ту дόбре мам :
 Шэфран, йўмбїр предавам,
 Чарнїх дьаблох кўпцох мам.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурї.

Паралелї : Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 6—7. Ч. 6. — Головацький, Народні пісні. I. Ст. 210—211. Ч. 36—37. — Тамже, III, 1. Ст. 225—226. Ч. 95. — Т. II. Ст. 727—728. Ч. 13. — P. I. Šafařik, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřech. II. Ст. 105—107. Ч. 69. — Žegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 76—78. Ч. 4. — Wójcicki, Piesni ludu. I Ст. 49. — II. Ст. 301—304.

17. Те саме.

(Вїдривок).

Ўрата, ўрата, ўратица,
 Отверайце ўратица !
 А цо таке нєшєце,
 Же отвєрац кажєце ?
 Ньєшем цєло і дўшу,
 Рїхтарову Катўшу ;
 Дайце вї йєй смόлі пїц,
 Най прївіка пєклєє жїц.
 Пол погара понїла,

Пол пламєньом постала ;
 Цалї погар понїла,
 Шїцко пламєнь постала.
 Пїше вопа лїтєрі,
 Аж до своїєй мацєрі :
 Мамо, мамо, маш йїх два,
 Іншак йїх кар, йак шї мнєа.
 Мнєа шї карала з йазїком,
 А йїх карай с пруцїком.

Зап. в серпни, 1897, від Марїї Стрїбер у Коцурї.

II. Баляди і романси.

18. *Мертвець-коханок.*

Кет ше мілі од мілей брал,
На рок, на два йу з'охабйал :
Кед нє прїдзем за рок, за два,
Нє чєкай ме, міла, ныгда.
За рок, за два го чєкала,
А у трєцім чаровала.
С пўстей стўднї вѳду брала,
Сўху грўшку польвала.
Йак вона йу польвала,
Аж на біло росквітала.
Грўшко, грўшко, розвівай ше,
Мілі, шєрцо, прїблїжї ше!
Дзе ше ўжало, там ше ўжало,
На облáčок задуркало :
Чї спїш, міла, чї тї чўйєш,
Чї ме вєрнє опчекўйєш ?
Нє шпїм, нє шпїм, альє чўйєм,
Вєрнє йа це опчекўйєм.
Вїпрѳвадз ме, міла мѳйа, за гумнїці,
За червєні вїшенїці.
А ѳна го спрѳвадзїла.
Казал ше йєй дѳму ўраціц :
Ўрац ше, міла, ўрац ше дѳму,
Бо йа вєра нє твѳй мілі,
Льєм йа дѳвол справѳдлїві.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

Паралєлї: Головацький, Народнї піснї, I. Ст. 83—84. Ч. 40. — Т. II. Ст. 708—710. Ч. 12.

19. У ворожки.

Надзала мі швэкра кудзель,
 Цо ньє спрэдзем сёдем ньэдзель:
 Тэді до мацэрі пойдзеш,
 Док ту кудзелочку спрэдзеш.
 Пóшла швэкра до косцэла,
 А ньэвэста до сушэда:
 Сушэдо мóйа премíла,
 Дáйце ві мньє порáді!
 Їá бi ці дáла порáді,
 Альє ці ше бóйím зрáді.
 Ньє бóйце ше ві тей зрáді,

Льєм ві мньє дáйце порáді.
 Роскúбай ті кудзелóчку,
 Нáйдзеш ті там жáбу нóшку;
 Жáбу нóшку і клатóчку,
 Та ті спрэдзеш кудзелóчку.
 Прíшла швэкра вос косцэла,
 А ньэвэста кúдзель спрэдла:
 Ньэвэсто мóйа премíла,
 Хто ці тáку порáду дал?
 Сáма йá ше здогадáла,
 Кудзелочку роскубáла.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцури.

20. Дoнька-пташка.

Дáла мáтка цэру
 Дальєко от сéбе,
 Заказала йей,
 Прíказала йей,
 Ві ньє íшла до ньей,
 За сéдем дньí,
 За сéдем тiжньí,
 За сéдем мешáчкi
 І за сéдем рóчкi.
 Спрáвím йа ше, спрáвím,
 Птáчком йарáбом,
 Пóйдзем до мамóчкi,

Шэдньєм на лелíйi
 І на розмарíйi.
 Прíдзе мóйа мáцi
 Петружочку жáцi,
 Бúдзе ме саньáцi *):
 Їай гíша, гíша,
 Птáчку йарáбi,
 Погрéбеш лелíйу!
 Хто йу посáдзел,
 Тóт йу погрéбе,
 Сто рас крáшша бúдзе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. I. Ст. 195—196. Ч. 18. — Тамже, III. 1. Ст. 141—143. Ч. 10—11. — Т. II. Ст. 703. Ч. 5. — Fr. Bartoš, Nowé nar. písně moravské. Ст. 34. Ч. 95. — P. I. Šafařík, Písně světské lidu slow. w Uhřích. II. Ст. 103—108. Ч. 68. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 53—54. Ч. 66, a—b. — Žegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 145—146. Ч. 9. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnyim Szląsku. Ст. 239. Ч. 488. — З. Радченко, Пісні Гомельського уезда. Ст. 205—206. Ч. 175. — J. Kollár, Národní zpiewanky, I. Ст. 3. Ч. 1.

*) Намісь: зганьаці = зганяти.

21. Ковалева дочка.

Ора́ла ба́ба загра́ду,
 При́шол гу́ ньей пан на пора́ду :
 Ой ба́бо, ба́бо, зрад ба́бо,
 При́шол сом гу́ вам на пора́ду,
 Йак бiм мал скла́мац ковальо́ву па́нью.
 Ба́ба му гутóри :
 Облеч ти шма́ті панё́нські
 І папу́чі кармаже́йські,
 Та ти ше прехо́ц по гру́нку
 Аж до само́го вечарку.
 А йак на́ це прiдзе те́мна ноц,
 Пітай ше до кова́льа на ноц.
 Кова́ль, кова́ль, ковалье́чку,
 Пренóцуї ме йе́дну но́цку,
 Бо йа справодлiва па́нї,
 Ідзем на ва́шар до Пра́гі ;
 Уж йа сво́й то́вар посла́ла,
 Са́ма ту на́ ноц воста́ла.
 Йаґ уж бу́лі по вече́рі,
 Роска́зал кова́ль сво́йей це́рі :
 Іц ти, це́ро, ло́жу скласц,
 По́йдзе с то́бу па́нья снац.
 Це́ра оцóві так отпове́да :
 Апо мо́й мiлі, лью́бі !
 Йак мнє ше то́та па́нья нє лью́бі !
 Кова́ль це́рі отпове́да :
 Чом бi ці ше па́нья нє лубе́ла,
 Кет ші а́нї нї́гда нє ви́дзела ?
 Уж во́ні два полье́гали,
 Сцiха сло́во прегварйа́лі ;
 А йак бу́ло по полно́ці,
 Крiча́ла це́ра о сво́йей мо́ці.
 Дру́га па́нья отпове́да :
 Чит ти, це́ро, нє крiч ти,
 Ша нас нíхто нє слíшї !
 А йак ра́но постава́лі,
 Дзекóвал пан ковальо́ві,
 Ковальо́ві й йо́го це́рі :
 Здра́ва о́стань, мiла жо́йа,

Уш ті б́удзеш на ўше гд́ова.
 А йак б́уло блы́ско р́очка,
 Кольы́ше ц́ера сін́очка,
 Ходз́ела з ным по жельз́еней луце,
 І ма́ла сін́очка прес о́ца на р́уце,
 А так му шпів́ала :
 Гальбай, б́ельбай, с́іну мой!
 Нь́е буц та́кі, йак о́зец твой!
 Нь́е бул твой о́зец пан паней́скі,
 Ль́ем бул зводі́тель кармаж́ейскі.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

П а р а л л е л і : Головацький, Народні пісні. Т. 1. 252—253. Ч. 133. — К. Erben, Písně národní. II. Ст. 22—29. Ч. 158. — Fr. Bartoš, Nové nár. písně moravské. Ст. 124—129. Ч. 322—323

22. Вояк у пані.

Шол ж́ольнйр з Буда́йна,	Та посп́елку збу́рела.
Нь́ссол м́еду і ві́на :	Па́н ше па́ннй спі́ту́йе,
Па́ннй на нь́го ўзі́рала,	Ц́о за ж́ольнйр за дзв́ермі ?
Од нь́го дзбан пі́тала.	То й́е ж́обрак уб́огі,
А йа те́бе нь́е дам дзбан,	Кальы́ка й́е на ногі.
Бо йа на́ це злі зуб мам!	Кед́ бі ше пан зм́ілова́л,
Пан ше па́ннй спі́ту́йе,	Та́ бі го барз даро́вал.
Ц́о за пі́пка на сто́лье ?	Па́н ше на́д ным зм́ілова́л,
Пан офі́цір ка́рті грал,	Вінья́л д́укат, та му дал.
Ша вон пі́пку зань́агал.	Ж́ольнйр с хі́жі ві́блывнул,
Пан ше па́ннй спі́ту́йе,	На ковн́чка ві́звісну́л :
Ц́о посп́елка збу́рена ?	Й́ёдну но́цку с па́ньом спал,
Ма́чка мішу лов́ела,	Ішчек мі пан д́укат дал! *)

Зап. в вересни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

П а р а л л е л і : Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 103. Ч. 261. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 133—134.

23. Викрадена. А.

Йа там да́лье пот пат́очку	Ей й́едні пі́йу, дру́гі гра́йу,
Пі́йу хла́нци палье́нчочку ;	Тр́еці дві́уча нагварй́а́йу.

*) По кождім стиху приспівуєть ся : Гей, гей, го́на, го́й.

Йак во́нь го нагваре́лы,
 До гінто́ва положе́лы.
 Мац йей спáла, нѣч нѣ зна́ла,
 Сухе́да йей поведáла:
 Ей ві, сухе́до, го́ре ста́ньце,
 Дзіўку се́бе здоганя́йце!
 Ей, а ві, бра́ца, го́ре ста́ньце,
 Ко́ньа се́бе ошедла́йце,
 Ше́стру се́бе здогоня́йце.
 Ей а там да́льей прі Мільо́ве,

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Копурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні, I. Ст. 85—87 Ч. 41 і 42. — Тамже. Ст. 75—78. Ч. 32. — Т. III. 1. Ст. 21—22. Ч. 9. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 11—13. Ч. 9.

24. Викрадена. *) Б.

Мац йей спáла, нѣч нѣ зна́ла,
 Сухе́да йей поведáла:
 Ві, сухе́до, го́ре ста́ньце,
 Дзіўку се́бе здоганя́йце,
 А ві, хла́пці, го́ре ста́ньце,
 Ше́стру се́бе здоганя́йце.
 Йак во́ни йу здогоня́лі,
 Трі слові́чка прегваре́лі:
 Вітай шóўгор, вітай мілі,

Нѣ по́йдзеш ті о́тац жіві.
 Зацáлі му до по́йаса,
 На цо те́бе ше́стра на́ша?
 Ка́дзі з нѣ́ого креў кашка́ла,
 Ё́шадзі рúжа росквіта́ла.
 Ішли дзіўкі до косце́ла,
 Ка́жда рúжу ухваце́ла;
 Льём та йѣ́дна нѣ ухва́тла,
 Цо́ ше прѣ нѣу креў розля́ла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 141—142. — Waclaw z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego Ст. 509—510. Ч. 29. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 102—104. Ч. 11.

25. Покарана кошмарка. (руск. л. 143. нр. 41.)

Од Дрінова, до Дрінова,
 Дзе мі стóйі каршма но́ва,
 Нѣ обі́та, нѣ опші́та,

Льём з баршо́ньём опцагну́та.
 Дво́мі бра́ца схóдзовалі,
 Качмарэ́чку льубовалі:

*) Бракуе початку.

Качмаречко ш Штідрінова!
 Чі то дзвіўка ўласна тво́йа?
 Ей ньё-мо́йа ўласна дзвіўка,
 Льем йё у мньё за́ставена
 За- сто зла́ті, за- червені
 І за пёрсцень, за стріберні.
 Качмаречко ш Штідрінова!
 Чі бiш да́ла, чі бiш да́ла
 Нам з нью йё́дну но́цку прэспа́ц?
 А йак же бi сом ньё да́ла?
 Та на дзвіўче заво́ла́ла:
 Ільєн, Ільєн, краса́не дзвіўче,
 Пóсцель, пóсцель бі́лу пóсцель;
 А і та́ку ті йу пóсцель,
 Жéбі мо́гли трóйю льё́гнуц!
 Дзвіўче пóсцель пóсцельба́ло,
 А барз го́рко за́плакало:
 Збу́ваце ше вéнка мо́го,

Вéнка мо́го зéленого.
 Но йак во́ні польёгалі,
 Сці́ха слоўко прегварі́алі:
 Ільєн, Ільєн, краса́не дзвіўче,
 Пóвец ті нам, óткайш ро́дом?
 Сом бiро́ва ш Штідріно́ва.
 На пажі́ці гўсі на́сла,
 Фўрманьё ме улапéлі,
 До качмарькі за́ставéлі
 За́ сто зла́ті за чéрвені
 І за пёрсцень, за стріберні.
 Дóраз ра́но, як стапу́лі,
 На качмарьку заво́ла́лі:
 Качмаречко ш Штідріно́ва!
 Кльёка́й, кльёка́й дóраз до́лу,
 Най ці зны́мам глаўку тво́йу!
 Жéбі ші і дзешато́му за́каза́ла,
 Як шiро́ті прiсвоў́йала.

Зап. в Керестурі в червни, 1897, від Пап-Лацка.

Паралэлі: Štefan Mišik, Piesne ze Spiša (Piesne ľudu slovenského. Soš. I.)
 Ст. 137—138. Ч. 380. — K. Erben, Písňe národní. II. Ст. 39—46. Ч. 161—162. —
 Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 39—42. Ч. 50, а—е.

26. Лютий брат і бідна сестра.

Мáла мац, мáла мац, седмéро шiро́ті,
 Цéшко йiх хова́ла, хльё́ба йiж ньё мáла.
 Посла́ла во́на йiх до свóйого брата:
 Іцце, дзéці, пiтац йё́ден кóрець жiта,
 Ша мi му ўра́цiме, льё́бо запла́цiме,
 Кед ньё запла́цiме, а мi одробiме!
 Дзéці ше зобра́лі, до бачiка iшли.
 Ішче су дальёко, бáчi нá вьiх крiчi:
 Шкуля́та, шкуля́та, нач дó мньё iдзéце?
 Ша йа вiдзiм дóбре, же ме вiйёсц сцéце!
 Дзéці ше зобра́лі, ту мацэ́рi iшли:
 Мáмо нáша, мáмо, йак нам бáчi гварел!
 Шкуля́та, шкуля́та, нач дó мньё iдзéце?
 Ша йа вiдзiм дóбре, же ме вiйёсц сцéце.
 Во́на ше огля́дла, го́рко заплака́ла,

Наймѣнше, найкраще дзѣцко зарезала,
 Сама вѣшла на-пойт, та ше обешѣла.
 Ішол тамац, ішол, тот пѣльўті брат йѣй,
 Дзѣці так ўрешчали, аж го оглушѣлі:
 Шкульата, шкульата, цо так бара ўрешчѣце?
 Хто колó вас ідзе, та го оглушіце.
 Йаг нѣ знаме ўрешчец, йак нѣ знаме плакац,
 Кѣд на́ша ме́ц міла дзѣцко зарезала,
 Сама вѣшла на-пойт та ше обешѣла!
 А вон ішол на-пойт, жé йу до́лу вдѣйме,
 Во́на го сетѣла, ші́йі ше му окльучѣла.
 Хóдзел з нѣу по шóре, так на льўдзі крїчал:
 Богáче, богáче, зó мнѣ вї ше кáйце,
 Худóбнім шірóтом хльѣба вї дава́йце,
 Бо і йа нѣ давал, та́ ме Бох пока́рал!

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі. Про брата, що жалів дати сестрі хліба, диви у Б. Гринченка, Етнографіческіє матеріали. III. Ст. 401–402. Ч. 722. Там вказані також інші паралелі.

27. Жінка каже мужа вбити.

А там гóре на грўнѣ,
 Пійѣ Йанічко у вінѣ;
 Пошла по ньго Ганьчка,
 Йóго зрадлїва женóчка:
 Ей Йані, Йані, пойдз до́му,
 Нѣ зрївай óчка нїкóму!
 Док го до до́му вола́ла,
 Дванац жалы́рох зрїхта́ла:
 Става́йце гóре, жалы́ре,
 Мо́йо двана́цме фрай́ере!
 Білого Йанічка лапа́йце,
 На дрóбні кóсці рубáйце;
 На дрóбні кóсці рубáйце,
 До білей трўні склада́йце;
 До білей трўні склада́йце,
 До загра́тки го хова́йце;
 До загра́тки го хова́йце,

Жельѣну рўту наса́цце.
 Рóшньї, рўто, вїсо́ко,
 Бо мой нан льѣ́жі глы́бо́ко.
 Га́ньча піше лы́тєрі,
 До Йанічкóвей ма́цєрі:
 Нѣвѣсто мо́йа зрадлїва,
 Дзе шї мї сїпа подзѣла?
 По́шол твой сїн на лóві,
 Аж до жельѣней дубрóві.
 Йа́гже вон по́шол на лóві,
 Кѣд му коньчóк машта́льні?
 Ма́ вон коньчóка другóго,
 Сѣдем рас кра́ші от тóго.
 Нѣвѣсто мо́йа зрадлїва,
 Ш чóго крєвїчка капка́ла?
 Вѣльо йа наплáні реза́ла,
 Вѣльку йа госцїну правѣла.

Йа́тже ті гості́ну правела́,
Кет тво́його му́жа нѣт до́ма? Ма́м йа́ му́жа друго́го,
Сѣдем рас кра́ші от то́го.

Зап. в вересви, 1897, від Марії Бесермені в Коупурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. II. Ст. 729—730. Ч. 15. — Waclaw z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 505—507. Ч. 26. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 9. Ч. 12. — Wójcicki, Pieśni ludu. I. Ст. 115. II. Ст. 304—305.

28. Дівчина воляка.

Ма́ла ма́тка трі це́рі,	Йа́ воі́овац нѣ́ будзем.
Пі́тал во́йак до во́йні.	По́дз наймла́тша, по́дз за мнѣ́,
По́дз найста́рша, по́дз за мнѣ́,	По́дз воі́овац ве́льа мнѣ́!
По́дз воі́овац ве́льа мнѣ́!	А́ йа, па́нѣ́, уш по́йдзем,
А́ йа, па́нѣ́, нѣ́ по́йдзем,	Йа́ воі́овац уж́ будзем.
Йа́ воі́овац нѣ́ будзем.	Кѣ́д на ко́нѣ́ шедла́,
По́ц ті, стра́днѣ́, по́дз за мнѣ́,	Са́ма го́рко плака́ла;
По́дз воі́овац ве́льа мнѣ́!	Кѣ́д до во́йні сту́пела́,
А́ йа, па́нѣ́, нѣ́ по́йдзем,	Три́сто хло́пох зра́нѣ́ла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коупурі.

Паралелі: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 24. Ч. 59. — М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 125—126. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 46—47. Ч. 55. — *Народні пісні. Зб., т. 131.*

29. Вандрівний топить свою лобку в Дунаю. А.

Мі́ла мо́йа, цо ше́рцо ма́ш,	Нѣ́ і́дз, мі́ла, ко́ло ко́нѣ́,
Кѣ́д йа́ прі́дзем, ўше́ ше́ гны́вам?	Бо́ поведза́, же́ ші́ мо́йа;
Йа́к бі́ йа́ ше́ нѣ́ гны́вала́,	Льѣ́м і́дз, мі́ла, стра́ду цѣ́сті,
Кѣ́т йа́ ше́ так нѣ́ віспа́ла!	Та́ поведза́, бра́т і́ ше́стра,
Че́кай мі́ла, будзеш́ ті́ спа́ц,	Ўше́ лыха́льі́ *) блы́жей пло́ті:
До́к йа́ по́йдзем швет ва́ндро́вац.	Ўра́ц ше́, мі́ла, гу́ робо́ті.
І́ йа́ по́йдзем, мі́лі, с то́бу,	Ўше́ лыха́льі́ блы́жей млы́ні:
Препору́чуй мнѣ́ зо со́бу.	Ўра́ц ше́, мі́ла, гу́ родзі́ны.
Ма́м йа́ ко́нѣ́ ма́льчukóго,	Ўше́ лыха́льі́ гу́ Дуна́ю:
Ма́м йа́ бра́ці́ досц на́ но́го.	Ўра́ц ше́, мі́ла, сво́му кра́ю!
Ма́лі, ма́лыі́, а́льѣ́ тлу́сті́,	Нѣ́ за́ то́ йа́ ва́ндрова́ла,
За́бер, мі́лі, го́ льѣ́м ху́сткі́.	Же́бі́ йа́ ше́ ўра́цац ма́ла,
Спі́шны́ ху́сткі́ до́ стре́мена́,	Льѣ́м йа́ за́ то́ ва́ндрова́ла,
А́ йа́ по́йдзем ко́ло ко́нѣ́.	Же́ сом те́бе́ лубова́ла.

*) Їхали.

Улапел йу за два бочкі,
 Руцел йу Дунай гльбóчки:
 Пльівай, к...о, од дна, до дна,
 Шá ші бұла тóгош гóдна.
 Док до спóтку доплывáла,

Три словічка прегварéла:
 Бóны бұду йéсті, піті,
 А йа бұду мóрйу гнйті;
 Бóны бұду с панйчкáмі,
 А йа мóрйу з рібочкáмі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Сожовей. Ст. 156—157. — Wójcicki, Pieśni ludu. I. Ст. 78. II. Ст. 298—300.

30. *Te same. B.*

Вандруйўці нóшкі бóльа,
 Ожéным ше, брїга мóйа.
 Вáндруй, мїлі, і йа с тóбу,
 Порўчай і мнѣ зо сóбу.
 Шїлі, кáлі*), бльїкей плóті,
 Ёрац ше, мїла, ту робóті.
 Йáк бї йа ше ўрацец мáла,

Кедї йа ше нѣ виспáла!
 Шїгі, хáлі*), ту Дунаїу,
 Ёрац ше, мїла, свóму країу!
 Улапел йу о пол бóчки,
 Руцел йу Дунай гльбóчки:
 Пльївай, к...о, од дна, до дна,
 Шак ші бұла тóго жáдна.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: P. I. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřech. II. Ст. 73—74.

Ч. 43.

31. *Дівчина вандрує.*

Вїльбéцел мї сóкол жельбóного гáйу,
 То мї пёрша новїна!
 Бёр ше, Гáньчо, бёр ше, бёр ше, шёрцо, бёр ше,
 Бо уш ту час, годзїна.
 Йáк вóна ше брáла і шїцко забрáла.
 З мїлім вандровáла:
 Йáк їду, так їду прес ті цёмні льéсі,
 Мїла плáче, нарїка.
 Мїлі ше йёй пїта: цó же тéбе, мїла?
 Чом так плáчеш, нарїкаш?
 Йáй чї бї шї йёдла, йáй чї бї шї пїла,
 Чї ці óца, мáцер жаль?
 Аньї бїм нѣ йёдла, аньї бїм нѣ пїла,
 Льём мї óца, мáцер жаль!
 Нѣ плач, мїла, нѣ плач,

*) Приїхали.

Льєм ті ше на́зад ўрац
 Гу о́цу, маце́рі, і гу ші́цкей родзі́нѣ.
 Їа́ бі ше ўраце́ла,
 Дра́шку бім страце́ла
 І жельфе́ні веночок!
 Пóлож, міла, пóлож на гла́ву рубочок,
 На рубочок веночок,
 Та ті ше на́зад ўрац
 Гу о́цу, маце́рі
 І гу ші́цкей родзі́нѣ!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

32. Купчик.

Ішол чіпка́р з дьеді́ні на дру́гу,
 Ньфе́сол то́рбу йа́ко йф́дну тру́ну.
 Ньѣ б́удзем йа по Кульпіньѣ х́одзіц,
 Бо ме ньѣ сцу мла́ді же́ні льу́біц;
 Льѣм йа б́удзем ў Ке́ресту́ре х́одзіц,
 Там ме б́уду мла́ді же́ні льу́біц.
 До́раз вішла ту кра́йна га́зді́нѣ :
 Пó чім чіпка́р тім ручні́чком пена́?
 Вібе́рай сі бар ќері ці́ тре́ба,
 Ша йа відзі́м, же ше с то́бу зйф́днам.
 Йак во́ны ше на ру́чнык зйф́днальі,
 До́раз ў йф́дно на по́сцель льѣга́лы.
 Чіпка́р ста́нѣ, пекі́нѣ се́бе щі́ва,
 Чі ше на́ ньго га́зді́нѣ ньѣ гні́ва.
 А цо́бі ше бар на́ мньѣ гні́ва́ла,
 Пекі́ні ру́чнык за да́рмо доста́ла.
 Ішол чіпка́р з дьеді́ні на дру́гу,
 А то б́уло од ве́лького гні́ву.
 Так ме йф́дна га́зді́нѣ склама́ла,
 Пекі́ні ру́чнык за да́рмо доста́ла.
 Бо́дай се́бе ре́бра полама́ла!
 Йак йа ньѣ знам прежало́шньѣ пла́кац,
 Ке́д йа му́шім пó тім бла́це шльа́пкац;
 По ті́м бла́це, по гру́нѣ, дольі́нѣ,
 До́бре ў мньѣ ше́рцо ньѣ загі́нѣ.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

33. За збанок — пана.

Ішло дзіўче на во́ду
На ту во́ду студьёну:
Ішол пан, розбіл джбан;
Гей, гей, розбіл джбан.

Дзіўче ста́ло, плака́ло,
Так за джба́ном жальё́ло:
Кёт ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзіўче, дзіўче ньё плач ті,
За джбан ці ше за́плаці:
За твой джбан, дўкат дам,
Гей, гей, дўкат дам.

Дзіўче дўкат ньё сцёло,
Льём за джба́ном жальё́ло:
Кёт ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзіўче, дзіўче, ньё плач ті,
За джбан ці ше за́плаці:
За твой джбан ко́нья дам,
Гей, гей, ко́нья дам.

Дзіўче ко́нья ньё сцёло,
Льём за джба́ном жальё́ло:
Кёт ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзіўче, дзіўче, ньё плач ті,
За джбан ці ше за́плаці:
За твой джбан, о́ца-ма́цер дам,
Гей, гей, о́ца-ма́цер дам.

Дзіўче о́ца-ма́цер ньё сцёло,
Льём за джба́ном жальё́ло:
Кёт ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзіўче, дзіўче, ньё плач ті,
За джбан ці ше за́плаці:
За твой джбан, ше́стру дам,
Гей, гей, ше́стру дам.

Дзіўче ше́стру ньё сцёло,
Льём за джба́ном жальё́ло:
Кёт ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзіўче, дзіўче, ньё плач ті,
За джбан ці ше за́плаці:
За твой джбан, брата дам,
Гей, гей брата дам.

Дзіўче брата ньё сцёло,
Льём за джба́ном жальё́ло:
Кёт ші пан, за́плац джбан,
Гей, гей, за́плац джбан.

Дзіўче, дзіўче, ньё плач ті,
За джбан ці ше за́плаці:
За твой джбан, сам ше дам,
Гей, гей, сам ше дам.

Сла́ва Бо́гу і хва́ла,
Же сом па́на доста́ла:
За мой джбан, па́на мам,
Гей, гей, пана мам.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: Št. Mišik, Pjesně zo Spiša. Ст. 7—8. Ч. 7. — K. Erben, Písňe národní. II. Ст. 70—71. Ч. 174. — P. I. Šafařík, Pjesně swětské lidu slow. w Uhrjeh. II. Ст. 145—147. Ч. 114. — Waclaw z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 448—449. Ч. 337. — Fr. Bartoš, Národní písňe moravské. Ст. 49—50. Ч. 59. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego na Szląsku. Ст. 62—63. Ч. 113—114. — J. Kollár, Národnie zpiewanky. I. Ст. 29—21. Ч. 17.

34. Підмова.

Пасло дзіўче паві	Дзіўче му гварэло,
На жельфней траві;	Же пове мацэрі.
Ішлі тамаль трі мляді млядэні:	Ньє гўтор ті, шварне дзіўче,
Поц ті, дзіўче, з намі!	Ша йа поп швецэні.
Ньє пойдзем йа з ваі,	Кет ші поп швецэні,
Бо йа пашем паві.	Чітай каштер-нўштер;
Віжень паві горе до отаві,	Ньє лўбууй ті шварне дзіўче,
Пбц ті, дзіўче, з намі!	Альє лўбууй кбсцел.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 68. (до першої половини). — K. Erben, Písňe národní I. Ст. 38. Ч. 9. — Fr. Bartoš, Národní písňe moravské. Ст. 61—62. Ч. 71. а—с. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 322. Ч. 8.

38. Стрелець убив дівчину.

Преходзі ше йагер по льеше,
 А йішка ше за ным преходзі;
 Штрельбел до йішки,
 Забіл Йулішку.
 Ма вона сўкньу червэну,
 А шнурованку жельфну;
 Пантбнїк білі, чїжмі червэні,
 А глаўка йей барз зраньфна.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: P. I. Šafařík, Písňe swětské lidu slow. w Uhřech. II. Ст. 87—88. Ч. 58. — Fr. Bartoš, Národní písňe moravské. Ст. 63. Ч. 73. — J. Kollár, Národní zpiewanky, I. Ст. 347. Ч. 41.

36. Поворот милого.

(Уривок).

Лытай птачку грабульачку по свбйей дубраві,
 Попўшчал ші злате пірїє по свбйей главі.
 Віходзўйце, пахольбата, на тот нбві двор,
 Віпатраїйце, чї ньє їдзе коханечек мой!

Ідзе, ідзе, млада пань, коханечек твой,
 Под ным скáче, под ным плаче його ўрані конь.
 Ростверáйце, пахольáта, мальовáні ўрáта,
 Прійдзе на ўранім кóнью нáша пань млада.
 Роскладáйце, пахольáта, мальовáні стол,
 Роскладáйце с таньерáмі цўкiр-пахiрай !

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

37. *Вбитий муж.*

Ў ньедзельічку рáно грабел шўгай шéно,
 Награбал копóчку, облáпел женóчку.
 Прiшоу дьáбол з гóрi, полáмал му нóгi,
 Руцéлы го до покрiвi, уш шўгай ньeжiвi.
 Плáче зá ным жéна i копiчка шéна
 I зйавáнка слáма, уж му жéна сáма.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Стрiбер у Коцурi.

III. Історичні спомини.

38. Пан ханає дівчину.*)

Бўла йїдна паньска лўчка,
Жала мї йїу красна дзїўка.
Злі шерп мала, глатко жала,
Паньскї лўчки вїжинала.
Увїдзел йїу пан із граду,
На пахольа ше завобал: ¹⁾
Пахоль, пахоль, шедлай коньа,
Пойдземе мї до Гайпольа,
Уланїме там жвїрїну,
Од дванац ²⁾ рочкї дзїўчїну.
Хто ці казал ту лўчку жац?

Казалї мї оцц і мац.
За ту жельсїну травїчку,
Давала йїм шерп, плахїтку.
Ньє сцїме мї шерп, плахїтку,
Льєм мї сцїме бїлу рўчку,
Бїлу рўчку йїм давала,
А барз горенько плакала:
Аньї йїа ше ньє навдала,
Жебїм пана з граду мала.
Аньї йїа ше сом ньє навдал,
Жебїм пахольске дзїўче ўжал.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

Паралелї: P. I. Šafařík, Pjesně světské-lidu slow. w Uhřech. I. Ст. 130—131. Ч. 85. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 48—49. Ч. 58. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 228. Ч. 461.

39. За Поляком.

Идзе Польшак до дому
Іс крайїні далекей.
Дзїўче за ным плаче:

Возмі мнья, Польяче,
Тї Польяче сердечнї,
У крайїну далеку.

*) У варіантї записанїм у Коцурї від Марїї Стрїбер є такі відмінї: ¹⁾ дал по-жаду; ²⁾ шєснац.

Ті дзіўчыно малéна,
Цо бі ті там робéла
У крайні далéкей?
Йéсц бім ці варéла,
Шмáті озольéла,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзе бі ші йіх плукáла,
Ті дзіўчыно малéна,
У крайні далéкей?
На ціхім Дуна́йу,
Дзе кáчки плывáйу,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзе бі ші йіх вішáла,
Ті дзіўчыно малéна,
У крайні далéкей?

Чісарóвім двóре,
На гадвáбнім шнўре,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзе бі ші йіх качала,
Ті дзіўчыно малéна,
У крайні далéкей?
Чісарóвім дворе,
На округлім столе,
Ті, Польáче, сердечні.

Дзе бі ші йіх складáла,
Ті дзіўчыно малéна
У крайні далéкей?
Цысарóвей скріньі,
Бóже мой йéдні,
У крайні далéкей.

Зап. в листы, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Другий варыянт сеі пісні записав я в Коцурі. У ньóму такі відміні: Ті дзіўчыно йéдіна (тут: малéна); вéжны ме (тут: вóзмі мнэа); дзе бі ші йіх віпрáла (тут: плукáла); дзе бі ші йіх зложéла (тут: складáла); рэшта так само. Паралелі: Головацькый, Народні пісні. I. Ст. 126. Ч. 37.

40. *Опришок Яношкі.*

Под йавóром, под жельéнім,
Оре дзіўче в вóлком йéднім;
Ішче брáзду нэ з'орáло,
Уж йу маці заволáла:
Гібай, цéро, гібай дóму,
Відавам це за Йанічка,
За вéлького розбойнічка.
Ў нóці пóйдзе, ў нóці прідэ,
Ны́гда дóбре нэ прінéше,
Льэж кошўлку скэрвавéну,
А шаблѓчку зардавéну.
Мілі, мілі, цо ші рóбел,
Же ші меч так закарвавел?
Зáбіл йа там ту герлічку,
Цо шідáла на шлыўньічку.
Вó днэ, нóці гуркотáла,

Мнѣ смутно́му спац нѣ дала.
 Ка́зал їей прац, нѣ розкруцац,
 Во́на пра́ла, розкруца́ла;
 На́шла во́на бі́лу рúчку,
 Бі́лу рúчку с пейц пальца́мі,
 С стрі́берні́ма персе́нья́мі.
 А то рúчка бра́та мо́го,
 Бра́та мо́го наймлатшо́го,
 А зоз двана́ц найкрашшо́го.
 По́ведз, му́жу, дзе брат ле́жжі,
 Най пре ньо́го ма́тка бе́жі!
 Там воп ле́жжі пу́стїх го́рох,
 Прі збо́йніцкі́х трох ко́брох.

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні, I. Ст. 174—175. Ч. 25. Ст. 171—173. Ч. 22. — Т. III 1. Ст. 67. Ч. 7. — P. I. Šafařík, Písňe světské lidu slow. v Uhřích. II. Ст. 35—36. Ч. 3. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 1—2. Ч. 1—2. — Тамже, Ст. 28—30. Ч. 35, a і b. — Žegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 85—89. Ч. 3. — Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 94 і 246—247. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 285. Ч. 5. — Тамже, II. Ст. 37. Ч. 47.

41. *Опришок Келеменік.*

Од Дрінóва до Дрінóва,
 На до́льнѣ ка́рчма но́ва,
 Нѣ обі́та, нѣ опш́їта,
 Ле́м з баршо́ном опца́гну́та.
 У ньей шедзі́ Келеме́нїк,
 Келеме́нїк велькі́ збо́йнік.
 Ў но́ці по́йдзе, ў но́ці прі́дзе,
 Ны́гда до́бре нѣ прине́ше,
 Ле́м ша́бльо́чку зардзаве́ну,
 А кошу́льку скірва́вену.
 Ка́зал їей прац нѣ розкруцац.
 Во́на пра́ла, розкруца́ла,
 І на́шла там бі́лу рúчку,
 Бі́лу рúчку с пейц пальца́мі,
 С стрі́берні́ма персе́нья́мі:
 Га́її, бу́її, сї́ну ма́лі!
 Ке́д бї́м зна́ла, бу́дзеш та́кі,
 Бу́дзеш та́кі, ї́ак ці о́цц,

Вѣра бї́м це поруба́ла,
 Стра́ком, ўра́ном розруца́ла.
 Га́її, бу́її, сї́ну ма́лі!
 Ке́д бї́м зна́ла, бу́дзеш та́кі,
 Бу́дзеш та́кі ї́ак ці ма́лі,
 Вѣра бї́м це пестова́ла,
 До фа́тьо́лох пові́вала!
 Бе́р ше, мі́ла, на преха́цку,
 Шпі́вай, мі́ла, ї́ак шні́вала,
 Ке́т ці сї́на ко́ліса́ла.
 А їа вѣра нѣ шні́вала,
 Бо їа пестуно́чку ла́ла,
 Же пельу́шкі нѣ ві́пра́ла.
 Бе́р ше, мі́ла, на преха́цку,
 Ё́у ці́хо́му Дуна́їчку!
 Цо то, му́жу, за по́віна?
 Се́дем ро́чки с то́бом жі́ла,
 На преха́цку нѣ ходзе́ла.

Кльб́кай, м́ла, Дунай́чку,
Най́ ці сцінам ту глав́ичку.
Келемен́ьк, велькі зб́ойн́ьк!
Да́й м́і, да́й м́і дзв́ецко м́ойо,
Най́ поб́очкам ль́ичко й́ого.

За пра́ве го побочка́ла,
А ль́іве му вікуше́ла:
То́ ці б́удзе на памй́ятку,
Кёт́ ці сцінал́ о́ец м́атку.

Зап. в линни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Отся балада, розповсюджена між усіма славянськими народами, звязана з іменем славного словацького опришка Яношіка. Порів. мою статью: „Словацький опришок Яношік в народній поезії“ (Записки, т. XXXI—XXXII, 1899), де вібрана відповідна література. — Št. Mišik, Piesne zo Spiša Ст. 94—95. Ч. 230.

43. Розбійник і його кінь.

(Уривок).

Конь́ичку м́і чарногр́іві,
Чом́ ш́і см́утні, нь́евесел́і ?
Чи́ ці цеш́ка ша́бля м́ойа,
Чи́ то мента́ соборн́ьова ?
Нь́е цеш́ка м́і ша́бля тво́йа,
Ань́і мента́ соборн́ьова ;
Ль́ем м́і цеш́кі острож́ечкі,
Цо́ м́і б́ійу м́ойо б́очкі.
Кала́пчок м́ой окр́углі,
А хто́ же це но́шц б́удзе,
Кёт́ тво́й га́зда віш́ц б́удзе ?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелі: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 89. Ч. 218. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 377. Ч. 640. — Б. Гринченко. Етнографические материалы. III. Ст. 627. Ч. 1458.

43. Розбійниця́ка мета.

(Уривок).

Йа́ні, Йа́ні, ш́іре по́льо,	Зла́том, стр́іблом обудова́ц;
Цо́ ув́ідзіш, ш́іцко тво́йо.	Ко́ло сп́отку с тальра́мі,
Ув́ідзел сом камен́ичку,	А́ гу ве́рху зо злата́мі.
На тр́і у́глі ш́ібень́ичку :	На са́мі верх зла́ту го́мбу,
Да́л бі йа́ йу омальова́ц,	Дзе об́еша гла́ўку м́ойу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелі: М. Врабець, Рус. Соловей. Ст. 136—137.

44. *Перед шибеницею.*

(Уривок).

— Ньє вішайце ме на дубі, Бўдзе ма мїла шматї прац,
— Бо ме там жедза голубі; Бўдзе вона йїх одганьац:
— Льєм ме вішайце над вѳду, Ей гїша, гїша, гаўраньє,
Дзе гаўраньчата ньє дѳйду. Ньє джубайце му до главі.

Зап. в серпни, 1897, від Меланї Фіндрїк у Коцурі.

45. *Вдовиченко.*

Мала ўдова сїна сокола,
Вїховала, до вѳйска дала.
Найстарша шестра коньа вивѳдла,
А стрѳднья сїделце ньѳсла,
А наймлатша вїпровадвала,
Вїпровадвала, брата пїтала:
Ой брату, тї братѳчку наш,
Кѳдї тї прїдзеш на госцїну до нас?
Ой їц, шестро, крайом Дунайом,
Найдзеш себе златне пїро;
Док тѳто пїро на дно упадньє,
Тѳдї йа дѳ вас на госцїну прїду.
Уж злате пїро на дно утопїло,
А ўдовї сїна зоз вѳйні ньє бўло.
Вїшла на гѳру, ўсї пѳлкї їду,
А йѳей сїна коньїка вѳду.
Пїтала ше вона найстарїйшїні:
Чї ньє збачѳлы сїна сокола?

За ѳсїм пѳлком голову схїдљєл.
Завўльа лѳетала над ньїм куйўчі,
— Дзївѳчки плакальї за ньїм їдўчі.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Стрїбер у Коцурі.

Паралєлї: Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 53—54.

Ч. 15.

46. *Брат і сестра в ясурї.*

Гралї Тўрцї, гралї, кѳд Бїлоград бралї:
Сто рас крашше гралї, кѳд зарабровалї.
Кѳд зарабровалї, младу чѳльадз бралї,

Ганьчку з Йанічком, воз ўласнім брацічком;
 Ганьчу до гінтова, Йані ко́ло ко́нца.
 Ганьчу ўжалі себе, Йаніка цемніці.
 Ганьчко, шестрічко, ньє забўвай за мнє,
 Ньє забўвай за мнє, кет ці д́обре будзе.
 Ганьчі д́обре б́уло, за б́рата заб́ула.
 А йсьй ше прішнѣло, же дзѣшка б́рата ма.
 Йанічку, брацічку, чі жійѣш, чі ч́уйѣш?
 Ішче тѣльо ч́уйѣм, тѣбе опчеќуйѣм.
 Йанічку, брацічку, йак ті ше там маш?
 Т́акі йа ўласі мам, цо пот сѣбе сцѣльїм,
 Таку йа б́раду мам, цо ше з н́у закрївам;
 Ганьчко, шестрічко, прім ті мнє гу сѣбе,
 Дзе швінѣ льѣгайу, дзе ќурі шед́айу.

Зап. в листни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

IV. Ріжні долі.

47. Дітські пісеньки. А.

По́нце, льу́дзе, до́му спац, Ра́но, ра́но, ране́чко,
Бо му́шце ра́но стац. Кѣд віхо́дзі слуне́чко.

Зап. в червни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: К. Erben, Písně národní. I. Ст. 151—152. Ч. 121. — České nář. písně. 1825. Ст. 62—63. Ч. 140. — P. I. Šafařík, Písně světské lidu slov. w Uhřech. I. Ст. 50. Ч. 19.

48. Б.

Іду хма́рі на Тата́рі,
А ті слу́нко ге́ўка,
Віду дзе́ці с хі́жі во́нка!
І мі віда́іме, ві́дзіме,
Док ше ка́ші най́ме.

Ідзе на́ша мамо́чка,
Пріньо́ше нам йабло́чка.
Ідзе наш а́почко,
Пріньо́ше нам біча́чок,
Будзе́ме крац йаблу́чка.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

49. Сирота.

С та́мтей стра́ні го́рі йа́вор ше желье́ні,
Шіро́та ше блу́ка, йа́годочкі збе́ра.
Йа́годочкі збе́ра, а так со́бі шні́ва:
Йа́годочкі мо́йо, ко́му йа вас збе́рам?
Кѣд йа сво́го о́ца і ма́цєрі нѣ ма́м!
Оце́ц-ма́д глье́бо́ко, Бо́г мілі вісо́ко.
Отво́р, Бо́же, о́тво́р тот фа́латок же́мі,
Най ше віжа́луйѣм оцо́ві, ма́цєрі.

Так йа бі ше йім жалошньє жаловáла,
Аж бі ше йім трúна ў грóбе роспадáла,
Вёршчок вільатóвал, спóлок россіпóвал *) !

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункаці у Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Сожовей. Ст. 105. — Інші пісні про сироту диви: Головацький, Народні пісні. Т. 1. Ст. 272—278. Ч. 4—5. — II. Ст. 701. Ч. 3. — Fr. Čelakovský, Všeslovanskí ročáteční čtení. I. Ст. 60—65. — Žegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 75—76. Ч. 3. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 228. Ч. 485. — Fiedler, Bemerkungen über die Mundart der polnischen Niederschlesier. Ст. 28. — Б. Гринченко, Етнографическіє матеріалы. III. Ст. 411—413. Ч. 736. — Киевская Старина. 1889. IX. Ст. 685.

50. Дівчина без мами.

Пóпод наш облáчок бiстра вóда бéжі
Уж мóйа мамóчка чáрней жéмі льéжі.
Льéжі вóна, льéжі і гóре ньє стáва,
Аньі ше ньє пiга, йак ше йей дзiўка ма.
Пóпод наш облáчок шiва льiшка бéжі,
Уж мóйа мамóчка чáрней жéмі льéжі.
Льéжі вóна, льéжі і гóре ньє стáва,
Аньі йей ньє брiга, же млáдix гáздоx ма.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

51. Мачуха.

Мачóхi, мачóхi, вiшáйце на сóхi,
А мóйу мачóху на найвiшу сóху.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

*) У другім варіанті, записанім від Юлі Молнар, початок такий :

З йéдней стрáні гóрi лелiйа преквiта,
З дрúгей стрáні гóрi шiрота ше блúка.
Шiрота ше блúка, йагодóчки збéра...

А конець :

Таг йа ше йім бúдзем жалóшньє жалóвац,
Же ам ше йім бúду трúнкi роспадóвац.
Трúнкi роспадóвац, вёрхi розльётóвац,
Так йа ше йім бúдзем жалошньє жалóвац.

52. *Хлопчї мрії.*

Газда буду, кед от школі престану,
 Штірі коны, до плуга йїх запрагнью
 І зашэйем дваец ланці во жітом.
 Ў день сяточні пойдю до цёркві с кнѣшком:
 Красні чіжмі, за калапом покрéйтка,
 Буду на мнѣ патрець ўшіткі дзіўчатка.
 Прідзе йўні мѣшан, пойдзем на кочу на своёю пілью,
 Станьѣм с косу до загону свойого.
 Одберачка за мну стоїі зо шэрпом,
 А препілка веселіт мѣа в музіком.
 Жіто звѣжем, овес такоў вітлачем;
 Овес прѣдам, та порцію віплацім,
 У вінїці да Бог віна довольно,
 Ожéнім ше с хтору зóсцем спокóйно.

Зап. в серпні, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

53. *Дівоча свобода.*

Звóльба мóйа, звóльба, дзе ше ті подзéла?
 Чі ті по Дуна́йу вóдом польце́ла?
 Кед бі йа це мóгла ішче раз-ула́пц,
 Вѣра бім це дáла сѣдем рас позла́цц.
 Сѣдем рас позла́цц, óсмї раз мальóвац,
 На бі дзіўкі зналі, йак звóльу санóвац.
 Звóльуй дзіўче, звóльуй, прї сво́йей мацѣрі,
 До' гу мóйей прідзеш, звольóвац нѣ будзеш.
 Прї сво́йей ужійѣш злóго і добрóго,
 Прї мóйей ужійѣш жалю вельікого.

Записав у Вінковцах, у Сримі, Уйфалушій.

54. *За сокола-гайворон.*

Тарідень, Тарідень, тарідальска вóда,
 Скóчел бі йа до нѣй, бóла бі мї чкóда,
 А чкóла превельіка, ганьба ёшчі вѣкша.
 Нѣ скóро йа пóшла, дзе дарі давáлі,
 Каждóму сокóла, мнѣ гаўра́на дáлі.
 Поведáлі льўдзе, же то сóкол бóдзе,

Же то со́кол б́удзе, до́к му ро́чок відзе.
Уж му ро́чок вішод, уж му і на дру́гі,
Ны́гда то ньє б́удзе со́кол справодльві.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. II. Ст. 220. Ч. 12.

55. *За що взяти ся?*

Ожёнъел б́ім ше, а́льє с́на ды́тох бо́йу,
Бо то ды́ті ра́но ўста́йу,
Ўсе́гда йё́сті піта́йу;
То́ мі зле, то́ мі ньє до́бре. *)
Йё́дно гва́рі та́то, та́то,
Дру́ге гва́рі па́пу, па́пу.
Тре́це гва́рі, та́ту хльё́ба,
Жёна рё́че і йё́й тре́ба.
По́стал б́і йа по́ном і па́ро́хом,
Кра́сна то реч, а́льє ньє на длýго;
Бо по́пове ра́но ста́йу,
С ко́сца́мі ше омершкáйу.
По́стал б́і йа во дво́рі за слýгу,
Кра́сна то реч, а́льє ньє на длýго.
Мла́ді лы́та прехажа́йу,
Ста́ріх з дво́рох вігана́йу.

Зап. в вересни, 1897 від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелі: Гривченко, Етногр. Матеріалы. Т. III. Ст. 295. Ч. 570. — М
Врабель, Рус. Соловей. Ст. 47—48.

56. *Підстрілена.* *Р. ст. 171, нр. 132*

Льєце́ла качі́чка воз вісо́кей го́рі,
А йа́ньчы́ко до́брі пу́шкаш штрельє́л йё́й до бо́чка.
Отштрельы́л йё́й крідло і пра́ву ножі́чку,
Ньє мо́гла одльє́ціц, шёдла на воді́чку.
Йа́й бе́да, пребе́да, уж йа дольє́тала,
Уш сом сво́йо дробні́ дзе́ці дохова́ла.
Мо́йо дробні́ дзе́ці на ка́меню шёдза,

*) Сей стих повторяють ся по кождих двох.

На каменю шедза, дробні пісок йёдза,
Жігну воду пію, а мнѣ спомінаю.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: K. Erben, Písňe národní. II. Ст. 75. Ч. 177. — Fr. Bartoš, Nové národní písňe moravské. Ст. 8. Ч. 12. — P. I. Šafařík, Písňe světské lidu slow. w Uhřech. II. Ст. 113—114. Ч. 77. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 346—347. Ч. 39.

57. Кімь і хозяйн.

Ті, гаадо мой,
А йа кобык твой!
Ті мнѣ даш оброчку,

Йа ше дам до скочку,
Йако млада жена.

*Pr. str. 156,
m. 75.*

Зап. в версени, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі

58. Три долі.

Мала мінарка трі цєрі,
Мала мінарка трі цєрі,
Мала мінарка гудвір жур жєневір
Молотшак лупа, лупа, луп, луп, цуп.

Йёдней було мєно Ганьуша,
Другей було мєно Катюша,
А трєца гудвір і т. д.

Ганьуша пішла за Йана,
Катюша пошла за пана,
А трєца гудвір і т. д.

Ганьуша з Йаном йануїе,
Катюша с паном пануїе,
А трєца гудвір і т. д.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

59. Молодість минає.

Младосц мойа, подоба,
Йак мі гиньє, йак от вода.
Гиньє, гиньє, мльѣйє, гиньє,
Йак льїєточок на вербіньє.

Спадньє льїєток, облаці ше,
Мойа младосц ньє ўраці ше.
Спадньє льїєток і заш будзе,
Мойа младосц уж ньє будзе.

Зап. в версени, 1897, від Марії Бєсерменї у Коцурі.

Паралелі: J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 68. Ч. 10.

60. Молодість не вертає.

Задуднѣлы гóрі, загучѣлы льѣсі,
 Дзе ше мі подзѣлы мóйо млади чási?
 Мóйо млади чási нѣ ужілы краси,
 Мóйо млади лыта нѣ ужілы світа.
 Тот камень по вóдзе скóрей ше обраці,
 Альѣ мóйа младосц ныгда ше нѣ ўраці,

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

П а р а л е л і : М. Врaбeль, Рус. Соловей. Ст. 107—108. — Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 413—414. Ч. 161. — P. I. Šafařík, Písňe swetské lidu slow. w Uhřech. II. Ст. 34—35. Ч. 2. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 343—344. Ч. 581. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 69. Ч. 12. *A polska? Takas*

to xnama preji giraleka! — Písně slovenské no. 235.

У. Дівочькі пісні.

61. Невесела.

Мамо мо́йа, ма́мо, цо йа наробéла,
З вісо́кого сто́лка на нѣскі йа шéдла.
Мамо мо́йа, ма́мо, цо йа наробéла,
Зо зрéтей йаго́ді жельéну йа жéдла!
Жельéну, жельéну, а барз уквѣльéну,
Ны́гда ме мо́йа мац нѣ відзі весéлу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

62. Служниця. *р. л. 193, н. 191.*

Бо́же мой йедіні з вісо́кого нѣ́ба,
Ша йа ше найéдла служено́го хльéба!
Служені хльeц смáчні, а́льe йe тірвáчні,
Кéльo раз откúшім, ўше запла́кац мúшім.
Га́зда мi откра́йe йак вербóві лы́сток,
Ешчi шé мнѣ пiта, чi йа го жем шiцок?
А сэбе откра́йe йак волóві пісок,
Нѣ пiтам йа шé му, чi вон го же шiцок.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі. *Zpolskiego. Рив.*
Лит II, 355. (203.)

63. Як би то так!

Бо́же, Бо́же, нѣ мош так жiц,
Кра́шнѣ хóдзiц, ныч нѣ рóбiц;
Кра́шнѣ хóдзiц, ныч нѣ рóбiц,
Льeж ше за ручéчкi вóдзiц!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

64. *Перепілка.*

Вільцедла препілечка с прóса,
 А йа за нью пьфбожатко бóса;
 Ідзем йа ше мóйей мáткі пітап,
 Йа́гже йа мам препілечку хітьац?
 Хітьай же йу, мóйа дзві́ко, хітьай,
 Льем же ше йей гу хвóсту ньє тікай.
 Почалá мi черешенька пúкац,
 Препілечка почáла мi кúкац.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі. *Знаме, z polokings. Dvor.*
Суд II, 354. н. 191.

65. *Дівчина і лелія.*

Ішло дзві́че до загра́ткі з моті́чку,
 Вікопáло розмарі́ю вельі́ку;
 По́шло во́но керті́сові ше ра́дзіц,
 Дзе во́но ма розмарі́ю заса́дзіц.
 За́сац ті йу, мóйа дзві́ко, гу плóту,
 Ка́даі б́ду дзві́кі хóдзіц на во́ду.
 Дзві́кі б́ду жімну во́ду польі́вац,
 Там ше б́дзе розмарі́я розві́яц.
 Ішло дзві́че до загра́ткі тра́ву жац,
 Уку́шел го за ручэ́чку ўра́жі гад.
 По́шло во́но гу мацэ́рі жалóвац,
 Цо же йá мам на ручі́чку пріві́яц?
 Ей пріві́й ті, мóйа дзві́ко, лелі́ю,
 Кет це б́дзе под нью бо́льіц, зруц ті йу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти в Коцурі.

66. *Дівчина-лелія.* *п. с. 176, н. 143.*

Шалві́я, лелі́я, шалві́юві ко́рень,
 Во́льед ше наро́дзіц мéсто дзві́кі ка́мень.
 Кед ньє ма́рма ка́мень, а то розмарі́я,
 Тэ́ді бі йа кві́тла, йак біла лелі́я.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 12. Ч. 26.

67. Хто кого любить?

р. д. 178, нр. 189.

Познац, Бóже, познац, хто ко́го нѣ лубі́,
 Ешчі йѣ дальѣ́ко, уш ше му вістúпі.
 Познац, Бóже, познац, хто ко́го лубу́йѣ,
 Ешчі йѣ дальѣ́ко, уш ше омшху́йѣ.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

П а р а л е л і: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 46. Ч. 121. — Головацький,
 Народні пісні, I. Ст. 314. Ч. 139. — Т. III. 1. Ст. 437. Ч. 210.

68. Чугна соївка.

Фуйа́ра, фуйа́ра, з білого йаво́ра,
 Дóбре йа́ це чу́ла до на́шого дво́ра.
 Кед на ньѣй запі́скаш на два, на трі го́ні,
 Дóбре йа́ це чу́йѣм до на́шей ко́мори.

Зап в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

69. Бажанє.

Дай мi, Бóже, дай мi фрайѣ́ра бойта́ра,
 Фрайѣ́ра бойта́ра, а мýжа йуга́са,
 Те́ді бi йа квітла, йак рýжа ко́льаца.

Зап в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

70 Не привикла в горах

С Карло́уєского по́льа мац ме до́му во́ла:
 Гiбай, двíўко мо́йа, бо це рýчки бо́льа.
 Нѣ бо́льа ме рýчки робо́ту робiйа́ци,
 Льѣм ме бо́льа но́шкі по го́рах ходза́ци.
 С ко́міна ше кúри, мац галу́шкі ва́ри,
 По́шла бi йа до́му, а́льѣ бi ме ла́лі.
 Поведáлі льýдзе, же по́льа горелi,
 А то мо́йѣй мiлей лы́чка руменелi.
 И́ще поведáлі, же ше с го́ри мрáчі,
 А то мо́йѣй мiлей ше чарньелi о́чі.
 Очка йа́го та́ркі, лы́чка йак фiйáлкі,
 Обѣ́рва йак шнýркі, ўла́сі йак кандзýркі.)

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

р. д. 157
 нр. 80.

71. *Колись а тепер.*

Йак йа б́ула ма́ла, ма́ла,
 Мац ме ко́льса́ла —
 А тeрас сом велька,
 Хла́пцова фрайфе́рка.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

72. *Милий при студні.*

На ко́ньц вала́ла стúдньа му́рова́на,
 А там шва́рні шу́гай ко́ньч́ка на́па́ва.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

73. *Бажане рівности.* *p. str. 75, nr. 127.*

Зро́ўнай, Бо́же, зро́ўнай, гру́ні з до́льни́ми,
 Ішче, Бо́же, зро́ўнай пі́шні дзі́ўкі з на́мі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

74. *Вигідна.*

Ньє б́удзем йа на па́тку лье́гала,
 Бо бі ше мі с́укньа по́вальба́ла;
 Лье́м йа б́удзем на по́сці́лку лье́гац,
 Б́удзе гý мньє шва́рні шу́гай бе́гац.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

75. *Щира.*

Шпім, шпім, спала́ бім,	І гý то́му обро́чку,
Кед́ б́іш прішо́л, да́ла б́ім	Же́бі ско́чел до ско́чку,
Ко́ньч́кові ше́нка	Йако́ мла́да же́нка.

Зап. в серпни, 1897, у Коцурі.

Паралелі: J. Kollár, *Národné zpiewanky*. I. Ст. 176–177. Ч. 1.

76. *Сама.*

Ей Йа́нью, Йа́нью,	Ей льі́шку, льі́шку,
Ньє ла́пай ме за́ ньу,	На го́лім пеці́ску:
За ту с́укньу га́тласо́ву,	Са́ма лье́гац, му́жа ньє ма́м,
Цо ші ньє да́л на́ ньу.	На го́лім пеці́ску.

Зап. в серпни, 1897, у Коцурі.

77. *На ягодах.*

Ідэе вода, вѣдзе воді,	Чи ші вельо назбірала?
Ішли дзвіўкі на йагоді;	Бо йа мала назбірала,
Йѣдна другей ме пітала,	Йа ме з мілім россварйала.

Зап. в. липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

78. *Охоча до паничів.*

Ньѣ будзем кáшу йѣси, бо кáша горўца,
 Будзем пáнох льўбиц, бо йа на то сўца.
 Бо йа нá то сўца, на то обецáна,
 Млáдiм пáном шѣдац вѣчар на кольѣна.

Зап. в. липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 145 і 96.

79. *Дівчина-рожа.*

Дай ме, мамо, дай ме, кѣді ме пітáйу,
 Кѣд рўжа росквітнѣ, тѣді йу таргайу.

Зап. в. вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 154.

80. *Парубоцька краса.*

Мáмо мо́йа льўба,	Очка му йак таркі,	} н.с. 755. м. 70.
Кўнцѣ мі голўба,	Льйчка йак фійáлки,	
Голўба шівóго,	Обѣрва йак швўркі,	
Чáрни óчка йóго.	Ўласі йак канджўркі.	

Зап. в. вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

81. *Вже не молода.*

Одай ме, дзівóчко, ша ші уж ньѣ мláда,
 Ша ці уж готóва періна і лáда:
 Періна пісáна, лáда мальовáна.

Зап. в. серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

82. *Неглядка.*

Йай Бóже мой, Бóже, йáка йа ньѣ глáтка,
 Хто кóло нас ідзе, кáжді óчі зáтка.

А кед вон їх зátка, най їх нѣ роствóри,
 Іншáка нѣ мóжем буи, йáку ме Бох ствóрел.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

83. *Хоч не красна, але горда.*

За нашу заграду жельсáна отáва,
 Пітал бiм це, дзiўче, альѣ шi пегáва ¹⁾.
 Гоч i йа ²⁾ пегáва ¹⁾, йа велька ³⁾ ньáлкóшка,
 Прóбууй тi ⁴⁾ мнѣ ⁵⁾ шiтац, чiбiм зá це пóшла.
 Нѣ пóйдзем за тéбе, аны цi за брáта,
 Гоч i бiсце бiлi от сáмого злáта.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Варьянт сеї пісні, записаний від Марії Стрібер у Коцурі має такі відміни:

¹⁾ рапáва; ²⁾ сом; ³⁾ альѣ сом; ⁴⁾ льѣ; ⁵⁾ ме.

84. *Бiдна.*

Ишла, iшла, кáдзи хцéла,	Ў нóцi прéдла кудзелóчку,
Худóбней йѣ мáткi цéра;	Вó днѣ шiла кошульóчку;
Худóбна ме мáтка мáла,	Так ме гóрко вiховáла,
Барз ме гóрко вiховáла.	Мóйа кедвéшна мац стáра.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

85. *Богата i бiдна.*

Кальвіна *), кальвіна над вóду ше кльѣйѣ,
 Богáта дзiвóчка с худóбней ше шмéйѣ.
 Кальвіно, кальвіно, над вóду ше нѣ кльѣй,
 Богáта дзiвóчко, с худóбней ше нѣ шмей;
 Бо твóйо богáство на годзiну, нá два,
 А мóйо худóпство на Бóга споздáба.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

86. *Сон.*

Тей нóцi ше мi прiшнiло.	Та мi шéдло до облáка.
Же мi тáшче прiльѣцéло;	Тáку пiснь мi зашпiвáло,
Прiльѣцéло мi здальéка,	Шéрцо ше мi радóвáло.

*) Кальвіна, калина.

Кеді то́то жі́тко бў́дзе,	Йак во́ньі го пошея́льі,
Цо на мо́йсей сва́дзбі бў́дзе?	Ші́цко та́шкі візберáльі.
Ешчі го нѣ пошея́льі,	Йа́кі то та́шкі бў́льі?
Бо то жі́тко тва́рдей же́мі.	Зов жо́лтїма главі́чкамі,
Тва́рдей, тва́рдей, нѣ ора́ней,	Черве́німа крїделка́мі.
Лѣм з мо́тїчку покопа́ней.	

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

87. Прибрана.

Нѣт то кра́шей, подобне́йшей ца́лім валáльє,
 Йак то на́ша па́ньі мла́да, кет ше прїбе́ре.
 Прїбе́ре ше пошлїдні дзень, йа́ко ў нѣдзѣльу,
 Попатру́йѣ на обла́чок ка́жду годзіну.
 Ма́мо мо́йа премїльѣна, уж Йа́нік і́дзе,
 На́ша хїжа нѣ ме́цена, цо вон йѣй рѣкне́ѣ?
 Ма́мо мо́йа премїльѣна, і́цце з нїм во́нка,
 Най заме́цем ту ча́рну жем, прїцце з нїм ну́ка!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

89. Дівоче лице — яблуко.

Откац слунéчко віхóдзі,
 Там дзіўче йáблонь засáдзі:
 Рóшньі йáблúчко вісо́ко,
 О двáнац вѣрхі шїро́ко.
 Зродз мї йáблúчка червѣні,
 Йак мо́йо лы́чка румѣні.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. II. Ст. 729. Ч. 18.

89. Красуня.

Са́ма со́м ше нѣ нава́дала, же йа та́ка кра́сна,
 Цїфрoгáна, ма́льовáна, йа́ко шві́чка йáсна.
 Ма́льúчки ше поберѣме, ма́льúчки будзѣме,
 З вечáра ше побавїме, лѣпше снац будзѣме.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

90. Білявка.

Гойа, гойа бетельіна,	Льєм червєні і жельєні,
Крєсна даїўка мацеріна.	Под облачком вішівані,
Крєсна, крєсна, бо йє біла,	А пантльїчкі дупловані,
Бо до пільа ньє ходзєла.	Цо йєй хлєнци надавалі.
Чєрні бєршонь ньє ношєла,	

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

91. Не мальована. *р. л. 176, м. 144.*

Шугайу, шугайу, твоїа мац шальєна,
 Бо во̀на гварєла, же йа ньє червєна.
 А йа ньє червєна, б́о ше ньє мальуйєм,
 Б́о ше а̀ны за йєй сїна ньє рїхтуйєм.

Зап. в серпни, 1897, від Марїї Стрібер у Коцурі.

Паралєлї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 36.

92. Краса швидко щезав.

А йа́ка йа крєсна бувала,	Шїцка з́о мньє крєса спадала.
Покльа йа фрайє́ра ньє мала;	Спадла мо́йа крєса до водї,
А йа́к йа фрайє́ра достала,	Аж до Йаньїчкѳвей лободї.

Зап. в серпни, 1897, від Марїї Стрібер у Коцурі.

93. Парубок-красень.

За на́шу загра́тку ороўньїчок буйні,
 Ходзї до нас шугай, альє йє ньє шумні.
 У на́шей загра́ткї ішче йє буйньєйші,
 Почал до нас ходзїц сто разї шумньєйші.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

94. Зблїдла.

Пайташочкї мо́йо, да́йце мї жверка́дло,
 Най йа ше опатрїм, чї мї льїчко зблїадло!
 Ньє зблїадло мї льїчко, льєм прєва ручїчка,
 Ц́о мї на ньєй прєквітала червєна ружїчка.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Бєсерменї в Коцурі.

95. *Залицяня.*

За йарэчком капўста,
 Міла мойа, дай уста!
 Йа́ бі да́ла, ті бі ўжал,
 Хто́ бі с́на льёбо ц́еру колы́сал?
 Най б́ш сэ́бе колы́сала,
 Льём ч́і б́ш мнѣ облап́йала?
 За йарэчком лобода́,
 Б́дзеш м́ла мнѣ мло́да.
 За йарэчком шала́та,
 Ч́і ті, м́ла, богата́?

Мам сукны́чкі с каба́та,
 Йа́ ці м́ла богата́.
 Йа́ це льу́б́ім, обочку́йем,
 Ш́ів́ім о́ком попатру́йем.
 М́лі, м́лі, нѣ верлі́ві,
 Чом же м́і нѣ справодлі́ві?
 Бу́ла б́м ці уверэ́на,
 Кра́шннѣ б́м це облапéла,
 Да йа́ вер́ім, же йа́ б́дзем
 Дакéдіш́ік тво́йа жéна.

Зап. в серпні, 1897, від Гаві Рамач у Керестурі.

96. *Перший милий.*

Гóра йѣ вісо́ка в дробно́го камен́я:
 Нѣ о́пуш ше, дзв́иче, першо́го фрайѣра.
 Кéт ше го оп́ушч́іш, нѣ дай му по во́льн́і,
 Ско́рей йóго шéрцо за то́бу забóльн́і.

Зап. в вересні, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

97. *Любка-вечар.* *р.с. 1864, м. 106.*

Вéчар м́і йѣ, вéчар, уж м́і гу вечáру,
 Гóньн́і мой м́льѣнкі о́ўці гу хотáру.
 Гóньн́і вон й́іх, гóньн́і, а́ш ше дра́мка кúри,
 А йа́ за н́йм пáтр́ім, аж ме гла́ўка бóльн́і.

Зап. в вересні, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

98. *Любка нема, а нелюбий тут.*

Над гóру вісо́ку голу́бі льета́йу,
 Рóкі мойо млади́, йак ше м́і меньáйу!
 Стóййі верба́ ко́ло во́д́і, цо йа́ йу садзéла,
 Нѣт ту то́го і нѣ б́дзэе, ко́го йа́ льубéла.
 Бо ко́го йа́ льу́б́ім, тот м́і за пльэца́мі,
 А ко́го нѣ льу́б́ім, тот м́і пред о́ч́ам́і.

Зап. в вересні, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 48. — Руські оселі в Бачці.
 Ст. 50. в. — Головацький, Народні пісні. I. Ст. 273. Ч. 64. — Wacław z Oleska,
 Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 341. Ч. 177. — Де-Воллань, Угро-
 руськія народныя пьсьні. Ст. 112—113.

99. *Дівчата бють ся за парубка.*

Фрайірэчкі штірі,	Жёсме це лубелі.
Прэцо сце ше білі?	Нье трэбало ше біц,
Пре тэбе, шугайу,	Льём шугайа лубіц.

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

100. *Богато хлопців.*

Цече вода з йавора,	Гібай, міла, гібай вон,
Мойей мілей до двора;	Маш фрайірох польні двор;
Там ше гусі купайу,	Маш фрайірох на дворе,
Мойу мілу волайу:	Сама льожеш коморе.

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

101. *Співуча.*

Шпівала бім пэнко, бóлы ме гарлэнко,
 Учул бі мой мілі, алье йе дальёко.
 Шпівала бім гласно, пóльо йе нье нашо,
 То пóльо Жаблыньске, дзйўче керестурске.
 А на ным мой мілі на пішчálки піска,
 Аш ше його глáшчок на наш óблак ціска.
 Піскай, мілі, піскай, йа будзем шпівала,
 Та мі ше відвеме на кóньец валáла.
 На кóньец валáла дзйўкі шмáті пэру:
 Цо ше раді відза, та ше нье побэру.

Зап. в серпци, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

102. *Мамме вихованье.*

Горела лыпа до корёна,
 Вёжны ме, мілі, на кольёна.
 Кет це вёжньем, будзем це біц,
 Бо ті, дзйўче, нье знаш рóбіц.
 Нье мойа віна, мацеріна,
 Цо ме робóті нье учéла,
 Льём ме до кáрчмі посілала,
 Бі йа йей крáшнье танцовала.

Кет сом прішла до ньей, та сом спала,
Ньч мі робіті ньє давала.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

103. *Перебірчива.*

Заграй, задұдай, загра́тка ма́ла :
Піта́ла ше ма́тка це́рі, чи сце кова́льа ?
Ньє сцем, ньє льу́бім, то мньє ньєво́льа,
Ньє бу́даем йа в мла́тком тре́пац, рұ́чки ме бо́льа.
Заграй, задұдай, загра́тка ма́ла :
Піта́ла ше ма́тка це́рі, чи сце чіпка́ра ?
Ньє сцем, ньє льу́бім, то́ мі ньєво́льа,
Ньє бу́дзем йа чі́пкі но́шиц, плє́ца ме бо́льа.
Заграй, задұдай, загра́тка ма́ла :
Піта́ла ше ма́тка це́рі, чи сце гуса́ра ?
Сцем го, льу́бім го, то́ мньє барз во́льа,
Оше́дла мі гу́сар ко́ньа, по́йдзем до по́льа.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі.

Паралелі Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 472—474. Ч. 4.

104. *Заздрісна.*

Ей, мілі мой, мілі, наўрац мі во́лкі,
Вівійем ці пірко з дробней фія́лкі.
Кед ньє с фія́лкі, та з мадборáну,
Прідз до нас, шугáйу, ў ньєдзельу ра́но.
Ў ньєдзельу ра́но слў́нко віхо́дзі,
Мой наймі́льшні пот пі́рком хо́дзі.
Кед бі йа зна́ла, хто́ра му да́ла,
Ве́ра бі йа йу грóжньє віла́ла.
Грóжньє віла́ла, брítко назва́ла,
Нач во́на йóму піро́чко да́ла ?

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

105. *Хоре серце.*

Фрайєрє́чко мо́йа, подз ме отправа́дзіц,
Бо́ ше на́ мньє стрóйа ва́шім дво́ре на́біц,

Їак на́біц, так на́біц, а́льє і скерва́віц!
 Фрайерэ́чко мойа, подз ме отправа́даіц.
 Отпровадзела́ го под жельс́ну го́ру:
 Шэ́дныме, мільс́нкі, шэ́дныме ту до́лу.
 А йак пошеда́лі та ше розгваря́алы,
 А уж на полно́ці когу́ті шпівалы.
 Зашпівай когу́тку на жельс́нім прўтку,
 Жадэ́н члóвек ньс́ зна ту на́шу зармўтку.
 Ёй а́ны йу ньс́ зна, а́ны ньс́ угáдньс́,
 За́ кім мо́йо шэ́рцо ма́ло ньс́ віпа́дньс́.
 Шэ́рцо мо́йо, шэ́рцо, по ме побольу́йш,
 Чом же мi ньс́ пóвеш, за́ кім так бану́йш?
 А йа́ бі повéдло, а́льс́ ньс́ мам ко́му,
 Кэ́т пóвеш цудзóму, а цўда́е другóму,
 Кэ́т пóвеш свóйска́му, а свóйска́е ньíко́му.
 Шэ́рцо мо́йо, шэ́рцо, с твардо́го ка́мэ́ня.
 Барз вельíкі Кóдур, ньс́ мам помесцэ́нья!

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелі: Пор. з першою строфкою Fr. Bartoš, *Národní písně moravské*.
Ст. 165. Ч. 248.

106. *Хора, бо довго не бачила любка.* = 1380, nr. 156.

За́ гор, слўнка, за́ гор, за́ ту чáрну хма́ру,
 Бўда́е ше мi відзiц, же уж ту вечáру.
 Вэ́чар мi йс́, вэ́чар, ша уж ту вечáру,
 Го́ны мой мільс́нкі о́ўці ту хотáру.
 Го́ны вон йiх, го́ны, аш ше дра́шка кў́рi,
 А йа́ за́ ным пáтрим, аж ме глаўка бóлы.
 Бóлы ме главiчка, бóлы ме пол бóчка,
 Же йа́ ньс́ відзéла фрайэ́ра пол рóчка.
 Бóлы ме лывi бок, бóлы ме прáвi бок,
 Же йа́ ньс́ відзéла фрайэ́ра пáлі рок.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Стрібер у Коцурі.

107. *Хора.*

Їдзе мiлі, їдзе в льсá,	Пiска сэбе на лыстэ́чку,
Ньс́ше дрéво на кольсá;	Бо мал шўмну фрайiрэ́чку.

Відзіш, мілі, же сом хора,
 Чом нѣ ідзеш по дохтѣра?
 По дохтѣра, по байбѣра,
 По Йаньічка, по фрайфѣра.

Відзіш, відзіш, же нѣ можем,
 Ішче ші ме ту полѣжел
 На галѣже на жельѣне:
 Шѣрцо моѣо розжальѣне!

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

108. *Дівчина не пускає парубка до себе.*

Хѣдзі мілі по улыці,
 Клѣпе до дзвері:
 Чі шиш, міла, чі чуйѣш,
 Чі ме вернѣ лубуйѣш,
 Отвор мі дзвері!

Гоч бім спала, гоч нѣ спала,
 Гѣре нѣ станѣм;
 Ша йа тѣбе мой мілі,
 Мой соколычку білі,
 Льѣхко достанѣм.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелі: P. I. Šafařík, Pjsně světské lidu slow. w Uhřech. II. Ст. 118—129. Ч. 94. — J. Kollár, Národní zpiewanky, I. Ст. 188. Ч. 12.

109. *Мати сховала ключі.*

Бѣріш, Бѣріш, цо ме мѣріш?
 Чом мі дзвѣрка нѣ отвѣріш?
 Ша йа бі ці отворѣла,
 Кѣд бі мі мац дозвольѣла,

Альѣ мі мац нѣ дозвѣлы,
 Ёжала кльѣчі от комѣрі;
 От комѣрі, от шіцкѣго
 І от лычка руменѣго.

Зап. в вереснѣ, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

110. *Дівчина не боїть ся.*

Йѣден, два, трі, штірі, пейц, шесц,
 Осем, дзѣвен, дзѣшец,
 Йѣденаста годзіна,
 Нѣ бой ше ме, ма міла.
 Кѣд бі йа ше тѣбе бала,
 Ныгда бім ше нѣ оддала.
 Альѣ це ше нѣ бѣйім,
 Та ці пѣкнѣ говорім.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 130—131. Ч. 189. — J. Kollár, Národní zpiewanky, I. Ст. 177 Ч. 6.

111. Мила поможе, де й лікар не може. А.

Ішли дзіўкі пópот хóтар,	Пóпод ньóго вóда бéжі.
Кóчiк ше йiм рoшчepкóтал.	Льéжі, льéжі порубáні,
А вi, дзiўкi, ньé сeкeкáйцe,	Зoс цapекiмa шaбeлькáмi.
Кóчiк сéбe опpаўйáйцe.	Хтó гo рúбaл, нáй гo гóйi,
Йéднa стáлa, опpаўйáлa,	Нáй гo дáвa нa дoхтóрi.
А дpúгa ше мaльвáлa ;	Ньéмa дóхтop тáкeй мáсцi,
Трéцa шéдлa тa шeдзéлa ;	Дa вiльiчi цéлo, кóсцi :
Пoд ньy рúжa зaсaдeнa,	Мa Гaньiчкa тáкe жeльé,
А пoд рúжy Йáнi льéжi,	Цo вiльiчi дo ньeдзéлi.

Зап. в листни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі. *№ 17 S, nr. 142*

112. Б.

За горáмi, за дубáмi,	Ньéмa дóхтop тáкeй мáсцi,
Льéжi Йáнiк порубáнi,	Бi вiльiчeл цéлo, кóсцi.
Порубáнi нa двa стрáнi.	Мa Гaньiчкa тáкe жeльé,
Хтó гo рúбaл, нáй гo льiчi,	Цo вiльiчi дo ньeдзéлi.
Нáй гo дáвa нa дoхтóрi ;	

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

V 113. Тримай мати сина!

Шугайóвa мáткa нá мньé oткaзúйфe,
 Же йéй бiлi шúгaй дóмa ньé нoцúйфe.
 Шугайóвa мáткo, нá мньé ньé oткaзúйфe,
 Швáрнoгo шугáйa нa пóрвac пpиўйáзúйфe.
 Кeт цi ше oдйáжe, гльéдaй гo пo дpáжe ;
 Кeт цi ше oдóрвe, гльéдaй гo пo двóрe ;
 А кeт пóрвac ўрвe, тá гo гльéдaй пpи мньé.
 Шугайóвo мéно бóдaй cкaмeньéлo,
 Oздaдь бi мe зa ньiм шéрцo ньé бoльéлo,

Зап. в червни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 156. Ч. 231. — Де-Воллань, Угро-русскія народныя пьсьни. Ст. 61.

114. Дівчина купує парубкови вбранє.

Йáй, кeд бi тo гpeтoвo óчкa пpeдaвáлi,
 Тa бi тo дзiўчáтa хлáпцoм кyпoвáлi.

Йа своїому купела чіжмі ранцовані,
 Йагже бі му швечело мѣджі легіньами!
 Йа своїому купела лайбік шнурковані,
 Йагже бі му швечело мѣджі легіньами!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. III. Ст. 408. Ч. 147. — P. I. Šafařík, Pjsně světské lidu slow. w Uhřech. I. Ст. 53 Ч. 22. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 311. Ч. 6.

115. Дав йому волю.

Спа́дло мі йаблúко з вісо́ка до йа́рку,
 А ті се́бе, мілі, ви́бѣрай фрайфе́рку.
 Спа́дло мі йаблúко з вісо́ка на ко́пач:
 Старода́вні фрайфе́р, гоч лье́ж на мнѣ по́пачь.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

116. Милій далеко.

Мілі мой за во́ду, за во́ду глѣбо́ку,
 За во́ду глѣбо́ку, за го́ру вісо́ку.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

117. Нема до кого, то до милого.

До до́му, до до́му,	Йа нѣ мам гу ко́му;
Ка́жде гу свої́ому,	Йа нѣ мам гу ко́му,
А йа нѣбожа́тко,	Му́шим гу міло́му.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

118. За млим через Дунай.

Ходзѣла, кріча́ла, сі́дла сі на ла́док,
 А дзе йѣ мой мілі с кучера́во ла́го *)?
 С кучера́во ла́го, с гарні́ма очі́ма,
 Ве́ра бім за то́бу Ду́най прескочѣла.
 І Ду́най і Ті́су і Червѣне мо́ре,
 Прескочѣла до́ це, мі́ле се́рце мо́йѣ.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

*) Вираз зіпсований намісь „глава“.

119. *За милим через Дунай* p. 1. 175-м. 139

Шугайу с Тренчина, с чарніма очіма,
 Вѣра бим за тобу Дунай прескочѣла.
 Дунай прескочѣла, Тісу преплівала,
 Ішче бим ці, чадо, загінуц нѣ дала.

Записав у Вінковцях, у Сримі, Уйфалушій.

120. *Не всі беруть ся, що кохають ся.*

На коньцѣ валала дзійкі ше купаіу,
 На жельєні шльїўкі хусточкі вишайу.
 Пальє, шугай, пальє, йак то шўмнѣ, складнѣ,
 Кед вітрик задуйє, а хусточка спаднѣ.
 На коньцѣ валала, там ше гўскі пѣру,
 Цѣ ше радї відза, та ше нѣ побѣру.

Записав у Вінковцях, у Сримі, Уйфалушій.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей Ст. 123. — J. Kollár, Národné zpiewanky. I. Ст. 72. Ч. 24. Ст. 105. Ч. 6.

121. *Старости.*

Острожечкі моїо, давайце мї огньа,
 Прїду мї питаче, трї младѣнци, дѣ днѣа.
 Йѣднѣму дам рўчку, другѣму дам фатьол,
 Жѣбі нас прїшагал кульпінскї пан фатор.
 Кульпінскї пан фатор красну казань каже,
 Нѣ йѣдней дзівѣчки шльєбѣду заўйїаже.
 А цѣ йу заўйїаже, тѣ бї нїч нѣ бўло,
 Бим му повѣдла, дї йу нѣ покаже.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Стрібер у Коцурї.

122. *Клонїт дївчїни.*

Спадло мї йаблўко з висѣка на таньєр,
 Же ме уж з'охабел стародаўнї фрайєр.
 Йѣден ме з'охабел, а дрўгї ме нѣ сѣе,
 А та мїла моїа, то нѣ вѣрне шчѣсѣе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

123. *Відмовлений милий.*

Фрайіру зверені, дзе ші бул з вечэра?
 Фрайірко зверэна, бул сом у сушэда.
 Фрайіру зверені, ці ці гуторэлі?
 Фрайірко зверэна! Тэбе мі ганьэлі.
 Тэбе мі ганьэлі, другу мі райэлі.
 Знаце, же ньэ вэжньэм, хтору ві сьэце,
 Льэм йа тóту вэжньэм, хтору барз лубу́йэм,
 Гоч ньэ б́удзе н́ыч мац, льэм й́эдиу сукэ́нку.
 Й́эдиу во́на б́удзе мац, дру́гу йа й́эй ќупім,
 Ішче йа йу вэжньэм, бо йа йу барз луб́імі.
 Жень ше, мілі, жень ше, дару́йэм ці шчэ́сце,
 Жэбіш го та́ке мал, біш на п́ьго ўше пла́кал.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

124. *Одурена.*

Под обла́чком заградэ́чка рокі́та,
 На жельэ́но, на червэ́но роскві́та.
 Ішо́л та́маль шва́рні шўга́й пані́ті,
 Ста́ргну́л сэ́бе за кала́пчок рокі́ті.
 Тэ́бе кві́тньэ́ за кала́пчком а́ рў́жі квет,
 А мнэ́ гінэ́, фальэ́чньы́ку, прэ́ це швет.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

Пара́лелі: Порів. Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 30. Ч. 78—79 і ст. 170,
 ч. 169 (остання стро́фа). — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 118—119.

125. *Фалшивий лубко.*

Кэт сом ішла ўчэра вэ́чар с панскóго,
 Стрэтла сом ше на улы́ці з мілэ́го;
 Обла́пел ме, пріту́льел ме ѓу сэ́бе:
 Дра́га ду́шо, ці мам хóдвіц ѓу тэ́бе?
 Мóжеш, мілі, ка́жді вэ́чар а́бо нэ́,
 Тво́йю лы́чко руменьэ́йэ, мо́йю нэ́;
 Тэ́бе кві́тньэ́ за кала́пом а́ рў́жі квет,
 А мнэ́ гінэ́, фальэ́чньы́ку, прэ́ це швет.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Пара́лелі: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 98. Ч. 242. — М. Врабель, Рус.
 Со́жовей. Ст. 118—119.

126. Милый покидає.

Жельфіні розмарін преквітуйє,
 Уж ме мой мільфінкі з'охабуїє.
 Най з'охабі, най пробуйє,
 О марні, краткі час побануйє.
 Йак ше мам за ласку йа बारे трапіц,
 Кед йа мушім мілому персецень ўраціц.
 Ўрацім му го, та му го дам,
 Йфден ме з'охабел, двешец йїх мам.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 129—130.

127. Милый ходить до тшыої. А.

Ныгда йа то нє верела,	Індзей ходзі, а нмє нє сце,
Жебі лубосц почкодзела;	Мойо шєрцо роспаднє ше.
А нмє тєрас самей чкодзі,	Роспаднє ше на два страні,
Бо мой мілі індзей ходзі.	Бо мой мілі за горамі.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: J. Kollár, Národné zpievanky. I. Ст. 97. Ч. 23.

128. Милый зраджує. Б.

Ныгда сом то нє верела,	За горамі ў тей дольнє,	} р. л. 179, м. 155.
Жебі лубосц почкодзела;	Чарні гаўран воду пїє.	
А нмє тєрас самей чкодзі,	Пїє, пїє, помуцуйє,	
Бо мой мілі індзей ходзі.	Два сердечка зармуцуйє.	
Індзей ходзі, а нмє нє сце,	Йедно мойо, друге його,	
У нмє шєрцо роспадає сце.	Зармуцєне обідвоїо;	
Роспада ше на два страні,	Зармуцєні та і буду	
Бо мой мілі за горамі;	Док по швєце канаєц буду.	

Зап. в серпни, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

129. Милый зрадив. В.

Бóже, Бóже, цо ше водзі,	Шєрцо мойо роспаднє ше.
Же мой мілі індзей ходзі;	Роспаднє ше на два страні,
Індзей ходзі, а нмє нє сце,	Же мой мілі за горамі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

130. Пізнала невірного.

Кед йа ўшчэра под облачком ста́ла,
 Пітал ше мой мілі, чом же йа плака́ла?
 Йа за то плака́ла, йа за́ то плака́ла:
 Ті дру́гу обла́пйал, йа́ ше пріна́тра́ла.
 Жімней во́ді рі́бі, то су рі́баро́во,
 А кра́сні дзіўча́та то су мі́льснко́го.
 Йак ше росхадза́йу во́ді з рі́бочка́мі,
 Так йа́ ше росхо́дзім, мой мі́льснкі, з ва́мі.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

131. Любка віднав від серця.

Шала йа мады́бран, васі́льц мі зі́шол,
 Чекала йа мі́лого, а́льс мі нье́ прі́шол.
 Чекала йа йо́го од зо́ру темно́го,
 Од зо́ру темно́го, до ра́на бі́лого.
 Віхо́дзі зорні́чка од віхо́т слуні́чка,
 Отпа́д мі мілі́ мой од мо́го серде́чка.
 Нье́ так от серде́чка, йа́г од мойс́ей во́льі,
 Цо́ ме нйі́гда за́ ным шэ́рцо нье́ забо́лі!

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

П а р а л е л і : J. Roger, Pieśni ludu polskiego na Śląsku. Ст. 104. Ч. 192.

132. Розлучена з милим, р. str. 150, nr 56.

Льсцэ́ла качо́чка, льсцэ́ла вісо́ко,
 Шўга́й до́бры пўшка́р, штрэ́льсёл йей до бо́ку.
 Отштрэ́льсёл йей крідло і пра́ву ножо́чку,
 Го́рко заплака́ла, шэдла на воді́чку:
 Йай, Бо́же мой, Бо́же, уж йа до́льсета́ла,
 Уж йа сво́йо дробні́ ча́да віхова́ла.
 Мо́йо дробні́ ча́да на ка́менью шэдза,
 Кайну во́ду пі́ю, дробні́ пісок йэдза.
 Льсцэ́ла гага́ла шэ́ра по́над во́ду,
 Заплака́ло дзіў́че за сво́ю шльсбо́ду.
 Дзіў́че заплака́ло, же ше нье́ ода́ло,
 А шўга́й запла́кал, же дзіў́ча́тко нье́ ўжал.

Шугайу, шугайу, пре тебе ме лайу,
 А теди найбаржей, кед у карчмі грайу.
 Бодай у тей карчмі ныгда нѣ заграмы,
 Озда би ме, шугай, пре тебе нѣ лалы.
 Лайце ме, бийце ме, ропце ми, цо сцеце,
 Знаце, же нѣ пойдзем, за кого ви сцеце.
 Нѣ пойдзем, нѣ пойдзем за того макранца,
 Цо му мац купуйѣ дугану за вайца.
 Дугану за вайца, прахно за пеньѣжи,
 Бо кажди макранѣц прі мацѣри льѣжи.
 А нашо думайу, за кого ме дайу,
 У нмѣ дума така, пойдзем за гудака.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

133. Любоко женить ся з иншою.

Жалы ше ми, жалы, фрайр ше ми жєны
 Аны ме нѣ вола його младеј жєні.
 Бўдзе мойа свадзба на другу нѣдзєльу,
 Нѣ бўдзем йа волац його млладу жєну.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 105.

134. Не дають за любка.

Около водичкі червєні ружичкі:
 Прагай, Йані, прагай, шейсц ўрані коньчкі.
 Ша йа би их прагал, альѣ ше таргайу,
 Пітай ти ше, міла, чи це за нмѣ дайу.
 Ша йа ше питала і ўшчєра і нѣшка,
 Вєра нмѣ, мильѣнки, за тебе нѣ дайу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бєсермені в Коцурі.

✓ *135. Лїтний богатий жених.*

Бімбора, бімба́ра, бімба́ра, бімба́ра!
 Падайу орєшкі до нашого двора.
 Падайу, падайу, жельєні падайу:
 Пітай ти ше, міла, чи це за нмѣ дайу.

Уш йа ше пітала собóту, ньєдзельу,
 Вєра ме, шугайу, за тебе ньє дайу.
 Аньі ме ньє дайу, аньі йа ньє пóйдзем,
 Бо ті сі, мілі мой, с худóбногo рóду.
 Гоч йа і худóбні, альє сом хлап дóбрі,
 Хóдзім по шльєбóдзе, йак рíба по вóдзе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: J. Kollár, Národné zpiewanky. I. Ст. 154. Ч. 78.

136. *Боязлива. А.*

Мáмо мóйа, мáмо, льєкам йá ше ў нóці,
 Пóпод наш облачок хóдза хлáнци ў нóці.
 Цєро мóйа, цєро, с тóго поможєме,
 Кєд мі посцелóчку нўка уньєшєме.
 Мóжеш ті там шмєло снац,
 Ньє бóдзеш ше льєковац.
 Цєро мóйа, цєро, ньє óддай ше íшче,
 Шіцкі льўдзе гвáрйа, же ші мláда íшче.
 Мáмо мóйа, мáмо, до мєста ходзіце,
 Йай чі ві там вєльо зо жен скор відзіце ?
 Ньє ма йіх там вєльо буц,
 Ньєда то ше кáжда бiц.
 Йа в ным бóдзем крáшньє жiц,
 Ньє бóдзе ме ньiгда бiц;
 Тот муж жєну бiйє,
 Цо в ньу ньєрад жiйє;
 Йа в ным бóдзем крáшньє жiц,
 Ньє бóдзе ме ньiгда бiц.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 113. Ч. 158. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnyim Szląsku. Ст. 193. Ч. 395. — Konopka, Pieśni ludu krakowskiego. Ст. 133. — Lipiński, Pieśni. Ст. 147.

✓ 137. *Доброї жінки муж не бє. Б.*

Мáмо мóйа, мáмо, йа ше бóйім ў нóці,
 По под наш облачок хóдза хлáнци ў нóці,
 А так на мньє волáйу, спочiнуц мі ньє дайу !
 Дзiўко мóйа, дзiўко, с тóго споможєме,

Гібаль посцелэчку нўка уньшэме.
 Ті там бўдзеш мiрно спац, нўб будзеш ше зльэковац.
 Дзiўко мoйа, дзiўко, нўб одай ше ёшчi,
 Шiцкi лўдзе гвaрiя, же тi млaдe дзiўчe.
 Тaкi млaдi жeнi мру, цo iйх мужoвe бiйу.
 Мaмo мoйа, мaмo, до мeстa ходзiцe,
 Тa чi вi там вeльo з жeнoх eкoр вiдзiцe ?
 Нўб мa iйх тaм вeльo бyц, нўб дa тo ше кaждa бiц.
 Мaмo мoйа, мaмo, лўш тoт жeнy бiйe,
 Лўш тoт жeнy бiйe, цo з нў пoдлo жiйe :
 Йa з нiм бўдзeм крaшнiўб жiц, нўб бўдзe мe нўгдa бiц.

Зап. в серпни, 1897, вiд Мелaнi Фiндрiк у Коцурi.

✓ 138. *Мати не хоче вiддати oдiнaчки.*

Мaмoж мoйа, мaмoж, чoм мe нўб oдлaш уж,
 Шa сoм цi вiрoслa, йaк у лўшe гaлуз.
 Гoчбi шi вiрoслa, йaк нaд вoду вeрбa,
 I тeдi цe нўб дaм, бo шi сaмa йeднa.
 Дaй мe, мaмo, дaй мe, кeдi мe пiтaйу,
 Бo кeд рўжa квiтнўб, тeдi йу тaргaйу.
 A кeд уж oтквiтнўб, тa йу нiхтo нўб eцe,
 Кaждi йeй тaк гвaрi : Нaй йу бeрe xтo eцe.
 Дaй мe, мaмo, дaй мe, зa тoгo шугaйa,
 Кeд мe зa нўгo нўб дaш, eкoчiм до Дунaйa.
 Скaкaй, дзiўкo мoйа, бiш нўб вiплўшнўлa,
 Бiш мi мoйу глaўкy тeльo нўб сушeлa.

Зап. в липни, 1897, вiд Юлi Молнaр у Керестурi.

Пaрaлeлi: Šl. Mišik, Pjesne zo Spiša. Ст. 99. Ч. 24 б. — До 5 i 6 :
 P. I. Šafařík, Pjsně swetské lidu slow. w Uhrjch. I. Ст. 36—37. Ч. 2. — Fr. Bartoš,
 Národní písně moravské. Ст. 269—270. Ч. 440.

✓ 139. *Мати не даe зa лoбкa.*

Шугaйу e Трeнчiнa, e чaрнiмa oчiмa,
 Бўлў бi смe пaрa, кeд бi нaс мaц дaлa,
 Aлўбe нaс мaц нўб дa, пaрa нўб бyдзeмe,
 Чкoдa, Бoжe, бўдзe, кeт ше рoз'iдзeмe.
 Шугaйу e Трeнчiнa, e чaрнiмa oчiмa,

Вѣра бѣм за тѣбу Дѹнай прескочѣла,
 Дѹнай прескочѣла, Тѣсу преплывѣла,
 Ешчі бѣм цѣ, шугай, загинуц нѣ дѣла.

р. 168, кн. 119.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

140. Спорідненє на перешкодї женигбї.

Пльѣло дзїўче, пльѣло льєн,	Нѣ да оцєц, нѣ да мац,
Сѣдем брѣздї йїден дзєнь;	Нѣ да шѣстра, нѣ да брат,
Запльѣло ше до брѣздї,	Нѣ да дзїйак, нѣ да поц,
Спѣл го шугай укрѣстї.	Бѣме сѣбе бльїскї рот.
„Нѣ крѣднѣ ме, шугайу,	Нѣ да цѹдза цѹдзїна,
Бѣ ме за цє нѣ дѣйу.	Бѣме сѣбе родзїна“.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

141. Побив би тебе плач!

Пѣбїл бї цє, пѣбїл, тот мой горѣнїкї плач,
 Нач шї пред нас хѣдзел, кѣт шї ме нѣ мал ўжац.
 Нѣ раз і нѣ два раз йа слѣтко заспѣла,
 Тї кѣло нас ішол, йа гѣре ставѣла.
 Порѣхуй тї, мїлї, кѣльє днѣ у рѣчку,
 Тѣльє рас тї льѣжал прї мѣйому бѣчку.
 Ешчі тї порѣхуй, кѣльє днѣ у тїжнѣу,
 Тѣльє рас тї льѣжал пѣпод нѣшу хїжу.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левєнської в Коцурі.

Паралєлї: М. Врѣбель, Рус. Соловей. Ст. 121—122.

142. Дївчина затроєє парубковї рани. *р. 166, кн. 114.*

Ишли дзїўкї пѣпот хѣтар,	Льѣжї Йѣнї порубѣнї;
Кѣчїк ше йїм рѣшчєркѣтал.	Прїнѣсцє му тѣкей мѣсцї,
А вї, дзїўкї, нѣ сцєкайцє,	Най вїльїчї цѣло, кѣсцї.
Кѣчїк сѣбе опрѣйїайцє.	Ма Гѣнѣчка тѣке жѣльѣ,
Йїднѣ стѣла, опрѣйїѣла,	Цѣ вїльїчї до нѣдзѣльї.
А дрѹга ше малѣѣла.	Намѣсцї го, жѣбї спѹхнул,
А там дѣльѣй Йѣнї льѣжї,	Жѣбї спѹхнул, йѣко лѣда:
Кѣло нѣѣго вѣда бѣжї;	Тѣѣ йѣ цї, Йѣнї, рѣда.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бєсерменї в Коцурі.

143. *Нещасна.*

Кед ідзеш ко́ло нас, попа́трі на двор наш,
 Кóго там увідзіш, то́го лубовац маш.
 Відзел йа там, відзел, сво́ю фрайфречку,
 Трима́ла у рúчкі дрóбну фійалечку;
 Фійа́ла, фійа́ла, бодай ше прійала,
 Жéбі ме мо́йа мац на йфшень ода́ла.
 А кед нѣ на йфшень, а то до йфшэ́ні,
 А то до йфшэ́ні, до тей ча́рней жéмі.
 Фійала, фійала, фійалóві кóрень,
 Вольфел ше пародзіц мéсто дзіўкі ка́мень.
 Кед нѣ ма́рма-ка́мень а то розмарі́йа,
 А то розмарі́йа, пахньэца лелі́йа.

*р. д. 154, т. 66.
 і д. 178-9, т. 152.*

Зап. в серпні, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

✓ 144. *Любкова мати — облівниця.*

Шуга́йу, шуга́йу, тво́йа мац шальэ́на,
 Бо во́на гварéла, же йа нѣ червэ́на.
 Йа сом нѣ червэ́на, бо ше нѣ мальўйфем,
 Аны йа́ ше за йфй сі́на нѣ готўйфем.
 У мо́йфй мамóчки печéні рібóчки,
 А у тво́йфй, шуга́й, горéнькі сльізóчки.
 У мо́йфй мамóчки жі́тні хльэ́б на стóльфе,
 А у тво́йфй, шуга́й, йарча́ні ў ко́море.
 У мо́йфй мамóчки зое па́ртком прікрі́ті,
 А у тво́йфй, шуга́й, с кльúчико́м замкнúті.

р. д. 160, т. 91.

Зап. в червні, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

✓ 145. *Мати розлучниця. А.*

Мац мо́йа, мац мо́йа, да то нѣ мац мо́йа,
 Даўно бі йа бóла, фрайфру мой, тво́йа.
 Альфе то мац мо́йа шіцко паробéла,
 Во́на ме нѣ да́ла за ко́го йа сцéла.
 Дай ме, ма́мо, дай ме, за то́го шуга́йа,
 Кед ме за нго́ нѣдаш, скóчім до Дуна́йа!
 Скака́й, дзіўко, мо́йа, біш мі нѣ скочéла,
 Біш мі мо́йу глаўку вéцей нѣ сущéла.

р. д. 174, т. 132.

Зап. в вересні, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Порів. також повисше ч. 138.

✓ 146. Б. р. А. 174, нр. 139.

Шугайу с Тренчина, с чарніма очіма!
 Булі бісме пара, кед бі нас мац дала,
 Алье нас мац нє да, пара нє будземе...
 Чкода, Бóже, будзе, кет ше роз'їдземе!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

✓ 147. Коли не жінка, то братова.

Чом ті плачеш, чом жалуйєш, драго дүшо мóйа?
 Плачем, плачем і жалуйєм, же нє будзем тво́йа!
 Кед нє будзеш, мíла, мóйа, будзеш мí братова,
 Ішче будзеш мóйім рóдзе, драга дүшо мóйа.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 83. Ч. 199. — P. I. Šafařík, Pjesně světské lidu slow. w Uhrjch. I. Ст. 66—67. Ч. 40. — J. Kollár, Národnie zpiewanky. T. I. Ст. 215—216. Ч. 17.

✓ 148. Зажду аж повдовів:

А там дальей прі потóчку,
 Цече вода с пальчóчку;
 Цече вода, алье мутна,
 Чом же ші, мíла, чом же ші, дүшо,
 Така смутна?

Йак йа нє знам, йак йа нє знам,
 Смутна хóдзїц?
 Фраїєр ше жéньї, мíлі ше жéньї,
 А мнє нє сце!

Най ше жéньї, най ше жéньї,
 Най му будзе!
 Умре му жéна, умре му жéна,
 Ідóвец будзе!

Ідóвец будзе, ідóвец будзе,
 А йа дзїўка:
 Ешчі йа будзем, ешчі йа будзем
 Йóго жéнка!

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 98.

Етнографічний Збірник т. IX.

149. *Ой знати, знати.*

Познац, Боже, познац леґінья, ньалкоша,
 Кет ідзе валалом с калапчком потреса.
 Познац, Боже, познац дзівочку ньалкошку,
 Хтора зацагуїе опльёчко с хусточку.
 Познац, Боже, познац, хто ко́го лубуїе,
 Ішче йе дальёко, уш ше ушміхуїе,
 Ішче, Боже, познац, хто ко́го нье лубі,
 Ішче йе дальёко, уш ше му вістуні.

} p. s. 155, m. 67.

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: З вір. 5—6 пор. у Št. Miška, Piesne zo Spiša. Ст. 46. Ч. 121.—
 Головацький, Народні пісні. II. Ст. 224. Ч. 31.

150. *Любкова мати лає дівчину.*

Шугаїу, шугаїу, йака то твоїа мац,
 Ішче ші ме нье ўжал, уж ме почіна лац.
 Нье бой ті ше, дзіўче, теї мойей мацєрі,
 Ша йа йей укажем, ка́дзі с хіжі дзєрі;
 Та́дзі, ма́мо, та́дзі, та́дзі с хіжі дзєрі,
 Та́дзі с хіжі дзєрі до о́ца, мацєрі.

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. Т. I. Ст. 413. Ч. 160.

151. *За милого бють.*

Шугаїу, шугаїу, пре тебе ме лаїу,
 А те́ді найба́ржей, кѣд у ка́рчмі граїу.
 Лаїу ме, біїу ме, шугаїу нье дай ме!
 Те́ді це нье дам біц, док мі бўдзеш ро́біц.

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

152. *Нещасне коханє.*

Ударєла стрєла з йавора до дрєва,
 Вольєла удєрец до мого фрайєра.
 Ішче ударєла з йавора до дрінкі,
 Вольєла удєрец до мойей фрайїркі.
 Шалвія, лелїя, шалвіїові ко́рень,

Вольел ше народзиц мѣсто дзиўки камень.
 Ньѣ так марма-камень, йако розмарїя,
 Бі дзиўка ньѣ знала нїгда за легїня.

р. н. 176,
 н. 143.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

153. *Коли хотїла мати лобка...*

Дзиўче, дзиўче, біла рўжа,	Кѣт шї спѣла фрайѣра мац,
Ньѣ требало тебе мўжа,	Ньѣ требало з вѣчара спац,
Аньї мўжа, нї фрайѣра,	Ньѣ спала йа, чекала йа,
Бо ті, дзиўче, йак лелїя.	Кѣт шї прїшол, заспала йа.

Зап. в серпни, 1897, від Марїї Стрїбер у Коцурі.

Паралелї: До-Воллань, Утро-руссїя народныя пѣсни. Ст. 180. Ч. 6. — J. Kollár, Národné zpiewanky. I. Ст. 125. Ч. 3.

154. *Солодкі спомини.*

Да мї тото прїдзе, цо мї одльцѣло,
 Цо мї ўшчѣра вѣчар прї бочку льѣжело.
 Дубїна, дубїна, мѣджі дубїнамі,
 Жадні члѣвек ньѣ зна, цо йѣ мѣджі намі.
 Помѣтай, дзиўчино, на то йѣдно слѣво,
 Цо сом ці повѣдзел, кѣт сме бўлы двѣйо.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Бесерменї в Коцурі.

155. *Ворон-смуток.* / р. н. 170, н. 128.

За горамї ў теї дольїньѣ,
 Чарні гаўран вѣду пїѣ.
 Пїѣ, пїѣ, помуцуїѣ,
 Два сердѣнька зармуцуїѣ :
 Йѣдно мїлей, другѣ мѣйо,
 Зармуцѣні обїдвѣйо.
 Два сердѣнька, штїрі бчка,
 Бўдзе плакац за пол рѣчка ;
 От пол рѣчка до йѣшенї,
 Док ше шўгай ньѣ ожѣнї.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

156. *За милим голова болить.* = д. 107, м. 106.

Вечар мі йє, вечар, уж мі гу вечару :
 Гóньні мой мільфіккі о́уці гу хотару.
 Гóньні вон йіх, гóньні, аш ше драшка кúрі,
 А йа за ным пáтрім, аж ме глаўка бóльі,
 Бóльі ме главічка, бóльі ме пол бóчка,
 Же йа ньє відзела мілого пол рóчка.
 Бóльі ме льві бок, бóльі ме праві бок,
 Же йа ньє відзела мілого цáлі рок.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

Паралелі: Пор. 13—14 вір. із: Št. Mišik, Pjesne zo Spiša. Ст. 12. Ч. 26.

157. *Серце болить.*

Шедныйме, мой мілі,	Ту нашу зармúтку.
Шедныйме ту до́лу,	Жáден члóвек ньє зна
На жельфну тра́ву!	Аньі ньє уга́дньє,
А йак пошеда́лы,	За кім мо́йо шéрцо
Та ше розгварйáлы,	Мáло ньє віпа́дньє.
Аж уж на полно́ці	Шéрцо мо́йо, шéрцо,
Когúті шпівáлы.	Цó ме побольúйеш?
Зашпівай, когúтку,	Чóм же мі ньє пóвеш,
На жельфнім прúтку,	За кім так банúйеш?
Жáден члóвек ньє зна	

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

158. *Жаль за милим.*

Мілі мой за во́ду, йак мі жаль за то́бу,
 Йак кед бі йа б́ула руковáна с то́бу.
 Ньє так руковáна, йáко прішага́на,
 Йак кед б́ім ці б́ула тво́йа вéрна жéна.
 Жаль мі йє, жаль мі йє, жаль мі ньє помóже,
 Кóго йа лубу́йеш, да́руй мі го, Бóже.
 Кóго йа лубу́йеш, у шéрцу стріму́йеш,
 Да́руй мі го, Бóже, най ше ньє жалúйеш.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

159. *Жаль дівчини.*

Віходзі зорницька од віхот слунéчка,
 Отпад мі мілі мой од мóго сердéчка.

Ньє так од сердечка, йак од мойей во́лы,
 Йак слатке йаблúчко од квáшней йаблóны.
 Слаткому йаблúчку máло дóзрец трéба,
 А мойому шéрцу роснáднуц ше трéба.
 Дай мi, Бóже, дай мi, цо от тебе жа́дам,
 Тóго шугайíчка, цо за нým препáдам.
 Шéрцо мойо, шéрцо, цо мi младе гíньеш,
 За льúцкiм легiньом дóбре ньє погiньеш?
 Шéрцо мойе, шéрцо, цо ме побольуйеш,
 Чом же мi ньє пóвеш, за кiм так бануйеш!
 Жалуйеш, бануйеш i бóдзем до вiка,
 Же сом поганьбéла тóго чельеднiка.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 154 i 131.

160. Коби умер милый.

Бóже, Бóже дай тáки мор,	Док ше шúгай ньє о́женi.
Жéбi úмар тот фрайер мой!	Мiлi, мiлi, чi цi ньє жаль,
Так бiм сэбе звольовáла,	Кет понáтрiш, дзе тi льежал?
Трi днi кáрчмi танцовала;	Йак бi тó мньє жаль ньє бúло,
Трi днi, трi днi i трi нóцi,	Кет то мойо мéсто бúло?
I на штвáрту до полно́цi;	Мéсто, мéсто i местóчко,
От полно́цi до йéшенi,	Мойа мiла фрайерочко!

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фiндрик у Коцурi.

161. Милый умирает.

На жельсней пажiцi стáло ше мi новéго,
 Же мой мiлi хóри льэжi от ўчэра рано бiлéго.
 Кед бiм бúла тóто знáла, вéра бiм до льичéла,
 Дрáгi льiкi з апатéки вéра бiм му купéла.
 Ньє пiтам це, мойа мiла, жéбi шi ме льичéла,
 Льеш це, мiла, тéльо пiтам, похóвай ме с тiм кнъáзом
 Йай з тiм кнъáзом, с тiм кнъáзом, с тiм велькiм фарáром,
 Цо мi бóдзе слúжбу слúжiц прет тiм велькiм олтаром.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурi.

162. Чорні думки.

Фiйáла, фiйáла, бóдай ше прiйáла,
 Бóдай ме мойа мац на йéшень одáла.
 А кед ньє на йéшень, а то до йéшенi,

А то до йешєні, до тєй чърней жємі.
 То б́уду гудáці, крєстýрскі дэвóні,
 Цо ме отпровáдза аж до чърней жємі.
 То б́уду дружбóве, попóво лєгíньє,
 Цо ме отпровáдза аж до чърней жємі.
 То б́уду дружóчки, мóйо пайташєчки,
 Цо б́уду за мну плакац і жалóвац.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

163. Обморок.

Шірім пóльу грúшка дрєўко на пóлі йє зрєла,
 А пóд н́у йє мóйа мíла на пóлі зомрєла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

164. Дівчина вмирає.

Нáштред Керестýра шіві кáчур плýва,
 Повáгльай ше, мíлі, бо цї мíла кóна.
 Понáгльам, понáгльам, уж бáржей н́є мóжем,
 Гоч і дóрас скóна, та йєй н́є помóжем.
 Кєд мíла конáла, íшче ше пítала;
 Чі на гєўтíм швєце, йєст фрайф́рох вєцєй?

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

165. Мрії про свєкруху.

Тáмац, Бóже, тáмац, жєбím б́ула сáма,
 Жєбí мí швєкрúша н́є розказовáла.
 Кєд б́і йа вер' знáла, дзє б́уду н́євєста,
 Вер' б́ím вíметáла прет т́ím двóром цєста.
 Тáк б́ím єй вíмєтла, жєбí б́уло глáтко,
 Жєбí ше н́є пóпра шугайóва мáтка.
 Кєд б́і йа вер' знáла, хто ме оговáра,
 Вер' б́í му нальáла в́ина до погáра;
 В́ина до погáра, вóдi до скльєшíцi,
 Пóбíй, Бóже, пóбíй, стáрі клеветн́íцi.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

166. По шлюбі годї любити кíлькао.

Шєрцо мí банúйє, мá мí за чím бановáцi,
 Мáла сом фрайф́ра, н́є б́уду го мáцi.

Мала сом фрайфрех седемдзешат седем,
 Прі шйатей прішагі нѣ остал льѣм йѣден.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

167. *За муж — у могилу.*

Кѣт ше дзйўче ђда,
 Йак кѣд бі умарло,
 Йак кѣд бі го нйїгда
 На швѣце нѣ бўло.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

168. *Лїтний парубок як удовець.*

От кѡнца до кѡнца нѣ пойдзем за гдѡўца,
 Льѣпши йѣ младѣньец, йак тот старі гдѡвец.
 Ей льѣпше то з младѣнцом таркі обераці,
 Йак зо старім гдѡўцом дукаті мінѣаці.
 Ей ті гдѡвец, ті гдѡвец, праўду же мї повец,
 Кѣльо ші дзѣці маш, чі ме нѣ окламеш?
 Льѣпша то младѡго йѣдна ногавїца,
 Йако йѣ старѡго цала компанїйа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, *Národní písně moravské*. Ст. 219—220. Ч. 347. —
 J. Roger, *Pieśni ludu polskiego w Górnyim Szląsku*. Ст. 187—188. Ч. 379—381. —
 Lipiński, *Pieśni*. I. Ст. 27.

169. *Вїддана до великої сїм'ї.*

Далїсце ме, мамо, мѣдзї дванац братох,
 Йак бїсце ме далї мѣдзї дванац гадѡх.
 Далїсце ме, мамо, мѣдзї два шестрїчкі,
 Йак бїсце ме далї мѣдзї два герлїчкі.
 Далї сце ме, мамо, до цудзѡго крайу,
 Дзе нѣ мѡжем вїбрац льўдзом обїчаїу.
 Льўдзом обїчаїу, аны тей чельѣдзї,
 Аны тей чельѣдзї, цѡ колѡ мнѣ хѡдзї.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

170. *Вїддана до Коцура.*

Мѡйа мац ме мала, жалѡшнѣ ховала,
 А тѣраз ме вона до Коцўра дала.

Мамо мо́йа, ма́мо, нач сце ме хова́лы,
Кѣт сце ме от се́бе так даль́ко да́лы?
Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

✓ 171. *Віддана на чужину.*

Оздаль ме мо́йа мац на каме́нью ма́ла,
Же йа у Куцуре́ фрай́ѣра нѣ ма́ла!
Аны́ у Куцуре́, а́ны Керестуре́,
Льѣм у́ тим валалѣ́, дзе кра́сні легі́нѣ.
Да́ла ме мо́йа мац до цудзо́го кра́йу,
Дзе нѣ́ мо́жем ви́брац льу́дзом оби́чайу.
Льу́дзом оби́чайу, а́ны те́й чельѣ́дзі,
Аны́ те́й чельѣ́дзі, цо пот пе́цем шѣ́дзі.
Да́ла ме мо́йа мац, дзе найда́льѣй мо́гла,
Кѣт ше похоре́йѣм, бі́ мі нѣ́ спомо́гла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

✓ 172. *Туга за матір'ю.*

Шáрі гуші́, ша́рі, вісо́ко льѣ́ціце,
Вісо́ко льѣ́ціце, даль́ко відзі́це.
Чи ві нѣ́ відзі́це, цо мо́йа мац ро́бі?
Бо мі́ йу відзі́ме, же по дво́ре хо́дзі,
Качо́чки нага́нѣа, а ўше́ це спомі́на:
Подз дзіво́чко мо́йа, подз дзіво́чко до́му!
Пóшла бі́ йа до́му, а́льѣ нѣ́ шльѣ́бодно!

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

✓ 173. *Ніхто не винен — сама я.*

Ны́хто мі́ нѣ́ вшы́ѣн, са́ма йа,
Же йа польубѣ́ла гульа́йа,
Бо гу́льай нѣ́ ро́бі, льѣ́м ўше́ пйі́ѣ,
Кѣт прі́дзе до до́му, же́ну бі́йѣ.
Альѣ́ йа нѣ́ дэба́йу,
Пой́ду до суше́да, гульа́йу.
Бо у суше́да йѣ́ст кра́сні сін,
Цу́сті ті́ мнѣ́, ма́мко, пой́ду з ны́м!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

✓ 174. *Дівчина і патер.*

Ішло дзві́че на модльє́ньє,	Шльи́нго́вала йа ше са́ма,
Ма́ло зла́те шльи́нгова́ньє;	У загра́тки под ви́шньа́ма;
А пан фа́тер прі ньє́й стал:	У загра́тки под д́убу,
Хто ці, дзві́че, шльи́нго́вал?	Уш йа тво́йя ньє́ б́уду.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

175. *Дякова лобка.*

На го́рі дішч па́да, на до́льи́ньє мла́чка,
 Ка́жде дзві́че шумне, цо льу́бі дзві́ячка.
 Ньєт то, Бо́же, ньєт то, йа́ко дзві́ячко́ві,
 Обла́ні, побóчка, сам і́дзе до шко́лі.
 Йак зо шко́лі ві́дзе, кнѣ́шка му у р́уде:
 Почэ́кай ме, дзві́че, на жельє́ней лу́це.
 Йа́ бі це чека́ла, а́льє́ ті дзві́ячок,
 Ті бі од мнѣ́ зльє́цел, йак до по́ля пта́чок.
 Ті бі од мнѣ́ зльє́цел, йа́ бі ту оста́ла,
 Ах, Бо́же мой, Бо́же, цо бѣм ту поча́ла.

Зап. в серни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

П а р а л е л і: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 114.

VI. Утрата вінка.

176. Вінок — радість.

Кед голубіца льєцела,
Дрóbні пірчка трацела.
Льєцела вона прес гóрі,
До свóйей льúbей, ростомільцней мацєрі.
Там йей вешельє стоїало,
Дванац трубаше трубело:
Трунцє, трубаше, весело,
Пóкльа мой венок на глáві,
А йак ше венка повбúдем,
Ны половіцу така весела нє бúдем.

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

177. На фіялках.

Ишло дзїўче през дольїну,	Білі рúчник вшівáні.
През жельєну бетельїну;	Дзїўче, дзїўче, цо ті дáло?
Ишло воно прес трі йáрки	Йедну нóцку з мїлім спáло;
Под Белóград на фїйáлкі.	Ой спáло, спáло, áльє мáло,
Дзїўче, дзїўче, цó ці дáлі?	Дóраз бúло біле рáно.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

178. На дарабі.

У жельєнім льєше вода древо нєше:
Мїла мойа пá нїм шедáї, чáрні ўлáсі чєше.
Йак ше зачесáла, гóрко заплакáла:
Бóдай сом це, мїлі, ньїгда нє сповнáла.

Ны тебе самого, ны коньа твоего,
 Та биш же нѣ забавел венка жельфного.
 Жельфного венка, златого персеѣнка,
 Дзівоцкей коруни і младей персебни.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

179. Зрадливиі любко.

С тамтей страні Дуваїа,
 Стоїи льїна жельфна,
 А на теї льїні, на теї жельфней,
 Трі птачкѣе шпівайу.
 Нѣ бѣлі то птачкѣе,
 Льѣм то бѣлі шугайѣе;
 Сварїалі вѣні ше о йѣдну дзїўчїну,
 Хторѣму ше достанѣе.
 Йѣден гварел: Будз мѣа!
 Другі гварел: Йаг Бог да!
 А трѣці гварі: Сердѣнко мѣо!
 Йаке ші мї смѣтно йѣ!
 А йак бѣло по полноці,
 Льѣцел шугай през облаці:
 Здрава оставай, драга дѣшо мѣа,
 Йа парѣбок, а ті гдѣва.
 Йа парѣбок пот пїрчком,
 А ті гдѣва под вїночком!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 124. Ч. 181. — Wójcicki, Pieśni ludu. II. Ст. 291—292. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 128—129. Ч. 243—244. — Lipiński, Pieśni. I. Ст. 120. — Przyjacieli ludu, 1846. Ст. 176 і 300.

180. Перевїзне.

Шїротѣчка мала швѣта вандрѣвала,
 У кальвїнскїм льѣше пѣршу поц преспала;
 Зѣ сна ше зорѣвала, гу вѣді бежѣла:
 Прѣвеш ті мнѣ, прѣвеш, прѣвѣжнїчкѣу млади,
 Ша йа ці заплацим с тамтей страні вѣді.
 Йак уж дохадзали гу другѣму країу,
 Шїротѣчка мала до жалѣу ше дала:
 Бѣже мой йѣдїні! Шї чїм же це отпацим,
 Свой жельфнї вѣнок, йа ше го утрацим.

Шіроточко мала, венка ше нѣ ўтрац,
Дзе ші ше пушчэла, Бóже це отпрóвадз.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

181. *При грі в карти. А.*

За нашу хіжочку жельёна грушóчка
Пріхільельы ше йей лёгень і дзівóчка.
Вона ше схільэла, вёршок ше йей зламал,
Льём тот пішні лёгінь з дзіўчатмі кáрти грал.
Йак вóны ше грáлы, так вóны ше мáлы,
З вельікей лубóбсці до спáнья ше дáлы.
Прыльэцел білі птах, шэднул на літíчку,
Так прекрашнѣ шпівал, зобўдзел Ганьíчку.
Стáвай, Гáньчо, стáвай, уш ші ше віспáла,
Твой жельёні вéнок жімна вóда ўжáла.
Кэд вóна го ўжáла, най сэбе го нѣше,
Ша йá го здогóньем у гаршанскім льёше.
У гаршанскім льёше вéнок вóда нѣше,
Гáньча на ным шэдá, жóлті ўлáскі чéше.
Йак йіх рoшчesáла, гóрко заплакáла:
Бóдай сом це, Йáні, ны́гда нѣ зазнáла.
Ны́ тебе самóго, ны́ кóньа твойóго,
Бо ші ме збáвел вéнка жельёнóго.

р. 2 186, ст. 78.

Зап. в вересни, 1897, в Коцурі.

Паралелі: Št. Mišik, Pjesne zo Spiša. Ст. 28. Ч. 72. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 154—155. — Р. І. Šafařík, Pjsně swětské lidu slow. w Uhřjch. I. Ст. 50—51. Ч. 19. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 151. Ч. 293.

192. *Б.*

Под нашім облаком жельёна галўска,
Пріхільельы ше йей хлапец і дзівóчка.
Дзіўче ше схільэло, вёршчок ше йей зламал,
Льём тот пішні лёгінь з дзіўкамі кáрти грал.
Так вóны ше грáлы, так вóны ше мáлы,
Од вельікей лубóбсці до спáнья ше дáлы.
Прыльэцел жóлті птах, шэднул на йакéнку,
Так прекрашнѣ шпівал, зобўдзел Ганьёнку.
Стáвай, Гáньо, стáвай, уш ші ше віспáла,
Твой жельёні вéнок жімна вóда ўжáла.
Кэд го вóна ўжáла, най го сэбе нѣше,
Ша йá го догóньім у шаріцкім льёше:

У шаріцкім льёше, вёнок вода ньёше,
 Ганьча на ным шэдзі, златі ўласі чёше.
 Ёаг ііх рошчеса́ла, го́рко заплака́ла:
 Бо́дай сом це, шўгай, бу́ла ньё зазна́ла.
 Ньё льём це само́го і ко́нця твое́го,
 Зба́вел ші ме, зба́вел, вёнка жельцо́го,
 Вёнка жельцо́го, лы́чка румено́го!

Зап. в серни, 1897, від Мелані Фіндрік у Копурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. Т. 1. Ст. 247. Ч. 124 — Fr. Bartoš, Nár. písně moravské. Ст. 36. Ч. 43. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 21. p

183. Вінок поплив з водою. А.

Под на́шым обла́чком жельёна галу́ска:
 Пріхі́лел шє шўгай, дзе краса́на дзівочка.
 Прільцо́цел білі птах, шэдну́ла на йакінку*),
 Та краса́ньє зашпівал, зобўдзел Ёуленку.
 Ста́вай, Ёу́лко, ста́вай, ша ші шє віспа́ла,
 Твое́ жельцо́ні вёнок бістра во́да ўжа́ла.
 Кед во́на го ўжа́ла, та най се́бе ньёше,
 Ша йа́ го здого́ным у шарі́жкім льёше.
 У шарі́жкім льёше во́да дре́во ньёше,
 Ёу́лка на ным шэдзі, златі ўласі чёше.
 Ёак ііх рошчеса́ла, го́рко заплака́ла,
 Бо́дай сом це мілі бу́ла ньё зазна́ла.

Зап. в лицни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Št Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 28. Ч. 72.

184. Б.

Прільцо́цел білі птах, шэдну́л на лья́шенку,
 Так пре́красна́ньє шпівал, зобўдзел Ільцо́нку:
 Ста́вай, Ільчо, ста́вай, ша ші шє віспа́ла,
 Твое́ жельцо́ні вёнок жі́мна во́да ўжа́ла.
 Кед вёна го ўжа́ла, най се́бе го ньёше,
 Ша йа́ го здого́ньєм шарі́жанскім льёше.
 Шарі́жскім льёше вёнок во́да ньёше,
 На ным шэдзі дзёўче, златі ўласі чёше.
 Ёак ііх рошчеса́ла, го́рко заплака́ла,
 Бо́дай сом це, шўгай, ны́гда ньё зазна́ла.

*) Повинно бути: йалінку.

Нї тебе само́го, нї ко́нья тво́його,
Зба́вел ші ме, зба́вел, ве́нка жельфе́ного.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

185. З жандармами.

Ержа Бандуро́ва, цо́ ші наробо́ла,
Же ші тіх жандаро́х гу се́бе пушче́ла?
Ньє мо́йя то віна, а́льє маце́рина.
Чом ме мо́йя ма́тка мла́ду ньє ода́ла?
Кед бу́дзе дзіўчи́на, Ержа му прічи́на,
А кед бу́дзе хла́пец, жа́ндар му йє о́пец.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

186. Жандарми зводять дівчину.

Ой жандаре́, жандаре́,
Ві сце ве́лькі клама́ре:
Склама́лі сце даіўче, ге́йя, го́йя, го́й,
За шті́рі тальаре́, Бо́же мой.

А йак сце го склама́лі,
До́му сце го посла́лі:
Іц ті, дзіўче, до́му, ге́йя, го́йя, го́й,
Ньє гу́тор ны́кому, Бо́же мой.

Дзіўче до́му беже́ло,
Маце́рі ше хвальфе́ло:
Мам шті́рі тальаре́, ге́йя, го́йя, го́й,
Да́лі мі жандаре́, Бо́же мой.

Зап. в серпни, 1897 від Юлі Левенської в Коцурі.

187. Яні і Ганічка.

По́под наш обла́чок шві́тко во́да це́че,
Кі то ше за пша ма́ц пред нас уж ўльфе́че?
А то Я́нік мальова́ні, мальова́ні на два стра́ні!
Я́нік ко́нья напавал, а Га́нічку нагва́рйял:
Да́й, Га́нічко, да́й ве́ньец, ша́йя йа сом тво́й младе́ньец!

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

188. Самодруга.

Под обла́чком чере́шенька, а у дво́ре два,
Ве́ра ші мі, мо́йя міла, ве́ра ші мі мла.

Осталá сом самодрўга, нѣ знам от ко́го !
 Нѣ гўтор тi, мѡйа мiла, нá мнѣ само́го.
 Дам ѡа тебе, мѡйа мiла, пейдзешат ѡвец,
 Лѣм го нѣ дай уписáци, же ѡа му ѡцец.
 Дам ѡа тебе, мѡйа мiла, токайске вiно,
 Лѣм го нѣ дай уписáци на мѡйо мѣно.
 Дам ѡа тебе, мѡйа мiла, крáву с цельѣцом,
 Жѣбi шi ше вiховáла с свѡйiм дьтiьѣцом.
 — Дам ѡа ѡого вiучiци, бўдзѣ в нѡ́го княз,
 А тi бўдзеш, мѡйа мiла, мѡйа к . . . а заш.

Зап. в вересни, 1897, вiд Марiї Шанти в Коцурi.

Паралелi: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 98. — Головацький, Народнi
 пiснi. II. Ст. 707—708. Ч. 11.

189. Дружба батьком.

А там гѡре вербiна, под вербiну лѣшчiна,
 А там мѡйа мiла вiшлакáна бўла.
 Цо стѡйiш, цо плáчеш, чi це глáўка бѡлы?
 Чi це глáўка бѡлы, чiш ше нѣ вiспáла?
 Мнѣ глáўка нѣ бѡлы, ѡа ше дѡбре вiспáла,
 Лѣм ѡа плáчеш мѡго вѣнка жельѣно́го.
 Йѣдна пáра за дрўгу, а так крáшннѣ танцўйу,
 А ѡа нѣбожáтко колiшем дьтiьáтко.
 А тi дрўжба найстáршi, подз го закольiсáци!
 Кѡлыш сѣбе сáма, кѣт шi го достáжа.
 А ѡа го достáла на жельѣней лўце,
 На жельѣней лўце, прi бiстрiм потѡце.
 Цiсáре, райтáре, на цiхiм Дуна́йу,
 Чi сцѣ нѣ вiдзѣлы мѡй вѣнок жельѣнi?
 А мi го вiдзѣлы, по Дуна́йу плывá,
 Твоi вѣнок жельѣнi у лáдi спочiвá.

Зап. в вересни, 1897, вiд Марiї Шанти у Коцурi.

190. Дiвчина i югаси.

Мáла сом, мáла сом, тулыпан за пáсом,
 Альѣ сом го дáла коцўреки́м йугасом.
 Йугáше, йугáше, дзѣ сцѣ ѡўци пáслы,
 Страцѣла ѡа пѣреценъ, чi сцѣ го нѣ нáшлы.
 Нáшлы сме го, нáшлы, под жельѣнiм гáйом,

Дзе ші ше ігра́ла з Я́анічком шуга́юм.
 Йуга́ше, йуга́ше, зла нові́на на́ вас,
 Скапа́лы барáні, поведа́йу на вас.
 Цо́ бі лье́м барáні, то́бі ны́ч нье́ б́уло,
 Альфе́ і сла́ны́на, то́ йе́ зла нові́на.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей Ст. 155. — J. Kollár, Národné zpiewanky. I. Ст. 326. Ч. 31. Головно до другої строфи: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 125. Ч. 347. — Головацький, Народні пісні. II. Ст. 222. Ч. 24. — K. Erben, Písňe národní. I. Ст. 76—77. Ч. 45. — Fr. Bartoš, Nové národní písňe moravské. Ст. 54 і 144. Ч. 134 і 355. — P. I. Šafařík, Pjsně světské lidu slow. w Uhřech. II. Ст. 153—154. Ч. 119. — Fr. Bartoš, Národní písňe moravské. Ст. 210—211. Ч. 332, a—b. — Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 66—67 і 102. — J. Kollár, Národné zpiewanky. I. Ст. 248—249. Ч. 26.

УІІ. Парубоцькі пісні.

191. *Наймитські гаразди.* р. 1. 153, т. 62.

Служební шіро́ті, дзіўкі і ле́гіньє,
Ші́рі швет збіва́йу, так се́бе шпіва́йу :
Бо́же мой, Бо́же мой з вісоко́го ньє́ба,
Йа́к сме ше най́эдлі служебно́го хльє́ба !
Служební хльєп ема́чні, а барз йє́ кірва́чні !
Кєт слўга откра́йє, такі фалат хльє́ба,
Та́кі фалат хльє́ба, йа́г з вербі́ні лў́сток,
Га́зда ше опі́та, чі годзєн жєсц ші́цок.
А га́зда откра́йє, йа́г бі во́лоў пі́сок,
Ньхто ше ньє́ пі́та, чі вон го же ші́цок.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: Порів. в ч. 62 више.

192. *Люба — вічний цвіт.*

Шві́тко цє́че во́да по рі́кі,
Най ме обла́пна тво́йо ру́кі !
Ньє́ мо́жем йа, бо йа уж мам фра́йєра,
Ньє́ сцєм йа друго́го, ньє́ ве́ра.
Ньє́ тай, ду́шо, ньє́ тай, же ші́ ме лў́біш,
Ті то́му сла́ба, ньє́ пора́дзіш.
Та шак нач біш тай́єла, тай́єла ?
Ші́цок швет уж о́ тім даўно зна.
Ньє́ тай, ду́шо, ньє́ тай, бо праўда,
Тво́йа мі лў́боў блаже́нство да.
Ньє́т на́шей лў́бові ко́нца, ньє́т,
Бо на́ша йє́ лў́боў ве́чні квет.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бєсермені в Коцурі.

193. *Нездалий на попа.*

На по ві мнѣ, мамо, до шкóлі дава́це ?
 Нѣ бѹдзе во мнѣ поп, а́ны жа́дні па́тер.
 Нѣ бѹдзе во мнѣ поп, а́ны жа́дні па́тер,
 Бо йа́ бі з олта́ра на дзиўча́та па́трел.
 Кед бі ше трафе́ло пойсец да́гдзе к хоро́му,
 Йа́ бі пе́рше по́шол г дзиўча́тку красно́му.
 Прітрафе́ло бі ше ольі́во ошвѣ́ціц,
 Йа́ бі пе́рше по́шол гу дзиўча́том шѣдзі́ц.
 Бу́ло бі за мнѣ́ зле, бу́л бім поганьбе́ні,
 Же йа́ сом пан о́цец, лѹ́бім лѹ́цікі же́ні.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 112. — К. Erben, Písňè národní.
 III. Ст. 75. Ч. 413.

194. *Вітер.*

Ідзем, ідзем, нѣ знам ка́даі,
 Дуйѣ на мнѣ́ вітер фша́дзі.
 Дуйѣ, дуйѣ ўшелыйа́кі,
 Бо́дай нѣ́ бул ны́гда та́кі.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

195. *Шкода дівчини.*

За на́шу хі́жу вісо́кі го́рі
 Вісіпа́лі ле́гнѣ́ трі ко́чі со́лы.
 Пошла бім збе́рац, глаўка́ ме бо́лы,
 Конь во́ду пійѣ, з ножочку́ бііѣ,
 Чувай ті ше, міла мо́йа, бо це забііѣ.
 Во́льед тот ко́нык с ге́й во́ді нѣ́ піц,
 Ма́ла бі ше та́ка ве́лька чко́да уроби́ц.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

196. *Чий воли?*

А чійо́ то во́лкі на дво́ре,
 А же на́ ны́х ны́хто нѣ́ оре ?
 А чійо́ бі бу́льі ? Мо́йю су,
 Цо́ ме мо́йѣй мі́лей одньѣ́шу.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 151.

197. *Недбайко.*

Шугайу, шугайу, дому це волайу,
 Твоїо краві, коніи, йашля вірівайу.
 Ша най вірівайу, ша су научені,
 Пойду рано орац, йак другі кармені.
 Другі буду сїті, буду ше оглядац,
 Мойо буду гладні, буду ше понагляцац.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

198. *Черешня-дівчина.*

Засадзел сом черешеньку у жіме :
 Паньє Бóже дайце, да ше прїме.
 Кєт ше прїме, б́удзе во́на рódзїц,
 Буду до нас красні даїўкі хódзїц.
 Почала мі черешенька ц́укац,
 Пóчал ш́угай за двіўчeцoм н́укац.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

199. *Парубок і кінь.*

Коньчкку мой шіві. Прес то́ті трі йаркі,
 Будз ті мі щесліві. Ёу мойей фрайїркі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

200. *Очи.*

Очі мойо, óчі, ньє дóбре патріце,
 Кóгогод відзїце, каждóго ль́убїце!
 Чáрні óчі, чáрні, каждóму су шварні,
 Білі óчі, білі, ньїкóму ньє мілі.
 Кóтрі кус жолц́ейші, та су гамішньейші!
 Мойа міла чáрні óчі мала,
 Сто фóрїнти з ньїма вірабїала;
 А йа рóбїм і во́ дньє і ў нóці,
 Ньє вірóбїм сто фóрїнти з óчі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

П а р а л е л і : Головацький, Народні пісні. II. Ст. 224. Ч. 36. — Де-Волланъ, Угро-рускія народныя пьсни. Ст. 44 і 45. — J. Kollár, Narodnie zpiewanky. Ст. 72. Ч. 21.

201. *Чорні очи.*

Шёрцо мойо, шёрцо, чом же ў мньє гїньєш?
 Чом же мі ньє пóвеш, за кім так бануїєш?

Міла мо́йа, міла с чарніма очі́ма,
 Віробела вона сто форінті з нї́ма.
 А йа робім і во днѣ і ў но́ці,
 Нѣ віробім сто форінті з очмі.
 Міла мо́йа чарні́ очі́ ма́ла,
 Йак кед бі і́їх вімально́вац да́ла.
 Мальова́лы трі мальба́ре ў но́ці,
 Жебі ма́ло дзѣ́ўче чарні́ очі́.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Парадллі: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 44. Ч. 114. (До віршів 3—6).
 Ст. 8. Ч. 11. (До віршів 7—10).

202. Чорні очі — зрада.

Очі, очі, чарні́ очі,
 Нѣ спалы́ сце дзевец но́ці:
 Ешчі дзевец нѣ будзѣце,
 Док то дзѣ́ўче нѣ зведзѣце.
 Зведзем, зведзем, лѣм най мо́жем,
 Лѣм най мі Бог допомо́же.

ms. 199. no 215.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

203. Пізнав її по очах.

Мо́чі дзѣ́ўче коно́пі, жельфі́ні мо́чі,
 Альѣ ше мі па́чі, же ма чарні́ очі́.
 Лѣпше бі ше пачѣло, кед бі гў мнѣ бежело.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

У варіанті зап. від Юлі Молнар в Керестурі четвертий вірш сеї пісні звучить: Бяржей бі ше пачѣло, кед бі нѣ мочѣло.

204. Сила очий.

Міла мо́йа чарні́ очка ма́ла,
 Смўтнѣ з нї́ма на мнѣ попатра́ла.
 Міла мо́йа, нѣ попатрай смўтнѣ,
 Дораз у мнѣ мо́йо шѣрцо пўкнѣ.
 Міла мо́йа чарні́ очка ма́ла,
 Крашнѣ з нї́ма на мнѣ попатра́ла.
 Міла мо́йа, нѣ попатрай крашнѣ,
 Дораз ў мнѣ мо́йо шѣрцо пра́шнѣ.
 Міла мо́йа чарні́ очка ма́ла,
 Сто форінті з нї́ма ў но́ці вірабї́ала.

А йа рóбiм i во днѣ i ў нóцi,
Нѣ вiрóбiм сто фóрiнти з óчiмi.

Зап. в липни, 1897, вiд Юлi Молнар у Керестурi.

Паралелi: З останнiми чотирма вiршами пор. Št. Mišika, Piesne zo Spiša.
Ст. 44. Ч. 114. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 150.

205. *Дiвочi очi — принада.*

Дзiўче, дзiўче, бiлi гiршпан	Чáрни óчi, бiле цéло,
I сам бi сом гу це прiшол.	За тiм мóйо шéрцо мльéло.
Нѣ то вó днѣ, йáкó ў нóцi,	Мльéло, мльéло та i бóдзе,
Лѣм пре твóйо чáрни óчi.	Док на швéце кáпац бóдзе.

Зап. в вересни, 1897, вiд Марiї Бесерменi в Коцурi.

206. *Дiвоча краса.*

Пóме дóму рáчi, з гóрi ше нам мрáчi,
Док дóму дойдэме, до нiткi змокнѣме.
Гуторéльi лѣдзе, же пóльо горéло,
А то мóйей мiлей лiчко руменьéло.
Ешчi поведáльi, же ше з гóрi мрáчi,
А тó ше чарнѣльi мóйей мiлей óчi,
Мац мóйа, мац мóйа! Кед бi нѣ мац мóйа,
Дáўно йá бi бóла, шугайiчку, твóйа.

Зап. в вересни, 1897, вiд Марiї Бесерменi в Коцурi.

207. *Дiвчица в коморi.*

Там ше гúскi купáйу,	Маш фрайéрох пóлни двор.
Мóйу мiлу волáйу:	Сáма лѣгаш ў комóрi,
Гiбай, мiла, гiбай вон,	А фрайéре по двóре.

Зап. в вересни, 1897, вiд Юлi Левенськóй в Коцурi.

208. *За вiвцямi.*

Андришково óўци гóре брéшком iду:
Наўрац йiх, Катiчко, нáй ше нѣ розiду.
Наўрац же йiх, наўрац, гóре гу Будзiньс,
Нáй ше там напáшу дрóбней розмарiйi.
Дрóбна розмарiйа — то пахнáце жéлье,
Нѣ йéден парóбок фрайéречку вéжнѣе.

Зап. в вересни, 1897, вiд Марiї Стрiбер у Коцурi.

209. *Дівчина-звірину.*

Ішов пан на ліві попод гай жельсїні,
Стрѣтнул вон там шварне двіўче, воно наше воли.
Воно ше му скріло под йедну льєшчїну,
Жѣбі го пан нѣ заштрѣльєл пре дзіву звїрїну.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї у Коцурї.

210. *З дівчиною на риби.*

Ей кѣбі мі, кѣбі мі	Льєш ше з мілу обלאїнал.
З моїу мілу на рібі,	Рїбі, рїбі, рїпчата,
Йа бі рїбі нѣ лапал,	Льўнце, хланці, дзїўчата!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурї.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 147.

211. *Пімста.*

Ходзі Ганьча по пїньвіці так вінко мѣра,
Мїжобї ше шѣрцо крайѣ, же йому нѣ да.
Чѣкай, Ганьчо, стрѣла тѣбе, бѣдзе тѣбе жаль,
Док йа бѣдзем з другїма пїц, а тѣбе нѣ дам.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурї.

212. *Гуляв усю ніч.*

Пѣза гѣмні, пѣза плот,	Анї сом ше нѣ віспал,
Хто прескѣчі, бѣдзе хлоп;	Анї сом нїч нѣ дѣстал.
І сам бі сом прескѣчел,	Младосц моїа, весѣлосц,
Альє сом ше пошпѣцел.	Кѣді же мі бѣдзе досц?

Зап. в серпни, 1897, в Коцурї.

213. *Недобрий милїй.*

На коньїчку златї кантар, на коньїчку швіці ше,
Мїла моїа, премїльєна, сама дѣма бѣїї ше.
Нѣ бой ті ше, мїла моїа, нѣ бой ті ше з вечара,
Прїдзем тї це, прїдзем тї це, преноцїєм до рана.
Ешчі прес прах нѣ прекрѣчел, уж му руку давала,
А так ше му спїговала: Чи ту будзе до рана?
А вон ше йей хцел вігварїц, же ма кѣнѣ напоїїц.
Воїа ўсѣра, воїа ўсѣра, білі шатї очїчка,
Нальала му пѣгар віна: На, Йанїчку, напїй ше;
Прїнѣсла му білі рѣчнїк: На Йанїчку ўтрї ше.

А йа тото віно нѣ сцем, ані го піц нѣ бѹдзем,
Ані тебе, міла мѹйа, нїгда лѹбіц нѣ бѹдзем.

Зап. в серпни, 1897, від Меланї Фіндрїк у Коцурї.

Паралелї: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 152—153.

214. Секрет.

Дунайу, Дунайу, жїмна вода с тебе,
Нѣ поведз, дзїучатко, же йа бул прї тебе.
Льѣм тї поведз, дзїуче, же йа бул на лѹчкох,
Же йа бул на лѹчкох, прї ўранїх коньчїкох.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

215. Наважив на дївчину.

Очі, очі, чарні очі, *р. л. 196. н. 202.*
Нѣ спалїсце дзѣвец нѹці:
Ешчі дзѣвец нѣ будзѣце,
Док то дзїуче нѣ звездзѣце.
Звѣдзем, звѣдзем, льѣм най мѹжем.
Льѣм най мї Бог допомѹже.
Ешчі звѣдол, льѣм най мѹгол,
Льѣм най му Бог допомѹгол.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурї.

Паралелї: Де-Воллань, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 234. Ч. 27.

216. Зрадливий кашель.

Ганьчїко, шестрїчко, нѣ кашлї,
Жѣбї ме прї тебе нѣ нашлї;
Бо кѣд ме прї тебе учѹйу,
Вѣжнѹ мї калалчок і чѹгу.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурї.

Паралелї: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 145. *Яна рїсїтї стовпкї.*

217. Битий за дївчата.

Кѣт сом ішол ѹд мей мїлей ўшчѣра рано,
Шїцкі жѣні одметалї хїжамї.
А так ше ме вїпїгѹйу, дзе йа бул?
А йа ше прї мѹйей мїлей ошвѣтнул.
Кѣт сом ішол Гамбарѹву улыцу,
А там стѹїї старї бѣец с пальцу.

А тот ше мі нѣ віпітал, две йа бул,
 Лѣм ме почал опекаѣ с пальіцу.
 Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

218. Убитий за молодіці.

На жельѣней пажіці,
 Лѣжі Йані забіті.
 А хто же го забіц дал?
 Тот найстарші Сентомаскі капітан.
 Пре цо же го забіц дал?
 Же нѣвѣсті лубобвал.
 А хто за нѣм нарікал?
 Оцец і мац, фрайѣрка.
 Оцец і мац лѣм с пѣства,
 А фрайѣрка от шѣрца.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

219. Рубач і його мила.

Йа до лѣса жельѣного нѣ пойдзем,
 Древо рѣбац йаворово нѣ бѣдзем:
 Древо бі ме йаворово забіло,
 Цо бі дзѣўче, прес шугаїа робѣло?
 Шекѣрѣчко во жельѣза, тупа ші,
 Фрайѣрѣчко премільѣна шумна ші.
 Шекѣрѣчку во жельѣза тѣпу мам*),
 Фрайѣрѣчку премільѣну шумну мам.
 Шекѣрѣчку во жельѣза на плѣцо,
 Фрайѣрѣчку премільѣну пот плѣцо;
 Шекѣрѣчку во жельѣза до йарку,
 Фрайѣрѣчку премільѣну до ганцу.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 139—140. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 410. Ч. 704. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 290. Ч. 9.

220. Дівчино моя, напій ми комя.

Фрайѣрко мѣя,
 Напой мі коньа!
 Нѣ напойім, бо ше бѣйім,
 Бо сом нѣ твоїа.

*) 3 і 4 стих сеї строфки звучить у варіанті:

Шекѣрѣчку во жельѣза вібрѣшім,
 Фрайѣрѣчку премільѣну мац мѣшім.

Док будзем тво́йа,	Но́ве ведерко,
Напо́йим ці два	Кра́сна фрайе́рко !
С те́й студзе́нкі мурова́ней	Кра́сна, краса́на, аш прекра́сна.
З но́во́го ве́дра.	Міла напо́йи.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: Št. Mišik, Písne zo Spiša. Ст. 51. Ч. 131. (далекій варіант). — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 93—94. — Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 400—401. Ч. 136. — K. Erben, Písne národní. I. Ст. 50. Ч. 18 — P. I. Šafařík, Písne světské lidu slow. w Uhřech. I. Ст. 38. Ч. 3. — Waclaw z Oleska. Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 231—232. Ч. 32.

221. Велика любов.

Ті по́йдзеш гру́ном, (2)	Хто та́мац будзе іе́ц, (2)
А йа до́льіном :	Будзе ше пі́тац :
Ті прекві́тнеш ружом, (2)	Хто ті́м гробе́ лье́жі? (2)
А йа лелі́юм.	Ружа прекві́та.

Кед ми́ помре́ме, (2)	Ей лье́жі, лье́жі (2)
Хова́ц нас да́йце !	Вельі́ка льубо́ец ;
На на́шо крі́жі,	Вельі́ка льубо́ец
Зла́ті льіте́рі,	І ші́цка ші́роец,
Жо́ўті нуме́рі,	Ші́цка прі́язно́ец
Вібі́ц нам да́йце !	

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Се загально звісна польська пісня: Ty pójdiesz górą... Пор. Waclaw z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego Ст. 286—288. Ч. 110. Руські оселі в Бачці. Ст. 51. е. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 115—116. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnyh Szląsku. Ст. 122. Ч. 231. Ст. 123—125. Ч. 234—235. — J. Kollár, Národní zpiewanky. II. Ст. 40. Ч. 54.

222. Чи згадує мила?

Льётал о́рел ко́ло мо́рйа, та ста́нул мнє во́лац,
 Чи мнє́ будзе мо́йа міла е́шчі рас спо́мінац?
 Спо́мінай ме, мо́йа міла, го' лье́м рав на да́ень,
 Йа це́ будзем спо́мінац ка́жді да́ень.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

223. Парубок хвалить ся.

Ньє о́рем, ньє ше́йем, са́мо ше́ ми́ ро́даі,
 Та́ку фрайе́рку мам, са́ма за́ мну хо́дзі.

Ньє пошол йа за нью, сама пришла за мну,
Йако йаловіца на жельєну траву.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 96. Ч. 83. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 79. Ч. 9.

224. Одна покинула, друга просить.

Жельєна калафія, дробна фійалечка,
Уж ме зацьагала мѳа фрайірэчка.
Йѳдна ме зацьагала, друга на мньє отказуйє:
Дѳды, мілі, дѳды, шѳрцо мі бануйє.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

225. Парубок книть з давньої любви.

Шугайічку хлапче, дзїўче ва це плаче!
Йаг бі ньє плакало, кѳт ці рўчку дало!
Дало ці ручѳчку і білу хустѳчку,
Жѳбі льўдзе знalı, же маш фрайірѳчку.
Мал сом фрайірѳчку і льўдзе йу знalı,
Наштрѳд Керестўра пси йу оганьалі.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мунгачі в Керестурі.

226. Парубок не хоче бідної.

Фуйара, фуйара, на фуйарі дзіркі,
Ньє спѳла мі піскац на худѳбні дзїўкі.
Кѳт сѳбе подўмам о йѳдну богату,
Дѳраз мі записка на дзїўку дзѳйїату.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коपुरі.

227. З любви не буває добра.

Под нашім облячком йавор засадзѳні,
А на тїм йавѳре ташчок премільѳні.
Слўхай міла, слўхай, йак тот ташчок шпїва,
Жѳ з нашої льубѳсці нїч дѳбре ньє бїва.

Записав у Вїнковцях, у Сримі, Уйфалюшій.

Паралелі: Št. Mišák, Piesne zo Spiša. (Piesne ludu slovenského. Sošit I.)
Ст. 10. Ч. 19. —

228. Осторога.

Шўгай, шўгай, шугайічку, Тѳго рѳчку вѳйна бўдзе,
Ньє жень тї ше тѳго рѳчку; С твоїѳей жѳні нїч ньє бўдзе.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

229. *Пересторога.*

Йані, що робиш, чом ту Гані нє ходзіш?
 Наша Ганьча поведала, же йу нє лубіш.
 Дзіўче з Мораві, нє ходз за намі,
 Бо будзеш мац цімбалі мѣджи ногамі.

Зап. в версени, 1897, в Коцурі.

230. *Чужа жінка не своя.*

Ожень ті ше, Йанку, ожень ше,
 Нє ходз за лубцкіма жєнімі ўше;
 Бо то лубцка жєна нє твоїа,
 Шіцко на це рано вівола;
 Бо своїу обліпіш, кѣді сцеш,
 А за лубцку стрѣжеш, йак тот пес.

Зап. в лиши, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

П а р а л е л і : М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 116—117.

231. *Мильша лобка від родини.*

Оре хлапчик ту гору, Йай ту гору барбору. Приньџсол му оцц йџцц: Подзже, сїну лубі, йџцц! А йа йџцці нє будзем, Док ту гору нє з'орем, Йай ту гору барбору.	А йа йџцці нє будзем, Док ту гору нє з'орем, Йай ту гору барбору. Приньџсла му шєстра йџцц: Подзже, брату лубі, йџцц! А йа йџцці нє будзем, Док ту гору нє з'орем, Йай ту гору барбору.
Приньџсла му матка йџцц: Подз же, сїну лубі, йџцц! А йа йџцці нє будзем, Док ту гору нє з'орем, Йай ту гору барбору.	Приньџсла му міла йџцц: Подз же, мілі лубі, йџцц! А йа йџцці уж будзем, Гоч ту гору нє з'орем, Йай ту гору барбору.
Приньџсол му браццк йџцц: Подзже, брату лубі, йџцц!	

Зап. в лиши, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

П а р а л е л і : J. Kollár, Národní zpiewanky. 1. Ст. 286—287. Ч. 9.

232. *Вірний лобко.*

Нє поїдзем йа заўшчас зрана на во́ду,
 Лєбо ме там млáді жєні наведу.
 Кѣд наведу, най наведу, йа нє дзбам,

Ішче сво́ю фрайречку нѣ п'агам.
 Нѣ п'агам йу а́ны до мойей шмѣрці,
 Каза́ла мі йўтро вѣчар ваш доты.
 Доды́ мілі, до́ды мілі, ішче раз,
 Бочкам ці йа тво́йо лычка дзѣвец раз.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

233. Невродливий.

Кѣт сом ше сповѣдал, так мі поп повѣдал:
 Брѣтку фрайрчку маш, крашу се́бе гльѣдай!
 Кѣд мнѣ, п'аньѣ о́че, красне дзѣўче нѣ сце,
 Бо красне дзѣўчатко сто рас крашо́го сце.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

234. Жало дівча траву.

Жало́ дзѣўче, жа́ло 'та́ву,	Нач ші́, мі́ла, тѣ́льо бра́ла?
Нѣ дальѣ́ко Темешва́ру.	А йа бра́ла із лубо́бці,
Йак нажа́ло, заўйаза́ло,	Жѣбі́ бу́ло ко́ньом до́сці;
На шуга́йа ше вола́ло:	Ко́ньом, ко́ньом та і кра́вом,
Шуга́й, шуга́й с тамте́й стра́ні!	Та і ши́цкім Темешва́ром.
Давіга́й на́ мнѣ за́йду тра́ві.	Темешва́ре, ны́ч нѣ зна́це,
Най ці́ даві́га о́нец, ма́ні,	Кра́сні же́ні ві́біра́це;
Нѣ сце́лі це за́ мнѣ да́ці.	Темешва́ре ны́ч нѣ зна́йу,
Цѣ́шпа тра́ва, йак ота́ва,	Кра́сні же́ні ві́біра́йу.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 105 — P. I. Šafařík, Písňe světské lidu slow. v Uhřech I. Ст. 39. Ч. 4. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 38—39. Ч. 47 і 48. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnyim Szląsku. Ст. 52. Ч. 97. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 295. Ч. 16.

235. Дівці в коримі не місце.

Хто́ра дзѣўка прес фрайѣра,	Йак у ка́рчмі до́льчок ві́стац,
Най до ка́рчмі нѣ заже́ра;	Ма мой о́нец штѣ́рі во́лі,
Во́лі до́ма о́чка ві́спац,	Цо заво́жі то́ті до́лі.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

236. Намова.

(Уривок).

Червѣне вѣнце, бі́ле кола́че,
 Йак то че́сне дзѣўче весѣ́ло сі́ ска́че.
 Пла́калі про́ мнѣ ро́дічі́ мойо́,

Же сом йа ішол іс тей чёскей жёмі.
 Плакала про мнѣ мільёнка моѣа,
 Же сом йу з'охабел жалоснім сердёнком.
 Нѣ плач, нѣ жаль, ма драга мільёнка,
 Пойдзеш со мною с пошнім (?) сердёнком.
 Закукайу г нам, повандруй за мну,
 Там будзёме биваці у вашей коморі...

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

237. Парубок відмовляє дівчину.

Йаке тот ташчок пірко ма, Цо вѣи ше шкорванком вола? Кед ми ташка зарежеме, Дзе ми месо подзейме? Пойдзёме ми по два волки, Зложиме го до коморки, А садёлко впражиме, Та з ним кочик помасциме; Пойдзёме на ним по млёду,	Мацери по вилагёду. Подувал витричок на нью, Ходзели леѓини за нью. А тот Йані за нью ходзед, А так йу гу себе лудзел: Поц, Ганьчико, поц ти за мнѣ, Нѣ будзе ці криўда при мнѣ: Вѣ днѣ, ў ноці лублю бiцi, Так будзёме крашнѣ жiцi.
--	--

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

238. Вода оправданя.

Кет сом ішол прес тот льес, през льес каленѣви,
 Ступел йа там на камень, камень мармарѣви.
 Спопот того каменя водичка виѣра:
 Нані ше, моѣа мiла, кет шi справедлива!
 Йа бi ше напiла, красу бiм страцела!
 А йа ше з нѣй напел, красу сом нѣ страцел.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

П а р а л е л і: Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 418. Ч. 169.

239. Парубоцьке право.

Штири коньї гарні, пийати червені:
 Ньїхто ми нѣ зѣпре лубиц лубци жёні,
 Аньї ми нѣ зѣпре, аньї нѣ роскаже,
 Кед ми фрайеречка сама ходзiц каже.

Зап. в серпни, 1897, від Маріі Стрібер у Коцурі.

240. *Сам не знає, де був.*

Швітай, Бóже, швітай, жéбі скóрей дзень бул,
 Жéбі йа увідзел, чýйм йа двóре бул!
 Чі тім мальовáним, чі тім будовáним,
 Чі прі тім дзівчэці шнўром шнуровáним?
 Ны тім мальовáним, ны тім будовáним,
 Лъём прі тім дзівчáтку шнўром шнуровáним.

Зап. в серпни, 1897, від Маріі Стрібер у Коцурі.

241. *Обікрали у дівчини.*

Міла мóйа, ті дрімáла, йа заснал,
 А хтóшка мі зос калáнка пірко ўжал.
 А то пірко с тей белáвей фійáлкі,
 От тей мóйей стародáўней фрайфркі.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 116. Ч. 166.

242. *Парубоцькі мрї.*

Дзівчэ, дзівчэ, біла рўжа, Ньэ требáло тебе мўжа, Аны мўжа, ны фрайіра, Бо ті, дзівчэ, йак леліа. Дзівчэ, дзівчэ, білі грішпан, І сам бі сом гў це прістал. Дзівчэ, дзівчэ, білі мантэль, Дзе йа тебе вéчар найдзем? Чі на лаўкі, чі под лаўку, Чі з мільфнкім на заглаўку?	На заглаўку на пісанім, Зо шугáйом мальовáним. Дзівчэ, дзівчэ, дрóбна рóса, Йа бі це ўжал, кэд бїш пóшла. Йа бі пóшла, кэд бїш ме ўжал, Кэд бі ші мі рóбіц ньé дал. Дзівчэ, дзівчэ, ньé гóдно-буц, Ныч ньé рóбіц, крашньé хóдзїц. Лъём то гóдно так, дзівчэ, буц, Шїцко рóбіц, крашньé хóдзїц.
--	---

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

243. *З лóбови не буває добра.*

Под нáшїм облáчком йáвор засадзéні,
 Нá ным шпїва тáшчок премільфні.
 Чўйеш, мїла, йак тот тáшчок шпїва,
 Же з лубóсці ныч дóбре ньé бїва.
 Бо з лубóсці барз на вельке вїдзе,
 У кольїскї кольїсац ше бўдзе.

Зап. в серпни, 1897, від Маріі Стрібер у Коцурі.

Паралелі: Št. Mišik, Písne zo Spiša. Ст. 30. Ч. 80.

244. *Любов коротка.*

До га́йу віше́нка, до га́йу,	Теди́ сме́ ше лубо́вац поча́лы.
По́кльа ше с тобо́йу награ́йу.	Ешчі́ фйя́лечка нѣ́ зішла,
Кет фйя́лечку шейáлы,	Уш ше на́ша лубо́сц розі́шла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

245. *Яблока — залицяне.*

Кет сом ішо́л коло́ вас,	Ешчі́ кра́ше червене́.
Пі́тал сом ше, дзе́ лѣ́гаш!	До́тльа ші́ мі фрай́єрка,
За́дньей хі́жі за даве́рмі.	Док ці́ но́сім йаблу́чка;
Дра́га ду́шо! Отвор мі́!	Йак йаблу́чка нѣ́ бѹ́дзе,
З йѣ́дну ру́ку отве́ра,	За фрай́єра забѹ́дзеш.
З дру́гу йо́го обла́нна:	До́тльа ші́ мі фрай́єр мой,
До́брі ве́чар, фрай́єрко,	Док нѣ́ по́дреш ру́чньік мой.
Пры́ньєс сом ці́ йаблу́чко.	Йак ручньі́чок ше по́дре,
Йѣ́дно кра́сне, желье́не,	За фрай́єрку забѹ́дзеш.

Зап. в серпни, 1897 від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелі: М. Враль, Рус. Соловей. Ст. 138.

246. *За яблуко.*

За ту йѣ́дну йаблу́чку,	Пот ту бі́лу фарту́шку:
За ту йѣ́дну гру́шку,	Чи́ ті маш, чи́ нѣ́ маш,
Да́ла се́бе о́:áтріц,	Цо́ найльє́пше на́ чім?

Зап. в вересни, 1897, в Коцурі.

247. *Риба з оцтом.*

А на мо́сце тра́ва ро́сце,
 А под мо́стом ри́ба с хво́стом:
 Варі́ла ма́ міла,
 Ш чарні́ма о́чіма,
 Рі́бу з оцто́м.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

248. *Важка праця.*

Го́п ста́ра, нѣ́ мо́йа,	Нѣ́ да́ла мі́ ў но́ці спа́ц,
Нѣ́ да́ла мі́ поко́йа;	Му́шел сом́ йу́ обла́нна.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

249. *Сотілка-любов.*

Фу́йара, фу́йара, на да́льєко́ дзі́ркі,
 Нѣ́ е́цє́ла мі́ піска́ц на бога́ті дзі́ўкі.

Кет себе подума́м на йѣдну худобну,
 Добраз ми записка на ту са́му сподньу.
 Кет себе подума́м на йѣдну богату,
 Добраз ми записка на́ ту са́му крайну.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 58. Ч. 143

250. *Парубок любить дві дівчині.*

Фуйа́ра, фуйа́ра, на фуйа́рі двірки,
 Ка́жді ле́гінь гунцут, кед ма два фрайі́рки;
 Бо йѣдне́й пове́да, а на дру́гу ба́да,
 Ме́джі ті́ма дво́ма ўше пре́біва зва́да.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

251. *Неволя-оранка.*

Цѣшко, Бо́же, ўжре́ц, ко́го нѣч нѣе бо́льї,
 Сто рас цѣшше лѣубі́ц, ко́му нѣе по во́льї.
 Нѣево́льо, нѣево́льо, нѣе ор по́льо мо́йо,
 Ша ше наора́ло смѣтне ше́рцо мо́йо.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

252. *Потайна любов.*

Йа ішол ко́ло вас, ті на пра́гу ста́ла,
 Ўла́пім це за ру́чку: Оста́нь мі́ла здра́ва!
 Оста́нь мі́ла здра́ва на ко́го са́ма сцеш,
 На ко́го са́ма сцеш, кед ме лѣубі́ц нѣе сцеш.
 Лѣубу́йме ше, мі́ла, ве́рнѣе, потайѣ́мнѣе,
 Ве́рнѣе, потайѣ́мнѣе, та ше і побѣ́рме.
 Лѣубу́й ме, мі́лі мой, лѣ́бо ми да́й по́кой,
 Нѣе попа́трай на́ мнѣе, йак тот ші́ві со́кой.
 Йа на́ це попа́трам, йак ші́ва герлі́чка,
 За́дал ші́ ми жа́льу до мо́го серде́чка.
 За́дал ті́ мойо́му, йа за́дам тво́йо́му,
 Най нѣе бу́дѣе цѣшко серде́нку йѣдно́му.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

253. *Найкраща любка.*

Нѣет то кра́шше дві́учатѣчко те́й ма́дѣареке́й крайні́,
 Йа́ко мо́йа наймі́льѣнша, кед во́на ше умі́ѣе.
 Умі́ѣе ше, заче́ше ше ка́жді дзень і ў нѣдзѣ́льу,

Шедньє себе за стoльчoк, піше пісмо мілому.
 Написала, пречітала: цма, нoчка йу застала,
 Папєру йей нє достало, а швічка йей загасла.
 Папєру йей нє достало, тінта ше йей вільала,
 А то мoйа наймільєньша, вoна крашньє писала!

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцури.

Паралелі: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 9. Ч. 15.

254. Дармо ждав.

За горамі теї дольїньє,	Своїу мілу опчекуйє.
Чарні гаўран вoду пїє;	Нє мох ше йей дочекаці,
Пїє, пїє, помуцкуйє,	Дал вон мілу поздрауйаці.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцури.

255. Доля дівки і молодичї.

Звольуй себе, двіўче, при своїей мацєрі,
 Дoг ту мoйей придзеш, звольовац нє бoдзеш.
 При твоїей мамoчки житї хлєп на стoльє,
 А при мoйей, двіўче, йарчани комoре.
 У твоїей мамoчки вoс нартком прикріті,
 А у мoйей, двіўче, на клатку замкнўті.
 У твоїей мамoчки печєні рїбoчки,
 А у мoйей, двіўче, горєнькі сльїзoчки.
 У твоїей мамoчки злoго і добрoго,
 А у мoйей, мїла, жальу вельїкoгo.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

256. Іще не вженив ся, а вже грозить.

Ей гoйа, гoйа, фрайєрко мoйа!
 Пoвєц ті мнє, мoйа наймільєньша
 Чі бoдзеш мoйа?

Йа ці нє пoвєм, бо йа нє знам нїч,
 Бо йа млада, йак млада йагoда,
 Йа рoбїц нє знам.

Йєст с топoльї бїч, наўчі рoбїц,
 А на гoрі така галужєнка
 Зo сна зобудзїц.

Ешчі ші мі нѣч, уж же стрóйш бѣц,
А док бѣдзем твоѣа наймільѣньша,
Цо бѣдзеш рóбѣц ?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелі: P. I. Šafařík, Pjsně světské lidu slov. w Uhřech. I. Ст. 129. — Fr. Bartoš, Nár. písně moravské. Ст. 273. Ч. 494. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 34. Ч. 62. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 22—23. Ч. 21.

257. *Вимолит дівчину.*

Іду там легіньє	Пан Бог ці йу да.
С чарніма очіма	А Йанічко пошол,
Музіка ім гра:	Кльѣкнул до блáта:
А то паньє Фейѣшка	Ньє кльѣкай до блáта,
Крáсну двіўку ма.	Ньє маш ті кабáта,
Іц ті, Йáні, дóму,	Уж йѣ Гáньча твоѣа.
Помóдлы ше Бóгу,	

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

258. *Дівчина уводить.*

Пáда дѣшч, пáда дѣшч, бѣдзе рáно шльѣско,
Ньє дэбам нѣч, ньє дэбам нѣч, мам фрайѣрку бльѣско.
Пóведз, мѣла, пóведз, льѣбо мі отпóведз,
Най гý це ньє хóдзѣм, аж на сáмі кóньц.
Дўмаш, мѣлі, дўмаш, же йá це льубўѣм,
А йа йай вѣра ньє, йа це льѣм пробўѣм.
І ті, мѣлі, дўмаш, же маш ў ньѣ лáску,
Маш ті ў ньѣ лáску, йак пес на порвáску.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

259. *Довго ждати.*

Фрайрѣчко мóйа і подóбо мóйа,
Пітай ті ше дóма, ці ті бѣдзеш мóйа.
Ша йа ше пітáла ўчѣра та і дньѣшка,
На йѣшень, шугáйу, за тебе же дáйу,
Йá бѣ ньє на йѣшень, йá бѣ на фашѣнті,
Ті бѣ на фашѣнті, йá бѣ доразѣнькі.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенськой в Коцурі.

260. *Заждали би.*

Ой лўчка, лўчка, лўчка жельѣна,
Пáсло мі на ньѣй двіўче йѣльѣньа.

Ньє бул то йѣлень, б́ула то сѣрньа :
 Почѣкай, дзѣйче, трі рѣчки за мнѣа.
 Йа́ бѣ чекала рѣчок, полдр́уга,
 Кѣд бѣш же ньє ўжал, ганьба бѣ б́ула.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 68. Ч. 165. — Slov. Spiev. Т. II, Ч. 650. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 55—56. — Головацький, Народні пісні. Ст. 241. Ч. 115. — K. Erben, Písňe národní. I. Ст. 82. Ч. 49. — P. I. Šafařík, Písňe světské lidu slov. w Uhřech. I. Ст. 81—83. Ч. 52. — Де-Воллаві, Угроськія народныя пісні. Ст. 181. Ч. 11. — J. Kollár, Národné zpiewanky. I. Ст. 292. Ч. 1.

261. *Парубок парікає на невірну.*

Кѣнар см́утней вѣрбѣ зогнул ше нат квѣце,
 Шѣрцо ме барз бѣлы за тѣбу, дьєвіце.
 Шѣрцо ме барз бѣлы, альє тѣ то ньє дзваш,
 Бо тѣ уж другѣго фрайѣрѣчка трѣмаш.
 Да тѣму дзѣйчатку прѣдзе раз на д́уму,
 Же да свѣйо младе шѣрцо чѣра зѣ мну.
 Альє бѣ йѣй дѣбре, альє бѣ йѣй б́уло,
 Побѣчкал бѣ сом йу єаер рѣзѣ чѣло.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

262. *Парубок зарікає ся любити.*

Кѣт сом ішол ўчѣра вѣчар з лубованьа,
 Спѣднул мѣ конь, спѣднул мѣ конь до Дуна́йа.
 Пѣмож, Бѣже, воз Дуна́йа,
 Зарѣкнѣм ше лубованьа.
 Кѣт сом ішол ўчѣра вѣчар от фрайѣркі,
 Спѣднул мѣ конь, спѣднул мѣ конь до студзѣнкі.
 Пѣмож, Бѣже, во студзѣнкі,
 Зарѣкнѣм ше тѣй фрайѣркі.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

263. *Парубок зарікаєть ся любити.*

Кѣт сом ішол з лубованьа,
 Спѣднул мѣ конь до Дуна́йа :
 Пѣмож, Бѣже, вієц з Дуна́йа,
 Зарѣкнѣм ше лубованьа.
 Кѣт сом ішол от фрайѣркі,
 Спѣднул мѣ конь до долѣнкі :

Помож, Бóже, мi з дольiнкi,
Зарéкньем ше теi фрайёркi.

Зап. в вересни, 1897, вiд Юлi Левенської в Коцурi.

Паралелi: Де-Волланъ, Угро-рускiя народнiя пiснi. Ст. 85.

264. Один любив, другий узав.

Бóже, Бóже, чi то нe жаль,
Цо йа льубел, а дрúгi ўжал?
Цо йа льубел од мальўчка,
Дрúгi бóдзе бóчкац льiчка.
Цо йа льубел од марнóсцi (нам. малóсцi),
Дрúгi бóдзе до старóсцi.

Зап. в липни, 1897, вiд Юлi Молнар у Керестурi.

Паралелi: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 77. Ч. 184.

265. Розлученi коло криницi.

На кóньцэ валáла стúдньа муровáна;
Тот Мiжо Тоньчiйоў коньiчка напáва.
Коньiчка напáва, з мiлу ше розгварiя:
Мiла, дúшо мóйа, дай кáптар на кóньа!
Вóна му подáла, гóрко заплакáла,
До бiлей хустóчки слiзи уцiрáла.
Слiзи мóйо, слiзи, на кóго падáце?
На кóго падáце, кóго побiвáце?
Побiвáце мi ту йeдну старú бабу.*).

Зап. в червня, 1897, вiд Марii Мункачi в Керестурi.

266. Розставанe.

Родiла мi вiшеньiца вiше от рóда,
Пóд нyu сeдi млад гóспóдар, млáда гóспóйа.
А пред нýма чáша вiна i огледáто,
Найфóду се, напiйу се, огледáйу се.
А над нýма шáра птiца шаре крiлóма:
Чúйeш Кáто, чúйeш злáто, штa птiца вeлi?
Птiца вeлi i жумбeрi, да йа се жeнiм,
Да йа ўзмeм бóльу млáду, нeгo штa сi тi.
А йа дúшо, а йа злáто, йа тi нe брáнiм.

*) Спiвачка забула кóнець пiснi.

И́дно дѣрво край Дуна́йя, дру́ге край мо́рѣя,
Док се о́ні дѣрва віду, о́нда сом тво́йя.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 50. г.

267. *Позбув ся.*

Віходзі слунечко по́над льо́сі:
Чом ме ў тім Кересту́рі ны́ч нѣ цѣші?
Цешѣло ме, а́льѣ уж нѣ,
Озда ме поцѣші да́гдзе індзей!
Міла мо́йя, премільѣна, отка́зала,
Йак кед бі мі спот серденька віреза́ла.
Сцѣла рѣзан, нѣ ма́ла нож,
Сцел сом йѣй пожі́ціц, нѣ сцѣла уж.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 129—130. — K. Erben, Písně národní. I. Ст. 74. Ч. 41 — P. I. Šafařík, Písně světské lidu slow. w Uhrjch. II. Ст. 76—77. Ч. 47. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 108—109. Ч. 201. — J. Kollár, Národnie zpiewanky. Ст. 100. Ч. 12.

268. *Не дають дівчини.*

Ой шалві́йя лелі́йя,
То́то дзіўче ўжа́т бі йя,
Альѣ мі го нѣ да́йу,
За шуга́йя рixта́йу —
За шуга́йя за Фѣрка,
Бо йя йо́го старола́ўна фрайѣрка.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

269. *Смерть з любви.*

Умрем, Бо́же, ўмрем, гоч ме ны́ч нѣ бо́лы,
Кед за мнѣ нѣ по́йдзе, хто́ра мі по во́лы.
По во́лы, по во́лы, те́й дзіўкі по во́лы,
Хто́ра ше коха́ла прі сво́йѣй мацѣрі.
Та і йя ше, Бо́же, прі сво́йѣй коха́ла,
Ешчі ме мо́йя мац по во́лы нѣ да́ла.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

270. *Жаль парубків і дівчат.*

Нѣт векшо́го жа́льу, йак легі́нѣ ма́йу,
Ту йѣшень пріхо́дзі, же́ньці ше нѣ да́йу.

Ньєт векшо́го жа́льу, йак дзівóчки ма́йу,
Уж йє́шень прехóдзі, а йіх ньє піта́йу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

271. *Мати розрадниця.*

Ма́мо мо́йа, ожéньім ше!	Сі́ну льу́бі, йа йу ньє сцем.
Сі́ну, сі́ну, ньє бла́жні ше.	Ма́мо мо́йа, кра́шньє кра́ча!
Ма́мо мо́йа, йа́ йу ве́жмем!	Сі́ну льу́бі, през рубáча.
Сі́ну льу́бі, йа́ йу ньє сцем.	Ма́мо мо́йа, йа́ йу ве́жмем!
Ма́мо мо́йа, кра́шньє хóдзі!	Сі́ну льу́бі, йа́ йу ньє сцем.
Сі́ну льу́бі, ны́ч ньє рóбі.	Ма́мо мо́йа, ма́лі ўста!
Ма́мо мо́йа, кра́сна, бі́ла!	Сі́ну льу́бі, а́льє тлу́ста.
Сі́ну льу́бі, набі́льєна.	Ма́мо мо́йа, червэ́найа!
Ма́мо мо́йа, йа́ йу ве́жмем!	Сі́ну льу́бі, фарбэ́найа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

Паралелі: České nář. písně. 1825. Ст. 8. Ч. 16.

272. *Парубок клине родичів, що не дали дівчини за него.*

Спóзнац сме ше спознали,	Ньє да́лы мі дзі́ўче ўжац.
Пóбрац ше нам ньє да́лы.	Бóдай ше йім ск ло,
А пєс óцєц, сў́ка мац,	Бі за на́мі бежéло.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

273. *Горе нежонатому.*

Кєд йа відзім кра́сну жéну да́дзє,
Очі па́тра, шéрцо ў мньє пла́че,
Пла́че, пла́че, аш ше ў мньє пў́ка:
Бóже мілі, йа́ка мі йє мў́ка.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі.

УІІІ. Вояцькі пісні.

274. *Ловленє рекрутів.*

Ныгда йа нѣ відвел так дзіўчятко плакац,
Йак мойу мільёнку, кѣд мнѣ ішли лапац.
Нѣ плач, міла мойа, шак мі ше ўраціме,
Док ше катонацкей мўштрі научіме.
Нѣ скѣро то бѣдзе, док ві ше ўраціце,
Док ше катонацкей мўштрі научіце!
Пѣйдзеш, мілі, пѣйдзеш на трі рѣчкі з дѣму,
Йак ці бѣдзе цѣшко, нѣ пѣвеш ныкѣму.

Зап. в серпні, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: М. Грабель, Рус. Соловей. Ст. 152.

275. *Цісарський дарунок.*

Кѣд йа пѣйдзем до кѣрчмі танцѣвац,
Мнѣ мой оцц барз бѣдзе танцѣвац,
Же вѣны ме вѣховальі,
Цісарові даровальі.
Цісар вѣжме шаблѣчку,
Ударі мі на главѣчку,
Та йа бѣдзем креў ровлѣвац,
Оца, маццер спомѣнац.

Зап. в вересні, 1897, від Маріі Стрібер у Коцурі.

276. *Покіне.*

Гѣре скалі, гѣре скалі:
Нѣт ці мойа міла парі. —
Нѣт ці парі шірім швѣце,

Міла м'ойа, охабім це.
 Охабім це, плакац б'удзем,
 Др'обні лысца пісац б'удаш;
 Др'обні лысца на пап'еру,
 Дзе йа б'удзем на кварт'эльбу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

Паралелі: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 23. Ч. 57. — М. Врабель,
 Рус. Сожовей. Ст. 150.

277. *Богач викрутить ся з войська.*

Ей кед йа бул с'егінь л'егінь кат'она,
 Нь'ешчешлыва б'ула м'ойа годзіна,
 У хт'орей ме за кат'ону прій'альі,
 У хт'орей мі м'ойо ўласкі стріг'альі.
 У К'улі ме за кат'ону прій'альі,
 У Зомб'оре м'ойо ўласкі стріг'альі.
 М'ойо ўласі на коль'єна пада'льі,
 Оц'ец і мац' д'ома за мну плака'льі.
 Бо худ'обні г'оч й'е хр'омі, г'оч сл'уті,
 За гон'в'еда д'обрі б'удзе г'оч й'акі.
 А бог'аті л'ь'ем так да'ва, а да'ва,
 З'ос кіш'єнькі сто тів'аркі віда'ва;
 Бо бог'аті л'ь'ем с кіш'єньку поч'єрка,
 Д'охтор ўзна, хт'орі й'аку хібу ма.

Зап. в вересни, 1897, від Мелаші Фіндрік у Коцурі.

278. *Прощань.*

Цо ше ст'ало у Кіс'ачу нов'ого,
 Же прій'алі шугай'ічка шварн'ого?
 Шіц'ок н'арод барз за н'ім бан'уй'є,
 Же тот П'ал'ьо Темешв'арі вандр'уй'є.
 Отп'іш же мі, міла м'ойа,
 Цо ці п'ове ш'єстра м'ойа.
 Отп'іш же мі Г'ь'йвер'ова Кат'ічко,
 Цо ці п'ове м'ойа л'ь'уба шестр'ічка.
 Отп'іш же мі, міла м'ойа, ішче раз,
 Чі ті б'удаш фрай'єр'єчка м'ойа заш.
 А йа тв'об'я фрай'єр'єчка заш б'удзем,
 Аль'є ж'єна н'ь'гда тв'об'я н'ь'є б'удзем.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

279. *Процань рекрута.*

Приц, ті мнѣ, мильѣнка, на рано опатріц,
 Бо йа це уж мўшїм рано з'охабїц;
 Бо мнѣ уж одвѣжу рано до Граду,
 Такої будзем шедац на огнїану ладьу.
 А з огнїаней ладї такої до коча:
 Хто моїу мильѣнку на вѣчар побочка?
 Побочкал бї йа йу, альѣ мї нѣ дайу,
 Бо моїу главїчку рано острїгаїу.
 Піш ті мнѣ, мильѣнка, піш ті мнѣ пісмо,
 Оздаль бї мї дайак на пошти прїшло.
 Йа ці пісац будзем, там ці чїтац буду,
 Аш ці твоїо сїлзї на жем падац буду.
 Повец ті мнѣ, мїла, йак ті ше там ўладаш,
 Чї ў роскóшу, чї у велькїм жальу:
 Бо мнѣ ў тїм країу сїлаї залїваїу,
 Бо ті дóма, мїла, та поїдвеш, дзе сцеш,
 Кѣбї йа бул дóма, вѣра бїш нѣ шмѣла!

Зап. в серпни, 1897, від Марїї Бесерменї в Коцури.

Паралелї: Руські оселї в Бачцї. Ст. 40. b.

280. *Розлука.*

Кет сом бул на вартце, у теї цемней нóці,
 Прїшло гу мнѣ двїўче, цо ма чарні очї.
 Прїшло гу мнѣ, стáло, жалóшнѣ плакало:
 Нѣ плач двїўче, нѣ плач, нѣ гуп чарні очї,
 Требáло ці плакац, кет сом ходзел ў-ноці.
 Йак ше розходзельї, ручку сѣбе дáльї,
 На прїкльѣтнїм прагу сїлзї розлївальї.
 Йак ше росхадзальї рїбї воз водáмї,
 Так йа ше розїдзем, шугáїу, воз вáмї!

Зап. в серпни, 1897, від Меланї Фїндрїк у Коцури.

281. *Остатня розмова в касарнї.*

Од Дунаїу на Прешпáрку касарнїа мальовáна:
 Там йѣ моїа глайовѣнька шїцка оштрїгáна.
 Там йѣ вóна оштрїгáна от самого капїтáна,
 Уш то їншак нѣ гóдно буц, йа катóна мўшїм буц.
 А йак бўло прет полноцу, вїшла йáсна гвїздóчка,
 Прїшла мї там до касарнї моїа фрайїрѣчка.

Прішла вона до касарні міджі штірі коні ўрані:
 Уш то іншак нѣ може буц, ѡа като́на му́шим буц.
 Нач ші, міла, нач ші ішла, кѣд мі нѣ поможеш?
 Гоч ту дораз по́шкі сходзіш, та́ мі нѣ поможеш!
 Уш то іншак нѣ годно буц, ѡа като́на му́шим буц.
 А ѡаг бу́ло по полно́ці, прішо́л ту нам капітан
 І мі го́ре поставáлі, шабльо́чки сме почухáлі,
 Жéбі ше нам так бльішчáлі, кѣд на Пра́йза пойдзэме.
 А ѡак бу́ло се́дем годзін, прішо́л ту нам офі́цір,
 І мі го́ре поставáлі, сакомпáк зме егзеціра́лі.
 Уш то іншак нѣ годно буц, ѡа като́на му́шим буц.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молвар у Керестурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 373—374. Ч. 634.

282. Розставанє.

А Зомбóрска касарня вез ланцом опасана,
 Под нѣу стóїї мо́ѡа міла барз віплакана.
 Білі рúчнік ў рúкох ма, óчка, лы́чка уцэра,
 Розмарінок трóйжельєні за чáкоў дала.
 Тáмбур б́їѣ на б́убен, уж ѡа, міла, гет ідзем,
 Б́удзеш відзіц, чі то нѣ жаль, кѣд ѡа нѣ прідзем!
 Кѣд б́іш міла відзела, пла́кац б́і ші мушела,
 Сак у вóїні м́ладі хлáнци вóївоац муша!

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі.

Паралелі: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 102—103.

283. Воляцке щастє.

На гóрі, на гóрі, шны́шчок ше бельєйє,
 Дзе ше мо́ѡа міла на ж́іму подзєйє?
 Спра́вím ѡа ѡей х́іжу з б́ілого ѡавóра,
 Шедньєм на коньч́ка, пойдзем до табóра.
 По табóре хóдзім, швѣтлу ша́бљу нóшím,
 Ша́бля ѡє нѣ мо́ѡа, п́ана ц́ісарóва.
 Кѣт ше з нѣу вірúбем, та серєнча мо́ѡа.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

284. Жонатий у в́їську.

Зомбóрска касарня в ланцом опасана,
 Под нѣу стóїї міла мо́ѡа, а барз віплакана.
 Зомбóрскім касарньом вісо́ко облáкі,

Хто мі мойу мілу дньєш вѣчар обліні?
 Бо на мойу главу златі клѣбук даѣу;
 На главу клѣбук, а на бок шаблѣчку,
 Ньє мѣжем ѣа лѣубіц трі рѣкі женѣчку.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 102.

285. Рекрутки.

Ўжал сом дзѣўче, цо ма шѣснац рѣчкі,
 А мнѣ ўжалі пот цѣрскі конѣчкі.
 Катонѣці шірі швет вандрѣўу,
 А ньєвѣсті мѣді за нѣма банѣўу.
 Ньє банѣўце ві, ньєвѣсті, мѣді,
 Бо мі уш пойдзѣме на огнѣней лѣды,
 А з огнѣней лѣды та такої до Пѣшту.
 Бѣдзѣме мі, міла, егзѣцѣр провѣдзѣц,
 Пѣшлѣѣм цѣ ньєвѣжі, прѣдзѣш ме онѣтрѣц.
 Кѣт сом ше прехѣдзѣл с Пѣшту до Будзѣна:
 Нѣсѣп мі, качмѣрко, червѣного вѣна.
 Червѣно вѣнѣчко по погѣру скѣче,
 А мойа мѣльѣнка ўше зѣ мну барѣ плѣче.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 39. а.

286. Воляцький заповіт.

На ѣарѣшу травѣца,
 Бѣдзѣш, міла, гдѣвѣца:
 Лѣѣтай сѣбе по шлѣвѣбѣдзѣ,
 Ёак голубѣца.
 Голубѣці лѣѣтаѣўу,
 Кажда свѣўу пар маѣўу:
 А ѣа бѣдзѣм смѣтна гдѣва,
 Бо ті, мілі, ньє дѣма.
 Кѣд на дѣмшу шѣдѣлі,
 Катонѣчкі плакѣлі:
 Кѣд воз дѣмші схадзѣлі,
 Та ѣїм шѣблѣ давѣлі:
 Нѣце, хлѣпці, шаблѣчкі,
 То вам бѣду женѣчкі,
 Бѣдзѣце ѣїх вѣланѣвѣц,
 За трі рѣкі обѣчѣвѣц.

Пішем пісмо мілей своїей :
 Міла мойа жоньчка !
 Уж мнѣ мілша шаблычка,
 Бо йу мушім гланціровац,
 Тебе, міла, буду другі обочковац,
 А йа будзем зос царску шабљу
 Кóло бóчка, почерковац.
 Пóйдзем, міла, скóро дóму,
 Льѣм док прéйдзе трі днѣ швѣта,
 спéкньѣм ў нóці,
 Кѣт капітан ўрлап нѣ да.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 39—40. б.

287. *Остання воля.*

Ой девóйко дúшо, ті злáте йаблúко,
 Лúбосц то нѣ мáла, а мнѣ бóльї гáва.
 Хто за лúбосц нѣ зна, тот жалóсці нѣ ма,
 Хто за лúбосц звáйѣ, тот жалóсці мáйѣ.
 Алѣ йа сом катóна зов дальéкей жéмі.
 Мóжем і ўмрец, а ті нѣ будзеш чуц.
 Кѣт ті будзеш чуц, же йа погíнул,
 То нѣ жаль трúда гú мойóму грóбу прісц.
 Шíцкóму швѣту пóведз: Ту мой мíлі льѣжі,
 Хторóго сом лúбéла, за мláдосц трímáла;
 Тéраз го жем лúбі а трáва го гéргі (?).

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

288. *Чоловік — фігляр.*

Цо будзéме рóбіц катонáчки, жéні?
 Забрáлі нам мúжох до фрaнцúскей жéмі.
 У фрaнцúскей жéмі бíла трáва рóшиньѣ:
 Откаль мнѣ мой мíлі поздрáўльéньѣ пóшльѣ?
 Пóшльѣ вон мнѣ, пóшльѣ, на бíлім папéру,
 Жéбím ше дознáла, дзе йѣ на квартéльу.
 А мой, міла, квáртель стóйї на граньíці,
 Пóйдземе ше с Тúрком скоро пробóвáці?
 Пóшльї, мíлі, пісмо, пóшльї мí на пóшті!
 Йак ці мам посíлац, кѣт пóшта нѣ нóші?
 Пóшльѣм ці пісэмко на рíбóвím хвóсцe,

Чекай го, мілѣнка, прі зомборскім мѳсце.
 Чекала міла і барз длўго стала,
 Ньѳ йѳдна рібѳчка там под мѳстом прѳшла,
 Аньї йѳдна пісмо на хвѳсту ньѳ ньѳсла.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

289. *Сама в дома.*

На коньѳві златі кантар швіці ше,
 Міла мѳйа сама дѳма бѳйї ше:
 Ньѳ бой ті ше, міла мѳйа, сама дѳма спац,
 Бо йа мўшїм царскї коньї кефѳван.
 Ньѳ бой ті ше, міла мѳйа, з вечѳра,
 Прїдзе фрѳйѳр, бўдзе прї це до рѳна.
 Прїдзем, міла, за дрўгі рас,
 Похвѳльїш ше, йак же ше мї дѳма маш.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралѳлї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 152—153.

290. *Через війну не мож дївчини любити.*

На коньѳц валала там ше вода тѳчі,
 Хто сце фрѳйѳрку мац, та най до ньѳй скѳчі.
 Скѳчел бї йа до ньѳй, ѳльє мї ньѳ даїу,
 Цѳ крѳшнїх легїнох до вѳйні зберѳїу,
 Цѳ крѳшнїх до вѳйні, по брїтнїх до ѳгнѳа,
 До вѳйні, до ѳгнѳа, ньѳ бўдзе спокѳйа,
 Бўдзе Тўрок рўбац до нашѳго грѳба!

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Стрїбер у Коцурї.

291. *Дївочїй плач.*

Белѳград, Белѳград, белѳградкї мѳстї!
 Там ше пресушўїу є крѳснїх хлѳпцѳх костї.
 Белѳград, Белѳград, белѳградке пѳльѳ,
 Там ше прехѳдзўїѳ смўтне шѳрцѳ мѳйѳ.
 Панѳве, панѳве, пан Бог вас побїѳѳ,
 За ту млѳду чельѳац, по у вѳйньѳ гїньѳ.
 Бо у Белѳграду є льѳнї*) плѳтї градза,
 Уж нашїх шугѳїѳх до вѳйні провѳдза.
 Провѳдза, провѳдза, йак месѳре ѳўці;

*) З глини; звичайно говорять там: з глїнї.

Бо месаре оўці с пеньѣжмі заплаца,
 По на́ших шугайо́х с коньчкáми га́жа.
 Белóград, Белóград, под нým вóйна стóйї,
 Ньѣ йѣднóго хлáнца главíчка забóльї.
 Ньѣ бóйце ше, хлáнци, вóйсьмекóго глáда,
 Ша жítко жельѣне кóло Белогрáда.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 151—152. Згадка про Білоград приходить теж у Головацького, Народні пісні. I. Ст. 151. Ч. 28. Ст. 131. Ч. 65. — Де-Волланъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 107. — J. Kollár, *Národné zpiewanky*. I. Ст. 35. e.

292. Дівоча туга.

Кáдзі йа ходзéла, лїстóчки пада́йце,
 Тім крáснїм лeгíньом загíнуц ньѣ да́йце.
 Белóград, Белóград, белогрáцкі мóсті,
 Там ше прeсшўйу с крáснїх хлáнцох кóсці.
 Белóград, Белóград, Белогрáцке пóльо,
 Там ше мї прeхóдзі смўтнe чáдо мóйо.
 Отпíш мї, мїлі мóй, на бїлїм папéру,
 Йай жéбї йа знáла, дзé мї на квартéльу.
 Цысарóвїм дóмe, на окрўглїм стóльѣ.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Стрїбер у Коцури.

Паралелі: Пор. попередню пісню, а крім того: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 150 і 151—152.

293. В походї.

Кeт сом ішол з мóрда на вїно,
 Почáлі нам талїйáнску грац;
 Так йу нам загрáлі,
 Шїцкі сме плакáлі,
 Во дньѣ, нóці машіровáлі.
 Пóчал нá нас сцїха дїшч па́дац,
 Мушелї сме пот касáрньу стац:
 Кeд бїш мїла знáла,
 Мушéла бїш пла́кац.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

294. На вїйні.

У шірóкїм пóльу катовáнци стóйа,
 Йак стóйа, так стóйа, аж йїх нóшкі бóльа.

Пóльу стац, пóльу стац і пóльу ноцóвац,
 Гóч бі бóло цо йёсц, гóч бі бóло цó піц,
 Ньё ма ше дзе полóжіц.
 На форпóсту стóйім, воз дзёлох штрельа́йу,
 А францýскі кúльы йак оргóні гра́йу.
 Ньё бóйім ше кúльох, ны жáдніх плезірох,
 Ей лъём йа ше бóйім вой́нскіх дохтóрох.
 Вой́мскі дохтóрі велькі ремешніці,
 Цёло рожіна́йу, кúльы доберáйу, йак йáкі режныці.
 Ма́мо мо́йа лъуба, за мньё ше ньё бóйце,
 Лъём ві мóйіх бра́тох од во́йні чувáйце.
 Мой коньчóк ўра́ні óстал роштрельáні,
 Мóйо пайташо́ве дóму за мньё піса́лы.
 Йак ме роштрельáлы, дóму мі піса́лы,
 А мньё с фурвервнѣа́ком грóбу провадзѣлы.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Шавти у Коцурі.

Паралелі: Деякі місця спільні у Żegoty Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 159—160. Ч. 2.

295. Лист до любка.

Мілі мой! Дзе же ші? Чі це пан Бог цеші?
 Чі гóре, чі дóлу, у хтóрім ші кра́йу?
 Чі на вáрце стóйім, чі пúшку подно́шім,
 Чі шаблѣчку дзвѣгаш, чі ті ме спомінаш?
 Чом же ші ньё пішеш, мілі мой зверéні?
 Озда мі жалўйѣш фáлаток папéру,
 Чі тінту, чі пірко, ті мньё го жалўйѣш,
 Чі тóті грайцáрі, цо йіх на пóшту даш?
 Ньё жáлуй, ньё жáлуй тóті нейц грайцáрі,
 Цо йіх на пóшту даш, шўгай мальовáні.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

296. Волцьке сватане. А.

Кед йа пóйдзем машіровац,
 Дам йа сéбе кóньа кóвац;
 Дам му пáбіц злáте кльінце,
 Міла мо́йа з'охабím це.
 З'охабím це, пла́кац бóдзем,
 Дрóбне льісткі пісац бóдзем;
 Дрóбне льісткі на папéру,
 Дзе йа бóдзем на квартéльбу.

Кед ѡа пойдзем дзїўча пітац,
 Їак же ѡа вас мам прівїтац ?
 Вітаїце, апóчко, вітам вас, мамóчко !
 Чі мі даце дзїўку вашу ?
 А кед же мі ѡу нѣ даце,
 А ві сэбе ѡу трїмаїце,
 Запраўце ѡу до скла, жéбі вам вірóсла,
 Та ше на нѣу прїнатраїце !

Зап. в листни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелї: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 150.

297. Б.

Кет сом ішол прес пóльскї град,
 Відзел ѡа там дзїўчатко стац;
 Окóло, окóло шéрцо ме больфóло,
 Же ѡа мўшел машїрóвац.
 Во днѣ, нóці машїрўїем,
 Ныгда сэбе нѣ спочїньем;
 Пре тéбе, Ганьїчко, шїва голубїчко,
 Пре тéбе ѡа нѣ спочїньем.
 Кед ѡа пойдзем цéру пітац,
 Так ѡа бóдзем попрошóвац:
 Апо, апо, апóчко !
 Прóсім і вас мамóчко !
 Чі мі даце дзїўку вашу ?
 А кед же мі ѡу нѣ даце,
 Та ві сэбе ѡу трїмаїце.
 Запраўце ѡу до скла, жéбі вам вірóсла,
 Та ше на нѣу прїнатраїце ! *)

Зап. в листни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

298. Вояк у Кошицях.

А там гóре Косїцáмі,
 Ідзе Їáні мальвóанї;
 Кáпраль за ным кóнѣ вéдзе,
 А вон сэбе смўтнѣ ідзе.
 Їáні, Їáні, нѣ смўцме ше,
 Кўпме вїна, напїйме ше !

*) Спївачка замїтила пр сїйї пїснї: „Та шпївáнка вїшла од граф Коронéні регемéнтї“.

Або віна, або піва:
 Остань здрава мо́йа міла!
 Мілі, мілі, кат це ла́мал!
 Ньє й́дно ші дзіўче скла́мал!
 Скла́мал, скла́мал, льєм кед мо́гол,
 Кед мі Паи Бог допомо́гал.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

299. *Гусар в дорозі.* *)

Кет сом ішол ўчэра вэ́чар з Унгва́ру,
 Мо́му ко́нью ¹⁾ потковэ́чки спада́лі. ²⁾
 Йай, льєм ті мнѣ, мой конь́чку, до́бре ньєш,
 Дам ці прібіц потковэ́чки ішче ньєш. ³⁾
 Потковэ́чки, потковэ́чки потко́вац,
 А на дрічок шеделэ́чко мальбо́вац.
 Огльа́дны ше ⁴⁾, мой конь́чку, на се́бе,
 Йа́кі шедзі шва́рні ⁵⁾ гусар на те́бе.
 Йай, конь́чку, ті мой чендеш,
 Льєм ті мнѣ до́бре ньєш,
 Прес то шіве по́льо, през мункачо́ўскі льєс.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

300. *Дівчина і гусари.* А.

А на лу́ці жоўте квіце,
 Кольса́ло Йулія́нче кра́сне дзіўче.
 Кольса́ло, заплака́ло:
 Чо́го йа́ ше, Паньє Бо́же, дочека́ло?
 Прішол по́ ньу о́ец і мац:
 Йулія́нче, кра́сне дзіўче, подз до́му снац.
 Йа ньє по́йдзем, і́нцє са́мі,
 Бо йа́ ра́до танцова́ла з гусара́мі.
 Най танцу́йє, най пробу́йє,
 Ша во́ча то йу́тро ра́но побану́йє.
 Танцова́ла, пробова́ла,
 Ша во́на то йу́тро ра́но отплакала.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

П а р а л е л і: Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 161. Ч. 4.

*) У варіанті зап. від Юлі Левенської в Коцурі є такі відміни:

1) з мо́го коньа; 2) пада́йу; 3) е́шчі днѣш; 4) пона́трі ті; 5) кра́сні.

301. Б.

(Відривок *).

Прішли прѣ нѹ оцѣ, маці:
 Юлійанна, шванна панна,
 Поц дому спаці.
 Нѣ пойдзем йа, іцѣ самі,
 Йа ту будзем танцовати з гусарамі.
 Танцовала аж до рана,
 Нові чічки, нові чіжми дотаргала.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: P. I. Šafařík, Pjsně swetské lidu slow. w Uhřech. I. Ст. 47
Ч. 14.

302. Дівчина йде з воляком. А.

Уж мі спадла шаблячка
 З мого конья Шагрічка!
 Дзвігні шабљу, міла мойа,
 Та мі будзем женічка.
 Міла шабљу нѣ дзвігала,
 Льѣм за млім барѣ плакала
 Уж мі спадла шаблячка
 З мого конья ўранѣго;
 Дзвігні мі йу, міла мойа,
 Кѣт мі шѣрца верно́го.
 Шѣдай, міла, на конья,

Та пойдзѣме до табора;
 Прі табору йѣст студнічка:
 Напой, міла, мнѣ коньічка!
 Міла конья напавала,
 Так ше з млім руковала:
 Пойдзеш здраві, мой мільфікі,
 Най це нѣше конь ўранѣнкі!
 Іц ті дому, міла мойа,
 Бо ші за мну прісц нѣ годна;
 Бо йа мўшім цара слўжїц,
 Тѣбе б́ду дрўгі лўбїц.

Зап. в серпни, 1897, від Галі Рамач у Керестурі.

303. Б.

Отв́дла мі шаблячка з мойого конья шівого:
 Пóдай мі йу, душо мойа, кѣт мі шѣрца верно́го.
 Йа́ бі ці йу подала, альѣ сом барз мальўчка,
 Йа́ бі ці йу нѣ достала, спадла бі ці с коньічка.

*) У Шафарика зачинаєть ся отѣя пісня так:

За горами за водами,
 Танцовала мойа міла
 З гусарамі.
 Танцовала, заплакала:
 Чо же сом йа, міли Боже,
 Доказала.
 Прішол отец, прішла мати і т. д.

Спа́дла бі ці з ливо́го, с тво́його ко́нця чарно́го,
 По́ддай мі йу, ду́шо мо́йа, кет ші ше́рца верно́го.
 Ше́дай, міла, на ко́нця, по́йдземе мі до по́ля,
 По́йдземе мі на то́ту лу́чку, дзе йе́ст лы́па жельс́на.
 Пот то́ту лы́пу жельс́ну там йе́ст добра воді́чка,
 Сха́дзай, міла, до́лу с ко́нця, напо́йме коньі́чка.
 Кет по́йдземе до по́ля, да нам Пан Бог нахо́ля :
 О Бо́же мой, Пребо́же мой, дзе же мо́йа шлье́бода ?
 То́ті мо́йо шлье́боді попада́лы до во́ді,
 Попада́лы до те́й студні, дзе йе́ст лы́па жельс́на.

Зап. в серпні, 1897, від Мелані Фіндрік у Кокури.

Паралелі: К. Erben, Písně národní. II. Ст. 98—99. Ч. 196. — Fr. Bartoš,
 Noví národní písně moravské. Ст. 21. Ч. 54.

304. *За вояками.*

По́нце, хла́пці, до во́йні і йа з ва́мі по́йдзем,
 Го' лье́м вам у во́йні кошу́лькі прац бу́дзем.
 Дзе же біш йіх пра́ла, кет там во́ді нье́ма,
 Кет там во́ді нье́ма, лье́м са́мі ка́мені.
 Ё́ш час бім ўстава́ла, росі́чку збіра́ла,
 Ішче бі йа ва́ші кошу́лькі віпра́ла !
 Гоч біш йіх віпра́ла, дзе біш йіх сплукáла ?
 На ці́х Дунáйу, дзе ка́чки плывáйу.
 Гоч біш йіх плукáла, дзе біш йіх віша́ла ?
 Ё́ ціса́ровім дворе на гадва́бнім шну́ре.
 Го́ч біш йіх віша́ла, дзе біш йіх качáла ?
 Ё́ ціса́ровім дворе на окру́глым сто́лье.
 Го́ч біш йіх качáла, дзе біш йіх скла́дала ?
 Ё́ ціса́ровей скрі́ні, Бо́же мой йе́діні !

Зап. в червні, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. Т. II. Ст. 722—723. Ч. 8. —
 К. Erben, Písně národní I. Ст. 172—174. Ч. 118.

305. *Літше в морі, як із гусарями.*

Йай, гусáре, пре Бо́га живо́го,
 Чи́сце нье́ відзе́лі мо́його міло́го ? Там ! *)
 Відзе́лісме, алье́ нье́ живо́го,
 Лье́жі ша́бля ве́рна на бо́чку йо́го.
 Ма́мо мо́йа, кра́сну це́ру ма́це,

*) По кождім стиху повторюеть ся припів „там“.

Чом йу себе до́ма нѣ трима́це?
 Ва́ша це́ра ші́рім по́льу хо́дзі,
 Вібіра́йѣ кукові́цу збро́йу.
 Гі́бай, мі́ла, з на́мі гусара́мі,
 Бúдзеш відзіц, хто йѣ ме́дзі на́мі.
 Ма́ла бі́ йа з гусара́мі і́ці,
 Вольѣ́ла бі́м до мо́рйа ско́чці.
 Йа́й до мо́рйа, до те́й гльѣбушці́ні,
 Дзе йашчу́рі ші́цкі гльѣбушці́ні...

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

306. *Капітан і його любка. А.*

На Дуна́йу шма́ті пе́ру,	Там го́ре за мну чека́йу.
Уж гуса́ре маші́ру́йу.	Ей бо йа сом ве́лькі па́н,
Позна́ла мі́ла мі́лого,	Тром регі́ментом ка́пітан.
Жало́шньѣ па́трі на ньо́го.	Бо йа на то науче́ні,
Мі́лі, мі́лі, віме́ньім це́,	Льу́біц цу́дзі мла́ді же́ні;
За сто зла́ті чи да́йу це́?	Це́шко мі́ бúдзе прі́віка́н,
Ей, мі́ла мо́йа, нѣ да́йу,	До́г йа бúдзем сво́йу ма́н.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Št. Mišik, Piesne zo Spiša, Ст. 41. Ч. 106. — Годовацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 120—121. Ч. 47. — Записки Рус. Геогр. Общества 1867. Т. I. Ст. 674. — Де-Воллавъ, Угро-русскія народныя пѣсни. Ст. 99 і 100. — J. Kollár, Národné zpiewanky. I. Ст. 382. Ч. 6

307. *Б.*

На Дуна́йу шма́ті пе́ру,	Ей а́льѣ сом йа ста́рі па́н,
Уж гуса́ре маші́ра́йу.	Щейсц регі́ментом ка́пітан.
Позна́ла мі́ла мі́лого,	А йа на то науче́ні,
Го́рко плака́ла за ньо́го.	Льу́біц льу́цкі, мла́ді же́ні.
Кед бі́ сом бу́л мла́ді во́йак,	Ей це́шко бúдзе прі́віка́н,
Ші́цко бі́ то бу́ло і́нак.	До́к йа бúдзем сво́йу ма́н.

Зап. в вересни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Nové národní písně moravské. Ст. 64. Ч. 160. — Тамже, ст. 372—373, ч. 633. — Тамже, ст. 447, ч. 787.

308. *Вояцька сорочка.*

Мі́лі наш, мі́лі наш, га́рну кошу́лку маш,
 Хто ці́ йу віпе́ре, кед мамо́чки нѣ маш?
 Намочі́м до йа́рку, вібу́хам с кійа́нку.
 Гоч ті́ йу вібу́хаш, дзе ті́ йу віплу́каш?

На ціім Дунаїу, дзе качкі пльваіу.
 Гоч ті йу віплукаш, дзе ті йу вісүшім?
 Цісаровім дворе, на гадвабнім швўре,
 Гоч ті йу вісүшеш, дзе ті йу вікачаш?
 Цісаровім дворе, на округлім столье.

Зап. в верезни, 1897, від Юлі Левевської в Коцурі.

309. *Вояк усє фалшивий.*

Кажда двіўка, кажда блазен, хтора лўбі войака:
 Войак ідзе у шнацїрку, вона хова сінака.
 Ві войаци, красні хлапци, лєм зборньові рїхтўйце!
 А мой зборньоў зрїхтовані і на столье зложені,
 Віньєш мі го, міла моїа, віньєш мі го през дзєрі.
 Вона ўжала і віньєсла, прежалошньє плакала:
 Бодай сом це, фальєчнїку, йай бўла нє зазнала!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

Паралелі: K. Ergen, Písně národní. II. Ст. 111—112. Ч. 206.

310. *Для любка-вояка.*

Кошульєнька цєнька,	На прїкльєтнім прагу
Шїла йу фрайєрка;	Слізі вїльївалї:
Шїла йу за тїдзень,	Чєкай, мілі, чєкай,
Плакала кáждї дзень;	Дам ці калафіїу,
Шїла йу за мєшц,	Цо ці бўдзе пахнуц
Плакала кáждї час;	Цалу компанїїу.
Шїла йу за гаїом,	Капітан ше піта,
Зо шварнім шугаїом.	Цо то так барє пахньє?
Кєт ше розхадзали,	Рўжа калафіїа,
Жалошньє плакали,	Цо мі дала міла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 455. Ч. 805. — Де-Воллапъ, Угро-русскія народныя пьєснї. Ст. 67. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 232. Ч. 19.

311. *Убитий милїй.*

Мамо моїа, мамо, красну цєру маце,
 Альє ві йу дóма нє трїмайце, там.
 Шїрїм пóльу катонаці стóїа,
 Віберайу куколыче з брóїа, там.
 Ешчі вона шїцко нє вібрала,
 Уж гусаром дівїцїїа стáла, там.

Ой гусаре, пре Бóга живóго,
 Чісце нє відзєлі мойóго мілóго, там.
 Ой відзєлі, альє нє живóго,
 Льєжі шáбля вельма бóчка йóго, там.
 Ой ті, дзїўче, пóйдзеш з гусарáмі,
 Бúдзеш з нáмі, пóйдзеш з гусарáмі, там.
 Мáла бї йá з гусарáмі їцї,
 Вольєла бїм до мóрйá скочїці, там.
 Ой до мóрйá, до теї льубоўшчїні,
 Дæ йáшчýркі шїцкі дзівушчїні, там.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Шанти в Коцурї.

Паралєлі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 207—208. Ч. 328. —
 J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 389. Ч. 29.

312. По поворотї з вїйська.

Мой óпец, мóйá мац, дáлы ме мальóвац,
 Кєт сом прїшол з вóйві, нє мóгли ме пóзнац.
 Льєм ме познавáла, мóйá фрайєрєчка,
 Цо йá йу льубóвал за полтрєца рóчка;
 За полтрєца рóчка і за пол мешáчка,
 Цо йá йєй льубóвал і йєй мїлі льїчка.

Зап. в серпни, 1897, від Марїї Стрїбер у Коцурї.

IX. Пісні про подружнє житє.

А. Добра жінка.

313. Доля замужної жінки.

Кед бі йа ту брігу знала,
Ныгда бім ше нѣ одала ;
Тѣраз йа уж брігу знам,
Нѣ скоро льѣгам, ѣчас ѣставам.
Йа пец тѣпим, хльѣба мѣшим,
Дзѣцко плаче, йа колышим.
Дѣк сом дзѣцко накармѣла,
Кѣра мѣску загубѣла.
А муш хѣдзі, пододрѣѣ,
Мнѣ с кийаком обецѣѣ.
Да йа тѣту брігу знала,
Ныгда бім ше нѣ одала,
Гѣч бім ѣше дзѣѣка остала !

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурї.

Паралелї: К. Erben, Písňe národní. I. Ст. 138. Ч. 104

314. Жінка дожидає мужа.

Закукала куковичка твардей йѣшенї:
Хто сце льѣбиц млада жѣну, най ше ожѣнї.
Ише вона закуката жельѣним льѣше:
А цѣ же мї мой мїлі з нѣого прїньѣше?
Прїньѣше мї чарнї ѣчка, бѣдзем з нѣма спац,
Прїньѣше мї бїлі льичка, бѣдзем йїх бочкац.
Хѣдзі мїлі по улыци, до дзѣрох копе :

Чі шпія, міла, чі ті чуйеш,
 Чі ме верньє лубуйеш?
 Отвор мі дзвері!
 Гоч йа спала, гоч ньє спала, горе ньє ставам,
 Бо йа тебе, мой мілі, льєхко достала.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

315. Добра шевкиня.

Кєд конопі трепала, на Бóга ше вола́ла:
 Па́ньє Бóже помагай, а з вечєром понаглай.
 Вітрепала трі сиопі: Прєдай, мўжу, конопі!
 Прєдай, мўжу, конопі, кўп ті себе надрагі,
 Кўп ті себе надрагі, бўдзеш хóдзиц през брігі.
 Кєд му гачі мерала, до сушєда бігала:
 Йай сушєда, сушєда, укасце мі йак трєба.
 Дзе ці ігла і цвєрла? Укажем ці, йак трєба,
 Жєбіш бўла сетліва, штірі ріфі до кльїна.
 А во́на ше змільєла, да і пїяті пушцєла.
 Зягла гачьнік от шўха, да му клўбі ньє чўха.
 А кошўльє с поньвічкі, да му пльєца ньє жўльє.
 Одньєсла іх мужові, так му кра́шньє гутóрі:
 Тў ці гачі удєсні, а́ньі йім кльїн ньє цєсні;
 Обльєкай іх на себе! Радуйє ше, аж грєбе,
 Жє ма гачі удєсні, а́ньі му кльїн ньє цєсні.
 Сушєда ше ужєра, пó то ідзе за ствóра?
 А то сўшєд у гачох, йаг дайакі макрэнцoш!
 Кєдь му гачі зварала, до кошара складала,
 С кріженім дрєвом бухала, до комїна вїшала,
 До комїна вїшала, бі іх бўрїя ньє ўжала.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

316. Жінка п'яницї.

Жєна мо́йа, жєна мо́йа дóбра йє,
 Гоч йа пїєм, а во́на мі ньє ла́йє.
 А цó бі мі во́на знала прєто лац,
 Ша йа пóйдзем йу на вєчар лубóвац.
 Ша перїна, ша перїна жідóва,
 Озда Бóг да, же уж бўдзе і хїжа.
 Прїдзе бўбен на ньєдзєльє прєдавац,
 Йа ше бўдзем мїлосєрньє прїпатрац.
 Жїто вєжньє за куцїю, за куцїю,

А періну за порціюу, за порціюу.
 Жіто вѣжнѣ, та попрѣда, попрѣда,
 А хто же мі уш хлѣба да, хлѣба да?
 Мойа пощель в білей лыні, в білей лыні,
 Кѣд ѡна льѣгам, во́на шкріпі, во́на шкріпі.
 Кѣд ѡна льѣгам поціхучкі, поціхучкі,
 Мілі на мнѣ ші́рѡя рúчки, ші́рѡя рúчки.
 Ші́рѡя рúчки на о́коло, на о́коло,
 Побочкам це, шерцо мо́йо, шерцо мо́йо.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

317. Вірна жінка.

Вѣрна жѣна, вѣрна, хтóra мúжа вѣрі,
 Кѣд вон с кáрчмі прідзе, отворі му дзвѣрі.
 Дзвѣрі му отворі, кра́шнѣ му гутóрі:
 Льѣгнѣ, мúжу, льѣгнѣ, се́бе до пощѣльї!
 Вѣра ѡна нѣ льѣгнѣм, бо ѡна не ше бо́йїм,
 Пі́піл сом тальáрік, дзе же го зарóбїм?
 Мóжеш, мúжу, мóжеш і до кáрчмі піці
 І до кáрчмі піці, зó мну дóбре жїці.
 Скльѣньїца шестріца, погáрік ўлáснї брат,
 Судѣчек с пальѣку, то ѡѣ о́пец і мац.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Паралелї: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 153. — Головацький, Народні пісні. Ст. 409. Ч. 153.

318. Жінка без п'яницю мужа.

Йáкі ѡна пїяні, льѣдво стóйу,
 Пі́шел бї ѡна до́му, од жѣні ше бо́йу.
 Чом ме, мо́йа жѣно, чом ме бúдеш бїті?
 Бúдем, жѣно мо́йа, і на йúтро піті.
 Док ті, мой дьїдóчку, льѣм ўше бúдеш піті,
 А ѡна, мой дьїдóчку, льѣм ўше бúдеш бїті.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелї: М. Врabelь, Рус. Соловей. Ст. 140.

319. Тяжко без мужа.

Йáк то, Бóже, цѣшко през гáзді гáздóвац,
 Йáк то нїхто нѣ зна льúцке посанóвац!
 Бо з гáздом ше мóже кáждї час пора́дзїц,
 А с пúдзїм ше мúші кáждї час повáдзїц.
 Йáк мі мо́йа поўта уж на жáлосц вїшла,

Же йа ше з мойім мўжом на длўго розішла:
 На длўго, на длўго, у тїм йарнім чаше,
 У тїм йарнім чаше, ў тїм шїрім швецє.
 Мўжем йа зашївац, мўжем йа заплакац,
 Свойому сердєнку нє мўжем росказац.
 Росказала бїм му, да мам пўвєсц кому!
 Йай пўвєм йа, пўвєм, свойому мїлому,
 Свойому мїлому, док прїдзе до дому.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Бєсерменї у Коцурі.

320. *Вїрна і по смерти милого.*

Под дубїноўйу, под зеленоўйу,
 Сїдїл голўпка з голубїноўйу.
 Сїдїлі ў пारी, цїловали сїа,
 З бїлімі крїдлами обївали сїа.
 Надїшо л стрїлец, застрїльїл голўпка;
 Голўпка застрїльїл, голубїцу ўлапел.
 Сїнал вєдїцу, давал пшенїцу:
 Голўпка нє йє, ані нє пїйє.
 Ой тї, голўпку, чом нє йєш, нє пїйєш?
 Лєм под дубїноўйу плакати їдєш?
 Йак йа знам йїєтї, йак йа знам пїтї?
 Такї свїт красні, йа не мам с кїм жїтї!
 У мойім двєре сто пар голўбї,
 Та сєбе вїбєрай, хтїрї цї ше лўбї.
 Уж йа ходїла, уж йа глєдала,
 Нїма такєго, йак мой, мїлєго.
 ✓ Бо мой мїлєнькї, цєрнобрїнєнькї,
 Очка гарнєнькї, крїдєлка шївєнькї.
 Іц тї, голўпку, іц тї по пўльу,
 Та сєбе вїбєрай свойу вєрну пїру.
 Бўду лїтати, бўду ходїтї,
 Пўкля йа бўду на свїту жїтї.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

Паралєлї: Руськї оселї в Бачїї. Ст. 49. б. — Головацькїй, Народнї пїснї. III. 1. Ст. 452—453. Ч. 4—5. — Тамже, II. Ст. 514—515. Ч. 2—3. Ст. 582. Ч. 13. — Waclaw z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 413. Ч. 279. — Тамже, ст. 444, ч. 328. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi II. Ст. 92. Ч. 1. — Де Воллань, Угро-руссїя народныя пїєвнї. Ст. 71—72.

321. *Оженив ся з нєлобою.*

Йай цєшкї, прецєшкї тот кїмень мльїнскї,
 Сто раз йє цєшшї тот стап малжєнєскї;

Бо с каменья може дакус одламац,
 А тебе, чадо, а тебе, душо, нѣ мош охабѣац.
 Кѣт сом пошол дому, льѣгнул сом пот нец,
 А так сом плакал, йак малі хлапец.
 Мац ше мі питала : Цо ці, сѣну мой ?
 Ожѣньѣд сом ше, ўжал сом жѣну злу,
 То мі йѣ вѣлькі жаль (2).
 Нѣ старай ше, сѣну, же ці жѣна зла :
 Уш то гу йарі, іду вашарі, вѣна ше прѣда.
 А хтѣбі то, мамо, таке зле кўпел ?
 Нѣ кѣжді повна, хтѣра жѣна зла, вѣна ше прѣда.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурї.

Паралелї: До перших двох стихів пор. Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 17. Ч. 39. — М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 117—118. — Із першою строфкою сеї пісні пор. Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 241. Ч. 115. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 238—239. Ч. 385—386.

Б. Без любви.

322. Жінка не по волї.

А йа стала под нашім облáчком :
 Прїкрї же ме с твоїім кѣпенъáчком ;
 Твоє кѣпенъак на трї рѣчки дáні,
 Бі под ньѣго жѣні нѣ льѣгалї.
 Нѣ льѣгалї, альѣ бўду льѣгац,
 Нѣ бранї мі мой оцѣц, аны мац.
 Нѣ бранья мі, цѣ бі мі бранѣлы ?
 Нѣ мам жѣну, цѣ по мѣйшї вѣлы.
 Да йа мам жѣну, йак ше швѣчї,
 Нѣ кўкал бїм льўцкїм жѣном ў ѣчї.
 Альѣ нѣ мам жѣну, йак ше швѣчї,
 Та йа кўкам льўцкїм жѣном ў ѣчї.
 Да йа мам жѣну, цѣ по вѣлы,
 Нѣ хѣдзел бїм до льўцкей комѣрї.
 Альѣ нѣ мам жѣну цѣ по вѣлы,
 Та йа хѣдвїм до льўцкей комѣрї.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрїбер у Коцурї.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 119—120.

323. *Невірна жінка.* *)

1. Под облачком червѣні йагѳді,
2. Пѳведз, мѳла, хто гу тѳбе хѳдзі!
3. Гѳч йа пѳвем, гѳч нѳ пѳвем тѳбе,
4. Нѳ бѳдзем йа вѳрна жѳна тѳбе.
5. А йа стѳла пот стрѳднѳм облачком :
6. Прѳкрѳ же ме, мѳлі, с кѳпеньачком.
7. Мой кѳпѳняк на трѳ рѳчки дѳні,
8. Бѳ под нѳбѳго жѳні нѳ льѳгалѳ.
9. Нѳ льѳгалѳ, ѳльѳ бѳду льѳгац,
10. Нѳ брѳнѳ мѳ мой ѳпец та і мац.
11. Нѳ брѳнѳ мѳ, цѳ бѳ мѳ брѳнѳелѳ?
12. Нѳ мам жѳну, цѳ по мѳйѳй вѳльѳ.
13. Кѳд йа вѳдѳм крѳсну жѳну дѳгдѳе,
14. Очѳ вѳдза, шѳрцѳ у мнѳ плѳче,
15. Плѳче, плѳче, аш ше у мнѳ нѳка,
16. Мѳлі Бѳже, вѳлька мѳ йѳ мѳка!

Зап. в липни, 1897, вѳд Юлѳ Молнар у Керестурѳ.

Паралѳлѳ: М. Врѳбель, Рус. Соловей. Ст 119 - 120 і попереднѳ пѳснѳ.

324. *Вийшла замуж не по своїй волѳ.*

Кѳло нашѳго двѳра зальѳцѳла сѳва,
 Іду мнѳ на рѳзум мацѳрѳно слѳва ;
 Мацѳрѳно слѳва, ѳцѳва цѳха рѳч :
 З'ѳхѳбел ме мѳлі, вандрѳйѳ шѳрѳ швет.
 Вандрѳй, мѳлі, вандрѳй, аш ѳкѳло швѳта,
 А йа ту ѳстѳла худѳбна шѳрѳта.
 Йай кѳт тѳ бѳ бѳла худѳбна шѳрѳта.
 Тѳ бѳш нѳ пошѳла венѳчок ѳд злѳта,

*) У варѳантѳ записанѳм у Коцурѳ вѳд Марѳї Бѳсерменѳ, є такѳ вѳдмѳни

5. Кѳт шѳ стѳла ѳшчѳра под облачком
6. Прѳкрѳл сом цѳ з мѳйѳм кѳпѳнячком.
10. Нѳ брѳнѳ мѳ мой ѳпец, ѳнѳ мац.
13. Кѳбѳ йа мал жѳну цѳ по вѳльѳ,
14. Нѳ хѳдзел бѳм до льѳцкѳй комѳрѳ.
15. ѳльѳ нѳ мам жѳну йак ше швѳчѳ,
16. Мѳшѳм кѳкац льѳцкѳм жѳном ѳ очѳ.
18. Гѳнѳ ѳ мнѳ шѳрцѳ мѳйѳ, плѳче.

Мѳж 12—17:

Лєм ті бі ношела зоз жельёней рўті,
 Їак і ў нас ноша худобні шірогі.
 Їай родічі мойо, прійателі мойо!
 Прицде ві мнѣ патріц на вешельѣ мойо.
 Ша мі це патріме, аж нас глаўка больі,
 Же ші ме одала нѣ по своїей вольі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї у Коцурі.

П а р а л е л і : Fr. Bartoš, Nové nár. písně moravské. Ст. 53. Ч. 132. — Тамже, Ст. 277. Ч. 370. Се варіант попереднього н-ра.

325. За нелобом.

Вечар мі йѣ, вечар, уш трéба лѣгац спац,
 Нѣсмiлого мўжа уш трéба облапїац.
 Кѣт трéба облапїц, рўчки мі омльѣйу,
 Кѣт трéба побóчкац, сiлзи ме обльѣйу.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

326. Жiнка не любить мужа.

Ожёнѣд сом ме,	А йа лѣжем прі йѣй бóчку,
Поцешел сом ме,	Аж ме жiма трáпi,
Ўжал сом сéбе млáде двiўче,	Же ме нѣ облапi.
Цо ме лўбiц нѣ сце,	Лѣм ўше сéбе прiпомiна
На мойо нѣшчéсце.	Першого фрайѣра,
Вóна шпi, хрáпi,	Цо йóго лўбéла.
А мнѣ нѣ облапi,	

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

327. Подружє без любви.

Чiйа то лўчка нѣ ора́на?
 Чiйа бi бўла, мóго пáна.
 Чiйа то лўчка нѣ кошéна?
 Бўло бi на нѣй кóпа шéна!
 Кóпа шéна, коч отáвi,
 Бўла бi лáска мéджi нáмi.
 Ўжал сом сéбе двiўче, мáле мi йѣ,
 Анi мi мiсi нѣ помiйѣ;
 Анi мi пóсцель нѣ опрáвi,
 Анi ше зó му нѣ розгвáрi;

А кед льєгнє, і то кріжом!
 Нє так то ше льєга с товаришом
 Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі,

328. *Жінка лютеранка.*

Ожєньєд ше у Паланку, Вона плаче і паріка,
 Ёжал вон сєбе лютеранку: Же ма мўжа католика.
 Зап. в вересни, 1897, від Марії Бєсерменї в Коцурі.

329. *Молода жінка у старого мужа.*

Ожєньєд ше стáрі, шіві, Бо ме бóльї головóнка!
 Стáрі, шіві, презочлїві. Нє бóльї це головóнка,
 Нє брал сєбе стару бáбу, Льєм це вóла фрáйєр вóнка.
 Льєм сєбе брал красну, млáду, Штáрі плóті прєскочéла,
 От країу їу прїльєгóвал. А пїя́гі цєрньовáні,
 Стáрі, стáрі, пуж ме вóнка, Под нїм льєжі бїлі Йáнік.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелї: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 58—59. — Головацький, Народні пісні. II. Ст. 486—487. Ч. 23. — Р, I. Šafařík, Pěsně světské lidu slow. v Uhřích. II. Ст. 134—135. Ч. 99. — J. Kollár, Národně zpiewanky. I. Ст. 273—274. Ч. 3.

330. *Горе молодї зі старим.*

Йай гóре йадлóуцом, óре двáче з гдóуцом,
 Óре йєшенїну, Бóже, нє швєчі му.
 Йак ше нє прїдáва шáре гу бїлóму,
 Тáк ше нє прїдáва стáре гу млáдóму.
 Вїльєцéла сóва спóза нáшо гўмні,
 Ёду мї на рóзум мацєрїно слóва,
 Мацєрїно слóва, оцóва цїха реч..
 З'охабел ме мїлі, вандруйє шїрі швет.
 Вáндруй мїлі, вáндруй, аж о́коло швєта,
 А йа ту остáла худóбна шїрóта.
 Йай, кєд бї тї бўла худóбна шїрóта,
 Та бїш нє носéла венóчок од злáта,
 Льєм бї тї носéла во жельєней рўті,
 Йаг і дрўгі нóша худóбні шїрóті.
 Апóчко, мамóчко і родїчі мóйо!
 Прїнце ме опáтриц і роскóші мóйо.
 Апóчко, мамóчко і родїчі мóйо,
 Тєраз вї слухáйце за роскóші мóйо.

Шпа то і йа мógла льéпші роскóші мац,
Альé мі ньé далі мой о́нец та і мац!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: З першими 4 стихами пор. М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 142.

331. *Погана жінка. А.*

Ўжал сом себе дзвўче по оцóвей стра́ні:
Ньé за́ то сом йу брал, же ма велькі тал,
Льéм сом йу за то брал, же о́нец дзéку мал.
Кед йу вéчар прівéдлі, крása йако а́нгел,
А кед рáно ста́ньé, брítка йако дьáвол.
Ў но́ці йак так, а во́ дньé набпак,
Йéдно о́ко бiле, на дрўге ньé вiдзi,
Льéм ше тéді ганьбiм, кед мам цўдзi льўдзi.
Чкóда, Бóже, чкóда та і тóто дрéво,
Цо на мóйей свáдзбi ўчэра погорéло.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 38.

332. *Б.*

Ньé жéньéд сом ше сам, жéньéлы ме жéні:
Бóдай мóйей жéні до рáна дзвоньéлы!
Чкóда, Бóже, чкóда ёшчi тóто дрéво,
Цо на мóйей свáдзбe прé ньу погорéло.
Йéдно о́ко шльéне, на дрўге ньé вiдзi,
Льéм ше тéді ганьбiм, кед мам цўдзi льўдзi.
Во́ дньé ёшчi йак так жiйéм з ньу на óпак,
А кет прiдзe вéчар, ньé сцeм йу а́ны так.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фiвдрiк у Коцурi.

333. *Жінка на продаж.*

Жéны ше мi, жéны, Шерешáнци Фéренц,
Шерешáнци Фéренц, мой льўбi, дра́гi жeц,
Бéре себе дзвўче с седмóго й орсáгу.
Стáло му вешéльé сéдеж рóчки спóлнi,
Альé йаг уж йóго вешéльé отстáло,
За столiчок шéднул, барз вон ше застáрал.
Альé йóго пáны по хiжi шейтáла,
По хiжi шейтáла, та ше му пiтáла:
Ей пáньé мой, пáньé, чом тi ше так стáраш?

Чіш коньчкa страцел, чіш вельо скельт'овал?
 Ей н'є страцел йа го, аны н'є скельт'овал,
 Л'єм сом ше застарал, же сом це м'яду ўжал.
 П'аньє мой, п'аньє, ныч ті ше н'є старай,
 Одв'єж ме на в'ашар, та ті мн'є там пр'едай.
 Д'раго ме н'є тр'имай, бо ме н'є заплаца,
 Т'уньо ме н'є давай, б'уду ше на мн'є б'іц;
 Л'єм ті мн'є там пр'едай за тр'і ето тальарі
 І два ўрані коньі, гінтоў мальовані.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Шанти в Коцурі.

334. Жінка з богатого роду.

Йай траўко, траўко, йак це мам ж'аці?
 Н'є сц'ела мі м'ойа м'іла пір'єчко д'аці!
 Аны пір'єчко, аны леліўу,
 В'єжньі же йу, п'аньє Б'оже, дай же мі д'ругу.
 Н'є за то сом ці йу дал,
 Ж'єб'ім от т'єбе н'азад брал,
 Л'єм ж'єбі ші з м'яду ж'єну к'рашньє ожівал.
 Ож'єньіл сом ше, альє н'єд'обре,
 Ўжал сом с'єбе м'яде дз'іўче, цо мі р'об'іц н'є ўй'є.
 В'єчар н'є с'є спал, р'ано н'є с'є стац:
 А в'єжньі йу, п'аньє Б'оже, дз'є мам шв'єтла брац?
 П'аньск'ого р'олу, богат'ого р'олу,
 Ішче в'она р'об'іц н'є ўй'є, в'ідзем на п'єбу.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

В. Лиха жінка.

335. Перекірлива.

Ож'єньєд сом ше,	Д'ала мі м'іла,
П'оц'єшел сом ше:	Б'іду леліўу;
Ўжал сом с'єбе м'яде дз'іўче,	В'єжньі же йу, П'аньє Б'оже,
Л'ьуб'іц ме н'є с'є.	Дай же мі д'ругу.
В'єчар н'є с'є спал,	Н'є за то сом це брал,
Р'ано н'є с'є стац:	Ж'єб'ім с т'обу спал:
П'аньє Б'оже з в'ісок'єсці,	Ж'єб'ім св'ойо м'яд'і ч'асі
Йак мам шв'єт'овац?	К'рашньє ужівал.

Зап. в серпни, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 132.

336. *Невірна жінка.*

На вігай, на вігай, на вігайу рўжа,
 Прїдз до нас, шугайу, нѣт мї дѡма мўжа.
 Йа бї до вас пошол, тї бї вїволала!
 Нѣ бой ше, шугайу, ўше бї сом тайѣла.
 Кед до двѡра стўпел, капўрку замкнўла,
 Кед до хїжі стўпел, поцель оправела.

Зап. в лицы, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

337. *Недбала жінка. А.*

Шїла бї сом, відаї ше мї,
 Нѣ мам грѡша у кїшенї.
 Кед бїш бўла ўредна жѣна,
 Та бїс сѣбе заробела.
 Йакже йа знам зарабїацї,
 Йай кед йа мам вельо дзѣцї?
 Вїжень дзѣцї на зайацї,
 А сáма їдз зарабїацї.
 Жѣно мѡйа нѣ верлїва,

Чом шї на мнѣ вїволала?
 А йа на це нѣ вїволал,
 Сѣдем рѡчки гáчї нѣ мам.
 Сѣдем рѡчки гáчї нѣ мам,
 За кошўльу аны нѣ знам;
 А за чїжмї нѣ спомїнам,
 Бо йїх, Бѡже, нїгда нѣ мам,
 Льѣм бочкѡрки зоз ребрámї:
 Йай Бѡже мой нѣшвечанї!

Зап. в серци, 1897, від Марїї Бесерменї в Коцурї.

338. *Б.*

Кет сом постал гавальїром,
 Мál сом ўшї за гавальїром.
 Жѣно мѡйа, цѡ шї така?
 Цѡ шї на мнѣ вїволала?
 А йа на це нѣ вїволал,
 Сѣдем рѡчки гáчї нѣ мал,
 За кошўльу аны нѣ знал;
 А за чїжмї нѣ спомїнам,
 Бо йїх шѡга нїгда нѣ мам,
 Льѣм бочкѡрки з реберкámї:

Йай, Бѡже мой, нѣ швѣча мї.
 Кўпїм сѣбе ай чїжмїчкї,
 Бўдзѣм хѡдвїц до каршмїчкї:
 Кáчмар, кáчмар, дай мї галбу,
 Мám йа дѡма йѣдну крáву;
 Тѡта крáва твѡйа бўдзѣ,
 Ту шветковѣ тѡтї льўдзѣ.
 Мѡйа жѣна льўбїц бўдзѣ,
 Бо робѡтї мац нѣ бўдзѣ.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурї.

Остатнїх 6 рядкїв приточено з иньшої пїснї, пор. (Знає свою жїнку) н-р. 339.

339. *Знає свою жїнку.*

Бѡже мїлї, цѡ мам рѡбїц?
 Прáзнї скльѣнкї, нѣ мам зач пїц!
 Прáзнї скльѣнкї і пїнтѡўкї,
 Нѣ мам грѡша у кїшенїкї.

Дай мі, качмар у бокáлу,
Мам йа до́ма йѣдну крáву,
Тóта крáва тво́йа бѹдзе,
Ту шветкóве то́ті лѹдзе.

Прѣдзеш, кáчмар, йў́тре рáно,
Віжéньѣм це йу на дрáгу.
Мóйа жéна лѹбѣц бѹдзе,
Же робóті мац нѣѣ бѹдзе.

Зап. в серпни, 1897 від Юлі Левенської в Коцурі.

340. Жінка дивується ся, що чоловік невдоволений.

Чом ме, мѹ́жу, бѣ́йеш, през йáкі учінкі,
Чи сом нѣѣ напředла прѣз рок два ручнікі ?
Нѣѣ сáма йа прѣдла, кѹ́ма помагáла,
Цо за мáсло, цо за сѣр, цо за фáлат сáдла.
Нѣѣ сáма йа прѣдла, помагáчки прѣдлѣ,
За сланьїну і за хлѣ́б і за тáньѣр мѹ́кі.
Чи сом ці нѣѣ жéнка, чї нѣѣ гóсподéнька ?
Трї днѣ́ хї́жу нѣѣ мѣ́тла, шмѣ́тка до кольѣ́на.
Кѹ́пїш, мѹ́жу, вожї́чок і шї́ву кобѹ́лу,
Вівéжéме шмѣ́це на попóву нѣ́ву.
Ша попóва нѣ́ва сѣ́дем рóкі нѣѣ родзї́ла,
Йáк шмѣ́це вівéзлѣ́, та жї́тко зродзѣ́ла.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі

341. Жінка доїть бика.

Шпї́вал сѣ́бе члóвек, йáка йóму мѹ́ка:
Ожéньѣл ше зá-зрак, ў́жал сѣ́бе трупáка.
Лѹ́дзе, лѹ́дзе, пóшла мóйа жéна крáву дóйїц,
Шѣ́дла под буйáка, так сѣ́бе прїгвáрїа:
Бóже, Бóже, цó же то за крáва,
Йа йу тѣ́льо дóйїм, мльѣ́ка мї нѣѣ дáла.
Жéно мóйа, жéно, цó шї́ наробѣ́ла,
Тї́ крáву нѣѣ відзї́ш, буйáка дойѣ́ла!

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

342. Жіноча занобігливість.

Мой муж ї́дзе з ора́нцá, а йа стáвам зо спáнья:
Ле, ле, ле, хóдзї́ш веселé. *)
Цó шї́, жéно, зробѣ́ла, мóйа жéно мї́лэна ?
Напředла сом ў́рецэ́но, мой мужéчку мї́лэні.
Ў́каж, жéно, ў́рецэ́но, мóйа жéно мї́лэна!

*) Сей приспів повторюється по кождім стиху.

Змотала сом, змотала, мой мужічку мілені.
 Укаж, жéно, предзéно, мо́йа жéно мілена!
 Спальбіла сом, мўжу мой, мой мужічку мілені.
 Укаж, жéно, тот пópел, мо́йа жéно мілена!
 Прішол вітор, росфўкал, мой мужічку мілені.

Зап. в червни, 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

Паралелі: Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 388—389. Ч. 659.

343. Робітниця.

Поведаю лўдзе, же сом жéна мерха,
 Же йа ше нѣ лапам ні до тканья пёрша:
 За то ше нѣ лапам, жéбі бўло гáрдо,
 Жéбім нѣ зламала сушедóво бáрдо.
 Сушедóво бáрдо, кўмово крошénка:
 Нѣ гнѣт вони пóйду з мо́йшй хіжі вóнка.
 Тáкі мам крух платна, йѣст у ным трі рíфі,
 Нѣ знам, йак мам хóдвіц от тей велькей піхі.
 Однѣшем на вáшар та го дóбре прéдам!
 Члóвек очекўйѣ, пенѣжй рахўйѣ:
 Жéно мо́йа мíла, йáка шй мй ўрédна
 Цо прес цáлу жíму пейц сексéрй [за]прéдла.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

344. Також роботяча.

Ціціньє, козіньє, стань гóрѣ газдіньє!
 Швіці ці у хлыўку, крáві нѣ дойшні.
 Прічéкай, кондáшу, док йá ше опáшу;
 Нѣ скóро льєгáла, барє твáрдо заснáла.
 Бо йа ўчэра бўла бáрви вітрапéна,
 Бо йа тей йѣшэні двá пáсма напрéдла.
 Прікрй же конóпй, намóчим до вóдй,
 Жéбі мй умóкльй за дзéвєц нѣдзéльй.
 По дзéвєц нѣдзéльох пóйдзем ййх ошўкаи,
 Кéд мй нѣ омóкньу, нѣ бўдзем ййх рўшац.
 Кéд жéні поткáйу, а йа тéдй снўйѣм,
 Льѣхко йа за плáтно пенѣшкй зрахўйѣм.
 Тáкі крух плáтна мам, цо у ным трі рíфі,
 Йа нѣ знам йак хóдвіц од велькей піхі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

345. *Жінка хоче строїв. А.*

Бóже мой, Бóже мой, йáка велька піха,
 Кед уш стáра баба пáньску хúстку піта.
 Паньску льем на шійу, гадвáбну на глáву :
 Мнѣ, дьíду, мúші буц, гоч предáце крáву.
 Чéкай, бáбо, чéкай, чéкай ті на жíму,
 Доґ еґзеквент прідзе по тво́йу періну,
 Бо нѣ бúдзе óткац заплáціц порці́йу.
 Нѣ брíга мнѣ, дьíду, за тво́йу порці́йу,
 Льем мнѣ мúші бúті хустóчка на шійу.
 І хúстка гадвáбна да бúдзе на глáву,
 Нѣ мúшім йѣсц з мльéка, мóжеш прéдац крáву.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 100—101.

346. *Б.*

Дзé бі то нѣ бúла тáка велька піха,
 Кед уш стáра бáба пáньску хúстку піта !
 Гадвáбну на шійу, а пáньску на глáву :
 А то мнѣ мúші буц, гоч предáце крáву.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: Порів. з попередньою і з цитованою там пісню у Врабля.

347. *Жінка збиткує мужа.*

Звóльа мі йѣ, звóльа, нѣт мі мúжа дóма,
 Навáрím цібéрей, то йѣ дúша мóйа !
 Нѣт лѣпше, нѣт мільше, йак младей нѣвѣсеце,
 Мúжа вíшльѣ óрац, сáма рóбі цó сце.
 Муж прідзе з ораньа, казáла му скáкац,
 А вон нѣбожáтко нáздад ше йѣй плáкац :
 Жéно мóйа, жéно, нѣ роп ті мнѣ тóго,
 Вольѣла бíш мнѣ дац дáцо варенóго !
 Цó же ці, дьáбла дам, óздаль шібеньáка,
 Льéбо с ту палы́цу, цо йѣ под лавіцу !
 Йѣден гáрчок правні, дрúгím нýч нѣ вáрі :
 Крíш ті тéбе жéньскі, чом нýч нѣ поставíш ?
 Поставéла бím ці, кед бím мáла цóго,
 Нáй бі шí ше нáжар тóго варенóго.
 Альѣ нѣ поставíм, бо йа нѣ мам цóго,
 Гоч ме бúдзеш бíці аш по мóйím хрíнце.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

348. *Жінка бє чоловіка. А.*

Ньє дальєко под Коцуром,
 Стала ше мі зла новіна,
 Же жєна мўжа с пальїцу біла.
 Дзе го біла? Пот коміном.
 С чїм го біла? З мотовїдлом;
 Аньї му плакац ньє дала,
 До іншакєй шкóлі вóна го брала;
 На полáдньє то маш знаці,
 Зготóвиц і на стол даңці!
 Шэдньї, жєно мóйа мїла,
 І на стóльє пўгар вїна:
 Пїй, жєно мóйа, пїй вїна,
 Абїш мі ўсєгда весєла біла.
 А по полáдньу то маш дóбре знац,
 Зо стóла зóбрац, а мньє побóчкац.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурї.

Паралелї: J. Kollár, *Národné zpievanky*. I. Ст. 257. Ч. 29.

349. *Жінка бє чоловіка. Б.*

Ньє дальєко Керестура,
 Стала ше мі зла новіна:
 Ей жєна мўжа барє побїла,
 Аньї вóна йому плакац ньє дала!
 Дзе го біла? Под коміном.
 Ш чїм го біла? З мотовїдлом.
 Уж йа тебе вєжньєм до другєй шкóлі,
 Кєд ньє бўдзеш рбóиц по мóйєй вóльї.
 На фрїштїчок пальєчєкї
 Налїєш мі до шкльєнóчкї.
 Пїй жєно, пїй жєно, ма мїла,
 Жєбї шї мі ўсєгда весєла бўла.
 На полáдньє, то маш знац,
 Йєсц наварїц а на стол дац.
 А по полáдньу і то мóжеш знац
 Зо стóла зóбрац, мньє побóчкац.
 А на вєчар на шпацїрку,
 Польєгáмє на посїлку:
 Шпї, жєно, шпї, жєно ма мїла,
 Кєд на рáно станьєш, бїш мє ньє біла.

Зап. в серпни, 1897, від Меланї Фївдрїк у Коцурї.

Паралелї: J. Kollár, *Národné zpievanky*. I. Ст. 257—258. Ч. 30.

350. *Лайка.*

Бóчкал ші мі лы́чко, по́кля ці ше сцѣло,
 Тѣраз мі бóчкай ріц і то йѣдно цѣло!
 Жѣно мо́йа, рíбо мо́йа, йа́ка ші мі сýха,
 Оздаль ші жíдла паву́ка, цо с клы́на віку́ка?
 Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

В. Лихий мужь.

351. *Жінкар.*

Мáл сом, мáл сом, размáрньѣл сом,
 Лы́цкім жѣном подава́л сом,
 Мѣдзі вербiнáмі, з лы́цкіма жѣна́мі премарньѣл сом.
 Вѣра то мнѣ чкóдзі тóта лы́цка крása,
 Бо йа сво́йо кóнны та і газдовáньѣ
 Пода́вал, розрúцел, сѣбе нѣ подúмал,
 Жѣбiм на старі днѣ ішче хльѣба жобрал.
 Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.
 Паралелі: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 53. Ч. 136.

352. *Залицяне жонатого. А.*

Окóло Івáнки вóда цѣче,
 Цо тѣбе, мой мiлi,
 Голубе мой шiвi,
 Жѣна рѣче?
 А цó бi мi рѣкла? Горчельовi!
 Пóшал сом йѣй жiткo,
 Йѣчмѣнок жельѣнi,
 До корѣнъа.

Зродзѣли ше тѣрки за горáми,
 Пóйдземе мi на нѣх з легiнъами.
 Хлáпнi бóду лáмац,
 Мi бóдземе цáгац
 С конарáми.
 Пшiчкi бóду брѣхац,
 Мi бóдземе сцѣкац
 С конарáми.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 50 г. — J. Roger, Piesni ludu polskiego w Górnym Śląsku. Ст. 12. Ч. 22. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 153—154. Ч. 77.

353. *В.*

Окóло Івáнки вóда цѣче:
 Цо же тѣбе, мiлi, жѣна рѣче?
 А цо бi мi рѣкла? Нѣ бойiм ше.
 Зродзѣлы ше тáрки за горáми,
 Пóйдземе мi на нѣх з легiнъами;

Вóньі б́уду т́аргац,
 Мі б́удземе л́амац
 С конар́амі.

Пóшол бі йа до вас ќажді в́ечар,
 Пред ваш́іма дзв́ермі в́елькі мóчар :
 Пóлож м́іла др́учкі,
 Пóйдзем помаль́учкі
 Ќажді в́ечар.

Пóшол бі йа до вас , кед бі йа сцел ,
 Пітал бі йа од вас , цó бі йа сцел ;
 Тóто дзв́іўче шв́арне,
 Цó ма óчка ч́арні,
 Тóто бі йа сцел.

Зап. в вересні, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

354. Недбалый господар.

Йаворóвím л́ёше Й́ані дрéво ќрэше :
 Бóже мой й́едні, хтó м́і й́сц пр́іньёше ?
 Пр́іньёше м́і Ѓавьча на ў́ранім кон́ічку :
 Шч́есце ці Бóже дай ! Стань гóре Й́анічку !
 Ставай, Й́ані, гóре, вóлкі ці на двóре,
 Вóлкі ці на двóре, фр́ішт́ічок на стóльё.
 Дóму, ѓазло, дóму, дóму це жада́йу,
 Тво́йо ў́рані кóньі на й́ашльох гр́іма́йу.
 Най вóні гр́іма́йу, ша су науч́ені,
 Пóйду й́ўтро óрац, й́ак др́угі кар́мені.
 Бо др́угі кар́мені огль́адац ше б́уду,
 А мо́йо су ѓладні, понáгльац ше б́уду.

Зап. в липні, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

355. Муж бо́іть ся ж́інкі.

Ешчі й́едну кватэ́рку пон́ійём,	До ќарчмі уц́екал.
Пóйдзем дóму, бабóльку поб́ійём.	А дь́абол ше за буджа́ком
А йа на н́у ќійом, грóзом,	До росп́уку шм́ейё :
Вона ше н́ё бóйі ;	А цó же то за госпóдар,
Ѓарчкі, м́іскі сом потр́епал,	Же вон так ѓадзв́іўе ?

Зап. в вересні, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 32.

356. Муж не вірить жінці до гробової дошки.

Ожёнѣд ше Бодай,
 Ёжал себе жёну хору,
 Цо з нбу ныч нѣ мѣгу.
 Бодайова жёна у посцѣлы льѣжі,
 Бодай йѣй нѣ вері:
 Стань, жёно моѣа, сѣко льѣнѣва,
 Ша це ныч нѣ бѣлы!
 Бодайова жёна уж под грѣду льѣжі,
 Бодай йѣй нѣ вері:
 Стань, жёно моѣа, сѣко льѣнѣва,
 Ша це ныч нѣ бѣлы!
 Бодайову жёну на темѣтоѹ нѣѣшу,
 Бодай йѣй нѣ вері:
 Стань, жёно моѣа, сѣко льѣнѣва,
 Ша це ныч нѣ бѣлы!
 Бодайову жёну уж до грѣба клѣду,
 Бодай йѣй увѣрел,
 До жемі ше ѹдѣрел:
 Стань, жёно, жёно ма мѣла!
 Ша це шѣцко бѣлы?

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

357. Льогіка пѣтницѣ.

Жёно моѣа мѣада, нѣ гнѣвай ше на мнѣ,
 Ша сом ці нѣ попіл твоѣо газдованѣ,
 Льѣм сом тото попіл, цѣ ми мой ѡец дал,
 Цѣ ми мой ѡец дал, цѣ ми нагаздовал.
 Тѣбе твоѣ ѡец дал краѹу та і цѣльѣ:
 Кѣт ше му нѣ пѣчі, най го себе бѣре.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

358. Недогода її.

Ёжал ші себе мѣлу	Періну платѣла,
С подрану періну:	Рѣно ше гнѣвѣла,
Цѣлу ноц нѣ спѣла,	Же ше нѣ виспѣла.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

359. Наворожили.

Зламѣла ше кѣрман дѣска,
 Нѣ поїдаем йѣ ѡрац нѣѣшка;

Ань нѣшка, ані йўтре,
 Бо йа зомрем на поўтре.
 Нѣ ор, нѣ шей, нѣ будзеш мац,
 Прїдзе жїма, будзеш жобрац.
 Нѣ орац сом, нѣ шейал сом,
 Прїшла жїма, жобрал сом.

Зап. в серпни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

360. Дїбрали ся.

На кóнцу бівáме,
 Пре цо нѣч нѣ мáме;
 Шіцко нам покрадлї,
 Цосме нѣч нѣ мáлї.
 Жéно мóйа, жéно,
 Тї мї господарш!
 Йéден гáрчок прáзнї,
 Дрúгїм нѣч нѣ вáрш.
 Тї, гáздо мoй, гáздо,
 Цо шї нагáздóвал?
 Цо шї нагáздóвал?
 Йа то наварéла!

Зап. в серпни, 1897, від Марїї Стрїбер у Коцурі.

Рядки 5—8 пор. н. (73) рядок 11.

Х. Місцеві пісні.

361. Пісня про мене.

Тот пан в Гальціїї, вон ноўті спісуїце,
Доґ ноўті, та ноўті, а вец приповёткі;
Кед му ньешка приповёда, а вон ше йей піта:
Чи ві вельо знаце, чи ві вельо знаце?
Льем себе думайце, цо пайвече знаце.
Йула Байберова вона льем сто знала,
Вона льем сто знала, уписац му дала.
Йула Байберова ішче надумала,
Да штірі льёбо пейц уписац му дала.
Нына Йанканына вона так думала,
Же вона будзе знац го льем і за мёшац,
А вона так знала: Йёдно до поладня!
А вецка гварёла: Паньце, йа ньце годна.
А Андя Ількова, вона так ше стройі,
Же вона навові ноўті погуторі.
Йай паньце, йай паньце, цо же ві думайце,
Же ві тельо вельо ноўті спісуїце?
Чи ж нас шміх робіце, чи ві нас хвалыце,
Жёсце тельо вельо ноўті напісали?

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 45.

362. Про пароха.

Тот наш парох старі,
Вон बारे справедльві,
Вон запобчал льудзом,

Йак бі швёта оптрімовац.
Настал аўгуст, кет тлачітба,
Прішло швёто Преображенійце,

Гварі Л...ш машиністом : Іду до церкві льўдзе обльчэні,
 Йўтро мойо вїтлачїце ! Керестўрскї па́рох ідзе до́му
 Преображенїе слаўне швѣто, Од машїні е пѡ́ља

Шїцко от пра́ху окурэні.
 Льўдзе ше з ньѡго нашшевайў :
 Пѡ́дзме і мї до пѡ́ља да́цо рѡ́бїц,
 Кѣд наш па́рох благорѡ́днї
 Мѡ́же і шме на машїні жїто тл́ачїц.

П а р а л е л і : Руські оселі в Бачці. Ст. 47—48.

363. Про капеляна.

Даїўче, дзїўче, цо ту рѡ́бїш ? Бо йа йѡго фрайїрѣчка ;
 Кѡ́ло ф́арї ше прехѡ́дзїш ? Бо йа йѡго фрайїрѣчка,
 Хѡ́дзїм, чѣкам каплячѣчка, Цо вон бѡ́чка мойо льїчка.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

П а р а л е л і : Руські оселі в Бачці. Ст. 48.

364. Про доктора.

Керестўрскї пан дохтор дѡ́брї члѡ́век, дѡ́бре льўдзї порадзї,
 Кѣд го ньѣ волаїў гу хорѡму; та ше з льўдзмі повадзї :
 Й́акї вї сце, льўдзе, вї їнше ньѣ зна́це,
 Кѣд вам да́хто хѡ́рї, до Куцўрї беѓа́це.
 А льўдзе ше вїгварйайў, хтѡ́рї й́ак найльѣпшї знаїў.
 Й́ѣднї отповѣдза; Мї, пан дѡ́хтор, мї ньї́дзе ньѣ бўлі.
 Дру́тї отповѣдза : Пан дѡ́хтор, вї ше ньѣ гнїваїйце,
 Бо вї от хорѡго за свѡйѡ льїкі вѣльѡ зактева́це.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

П а р а л е л і : Руські оселі в Бачці. Ст. 47.

365. Про нотаря.

Керестўрскї пан нотаруш добре шор прова́дзї,
 Кѣд гу ньѡму пѡ́йдзе ньѣ поучэні члѡвек,
 Вон го дѡ́бре порадзї.
 За тѡту ствар льўдзе бї го барз льубѣлі,
 Альѣ правї в́ароскі дом, та го льўдзе омержѣлі,
 Бо дв́анац форїпнї на хїжу, на ф́ерталь жѣмї,
 Вѣцей пла́цнї наруцѣлі.
 Наш нотаруш керестўрскї слаўнї,
 Познаїў го і у Кулі цо найвѣкшї проўкато́ре.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

П а р а л е л і : Руські оселі в Бачці. Ст. 46—47.

366. *Про учителя Врабля.*

Дзіўче, даіўче, біле дзіўче!
 Чі ті будзеш ендзельірче?
 Ендзельіра льюбіц будзем,
 А ўрабльова жéна будзем.
 Ўрабльові ше нье допада,

Бо Паўля йе ішче млада:
 Йёму бі ше донадала,
 Кёд бі білі ¹⁾ очка мала,
 Алье ше му нье допада
 Бо Паўля чарні очка ма!

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

367. *Про учителя Каменцу.*

Керестурскі пан учітель, вола ше Каменца,
 То учітель добрі, медаі лядамі чесні,
 Добрае ўчі дзэці тоті, цо найвёкші.
 Нье бійе, нье ганьбі, лём йіх научуйе,
 Хтёре раз нье пойдзе, дораз го штрофуйе.
 Пан Каменца то учітель слаўні:
 Кёд бі ше сцел жёнїц, мал бі рускі дзіўкі штїрі-пейц богати.
 Учітель Каменца! Ві то барс схёбелі,
 Же сце Джуджарову дзіўку ўжац нье сцелі.
 А опец бі йей дал дораз фёрталь жемі.
 Моглі пан Каменца ўжац і во салашу,
 Дудашову дзіўку, то ішче богатшу:
 Пан Каменца сцелі вібрац ішче крашшу.
 Пан Каменца! Учітельу добрі! Да нье ві сам сцелі,
 Та бі гармонїю нье препровадзелі.
 Наш пан дзіяк нові ўчел хлбні та і жéні,
 Пан Каменца ше подньалі под'учовац дзэці.
 Вічїталі себе осёмнац дзіўчата,
 Одзельфлі себе двапац і двох хлápцох,
 Барс попрїбералі гáрмонїю з гласом.
 Кёд ўладїка прїмол, барс ше му лубелю,
 Же у Керестуре такі глупі лядзе,
 Тёраз научелі, гáрмонїя будзе.

П а р а л е л і: Руські оселі в Бачці. Ст. 45—46.

368. *Про учителя Каменцу.*

А Каменца похоцкуйе,
 Джуджарову вон снітуйе:

Тот Каменца бі лём красну,
 А Лыкар ²⁾ бі лём богату.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

¹⁾ Сині. ²⁾ Також учитель у Керестурі.

369. *Про учителя К.*

Конóне, конóне, зелéне конóне !
 Бёр' то на́ші дзвэ́рі ныхто ньэ заклóне.
 Аньі ньэ заклóне, а́ньі ньэ завóла,
 Аньі ше ньэ пі́та, ці йэ Йу́лка до́ма.
 До́ма сом, до́ма сом, до́ма ме ньэ да́йце,
 Льэ́м ті на́ші дзвэ́рі сцї́ха отвіра́йце.
 Сцї́ха сом отвэ́рал, сцї́ха сом завэ́рал,
 Прі мо́йей мільфіке́й зба́дац ме мушелі.
 Шандо́ра *) магі́стра прі Йулі́шкі білі !
 Ньэ за́ то го білі, пре ко́ньі, пре во́лі,
 Льэ́м го за́ то білі, з Йу́лку на посцэ́лы...

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Парадзлі: Руські оселі в Бачці. Ст. 48. — М. Врабель, Рус. Соловей.
 Ст. 109.

370. *Про бійку учителів.*

Цо ше ста́ло ў Кересту́ре по́ве ?
 Бо ше побілі магі́стро́ве.
 До ка́рчмі, до Вілчі́на, там ше поско́дзэлі,
 Прі сто́льэ шедзэ́лі, а так ше вадзэ́лі :
 Учы́тель пан Ў ль та і К к Ша́ндор
 Так ше повадзэ́лі, цо ше аж побілі.
 Ўжал пан Ў ль по́гар, рўцел К ко́ві прóсто аж до гла́ві,
 По́ ным креў чурэ́ла, аш по його́ тва́рі.
 Зна́йу, льу́дзі, зна́йу, же ше учі́тельі білі,
 То по́весц ньэ зна́йу, же ці ше судзэ́лі;
 Чі ше да́йак до́бре са́мі намірэ́лі.
 По́шо́л наш пан Ў ль сам до Вараді́на,
 А К к Ша́ндора охабэ́ла же́на ;
 Пойэ́днал кочі́ша, так за же́ну бе́жал :
 Ке́д бім йу здогóньэ́л, та бім йу зарэ́вал.
 Парадзлі: Руські оселі в Бачці. Ст. 46.

371. *Про дзяка.*

А тот Ша́йтош скóркар дзійа́цтво ньэ до́стал,
 Да́вал олдма́ші, же зна шпі́вац кра́шні,
 Ша́йтош заго́йфні, льу́бі льу́цкі же́ні ;
 Сво́йу ба́бу ме́ржі, же му йак пэс шме́рдзі.

*) Олександра.

Тота його баба шмердзі му йак жаба,
 Вера вон йу нѣ сце, та хѳдзі, дзе сам сце.
 А от Корітаркі забрал Шайтош банкі,
 Вішколовал дзѳці, за то бабу мѳрзі.
 Гайде, Шайтош, гайде, знаш ті, йак ше райбе,
 Кѳт ці баба шмердзі, райбай сам на дзѳці.
 Нѣ дзба Шайтош, нѣ дзба, гѳч бѳдзе ўше райбац,
 Ўжал богату бабу, нѣ бѳдзе ше старац.

П а р а л е л і : Руські оселі в Бачці. Ст. 47.

372. Про віта.

Біроў ¹⁾ баці ²⁾ , Міша ³⁾ баці,	А Чугаркі ко́жух кўпі.
Кѳра шѳ вам жѳна пачі?	А Чугарка йак от го́йда,
Чи то Кáта Кашайѳва,	Спадла с пѳца на бѳрѳва;
Чи то Мáрча Чугарѳва?	А з бѳрѳва на Петрáнѳа,
Свѳйѳй жѳні хрѳбет лўпі,	Шпѳва сѳбе: Йа, ла-ла-ла!

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

373. Роздор з вітом.

Біроў гáзда, Тру́фан ба́ці!	Та ше на нѳх с пѳсцу грѳжел:
Хтѳрѳ ше вам йáраш пачі?	Езѳр стрѳбла пла́ціц бѳдзем,
Чи тот вѳлькі, чи тот ма́лі,	Ешчі йá ваш бѳроў бѳдзем.
Чи на Вѳльку ноц по гла́ві?	На грѳці дзѳнь Вѳлькей нѳці,
Біроў пѳшол, же да гла́шц,	Вѳпа́глы го вѳнка хлѳнци;
Же ше бѳду лѳдзе пла́шц:	Вѳпа́глы го на улы́цу:
Хто на йáрашу пасц бѳдзе,	Прѳдай пѳчац і палѳцу!
Пейц форѳнтѳ пла́ціц бѳдзе.
А рѳтрўті ше нѣ ба́лы,	Кѳд мѳ дѳбре запла́ціце,
Пѳшлы та вѳлі вѳгвáлы;	Та заш вѳ бѳроў будзѳце.
Нагна́лы му аж до двѳра,	Прѳведзѳме катонáцох,
То йѳму бѳла невѳлья.	Нау́чѳме тѳх Руснацох!
Йак ше ѳд нѳх отшлѳбѳдзел,	

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Шанти в Коцурі.

374. Вітѳ сѳн.

Мѳклошѳўскѳ ⁴⁾ бѳроў — дзѳўкі так шпѳва́йу —
 Іцѳе, бѳроў, дѳму, дѳму вас вола́йу,
 Во вашѳго сѳна с кáршмі вѳдрѳла́йу.

¹⁾ Віт. ²⁾ Слово „бачі“ значѳть на Угорщѳні те, що у нас „панашко“. ³⁾ Михайло. ⁴⁾ Миклошевцѳ — село у Сримській стол.

С каршми відрільалі, добре набухали.
 Йак го набухали, на трошак му далі,
 Жéбі себе кúпел лыкі з апатéкі,
 Та най себе масці главу ко́ло кра́йу,
 Главу ко́ло кра́йу, од велькóго жальу.
 Вуковáрскі ¹⁾ біроў, вон йім так осудзел:
 Іцце до Зомбóра ²⁾, та най вам там сýдза!
 Пóшли до Зомбóра, жéбі йім судзéлі;
 Панóве ше зішли так йім осудзéлі:
 Най пейдэ́шет пла́ца і най бі шедзéлі.
 Хлáпці так гутóрйа: Гоч сме го бухали,
 Гоч сме го бухали, на трошак му далі,
 Жéбі себе кúпел лыкі з апатéкі
 Жéбі нас нý прéдал аж до Америкі.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

375. Про Бугерів ³⁾.

А тот Зóра льéніві,
 Пра́вел вáльки Томашóвей дольніні.
 А йак б́улі тóті вáльки готóві,
 Та йім б́уці згажéлі.
 Придáлі йіх аж до Кúлы до сýду,
 Же вóні му́ровац цéркву б́уду:
 А у Кúльé таке пра́во дóстали,
 Жéбі вóнны свóйні вáльки чувáлі.
 А йак б́ула тóта цéркава готóва,
 Заволáлі себе до нýей белóва:
 Бéлоў б́удзе, бéлоў б́удзе пот стол льéгац,
 А Фіцéрі б́удзе льýдзох зводзóвац.
 Хто сце стáнуц за Бугéра,
 Най ше йáві до Фіцéра.
 Уреш пáльец тот кра́йні,
 Запíше це тот Фіцéрі гeрбáві.
 Тот Медьéші капóнік, Вáсиль Бáйбер цeркóўнік,
 Вáсиль Мійоў ўладіка, а капéльян сýшет Пештíка.
 А тот Чáкон двóнар б́удзе,
 На гачніку двóніц б́удзе.
 А Гóловіч мудерец, мудерец,
 Вон найвéкші мéджи нýма ма́гарец.

¹⁾ Вуковар — місточко тамже. ²⁾ Зомбор — столиця Бачки.

³⁾ Про Бугерів — диви мою статю „Руські оселі в Бачці“.

Вон ше жéні увéрел, увéрел,
 Сво́йо кни́шкі Дудашóві удзéльел.
 Ды́до Мíнар Бугéр б́удзе,
 Гоч мiнарéтво н́агац б́удзе.
 Тóта ба́ба Пештiкóва, Пештiкóва,
 Кéд н́е пóйдзе гý Бугéром, та йé хóра.
 Кéт ше пóйдзе гý Бугéром помóдлыц,
 Дóраз мóже до Лалiт́у пéшо хóдзiц.
 А тот Пётро ма́iстроў, ма́iстроў,
 Вон л́ем т́акi мéджi н́iма й́ак дiсноў.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 58.

376. *Вибори у Вербасі* ¹⁾.

У Вербáше на улыці,
 Стóйа кра́шн́е катона́ци:
 Йéднi стóйа, дрúгi гра́йу,
 Трéцi Пу́льского стаўйáйу:
 Ельйéн а Пу́льскi Агош ²⁾!

У Вербáше на улыці,
 Стóйi Гáджi ³⁾ на стóльци;
 А л́удзе ше прiшравéли,
 Стóльциу з н́ым виўрацéли,
 А Пу́льского вiславéли:
 Ельйéн а Пу́льскi Агош!

Стóйi Гáджi смúтнi, н́евесéли,

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач в Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 41—42 б.

Же стóльциу под н́ым виўрацéли.
 Шéдла Гáджi свóго кóн́а,
 Пóйдзе дóраз до Зомбóра,
 Стóйi Гáджi у Зомбóре:
 Цóже б́удзе тэраз зó мн́е ?
 Вéльо éзри потрошéли,
 А Гáджíа ви́дрильéли.
 Вéрбасци ше прiстро́йéли,
 Та Пу́льского поставéли:
 Пу́льскi стóйi на правiци,
 Н́е брiга му за худóбу,
 Цó й́им б́удзе на надн́ьци.

377. *Про Пульського.*

Пу́льскi, Пу́льскi шéдлай кóн́а,
 Пóйдземе мi до табóра;
 До табóра до тако́го,
 Цо ма кóн́а шéдлабóго.
 Й́ак вóнi ше позберáли,
 На коньiчкi пошедáли;

На коньiчкi пошедáли,
 Та до глéйтi поставáли:
 Л́удзе, л́удзе, дóбре б́удзе,
 Бо уш чáрдаш éшкут б́удзе.
 У Вербáше прi двох цéрквох,
 Б́удзе давац й́ещ, пiц н́адосц.

¹⁾ Вербас — село недалеко Керестура. ²⁾ Пульський — посол на сойм, син овiстного ученого мадярського, Кошутового товариша. ³⁾ Гаджі — богатий Грек контркандидат Пульського. Наведений тут факт — правдивий, як ввагалi усi факти, спiванi в сьому роздiлi пiсень.

Пісце пісемо аж до Пешту,
 Же Войніча ¹⁾ льўдзе нѣ сцу;
 Пісце пісемо і до цара,
 Же льўдзе нѣ сцу Кармана ²⁾.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї у Коцурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 42, в.

378. Про Войніча.

Ой Русіно, Русіно, нѣ таргай ше на двойно,
 Бо нам ўйїдно трѣба стац, на Войніча воўтирац.
 Тота мала громада, тота мала громада,
 Та цо воџа звїтѣажї, же Войніча нѣ жада?
 І Швѣбі нас вїшмѣйу, льѣм док за нас учўйу,
 Же йїдїнство нѣ маме, альѣ сѣбе Шаўла-Паўла гльѣдаме.
 Думаце, же пан оцѣц йак ваш пѣстїр і оцѣц?
 Своїю дзѣці спревѣдзі і на крїву, пѣдлу драгу увѣдзе!
 За то гайде до громаді, крашнѣ, мїрно і през звѣді,
 Трїсто гѣрла най крїча: Жїўйо, па жїўйо! на Войніча.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 41, а.

379. Посол Лелбах.

Тота мала громада,	Поспревѣдїц ше нѣ дайце!
Да льѣвіца преўлада,	Бо уж на-псѣх кѣлкі маце,
Та Лелбаха вїбралї.	А на прѣво прїставаце:
Лелбах нѣ сцѣл гу правїці,	Кѣд будѣце рок або два па
Льѣм прїставал гу льѣвіці,	[прѣво,
Бо санѣвал худѣшчїну,	Бўдзецѣ мац самї кѣлкі на шїї
Кѣт прїшла з наднїці.	поўйазано.
Вї, худѣбо, нѣ прїстањѣце,	

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 42, г.

380. Богачї жадають роздїлу толоки.

Старї Пѣлко і Гаргаїї,	Пѣшли вони до вармѣды:
Вѣні йѣраш помералї.	Панѣ, панѣ, цо чѣкаце,
А тот Пулькаш старї, шїві,	Же нам йѣраш нѣ мерѣце?
З йѣрашом ше чѣм нѣ змїрї?	А тот йїх пан бїстатўйѣ,
Планьчак Фѣрко, сўшѣд бѣчнї,	Езѣр стрїбла вїпїтўйѣ.
До Зѣмбѣра ў йїдно пѣшли.	Прїшли вѣні до Зѣмбѣра,

¹⁾ Войніч — Серб, контркандидат Пульського. ²⁾ Карман — Жид, також кандидат на посла.

Пóшли прóсто до бiрoвa:
 Бiрoў гáада, дóбре бóдзe,
 Бóдзe йáраш пoмeрáлi!
 Езeр стрiблa зактeвáлi.
 Бiрoў нá то oтпoвeдa:
 Бóул ту ўчeрa сoлгáбiрoў,
 Пiтaл шe, дзe жe йe бiрoў?
 Пóслaл пó мнeўe кiшбiрoвa:

Бóдзe йáраш нaш óздaль Бoг дa.
 Тo гáздoвe нóжду мáлi,
 Йáгбi йáраш пo нaйскóрeй пoмe-
 [рáлi.

Уж прiвeдлi eнджeльiрa,
 Дa вoн йiм жeм пoклaciрa:
 Тa нaй тeрac худoпшчiнa вoз нac
 [шнiвa!

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

П а р а л е л і: Руські оселі в Бачці. Ст. 24—25. в. — Там подані також по-
 сненя про поділ толоки

381. Бiднi пo рoздiлi тoлoкi.

Вi, худóбнi жeнi, чóм спe так плaкáлi,
 Кeд нaм eнджeльiрe йáраш пoмeрáлi?
 Вi, худóбнi жeнi, вi мiрнi бoдзeцe,
 Гóскi нa нaш йáраш гóньцi нeўe бoдзeцe.
 Худóбнi мaцeрi гóркo зaплaкáлi:
 Штiрi лeўбo пeйц худóбнi мaцeрi дзiўкi oддaвáмe,
 Дзe жe мi вeжнeўe мe пiрiя дo нeрiнi?
 Усiн свóйeй дзiўкi плeўe вi дo пeрiнe,
 Шa вóнa шe вiшнi, кeт прiдзe з нaднiцi.
 Худóбнi мaцeрi цo рóбiц бoдзeмe?
 Óздaль зo свoйiмa худoбнiмa дзeцi oд глáду пoмрeмe?
 Нeўe дáйу нaм пúшцiц крáву дo йáрaшy,
 Нeм сáбaт *) нaм пúшцiц, дa нaм гóскi нáшy.
 Гóскi зaлoгóўу худóбнiм мaцeрoм!
 Кeт худóбнa мaц гóскi нeўe oтплáцi,
 Прiдзe йeй eгзeквeнт, стáнeўe йeй гy дзвeрoм.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

П а р а л е л і: Руські оселі в Бачці. Ст. 24. б.

382. Бiднi прoбyють здeржaти пoдiл тoлoкi.

А кeд у Куцóрe йáраш пoмeрáлi,
 Смúтнo йiх дзiўчáткa дóрaз зaшнeвáлi:
 Кeд у Керeстóрe йáраш пoмeрáйу,
 Дóрaс кóннi, крáвi, лeўдзe пoнрeдáйу.
 Нeўe прáўмe мi, лeўдзe, нeўe прáўмe сaлáшi,
 Бo нac кáждa хмáрa ўжe дóму oтплáшi.

*) Не вільно.

Цо йа мучнѣ о́рал і наскла́дал,
 скóшел і загра́бал,
 А Глі́йа *) прі́шол та воз ві́тром за́брал.
 Дзе же ві, ре́груті, ші́цкі ше збіра́йце,
 Та ві нам тіх па́вох гётка отпора́йце.
 Набе́рце, ре́груті, цеглі до рука́вох,
 Бі́йце енджельі́рох, бі́йце по́верх гла́вох.
 Уш пред на́шу кра́ву бу́ду пра́зні йа́шльа,
 Ньѣ прэ́даш ті, же́но, ны́гда ве́цей ма́сла.
 Ві́жень шті́рі шві́ньі до пу́стей дольі́ні,
 Ньѣ на́йѣш ше, же́но, зоз дзе́цмі сла́ньні.
 Крі́ча же́ні, крі́ча, барс су по́гныва́ні,
 Же чом енджельі́ре йа́раш помера́лі.

Зап. в серпні, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

Паралелі: Руські оселі в Бачці. Ст. 23—24. а.

383. Велика вода.

Ё́чера на пола́днѣ йе́ден чо́ловек гва́рел,
 Же ше уж Керэ́стур на во́йско препра́вел.
 Керэ́стур на во́йско, Ла́літь ¹⁾ на бо́йні,
 Бо на нас пу́шча́йу во́ду с ка́ждей стра́ні,
 Ідзе з Фі́льпі́ова ²⁾ і зоз Ве́провачу ³⁾,
 Та ше ші́цка зо́пре на по́вім сала́шу ⁴⁾.
 На по́вім сала́шу ішпан по́хоцкúйѣ,
 Та сво́ім бі́решом вон ўше ро́сказу́йѣ.
 А тот но́ві ішпан з бі́решмі ше ва́дзі,
 З бі́решмі ше ва́дзі, надны́чаро́х пла́ці:
 Че́кай ті, ішпа́ньѣ, йа́гже ці віпа́днѣ,
 Ве́чар те́бе прі́дзе, ньѣ прей́дзе пола́днѣ.

Зап. в серпні, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

384. Пуста земля.

Піўньіча́ньѣ ¹⁾ цо робі́це, ге́й, ге́й, ге́й!
 Цо ші́ йа́раш ньѣ ме́ріце, штунадрі́йа штуна́дра ²⁾.

*) День св. Іллі.

¹⁾ Сусіднє село — словацька оселя. ²⁾ і ³⁾ Сусідні села. ⁴⁾ В Керестурі єють риж, що росте, як звісно, у воді. Властители рижових піль пускають на них воду з каналу, який іде попри Керестур. Коли воду пустить ся невправно, вона розливаєть ся й на иньші ґрунти, що тут мало теж місце.

¹⁾ Сусіднє село Піўньіца. ²⁾ По кождім першім стиху повторюєть ся: Ге́й, ге́й, ге́й; по кождім другім: Штунадрі́йа, штуна́дра.

Мал йа там кус жемічки,
 Пóшал сом йа божалічкі.
 Божалічка мі нье зішла,
 Мóйа мїла за му прїшла.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Прїшла вóна до конїці,
 Мѣджи конї штїрі ўранї..

.

385. На рижовому полі.

То пештанскі панóве
 Прїшлї вóнї на рїшкáшу гайóве.
 А йак вóнї посходзѣлї,
 Крайнім йáркoм шпацирáлї.
 Крайнім йáркoм шпацирáлї,
 Та рїшкáшу олатрáлї.
 Тот пештанскї пѣршї пан,
 Гульашóвї поздрáўкал;
 А Гульаш ше зрадóвал,
 Та му крáшнѣ двекóвал.
 Дрúгїм йáркoм шпацирáлї,
 Та Йоўшкóву рефємѣнту керóвáлї.
 А Йоўшка ше погнївал,

На Гульáша откáзал:
 А вї, Гульаш, думáце,
 Же найкрáшї даўїкї мáце.
 Та ше вoс павáмї
 Пештанскїма ровгварїáце?
 А тóто два гловїці,
 Цо вóнї вїдумáлї?
 Бо вóнї ше с хáртом
 Обегóвац сцѣлї.
 Шѣдлї воз ным под мóстом,
 Патрѣлї му, чї ма двїру пот
 хвóстом.

Зап. в вересни, 1897, від Марїї Бесерменї в Коцурї.

386. Про селянина Горняка.

Горнякóва шóна на швабїцу здáба,
 А то шїцко за то, же з нѣй стрѣха пáда.
 Горнякóвї крómплї под двóма волнáмї,
 А тó шїцко за то, же су нѣ копáнї.
 Горнякóвї крómплї ўже му погнїлї.
 А то шїцко за то, же гáзда льєнївї.
 Тот Горнякóў Мóчкoш*), а то велькї ньáлкoш!
 Чѣкай, Мóчкoш, чѣкай, шак тї ше поправїш,
 Док тї ше напáшеш теметóўскѣй трáвї.
 Теметóўска трáва то барс хасновїта,
 Кѣт ше з нѣй напáше, та бїга йак вїтор.

Зап. в червни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

387. Про Горчіка.

А тот Гóрчїк гúсак,
 Бул бї з ньóго мѣсар;

Пóшол за теметóў,
 Та гúскї порѣзал,

*) Назва коня. Тут згадуєть ся про те, що Горняк пас коня потайно на цвинтари. Про сего Горняка, що був знаменитим оповідачем, диви Рус. Соловей, Ст. 101.

І сам ше дорéзал :
 Док на Білу дóбex,
 Па і гáчі з'óблeк.

Зап. в червни 1897, від Марії Мункачі в Керестурі.

388. Вкрадений ячмінь.

Бéгал Лы́кар до сүмéда,	Обідвох ййх зрúціц трéба.
Кéдьо то ватóва трéба :	Обідвох ййх зрúціц трéба,
Прівеш ті му гоч пол вáта,	Бо за йáрец плаціц трéба.
Бúдæ то тво́йа заплáта.	А тот Гі́ка і Грайцар
Мі́клошеўскі біроў бáчі	Ньe дóбре ше порадзéлы;
Зос Соті́на ¹⁾ дрéво ўлáчі :	Йяк ше з йáрцом намірэлы,
Пóме, сүшeд, на ватóво,	Бúло йáрцу два мéшкі,
Бúдæ то ноўтарушóво.	Прeдáлы го до Бéшкі,
Цо то, льудзі, за нóве ?	Бúло йáрцу тріцец кілы,
Зішлы ше трóме гáздóве :	Обідвóме зá ньго пілы.
Кішбíрoва і бíрoва	

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

389. Богатирі.

А тот Ма́хмер Ма́йні ²⁾ спрáвел сáлаш слáўні,
 Бірман ³⁾ ше го пóбал, тá го завóлац дáл :
 Гібай, Махмер, гібай, та ше порадзіме,
 Тá ше порадзіме. йяк ййх вiплаціме.
 Бірман бúдæ плаціц по штíрi сексeрi,
 Бі ше Керестúре так ньe ньалкошeлы.
 А тот Колошньáйi за двiўчáтми хóдзi,
 За двiўчáтми хóдзi, так ййм роскaзúйe :
 Мiжo Колошньáйoў, вoй мáлі ешпáцок,
 Хóдзi за двiўчáтми, йяк мáлі гусáрчoк.
 А Пётро Каньúхоў лъeм ше омiхúйe :
 Шивáйце, двiўчáтa, най ше пан радúйe.
 А тот Бірман мáлі вiцал ше по сáрi,
 Же йóго рiшкáшi парлáгом остáлы.
 А тот Колошньáйi вон ше ў тiм цeшe,
 Же йóго рiшкáшa ⁴⁾ от шiцкiх найкрáшa.
 Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

390. Убийство.

А тот Грiцко вeлькi збóйньiк з Гáйдóшом,
 Бо вон пóклал сeрeжáньoх ⁵⁾ iз нóжом.

¹⁾ Село у Сримській стол. ²⁾ і ³⁾ Нiмцi — богачi. ⁴⁾ Риж. ⁵⁾ Полiцiянтiв.

Цо ше стало у Куцуре нове,
 Же поклалі серженьох троме.
 Фейса скрічал : Йай, Бóже мой, мнѣ гу́йа !
 Копчанскі му фелельуйѣ : Ту і йа !
 Кѣт Копчанскóго дóму вѣдлі,
 На кóжду лавóчку воз нým шѣдлі ;
 Пошеда́йце, мо́йо бра́ца, гу мнѣ,
 Ша наш Фейса у Гайдóша ўмре.
 Андрий Тімкоў так вон себе хва́льі :
 Хто нѣ сце жи́ц, та най сержа́нні.
 Кѣд йѣдена́ста годзіна ви́бѣла,
 Тѣді б́уло Копчанскóму гу́йа !

Зап. в листи, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

391. Бійка з жандармами.

Пóме, бра́ца, пóме пи́ц,	Поламе́ме йім ко́сці ;
Пóме мі ше порáдзи́ц ;	Попий́ме по шті́рі,
Порáдзме ше с качма́ром,	Вітарга́ме йім жи́лі.
Нѣ да́йме ше жанда́ром ;	А Горнба́ка ўлапéлі,
Во жандаре́ барз б́йу,	До гарéшту руцéлі :
З ланцушка́мі сциска́йу,	Гóрньак у уйáшу,
Аж нам нóхці спада́йу.	Олéкса у б́унді ;
Попий́ме пол гáлві,	Ешчі во́нні ўйѣдно
Да́ме мі йім по глáві ;	Ў гарéшту нѣ б́улы.
Попий́ме і пó два,	А Дудóга побі́лы,
Поламе́ме йім рѣбра ;	Аж му ко́сці погни́лы.
Попий́ме і пó трі,	

Зап. в вересни, 1897, від Марії Весермені в Коцурі.

392. Убийство парубка.

У Кандрáча на бáлу,	Так во́нні ше згварйáлы,
Стáла, гон-цу́ц, на глáву.	Прі Кандрачóвей слáмі.
Гібай, гон-цу́ц, барє краси́,	А Кандрáчка слухáла,
Гібай з нáмі до карчмі.	Та йіх з Бóгом барз лáла *) :
Нѣ бой ті ше напítку,	Йай Бóже мой йѣдні́,
Льѣм ше гóтуй на бítку ;	Уж мі жéца забі́лы !
Попий́ме по гáлві,	А Мáрча то уч́ула,
Будзéме го по глáві.	Та йѣй кúдзель спади́ула :
А мі шті́рме легі́нѣ,	Йой, Бóже мой йѣдні́,
Мі, гон-цу́ц, го побій́ме.	Уш фрайѣра забі́лы !

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

*) Кляла в Бога, як се робить Мадари і Серби.

393. Покритка. А.

Кед йа ўмрем, кра́шньє ме хо-
 [ва́йце,
 Шейсц лєгіньям ві мньє віньсц
 [да́йце.
 Наўйашце йім на рúчкі пантльічкі,
 На мой грóббiк насáцце ружічкі.
 Так йіх сáцце, жéбі ше прійáлы,
 Жéбі за мну дзві́кі банувáлы.
 Ей так йу сáцце, жéбі ше прійáла,
 Жéбі за мну мiла банувáла.
 Ей, а там дáльшэй хiжа вiбiльсáна,
 У тей хiжi пóсцель i корúна;

Зап. в серпни, 1897, від Мелаві Фіндрік у Коцурі.

На пoсцéлы бapнáста пьeвéста,
 Пpі пoсцéлы дзéцкo i кoлы́ска.
 Тo кoлы́ска в йадлoвóгo дрéва,
 Тóгo дзéцкo óца-мáцep ньéма.
 Ей ма вóно, ма, óца-мáцep ўлáснi,
 Нóшi вáркoч нýжeй дóлу пáсi.
 Ей, йак йа ньe знам прeжалóшньe
 [плáкац,
 Кeд йа мýшiм пo тiм блáцe
 [шл'áнкац!
 Пo тiм блáцe, пo гpýньe дoльнньe,
 Мáло ў мньe шéрцo ньe загiньe.

394. Покритка. Б.

У Куцúре хiжа вiбiльсáна,
 У тей хiжi пóсцель вiсцельсáна;
 На пoсцéлы бapнáста дзiвóчка,
 Пpі пoсцéлы дзéцкo i кoлы́ска.
 Тo кoлы́ска в йадлoвóгo дрéва,
 Тóгo дзéцкo вóно óца ньéма.
 Ма вóно, ма свóйю мáцep ўлáснy,
 Нóшi вáркoч нýжeй свóгo пáсу.
 А чoм сцe йей вáркoч ньe рoс-
 [шл'эглi?
 А чoм сцe йей кóнцy ньe спpавéлi?
 Бo тo дзiўкa чéсна пьeпoштéна,
 Гáньба бóдзe, жe йe тэpaз жéна.
 Кeт сoм iшoл c Кúлi зoз apéштy,
 Стpэтнyл сoм тaм Ильy пpі тiм
 [брéшкy.

Кeт сoм óрал на вóлoх пoд óвeс,

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Руські сесаі в Бачці. Ст. 37. — Там також подане поясненя до сеі пісні.

Ишла Иля до Кúли на пóноc.
 Нóвiм шóром пaнóвe хoдзéлi,
 Жéбi Ильy дo Пoльўiкi сцéлi.
 Пpет Пейтepa на ўскeй улýчкi,
 Пpедaвáла Иля за бiлi пaнтльiчкi.
 Тo пaнтльiчкi льeм сéксep кoштáлi,
 Йак цe, Ильчo, за мáло склaмáлi!
 пpед Йyгáса,
 Лaпáлi Ильчy нýжeй дóлу пáса.

 Сiн мy Длькo, а óцeц Пoльўiкo.
 А пpед Бpúндзi чepвéни йaгóдi:
 Пóвeц, Ильчo, xтo гy тéбe хóдзi?
 Хóдзeл Йóбўгeн, áльe уж ньe хóдзi.
 А Бpундзáнья рúкi зaлaмáла,
 С кiм йeй Ильчa кóнкi вiшeдáла.

395. Ильча.

Цо ше стáло у Коцúре нoвéго?
 Сварйáлы ше на дзiўчáткo тpóмe.

То дзiўчáткo льeхкóгo рoзúмa,
 Бo сéбe льeм бapз на кpáткo дýмa.

Пóведз, Ільчо, дзе пёршы раз б́уло,
 Пóведз, Ільчо, за ќелью то б́уло?
 Чі за б́угер, чі за пантльічкі,
 Згвары́алы ше на м́алей улычкі.

Ны за б́угер, а́ны за пантльічкі,
 Ўлапéлы ме на м́алей улычкі.
 Ўлапéлы ме прет Пётра йуѓаса,
 Ўлапéлы ме до́лу ны́жей п́аса.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцу́рі.

396. Тіркайлова донька.

Вéлькім шóром б́анда і́дае,
 Тіркайло́вей р́ужа кві́тньє;
 Най йéй кві́тньє, най прекві́та,
 Ша йу ф́райер уж н́е п́іта.
 Кéд йу п́іта, най йу да́йу,
 Ша йéй э́зрі обеца́йу.
 Езер э́зрі, ф́эрталь жéмі,
 Ша Тірка́йло уж отсéлы.
 Сéлы, сéлы аж до Ку́лі*),
 А вос Ку́лі на сала́ші,
 На сала́ші б́івац м́уші,
 Бо п́ітанкі пра́віц м́уші.

Чом ті дзві́ку так одгва́рел?
 Одгвар, одгвар, н́е будэеш йу
 [мац.
 Бо ці ды́до н́е да йу ўжац.
 І Гайду́ка послу́хала.
 От Іва́на ше зруцéла;
 І Гайду́ка послу́хала,
 І от Да́нка ше зруцéла.
 Аха, і́ха, дрéлых тка́ла,
 Та́ го н́е барэ попіса́ла;
 Цо́ го н́е барэ попіса́ла,
 Альэ кéд го н́е дотка́ла.

Гайду́к, Гайду́к, н́е будз бла́зен,

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Шантї в Коцу́рі.

397. Про Катю Лахватау.

Верешóва Лахва́та,
 Налапáла ташча́та;
 Ўлапéла і йéдно́го старóго,
 Завола́ла і Пётра Ўлахово́го.

Мадійóвей крідéлко,
 А Ўлахóві сцегéнко.
 А ті, Ка́то Лахва́та,
 Дóбры б́улы голоу́ні ташча́та?

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Стрїбер у Коцу́рі.

398. Про Фейсу.

Чкóда, Бóже, чкóда, тей Фейсóвей кр́асі,
 Бо ма ч́арні óчі і кандр́асті ў́ласі,
 Обэрва йак шнў́ркі, ў́ласі йак канджў́ркі.
 Чкóда, Бóже, чкóда, йóго острожéчкі,
 Ша го оплака́лы коцу́рскі дзівóчкі.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Стрїбер у Коцу́рі.

399. Надворд́ова.

Гóйа, гóйа наперóва,
 Кр́асна дзві́ка Надворд́ова;

Кр́асна, кр́асна, бо йé б́іла,
 Бо до пóльа н́е ходзéла.

*) Мíсточко близько Кересту́ра. Там є повітовий суд.

Бо до польа нѣ ходзѣла,
 Чарні бършонь нѣ носѣла,
 Льѣм жельѣні і червѣні,
 Бі йу лъубел Чельбѣскі Йані.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

400. *Складка на портрети любків.*

На коньцѣ валала вѣлькі дімі стоїа,
 Коцурскі дзівѣчки ѓ трі шѣрі стоїа.
 Стоїа вѣны, стоїа, на фърбу складайу,
 Хтѣра грош, хтѣра два, хтѣра по тальару.
 Мелана Бучкѣва сама тальар дала,
 Па сѣбе мѣлого вимальѣвац дала.
 Мальаре, мальаре, крашнѣ омальѣйце,
 Фарбу нѣ санѣйце, фърбу нѣ санѣйце:
 Кѣд вам мѣло бѣдзѣ, на мнѣ ше бѣзѣйце.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрѣбер у Коцурі.

401. *Про Шантаню.*

А Шантѣва пѣгѣва	Дѣлы за нѣго фѣрталъ жѣмі,
За хланцѣмі бѣгѣла;	А тот вѣньцѣ по пѣті,
За хланцѣмі бѣгѣла,	А то Ганьча от тѣті.
Йоргинѣ йім давѣла.	А Шантѣва барѣ пішна,
Кѣд дзѣучѣта пітѣлы,	За Мійу бѣ барѣ ішла;
Анѣ пѣпча нѣ мѣлы.	А Міянѣна йу нѣ сѣ,
Кѣт Шантанѣа с цѣркві ішла,	За другѣго пойсѣ нѣ сѣ.
А Йанканѣа ѣ ѓчі вѣшла.	Кѣд нѣ бѣдзѣ Мійѣва,
А тот кабат шнурковѣні,	Альѣ бѣдзѣ Гудакѣва.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені у Коцурі.

402. *Керестурські дѣвки.*

Ішли дѣйкі кѣло цѣркві,	У Коцуре красна дзѣйка;
Зварѣялы ше за пацѣркі;	Красна, красна, бо йѣ бѣла,
Йѣдна другѣй ше пітѣла,	Бо до польа нѣ ходзѣла;
Ш чѣм же ті ше умѣвала?	Красна, красна за Лыкара
Джуджарѣва з бѣлім вѣном,	Дѣраз бѣ барѣ ішла.
А Гомзѣва з розмарѣйом.	А Лыкар йу нѣ сѣ,
А у Кѣлі апатѣка,	А вѣна за другѣго пойсѣ нѣ сѣ.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесермені в Коцурі.

403. *Макай.* р. 143. н. 4/1.

Од Дрѣѣва, до Дрѣѣва,	Нѣѣ обѣта, нѣѣ ошѣта,
Дзе же стоїі карчма нѣва;	Лѣм с тѣкѣцу ороснѣта.

А на двóре качарéчка,
 Дзе Мака́йі пéрсу бóчка.
 А Кіш-Ка́та за́ ным сто́йі,
 От Ержіці вон ше бо́йі;

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської в Коцурі.

Кресту́рік ше прехо́дзі:
 Чі сом брiткі, чі нѣ шумні,
 Нѣ па́чим ше йѣдней к...і.

404. *Поговори.*

Дóбра во́да, дóбра, а́льѣ нѣ коцу́рска,
 Льѣм то во́да дóбра то́та кресту́рска.
 Нѣ за́ то йѣ дóбра, жéбiм воз нѣй піла,
 Льѣм йѣ за́ то дóбра, же мам там фрайра.
 Йай Бóже мой, Бóже, йак ме огварйа́йу
 То́ті ста́рі ба́бі, цо рóбiц нѣ ма́йу.
 У тiм Беркасóве ¹⁾, цо ше чу́йѣ но́ве?
 Же до Віслаўско́го ходзéлы дохто́ре.
 Дохто́ре ходзéлы, Ільчу нѣ льчéлы,
 Льѣм йу вiльчéла та варжéцка ба́ба ²⁾.

Зап. в вересни, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

405. *Про Молмарову доньку.*

Кукуріца зрэла йѣ,
 Моўна́рoва кра́сна йѣ;
 А тi, Ма́ты, бéр тi йу,
 Най ше льўдзе нѣ шмéйу.
 У Моўна́ра гoсцiна,
 Забіла ше йѣдна шві́нѣа;

Спéлы ва́ріц ма́чанкі,
 А нѣ ма́лы шметáнкi;
 Спéлы ва́ріц хрiнiні,
 А нѣ ма́лы сла́нiні.
 А Ма́тыка так гварéла:
 Моўна́рову мi нѣ трéба!

Зап. в серпни, 1897, від Маріі Стрiбер у Коцурі.

406. *Весiльна дружина зблудила.*

Мезейова свáдзба, во́на баре руца́ца,
 Кéд воз мло́ду ішлы, та ше воз нѣу стра́ца.
 Грiцкова Мелáна бóла ста́рша свашка,
 Вiшла на гайзiбан, патрэла, дзе дра́шка.
 Тадзi льўдзе, та́дзi, ту ше цо́шка чáрні,
 А то сўшeд Васiль укáже нам кáдзi.
 А тот сўшeд Васiль, вон дóбрi польiцай,
 Бо вон на́шу мláду на гайзiбан цiскал.
 Йак пот Тóржу дошлы та ше дора́дзéлы,
 Та з Меланi Грiцкóвей кочiша справéлы:
 Го́нь, Мелáнко, до́му, нѣ гўтор нiкóму,

¹⁾ Село у Сримській стол. ²⁾ Акушерка.

Кадзісме ходзельні воз млоду по польу !
 Мелана себе здіхла, з дьепловамі штріхла :
 Цагай, Шарго, цагай, нѣ будзе ці дармо,
 Дам ці кукуріці, на велькей ульці !
 Домашні кухаркі с пальѣнку адраўкайу,
 Старшу свашку спомінайу :
 Та чі ше опіла, а чі заблудзела,
 Же Коцўрску драгу воз млоду страцела !
 Ёак зме дому прішлыі, с коча посходзельні,
 У велькім прікльѣце себе поскочельні :
 Льѣшше нам ту будзе, ёак нам вонка було,
 Жіміні вітор віпал, слўнко нас нѣ грало.

Зап. в серпні, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі.

407. *На мори.*

Кед ёа ішол в Америкі дому,
 Гуторел ёа нашому попіві :
 На галіі барс крашнѣ ховайу,
 Хто там ўмре, до моріа пушчайу.
 Ёого цѣло рібі ойѣдайу,
 А косточкі по моріу пльивайу.
 Ёого жѣна і дзѣці дому го чекайу :
 Дзѣці моёо ! Жѣно ! Дому ме нѣ чекай !

Зап. в вересні, 1897, від Маріі Бесермені в Коцурі.

XI. Жарти і дотинки.

408. Дідо.

Шедзі дьідо на паточкі, грейє ше,
Попатруйє меджі нощкі, шмэйє ше :
Ешчі йа сом, слава Бóгу, нє старі,
Кед мі мѳйо галабурді настáлы!

Зап. в вересни, 1897, в Коцурі.

409. Баба і когут.

Шедзі баба на двóre, шедзі та шійє,
А когут йей у ріці кукурігуйє :
Иц ті, когуту, з ріці вон,
Мѳйа ріц нє бұдає бапт твой !

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

410. Заслуженина.

Кед йа ше пёрше льёто пойёднал,
Дáлы мнє там, дáлы кўру шáра-бўру.
Кўра хóдві, йа курчáта вóдзі.

Кед йа ше дрўге льёто пойёднал,
Дáлы мнє там, дáлы кáчку рапотáчку :
Мѳйа кўра шáра бўра хóдві,
Хóдзі а курчáта вóдзі.

Кед йа ше трёце льёто пойёднал,
Дáлы мнє там, дáлы, дáлы мнє там гўску :
Тóта гўска вóду пльўска,
Тóта кáчка рапотáчка,
Тóта кўра шáра бўра хóдзі,
Хóдзі а курчáта вóдзі.

Кед йа ше штварте льѣто поїѣднал,
 Дáлы мнѣ там цѣльѣ (2).
 Тóто цѣльѣ з рíцу мѣльѣ,
 Тóта гúска вóду плыúска і т. д.

Кед йа ше пйáте льѣто поїѣднал,
 Дáлы мнѣ там барáна.
 Бáран скóчел на рам,
 А з рáжа на пáтку,
 Злáмал сѣбе у рíці лопáтку.
 Тóто цѣльѣ з рíцу мѣльѣ,
 Тóта гúска і т. д.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnyim Szląsku. Ст. 45. Ч. 79.

411. Чоловік із Филіпова.

Ішол чоловік с Філіпова,
 Шпівал сѣбе бóскі слова:
 Цінделарі, цінделарі, брум, брум!
 І дзєці му помагáлы, брум, брум.

І дзєці му помагáлы,
 Док му с тóрбі нѣ вібрáлы:
 Цінделарі, цінделарі, брум, брум!
 Дзєці, дзєці, дьáвол с тѣбе, брум.

Дзєці, дзєці, дьáвол с тѣбе,
 Ідз до лyдзoх, пíтай сѣбе:

Цінделарі, цінделарі, брум, брум!
 Кѣт сом пóстал гавальбíром, брум.

Кѣт сом пóстал гавальбíром,
 Мал сом бíркі за гальѣром:
 Цінделарі, цінделарі, брум, брум!
 А бíркі ше розігрáлы, брум.

А бíркі ше розігрáлы,
 Шíцок гáльѣр ростаргáлы:
 Цінделарі, цінделарі, брум, брум!
 Шíцок гáльѣр ростаргáлы, брум.

Зап. в серпни, 1897, від Мелані Фіндрік у Коцурі

412. Циган у містї.

Пóшол ціган до варóша,
 А нѣ мал вон áнї грóша:
 Гай де ле, де ле,
 Уцу ціган гєрджаўле.

Увідзел вон кóлач бíлі:
 Йак бi го ўжац, Бóже мiлі?

Гай де ле, де ле,
 Уцу ціган гєрджаўле.

Увідзєла пáнї ўха,
 Натренáла пóза ўха.

Гай де ле, де ле,
 Уцу ціган гєрджаўле.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: М. Врабель, Рус. Соловей. Ст. 62.

413. Нїмці на вандрівцї.

Ваандровáлы Ньѣмці
 Сѣдем рóчки раз:

Шíцкіх поланáлы,
 Шíцкіх повiшáлы

На йѣден порваз.
Йѣден ше одѣрвал,
Мўшел швіні пасц,

Страцел панске пра́ше
Мўшел вішіц заш.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

414. Ще не вмерла козацька мати.

Ой коза́ку, коза́ку, ма́ті ті умарла!
Ой ньєпраўда, ньєпраўда, ўчєра ка́шу жа́рла.
На пе́цку ше зродзєла, по пріпе́цку зросла,
А за пе́цом гуторіа́чі за коза́ка по́шла.
Льубел бім ко́зі пасц, альє то ме ме́ржі,
Бо ка́жда козічка го́ре хвѣсцік дє́ржі.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

415. Кітка з'їла любка.

Ма́ла йа фрайѣра годзінка́ра,
Цо пра́вел годзінкі аж до ца́ра.
Годзінка му ньє спє́ла біц,
Ма́ла йа фрайѣра те́раз ньє мам ньіч.

Ма́ла йа фрайѣра йак йєдні́го та́шка,
І то мі го же́дла сушедзі́на ма́чка.
Бо́дай то́та ма́чка трі сто дя́блѣх же́дла,
Ньє ма́ла цо йєсп, фрайѣра мі же́дла.

Зап. в серпни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: J. Kollár, Národné zpráwanky. I. Ст. 351. Ч. 56.

416. Великоможний пан.

Вола́йу ме за піса́ра,
Ростарга́ні сом:
Трі ферта́лі же́мі мам,
А зарє́нка ньіч ньє мам,
Ешчі льу́дзе поведа́йу:
Велькомѣ́жні пан.
Шті́рі ко́ны до́ма мам,
Сто́йа во́ны у шта́лі;
Ешчі йа сом за ных длу́жен
Трі сто талга́рі.

Кра́сні гінтоў до́ма мам,
С тім сом велькомѣ́жні пан;
Сто́йа жідзі на улыці:
За́плац же го нам!
А ту ці йє, хва́ла Бо́гу,
Велькомѣ́жні пан.
Шті́рі пань до́ма мам,
Цо ме во́ны мілу́йу,
Цо йа в ньіма ка́жді ве́чар
Прешпаціру́йу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Шанти у Коцурі.

417. *Кущурські парубки — нероби.*

На кущурскім польу гóре відлі сто́йа,
 Кущу́рські ле́гінє робóтї ше бóйа :
 Кересту́рські ле́гінє й́ден — за кущу́рскіх се́дем.

Зап. в серпни, 1897, від Гані Рамач у Керестурі.

418. *Осторога.*

Помáлі ше вікрúцай,
 А так з ріцу нє рúцай;
 Тре́ба пéца на жіму,
 Нє кáжді ма періцу.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Бесерменї в Коцурі.

ХІІ. Пісні про зьвірів.

419. Воробець і ворона.

Шедзел ўрабец на косцелье йако младеньец,
Прільсцела чарна ўрана, дала му веньец.
Алье йа це, ўрано, нѣ сцем, чарні нѣгі маш!
Аньі йа це, ўрабец, нѣ сцем, вельо карті граш.
Йа преграйсѣм два трі грѣші, тѣ ми нѣ вельо,
Алье тѣ ше нѣ чесала сѣдма нѣдзѣля.
Пѣйдзем йа сѣ до гайбѣшу, найдем златі пенѣ,
Бѣду йа сѣ чесоваті кѣжді Бѣга дзень.
Дзе оралі, дзе шейалі, там сом ше крѣла:
Дзе легіні танцовалі, перше сом блѣ.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Št. Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 26. Ч. 64. — Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 245. Ч. 121. — J. Kollár, Národné zpiewanky. II. Ст. 132. Ч. 16.

420. Воробець женить ся.

Наварел ўрабелъ пѣва	А ўрабец йу ўжал ў таньец,
Прес хмѣльу, през обѣльа;	Поламал йей малі пальец.
Ўшїцкїх ўранцох дал звѣлац,	А сѣва йѣйчї, плаче,
Льѣм ту сѣву запѣгац.	А ўрабец льѣпшї скѣче:
Сѣва нѣ бѣла пѣшна,	Бї мї нѣ тї гѣсцї,
Сѣма на свѣдзбу прїшла;	Поламал бїм цї кѣсцї;
Шѣдла на край пѣнцї,	Алье ше гѣсцох бѣйїм.
Шпївѣла по нѣсмѣнцї.	Льѣдво на вѣшкох стѣйїм.

Зап. в вересни, 1897, від Юлі Левенської у Коцурі.

Паралелі: В. Гринченко, Етнографическіе матеріалы. Т. III. Ст. 662—663. Ч. 1621. — Fr. Čelakovský, Litewské národnj písně. Ст. 131: Hostina — Waclaw z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 406—408. Ч. 272. — Fr. Bartoš, Národní písně moravské. Ст. 335. Ч. 567. — Wójcicki, Piesni ludu. II. Ст. 335. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 222—223. Ч. 448

421. *Комар і мужа.*

Кóші за́йац ота́ву,
 Лы́шка пограбу́йе,
 Кóмар копу накла́да,
 Мúха потлачу́йе.
 Кóмар ше йей зальце́л,
 Же вóн ше ма жéньцї;
 Мúха ше му обеца́ла,
 Же му бúдзе жéна.
 О те́й слаўней сва́дзбї,
 Вóні ше сварéлі,
 І на то́ту слаўну сва́дзбу
 Го́сцох поволáлі.
 За старóсту гаўран,
 А за сва́шку со́ва:
 Кóпнул вон йей до рíці,
 Ньé ўрékла му сло́ва.
 А і чáрна блíха,

Вóна ше дозна́ла,
 Шéдла сэбе до гíнто́ва,
 А так понагльáла.
 А і бíла гны́да
 Фáртух опаса́ла,
 Папу́чі на но́гі здэ́ла,
 А так танцова́ла.
 А і чáрна ўра́на
 Шéдла потпрíне́цьку,
 Каза́ла грац немéцьку.
 Ўжал йу ўра́бец на та́ньец,
 Зла́мал йей ма́лі па́льец:
 Да ньé бу́лі ті го́сці,
 Вітрісла бiм с це́бе ко́сці.
 Альé ше од нýх бо́йiм,
 Льéдво на но́гох сто́йiм.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Головацький, Народні пісні. III. 1. Ст. 503—504. Ч. 6. — Т. II. Ст. 732. Ч. 17. — Ст. 558—559. Ч. 44. — Ст. 505—508. Ч. 4—5. — P. I. Šafařík, Pjsně swetské lidu slow. w Uhřech. I. Ст. 110—112. Ч. 73. — Žegota Pauli, Piesni ludu ruskiego w Galicyi. II. Ст. 96—97. Ч. 7. — J. Kollár, Národní zpiewanky. II. Ст. 125—127. Ч. 3.

422. *Комарове весіле.*

Зажу́рел ше ко́мар, сцел вон ше жéньці,
 Мúха ше му обеца́ла за жéну му буці.
 Відзі мúха кома́ра, молóтца дрічнóго,
 Пре жаднóго думáнья сце пойсц вóна за ньго.
 А гаўран бул старéста, свáтка бúла со́ва,
 Кóпнул вон йей до рíці, ньé ўрékла му сло́ва.
 Лы́шка бúла куха́рка, ма́чка бúла дру́шка.
 А та бíла гны́да фáртух опаса́ла,
 Папу́чі на но́гі ўжа́ла, а так танцова́ла.
 На ту слаўну сва́дзбу го́сцох завола́лі,
 Ньé ма́лы вóньі цо йесц, рóзiсц ше мушéльї.

Зап. в вересни, 1897, від Марії Стрібер у Коцурі.

Паралелі: Б. Гринченко, Этн. мат. Т. III. Ст. 665—666. Ч. 1627. (А—Б. Лише початок). — Про те, як птиці і звірі справляли весіле диви ще: K. Erben, Pjsně národní. III. Ст. 171—179. Ч. 507—508. — Česká nář. písně. 1825. Ст. 40—41.

Ч. 93. — Fr. Čelakovský, Litewské národní písně. Ст. 129—130. Wlkowa swatba. — P. I. Šafařík, Písně světské lidu slov. w Uhřech. I. Ст. 109—110. Ч. 72. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 475—476. Ч. 367. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 177—178. Ч. 4. — Żegota Pauli, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi II. Ст. 98—100. Ч. 8. — Wójcicki, Pieśni ludu. II. Ст. 280. — З. Радченко, Пѣсни Гомельскаго уѣзда. Ст. 149. Ч. 57. — J. Kollár, Národní zpiewanky. II. Ст. 128—130. — Гринченко, Этнографическое материалы. III. Ст. 662—664. Ч. 1621 i 1623.

423. Убитий комар.

Стоїи ўрана на кóпи,
Трэпе з рíцу конóпи;
Кеді трéпи, кеді ньє?
Кед газдiнi дóма ньет!
Га-гм, га-гм, кед газдiнi дóма

[ньет.

Дзе же пóшла? До гýтi,
Предава́ци когутi.
Когýтi ше спiашéли,
Та ко́мара забiлi.
Га-гм, га-гм, та ко́мара забiлi.

Льэ́жи ко́мар на двóре,
Мў́шка пла́че ў ко́мóре.
Ньє плач, мў́шко, ньє плач тi,
Комар ци ше наўра́ци.
Га-гм, га-гм, комар ци ше наўра́ци.

Йак йа ньє знам плака́ци,
Кед мой ко́мар забiтi?
З ньóго сáдло вiншáте,
За сто злáтi предате.
Га-гм, га-гм, за сто злáтi предате.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар в Керестурі.

Паралелі: Про смерть комара є у нас особливо багато варіантів пісні „Гримнуло, стукнуло в лісі, комар з дуба повалив ся“... Пор. Гринченко, Этн. Мат. III. Ч. 1618, 1626 i 1627. — Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Ст. 364—365. Ч. 206. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. II. Ст. 95—96. Ч. 6. — Wójcicki, Pieśni ludu. II. Ст. 269—270. — Тамже. Ст. 287—288. — J. Kollár, Národní zpiewanky. I. Ст. 258. Ч. 82. II. Ст. 127. Ч. 4. — Оця пісня одначе звачно вже віддала ся від неї.

424. Кобила „продает петрушку“.

Стáло ше вешéльє
У тiм нáшим сéльє:
Жвiр ше прiшол жéньци
I ўжал сéбе мiшку —
Вер то йє фрiшку.
Ластовiчка — дружiчка
Стóли намешчáйє,
Їу тáнцу ше рiхтáйє;
I по мáлей хвiлi
Стóли вiновáйє,
Їу тáнцу ше рiхтáйє.

Зап. 1897, в Керестурі.

А кобўла крáвi рекла:
Маш тi, крáво, шчэсьце с пéкла,
Же тi так танцўйэш.
Йа од вечóра шéдзiм,
Вешéльє сéбе гльéдзiм:
Мньє ньiхто ньє пóйма.
Пойдземе мi во нáшо пiйáца,
Улапiме зайáца!
Улапiлi зá хвост,
Вiшнурелi нá пойт.

425. *Птиці при роботі.*

Голуп жітко шейє,
 Очко ше му шмейє;
 Фаркашіца браньї,
 Фъркаш йу заганья.
 Баба жітко жньейє,
 Дыдо снопкі ўйяже;
 Пулькі снопкі вожа,
 Пульакі брадло лѡжа.
 Гўскі адьвзўйу,
 Гунарі йїм росказўйу;

Швіньї тлѡча,
 Корназі слѡму ўлѡча.
 Магаріца вейє,
 Магарец ше з ньей шмейє,
 Же ньє добре вейє.
 Крава міші,
 Бўйак йей вѡді нѡші;
 Мачка сѡдза,
 Мачѡта ше з ньу вѡдза.

Зап. в липни, 1897, від Юлі Молнар у Керестурі.

Паралелі: Štefan Mišik, Piesne zo Spiša. Ст. 142—143. Ч. 393. — Ст. 93. Ч. 229.

426. *Заяць, серна і дївчина.*

А на гѡрі стѡйї зайац,
 Стѡйї зайац помірдаїац:
 І йа бі так помірдаѡа,
 Кѡд бїм такі хвѡсцїк маѡа
 Йако зайац.

У жельєні заградї стѡйї сарнья,

Пребѡра з пошкѡмі жебі жѡрла:
 І йа бі так преберѡла,
 Кѡд бїм такі нѡшкі маѡа
 Йако сарнья.
 Моїо нѡшкі ньє ценўчкї,
 Стѡйѡ крїво йако дрўчкї.

Зап. в серпни, 1897, від Ганї Рамач у Керестурі.

427. *Чорний баран.*

А две шї мі бул, чѡрні бараньє?
 У мльїнку, у мльїнку, мой Мѡрцїн-паньє.
 Цѡ шї там рѡбел, чѡрні бараньє?
 Жїтко мльєл, жїтко мльєл, мой Мѡрцїн-паньє.
 Цѡ цї мїнар гварел, чѡрні бараньє?
 С кїюм бўхал, дѡ мньє штўхал, мой Мѡрцїн-паньє.
 Требаѡ спѡкац, чѡрні бараньє!
 Кѡд ньєт дзе, кѡд ньєт дзе, мой Мѡрцїн-паньє.
 До мїжей дѡїрі, чѡрні бараньє!
 Кѡд ньє мож, бо рѡшкї, мой Мѡрцїн-паньє.
 Требаѡ орубац, чѡрні бараньє!
 Кѡд ньє мож, бо бѡльї, мой Мѡрцїн-паньє.
 Требаѡ заўйязац, чѡрні бараньє!
 Кѡд ньєт ш чїм, кѡд ньєт ш чїм, мой Мѡрцїн-паньє.
 Зо швінскїм лайном, чѡрні бараньє!

Кет шмёрдзі, кет шмёрдзі, мой Марцін-паньє.
Требало пахац, чэрні бараньє!
Пахай сам, пахай сам, мой Марцін-паньє.

Зап. в вересни, від Мелані Фіндрік у Коцури.

П а р а л е л і : Головацький, Народні пісні. Т. III. 2. Ст. 528—529. Ч. 6. Т. II. Ст. 484. Ч. 20. — Żegota Pauli, Pieśni ludu polskiego w Galicyi. Ст. 62—64, b i d. — J. Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku. Ст. 54 55. — Ч. 101—102.

428. Куряча війна.

Ідзе барап по мósце,
Ньєше дудві на хвóсце.
Дзе ті ідзеш бараньє?
До Кракóва мой паньє!
Цо там рóбїя панóве?
Бїіу кúрі по двóре.
Шльєні ціган кóня кúйє,
А з батóшчком почміргуйє:
Шмік, бїк, а ті татї вон, вон!
Патїнгї льєца, поткóві траца:
Збéрай, паньє, поткóві,

Поткуйєме два вóлі.
Улапїме препілóчку,
Дáме паном половічкú.
Кукук Гапьїчку!
Ўре кáша, ўре, ішче ньє доварла,
Уш панóве йёдза!
Кáчки, мáчки помівáйу,
За рам закладáйу;
Червéна ружїчка,
Скáкай, Дьурї, с коньїчка!

Зап. в червни, 1897, від Марїї Мункачї в Керестурї.

429. Моя курка...

Мóйа кúра шáра бúра
Льєм док дóму дольцéла,
Шїцко бїле пїрце вїтрацéла.
Гай на барї, шарї барї
Трешáлі кукі бакукі рай.
Мал сом йёдну кáчку:
Мóйа кáчка блáто пльєчка,
Мóйа гúска вóду пльúска.
Мóйа кúра шáра бúра і т. д.
Гóньїм пулькі на лúкі,
Най збїра́йу павúкі;
Мóйа кúра шáра бúра,

Мóйа кáчка блáто пльєчка,
Мóйа гúска вóду пльúска,
Гай на барї шарї барї
Требалї кукі бакукі рай.
А мой сúшет жїто шéйє,
Мой магáрець льєм ше шмéйє:
Мóйа кúра шáра бúра і т. д.
Мóйо вóлі хóдза гóлі,
А мой сúшед ньє по вóлі,
Його вóлі во йáрмéнох,
Мóйо кóньї бес стремéнох.
Мóйа кúра шáра бúра і т. д.

Зап. в серпни, 1897, від Гашї Рамач у Керестурї.

П а р а л е л і : Головацький, Народні пісні. II. Ст. 478—480. Ч. 15 — K. Erben, Písně národní. III. Ст. 157—160. Ч. 499. J. Kollár, Národní zpiewanky. II. Ст. 49—52. Ч. 12. — Россійская Эрота. Спб. Часть III. Ст. 173.

430, Нісенітниця.

Студня за буджаком,
Черпай воду с купаком.
Спадла ігла до моря,
Забіла медведза.
Медведзіца породзі тёлца,
І шпурелі з венца.
Дайу віна, дайу піва —
Шахальец, бохальец,
Шігіріті —
Шахальец, бахальец.

Зап. 1897, у Керестурі.

З М І С Т.

I. Західні угорсько-руські комітати.

I. Матеріяли із села Чертежа, Землинської стол.

	СТОР.		СТОР.
1. Сьв. Петро і Павло при перемові	3	5. Невірна жінка. — Свобода ...	8
2. Сьв. Петро з Павлом на весілю	3	6. Піп і Іван	10
3. Вірний слуга	4	7. Газда і попи	11
4. Злодій Штефанко	5	8. Як пан біду пізнав	13
		9. За жінкою	15

II. Матеріяли із села Шамброна, Шариської стол.

10. Як газда продав Богови воли .	22	15. Як невинного були повісили ..	30
11. Як хлопець заслужив собі царство	24	16. Подорож до пекла	31
12. Пімста сьв. Петра	26	17. Невірна жінка	35
13. Христос і три газди	27	18. Дурні люде	37
14. Чудо М. Повчанської Богородиці	29	19. Як хлоп жартував із пана	38

III. Матеріяли із села Сулина, Спішської стол.

20. Як Христос карав жінку на просьбу св. Петра	40	22. Ангел на службі	42
21. Як коршмар був конем	41	23. Паві, чарівниця і розбійники .	43
		24. Пісні	45

IV. Матеріяли із села Великого Липника, Спішської стол.

25. Анекдоти	48	27. Недобра мати і син	54
26. Газда і чорт	51	28. Пісня	57

V. Матеріяли із села Орябини, Спішської стол.

29. Ієновефа	58	31. Пісні	60
30. Дівчина і чарівниця	59		

VI. Матеріяли із села Вижнього Свидника, Шариської стол.

32. Як Саламон запімів	79	34. Переспанка	80
33. Соломон, його мати і мудра дівчина	79	35. Бабина дівка	81
		36. Де що про хрестини	81

VII. Матеріяли із села Літманови, Снішеської стол.

	стор.		стор.
37. Чортові записав ся і до неба дістав ся	82	41. Не вір жінці!	86
38. Богацький син	83	42. Пан і дід	87
39. Три роди жінок	84	43. Як вийт з'ів чепець	88
40. Богач і бідний	85	44. Рекрутська лапанка	88

VIII. Матеріяли із села Якубан, Снішеської стол.

45. Згадка із 1848 р.	89	48. Як газда пробував бути чарівником	90
46. Як живеть ся Русином ва Спішу	89	49. Заворожена корова	92
47. У войську	90		

IX. Матеріяли із села Кремнаха, Снішеської стол.

50. Як сьв. Петро був два рази битий	93	53. Як злодії крали мід	95
51. Дві дороги	94	54. Тягнули медведя до меду	96
52. Як циган здурив пана	95	55. Небилиця	96
		56. Майстерний злодій	98

X. Матеріяли із села Кружльова, Шарішеської стол.

57. Граф Пенеловський	102
-----------------------------	-----

XI. Матеріяли із села Мальцова, Шарішеської стол.

58. Як королевич оженив ся	105	59. Недобрий брат	109
----------------------------------	-----	-------------------------	-----

II. Бач-Бодрогський комітат. — Пісні.

I. Духовні пісні і колядки.

1. Про Адама	119	10. Христос і Богородиця. А.	123
2. Пастухи ва Різдво Христа	119	11. Христос і Богородиця. Б.	123
3. Пастухи на різдво Христа	120	12. Грішна душа з Богородицею перед Христом	124
4. Ангел сповіщує пастухів про Різдво	120	13. Пісня до Богородиці	125
5. При яслах Христових	120	14. Пісня до Богородиці на троні	126
6. Радість із причини Різдва	121	15. Пісня до Петра і Павла	126
7. Христос чоловіком	121	16. Покритка в пеклі	126
8. Побиті Іродом діти	122	17. Те саме	127
9. Апостоли по смерті Христа	122		

II. Балади і романси.

18. Мертвець-коханок	128	29. Вандрівний топить свою любку в Дунаю. А.	136
19. У ворожки	129	30. Те саме Б.	136
20. Донька-пташка	129	31. Дівчина вандрує	136
21. Ковалева дочка	130	32. Купчик	137
22. Воик у пані	131	33. За збанок — пана	138
23. Викрадена. А.	131	34. Підмова	139
24. Викрадена. Б.	132	35. Стрілець убив дівчину	139
25. Покарана коршмарка	132	36. Поворот милого	139
26. Лютий брат і бідна сестра	133	37. Вбитий муж	140
27. Жінка каже мужа вбити	134		
28. Дівчина воичка	135		

III. Історичні спомини.

	стор.		стор.
38. Пан хапає дівчину	141	43. Розбійницька мета	144
39. За Поляком	141	44. Перед шибеницею	145
40. Опришок Яношик	142	45. Вдовиченко	145
41. Опришок Келеменія	143	46. Брат і сестра в ясирі	145
42. Розбійник і його кінь	144		

IV. Ріжні долі.

47. Дітські пісеньки. А.	147	54. За сокола гайворон	149
48. Б.	147	55. За що взяти ся?	150
49. Сирота	147	56. Підстрілена	150
50. Дівчина без мами	148	57. Кінь і хазяїн	151
51. Мачуха	148	58. Три долі	151
52. Хлопчячі мрії	149	59. Молодість минає	151
53. Дівоча свобода	149	60. Молодість не вертає	152

V. Дівочькі пісні.

61. Невесела	153	101. Співуча	162
62. Служниця	153	102. Мамине виховуване	162
63. Як би то так!	153	103. Перебірчлива	163
64. Перепілка	154	104. Заздрісна	163
65. Дівчина і лелія	154	105. Хоре серце	163
66. Дівчина лелія	154	106. Хора, бо довго не бачила любка	164
67. Хто кого любять	155	107. Хора	164
68. Чутна сопівка	155	108. Дівчина не пускає парубка до себе	165
69. Бажане	155	109. Мати сховала ключі	165
70. Не привикла в горах	155	110. Дівчина не боїть ся	165
71. Колись а тепер	156	111. Мила допоможе, де й лікар не може. А.	166
72. Милый при студні	156	112. Б.	166
73. Бажане рівности	156	113. Тримай мати сина!	166
74. Вигідна	156	114. Дівчина купує парубкови вбране	166
75. Щира	156	115. Дає йому волю	167
76. Сама	156	116. Милый далеко	167
77. На ягодах	157	117. Нема до кого, та до милго	167
78. Охоча до панничів	157	118. За милим через Дунай	167
79. Дівчина рожа	157	119. За милим через Дунай	168
80. Парубочька краса	157	120. Не всі беруть ся, що кохають ся	168
81. Вже не молода	157	121. Старости	168
82. Негладка	157	122. Клопіт дівчини	168
83. Хоч не красна, але горда	158	123. Відмовлений милый	169
84. Бідна	158	124. Одурена	169
85. Богата і бідна	158	125. Фалшивий любко	169
86. Сон	158	126. Милый покидає	170
87. Прибрана	159	127. Милый ходить до иньшої. А.	170
88. Дівоче лице — яблуко	159	128. Милый зраджує. В.	170
89. Красуна	159	129. Милый зрадив. В.	170
90. Блявка	160	130. Півнала невірного	171
91. Не мальована	160	131. Любко відпав від серця	171
92. Краса швидко цезає	160	132. Розлучена з милим	171
93. Парубок-красень	160	133. Любко жевить ся з иньшою	172
94. Збаїдла	160	134. Не дають за любка	172
95. Залицяє	161	135. Ліпший багатий жених	172
96. Перший милый	161	136. Боязлива. А.	173
97. Любко вівчар	161		
98. Любка нема, а нелюбий тут	161		
99. Дівчата бють ся за парубка	162		
100. Багато хлопців	162		

	СТОР.
137. Доброї жінки муж не бє. Б.	173
138. Мати не хоче віддати одя- начки	174
139. Мати не дає за любка	174
140. Спорідненє на перешкодї же- нитїбї	175
141. Побив би тебе плач!	175
142. Дївчина затроює парубковї рани	175
143. Нещасна	176
144. Любкова мати — обмївниця	176
145. Мати розлучниця. А	176
146. Б.	177
147. Коли не жінка, то братова	177
148. Зажду, аж повдівїс	177
149. Ой знати, знати	178
150. Любкова мати дає дївчину	178
151. За милого бють	178
152. Нещасне кохавє	178
153. Коли хотїла мати любка	179
154. Солоднї спомини	179

	СТОР.
155. Ворон смуток	179
156. За милим голова болить	180
157. Серце болить	180
158. Жаль за милим	180
159. Жаль дївчини	180
160. Коби умер милий	181
161. Милий умирав	181
162. Чорнї думки	181
163. Обморок	182
164. Дївчина вмирає	182
165. Мрїї про скєкруху	182
166. По шлюбї годї любити кїлькох	182
167. За муж — у могилу	183
168. Лїпший парубок як удовець	183
169. Віддана до великої сїм'ї	183
170. Віддана до Копура	183
171. Віддана на чужину	184
172. Туга на матерїю	184
173. Нїхто не винен — сама я	184
174. Дївчина і патер	185
175. Дякова любка	185

VI. Утрата вїнка.

176. Вїнок радїсть	186
177. На фїялках	186
178. На дарабї	186
179. Зрадливий любко	187
180. Перевїзне	187
181. При грї в карти. А	188
182. Б	188
183. Вїнок поплав в водою. А	189

184. Б.	189
185. З жандармами	190
186. Жандарми зводять дївчину	190
187. Янї і Ганїчка	190
188. Самодруга	190
189. Дружба батьком	191
190. Дївчина і югаси	191

VII. Парубоцькї пїснї.

191. Наймитськї гаразди	193
192. Люба — вїчний пьвїт	193
193. Нездалий на поца	194
194. Вїгер	194
195. Шкода дївчини	194
196. Чиї воли?	194
197. Недбайко	195
198. Черешня-дївчина	195
199. Парубок і кїнь	195
200. Очи	195
201. Чорнї очи	195
202. Чорнї очи — зрада	196
203. Пїзнав її по очах	196
204. Сила очий	196
205. Дївочї очи — принада	197
206. Дївоча краса	197
207. Дївчина в коморї	197
208. За вївцями	197
209. Дївчина-звїрина	198
210. З дївчиною на риби	198
211. Пїмста	198
212. Гуляв усю нїч	198
213. Недобрий милий	198
214. Секрет	199
215. Наважив на дївчину	199

216. Зрадливий кашель	199
217. Битий за дївчата	199
218. Убитий за молодїцї	200
219. Рубач і його мила	200
220. Дївчино моя, валий ми коня	200
221. Велика любов	201
222. Чи згадує мила?	201
223. Парубок хвалить ся	201
224. Одна покинула, друга просить	202
225. Парубок кпить здавньої любки	202
226. Парубок не хоче бїдної	202
227. З любови не буває добра	202
228. Осторога	202
229. Пересторога	203
230. Чужа жінка не своя	203
231. Мильша любка від родини	203
232. Вїрний любко	203
233. Невродливий	204
234. Жало дївча траву	204
235. Дївцї в коршї не місце	204
236. Намова	204
237. Парубок пїдмовляє дївчину	205
238. Вода оправдани	205
239. Парубоцьке право	205
240. Сам не знає, де був	206

	стор.
241. Обікрали у дівчини	206
242. Парубоцькі мрії	206
243. З любови не буває добра	206
244. Любов коротка	207
245. Яблока — зелицяне	207
246. За яблуко	207
247. Риба з огтом	207
248. Важка праця	207
249. Сопілка-любов	207
250. Парубок любить дві дівчині	208
251. Неволя-оранка	208
252. Потайна любов	208
253. Найкраща любка	208
254. Дармо ждав	209
255. Дея дівки і молодіці	209
256. Іще не женив ся, а вже гро- зять	209
257. Вимолив дівчину	210

	стор.
258. Дівчина уводить	210
259. Довго ждати	210
260. Заждали би	210
261. Парубок нарікає на невірну	211
262. Парубок зарікає ся любити	211
263. Парубок зарікаєть ся любити	211
264. Один любив, другий узяв	212
265. Розлучені коло криниці	212
266. Розставане	212
267. Позбув ся	213
268. Не дають дівчини	213
269. Смерть з любови	213
270. Жаль парубків і дівчат	213
271. Мати розрадиця	214
272. Парубок клине родичів, що не дали дівчини за него	214
273. Горє нежонатому	214

VIII. Вояцькі пісні.

274. Ловленя рекрутів	215
275. Царський дарунок	215
276. Повине	215
277. Богач викрутить си з войська	216
278. Прощане	216
279. Прощане рекрута	217
280. Розлука	217
281. Остатня розмова в касарні	217
282. Розставане	218
283. Воицьке щастє	218
284. Жонатий у війську	218
285. Рекрутки	219
286. Воицький заповіт	219
287. Остання воля	220
288. Чоловік — філяр	220
289. Сама в дома	221
290. Через війну не мож дівчини любити	221
291. Дівочий плач	221
292. Дівоча туга	222

293. В поході	222
294. На війні	222
295. Лист до любка	223
296. Воицьке сватанє А	223
297. Б.	224
298. Воєк у Кошинях	224
299. Гусар в дорозі	225
300. Дівчина і гусари А	225
301. Б.	226
302. Дівчина йде з воємком. А.	226
303. Б.	226
304. За воєнками	227
305. Ліпше в мори, як із гусарами	227
306. Капітан і його любка А	228
307. Б.	228
308. Воицька сорочка	228
309. Воєк усе фалшивий	229
310. Для любка-воєнка	229
311. Убитий милий	229
312. По повороті з війська	230

IX. Пісні про подружнє житє.

А. Добра жінка.

313. Доля замужної жінки	231
314. Жінка дожидає мужа	231
315. Добра шевкinya	232
316. Жінка п'яницї	232
317. Вірна жінка	233
318. Жінка бе п'яницю мужа	233
319. Тяжко без мужа	233
320. Вірна і по смерті милого	234
321. Оженив ся з нелюбою	234

Б. Без любови.

322. Жінка не по волі	235
323. Невірна жінка	236

324. Вийшла замуж не по своїй волі	236
325. За нелюбом	237
326. Жінка не любить мужа	237
327. Подружє без любови	237
328. Жінка лютеранка	238
329. Молода жінка у старого мужа	238
330. Горє молодої зі старим	238
331. Потана жінка. А.	239
332. Б.	239
333. Жінка на продаж	239
334. Жінка з богатого роду	240

В. Диха жінка.

335. Перекірлива	240
------------------------	-----

	СТОР.		СТОР.
336. Невірна жінка	241	349. Жінка бє чоловіка. Б.	245
337. Недбала жінка. А.	241	350. Лайка	246
338. Б	241	Г. Лихий муж.	
339. Знає свою жінку	241	351. Жінкар	246
340. Жінка дивуєть ся, що чоловік невдоволений	242	352. Залидне жонатого. А.	246
341. Жінка доїть бика	242	353. Б	246
342. Жіноча запобігливість	242	254. Недбалий господар	247
343. Робітниця	243	355. Муж боїть ся жінки	247
344. Також роботяча	243	356. Муж не вірить жінці до гро- бової дошки	248
345. Жінка хоче строїв	244	357. Льогіма явиці	248
346. Б	244	358. Недогода їй	248
347. Жінка збиткує мужа	244	359. Наворожили	248
348. Жінка бє чоловіка. А.	245	360. Дібрали ся	249

X. Місцеві пісні.

361. Пісня про мене	250	284. Пуста земля	259
362. Про пароха	250	385. На рижовому полі	260
363. Про капеляна	251	386. Про селянина Горняка	260
364. Про доктора	251	387. Про Іорчіка	260
365. Про нотаря	251	388. Вкрадений ячмінь	261
366. Про учителя Врably	252	389. Богатирі	261
367. Про учителя Каменну	252	390. Убийство	261
368. Про учителя Каменну	252	391. Війна з жандармами	262
369. Про учителя К.	253	392. Убийство парубка	262
370. Про бійку учителів	253	393. Покритка. А.	263
371. Про дяка	253	394. Покритка. Б.	263
372. Про віта	254	395. Гальа	263
373. Роздор з вітом	254	396. Тіркайлова донька	264
374. Вітів син	254	397. Про Катю Лахвату	264
375. Про Бугерів	255	398. Про Фейсу	264
376. Вибори у Вербасі	256	399. Надьордьева	264
377. Про Пузьського	256	400. Складка на портрети любків	265
378. Про Войніча	257	401. Про Шантаню	265
379. Посол Лелбах	257	402. Керестурські дівки	265
380. Б-гачі жадають розділу толоки	257	403. Макаї	265
381. Відні по розділі толоки	258	404. Поговори	266
382. Відні пробують здержати по- діл толоки	258	405. Про Молварову доньку	266
383. Велика вода	259	406. Весільна дружина зблудила	266
		407. На мори	267

XI. Жарты і дотинки.

408. Дідо	268	414. Ще не вмерла козацька мати	270
409. Баба і когут	269	415. Кітка з'їла любка	270
410. Заслуженина	269	416. Великоможний пан	270
411. Чоловік із Филипова	269	417. Кудурські парубки — нероби	271
412. Циган у місті	269	418. Осгорога	271
413. Німці на вандрівці	269		

XII. Пісні про звівірів.

419. Воробець і ворона	272	425. Птиці при роботі	275
420. Воробець женить ся	272	426. Заяць, серна і дівчина	275
421. Комар і муха	273	427. Чорний баран	275
422. Комарове весіле	273	428. Куряча війна	276
423. Убитий комар	274	429. Моя курка	276
424. Кобила „продає ветрушку“	274	430. Нісенітниця	277

INHALT.

I. Westliche ungarisch-ruthenische Comitata.

- I. Materialien aus dem Dorfe Čertež, Zempliner Com. S. 3—15.
- II. Materialien aus dem Dorfe Šambron, Šarošer Com. S. 22—38.
- III. Materialien aus dem Dorfe Sulyn, Zipser Com. S. 40—45.
- IV. Materialien aus dem Dorfe Gross Lipnik, Zipser Com. S. 48—57.
- V. Materialien aus dem Dorfe Orjabyna, Zipser Com. S. 58—60.
- VI. Materialien aus dem Dorfe Ober-Svydnyk, Šarošer Com. S. 79—81.
- VII. Materialien aus dem Dorfe Litmanova, Zipser Com. S. 82—88.
- VIII. Materialien aus dem Dorfe Jakubjany, Zipser Com. S. 89—92.
- IX. Materialien aus dem Dorfe Krempach, Zipser Com. S. 93—98.
- X. Materialien aus dem Dorfe Kružljova, Šarošer Com. S. 102.
- XI. Materialien aus dem Dorfe Malzow, Šarošer Com. S. 109.

II. Das Bač-Bodroger Comit. Lieder.

- I. Geistliche und Weihnachtslieder. S. 119—127.
- II. Balladen und Romanzen. S. 128—140.
- III. Historische Reminiscenzen. S. 141—145.
- IV. Verschiedene Schicksale. S. 147—152.
- V. Mädchenlieder. S. 153—185.
- VI. Verlust des Kranzes. S. 186—191.
- VII. Junggesellenlieder. S. 193—214.
- VIII. Soldatenlieder. S. 215—230.
- IX. Ehestandslieder.
 - A. Gute Frau. S. 231—234
 - B. Ohne Liebe. S. 235—240.
 - C. Böse Frau. S. 240—246.
 - D. Böser Mann. S. 246—249.
- X. Locale Lieder. S. 250—267.
- XI. Scherz und Satire. S. 268—271.
- XII. Das Thierepos. S. 272—277.

